

การศึกษาการแปลหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปสู่การสอนของครู
ในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

นายปิยวัตติ ธรรมพัคตรกุล

สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิตศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร ภาควิชาบริหารการศึกษา

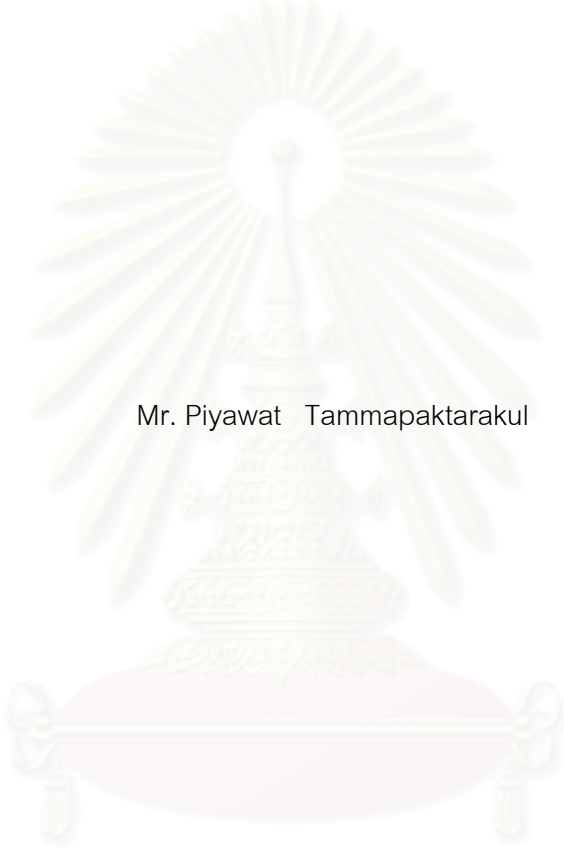
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2546

ISBN 974-17-5819-7

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF TRANSFERRING THE BASIC EDUCATION CURRICULUM B.E. 2544 TO
INSTRUCTION OF TEACHERS IN THE INFORMATION AND COMMUNICATION
TECHNOLOGY UTILIZATION FOR LEARNING DEVELOPMENT SCHOOLS

Mr. Piyawat Tammapakarakul

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the requirements
for the Degree of Master of Education in Supervision and Curriculum Development

Department of Education Administration

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2003

ISBN 974-17-5819-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสาร
เพื่อพัฒนาการเรียนรู้
โดย นายปิยวัต ธรรมพักตรกุล
สาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร
อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(อาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

4583732027 : SUPERVISION AND CURRICULUM DEVELOPMENT

KEY WORD : CURRICULUM TRANSFERRING / INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY

PIYAWAT TAMMAPAKTARAKUL : A STUDY OF TRANSFERRING THE BASIC EDUCATION CURRICULUM B.E. 2544 TO INSTRUCTION OF TEACHERS IN THE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY UTILIZATION FOR LEARNING DEVELOPMENT SCHOOLS
 THESIS ADVISOR : PERMKIET KHAMAWATTANA, Ph.D., 309 pp. ISBN 974-17-5819-7

The research has the objective to study the operation and problems in transforming the basic education curriculum B.E. 2544 to instruction of teachers in the Information and Communication Technology (ICT) utilization for learning development schools. Research samples are 6 schools that utilized ICT for learning development. Sources of data consist of teachers in elementary and secondary level in each learning subject group and chiefs of student activity group. Research tool has used the semi-structured interview forms. Statistical analysis has been used for frequency distribution and percentage. Presentation of the results are in table with description.

Results of the research study found that in the operation of transferring the basic education curriculum to instruction, the teachers interpreted the curriculum aims, set up lesson units, lesson plans and learning materials. Chiefs of student activity group set up student activities through bringing in ICT for typing documents, filing, data search related to the basic education curriculum B.E. 2544, including learning activities done by other learning materials and learning resources. The ICT is also used for presenting data and document for the meeting on transferring curriculum to instruction.

In preparation of lesson plans, the teacher defined the learning objectives, set up activities, learning materials, learning resources and learning evaluation. Learners will be instructed to use computer and internet to gain knowledge and data search. They will be trained in drafting, presenting performance reports and utilizing computer in examinations. In addition, learners will also be assigned to use television and radio programs as media of learning and information search. Learners will be realized the contribution of ICT utilization for learning. On the part of chiefs of student activity group, they will assign learners to use computer and internet for data information searching. Learners will also be assigned to use electronic tools such as radio, VDO, cassettes and VDO recorders for each student activity group.

Problems found in transferring curriculum to instruction of teachers are as follows: the teachers are lack of knowledge and understanding in transferring the basic education curriculum B.E. 2544 to instruction. They also have insufficient skills in using the ICT. In addition, they could not gain adequate ability to set up lesson plans which relate to ICT. However, as for the chiefs of student activity group, they have not found any problems in setting up student activities.

Department Educational Administration Student's signature _____
 Field of study Supervision and curriculum development Advisor's signature _____
 Academic year 2546 Co-advisor's signature _____

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จและความกรุณาอย่างยิ่ง จากอาจารย์ ดร.เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษา แนะนำช่วยเหลือ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ และให้แนวคิดที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในการวิจัย ตลอดจนการให้กำลังใจอันอบอุ่น แก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

และขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาบริหารการศึกษ โดยเฉพาอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เถรยอด รองศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ที่กรุณาประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ และกรุณาให้คำแนะนำ อันมีค่าอย่างยิ่งในการทำวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณา ตรวจสอบแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และขอบพระคุณ ครูผู้สอนและหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่ให้ความร่วมมือแก่ผู้วิจัย และให้ข้อมูลในการวิจัยด้วยดี

ขอขอบพระคุณกัลยาณมิตรสาขาวิชา นิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร รุ่นที่ 40 ที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา รวมทั้งเจ้าหน้าที่ และบุคลากรของ คณะครุศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัยที่ให้คำแนะนำในการดำเนินขั้นตอนต่างๆ เป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ที่เป็นกำลังใจเกื้อหนุน และคอยช่วยเหลือให้การทำงานสำเร็จลุล่วงด้วยดีเสมอมา และเหนือสิ่งอื่นใดขอขอบพระคุณ องค์พระผู้เป็นเจ้าที่ได้ประทานสรรพสิ่งทั้งหลายให้แก่ผู้วิจัยตลอดชีวิตด้วยความรัก ศรัทธาอย่างสูงสุด

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	5
1.4 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	6
2 ทฤษฎี หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 ความหมายของหลักสูตร	9
2.2 การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน	13
2.3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	47
2.4 ความหมาย และความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	81
2.5 แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ ของกระทรวงศึกษาธิการ	95
2.6 โครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนา การเรียนรู้	111
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	114
3 วิธีดำเนินการวิจัย	122
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	122
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	124
3.3 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	125
3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	126
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	126

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	127
ลำดับขั้นของการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	127
ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์	128
ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในแต่ละโรงเรียน	135
ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในภาพรวมของทุกโรงเรียน	200
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	258
รายการอ้างอิง	278
ภาคผนวก	
ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ	283
ข. จดหมายขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	284
ค. จดหมายขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัย	285
ง. ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	286
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	309

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	จำนวนและค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนในโรงเรียน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 128
2	ความถี่เกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 133
3	ข้อมูลเกี่ยวกับการเปลี่นจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 200
4	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการสอน 206
5	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้ 212
6	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนด กิจกรรมการเรียนรู้ 217
7	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนด สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ 224
8	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 231
9	ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ 237
10	ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 244

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การพัฒนาคน คือปัจจัยสำคัญของการพัฒนาชาติ หากประเทศใดลงทุนทางการศึกษาอย่างชาญฉลาดก็จะได้เปรียบในการสร้างความแข็งแกร่งให้กับประเทศชาติ (เกษม วัฒนชัย, 2544) ซึ่งนโยบายของรัฐบาลที่แสดงเจตนารมย์ที่จะปฏิรูปการศึกษาโดยถือว่า การศึกษาเป็นวาระแห่งชาติมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ มีปัญญาเป็นทุนไว้สร้างงาน สร้างรายได้ นำประเทศให้อยู่รอดจากระบบเศรษฐกิจและสังคมที่ผันแปรอยู่ตลอดเวลา (กรมวิชาการ, 2544) แสดงให้เห็นว่า การศึกษาที่มีทิศทางและทุกคนในประเทศเห็นความสำคัญจะช่วยให้ประเทศชาติพัฒนาอย่างมีคุณภาพได้ไม่ว่ายุคใดก็ตามนับแต่ปัจจุบันจวบจนอนาคตกาล

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัดการศึกษา มาตรา 23 วรรค 3 ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และในหมวด 9 ว่าด้วยเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา กล่าวโดยสรุปว่า รัฐต้องจัดสรร ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งปัจจัยสำคัญต่างๆ ทางเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาทุกกลุ่ม ในด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถในการผลิตและใช้เทคโนโลยีทางการศึกษา จัดได้ว่าเป็นแนวทางสำคัญแนวทางหนึ่งที่จะพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศในการแข่งขันและพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาชาติในระยะประเทศ (ไพรัช ธัชยพงษ์, 2544)

นอกจากนี้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งถือเป็นหลักสูตรการศึกษาแห่งชาติฉบับใหม่ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น เนื่องจากหลักสูตรเดิมที่ใช้คือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไม่สามารถส่งเสริมให้สังคมไทยก้าวไปสู่สังคมความรู้ได้ทันการณ์ในเรื่องสำคัญหลายประการ เรื่องสำคัญประการหนึ่งคือ การจัดหลักสูตรและการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยียังไม่สามารถผลักดันให้ประเทศไทยเป็นผู้นำด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และ

เทคโนโลยีในภูมิภาค (กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) ซึ่งความสำคัญดังกล่าวนี้เองนำไปสู่การกำหนด จุดมุ่งหมายของหลักสูตรประการหนึ่งคือ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากลรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง และความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้ เทคโนโลยี และจากจุดมุ่งหมายดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดการกำหนดองค์ความรู้ ทักษะ กระบวนการ เรียนรู้ คุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนเป็นกลุ่ม เรียกว่ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ ซึ่งมีกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งสิ้น 8 กลุ่ม โดยหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อ ความจำเป็นดังกล่าวข้างต้นคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งผู้เรียนจะต้อง ได้รับการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้และมีคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมาตรฐานการเรียนรู้ในสาระที่ 3 การออกแบบเทคโนโลยี สาระที่ 4 เทคโนโลยีสารสนเทศ และสาระที่ 5 เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและ อาชีพ ล้วนแล้วแต่มุ่งเน้นในเรื่องของ เทคโนโลยีทั้งสิ้น แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะของเด็กไทย ในปัจจุบันและอนาคตที่จะต้องมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีต่างๆ ที่สำคัญเพื่อการ ดำรงชีวิตและพัฒนาประเทศ

สืบเนื่องจาก การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ถือเป็นหน้าที่ สำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยแปลงหลักสูตรที่กำหนดไว้ เฉพาะมาตรฐานกลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไปสู่รายละเอียดในการจัดการเรียนการ สอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามที่กำหนด (กรมวิชาการ, 2544) ดังนั้น สถานศึกษาจึงต้องจัดทำ หลักสูตรของโรงเรียนหรือ หลักสูตรสถานศึกษา อันประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งหมด และ ประสบการณ์อื่นๆ ที่สถานศึกษาวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวถือเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการพัฒนาหลักสูตร โดยขั้นตอนการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนนั้น บุคคลที่มีส่วนสำคัญ คือ ครูผู้สอน ซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง มีส่วนที่จะช่วยสนับสนุนให้การใช้หลักสูตร ในโรงเรียนมีประสิทธิภาพ (สงัด อุทรานันท์, 2527) สอดคล้องกับ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ที่กล่าวว่า "ครู" ถือได้ว่าเป็นนักพัฒนาหลักสูตรในระดับห้องเรียน ซึ่งจะเป็นสิ่งที่ทำให้การสอนเกิดขึ้น และ การพัฒนาหลักสูตรดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้" ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ตั้งแต่ขั้นตอนการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน จนกระทั่งการประเมินผล ผู้เรียน อันเป็นดัชนีตัวหนึ่งในการวัด คุณ ภาพ หลักสูตร สามารถนำจุดมุ่งหมายและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปสู่การปฏิบัติเป็นรูปธรรมเกิดขึ้นในตัวของผู้เรียนทุกคน

ประเทศไทยมีการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้ในกิจการแขนงต่างๆ ในช่วงเวลาที่ยี่สิบปีมานี้ และกำลังเริ่มแพร่หลายไปในหลายวงการ ไม่ว่าจะเป็นด้านธุรกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม การบริการ การเมืองการปกครอง แม้ในวงการศึกษาก็มีการนำมาใช้ในการผลิตบุคลากร และพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงาน ซึ่งเทคโนโลยีที่กำลังมีความสำคัญในขณะนี้คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (Information and Communication Technology) และจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต ทั้งในด้านการเรียนรู้และการศึกษา เพราะจะสร้างโอกาสให้ทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันโลกยุคข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่ สามารถพัฒนาการเรียนรู้ขึ้นในตนเอง ให้โอกาสผู้เรียนได้มีจินตนาการต่อจากสิ่งที่ได้รับ (สิปปนนท์ เกตุทัต, 2544)

ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และแนวนโยบายของรัฐบาลในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ประกอบการปฏิรูประบบราชการและการศึกษา ประกอบกับแนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีกับการจัดการศึกษาที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำไปสู่แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ มีวิสัยทัศน์ คือ ผู้เรียนทุกคน สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาทุกแห่งมีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การวิจัย การพัฒนาอาชีพ การบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยได้รับบริการอย่างทั่วถึงเท่าเทียม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ นำไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ซึ่งแผนแม่บทดังกล่าวได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างเป็นรูปธรรม 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

1. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารพัฒนาการบริหารจัดการและบริการทางการศึกษา
3. การพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
4. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา

จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว ประกอบกับคำริชของ ฯพณฯนายกรัฐมนตรีที่จะเห็นการปฏิรูป การศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้เกิดการปลดปล่อยพลังสมองของเด็ก กระทรวงศึกษาธิการโดยความร่วมมือจากสถาบันอุดมศึกษา 5 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตทับแก้ว และสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ร่วมกัน พัฒนาโครงการนำร่อง “โครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนา การเรียนรู้” มีวัตถุประสงค์ที่จะนำนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา สนับสนุนให้ครูผู้สอนได้รับการพัฒนาตามความต้องการและความจำเป็น ซึ่งมีการใช้หลักวิชาการ และรูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา โดยกิจกรรมต่างๆที่ สถาบันอุดมศึกษา และ โรงเรียนร่วมกันดำเนินการประกอบด้วย การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การสัมมนาฝึกอบรม ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสัมมนาฝึกอบรมและการประชุมปฏิบัติการ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การผลิตและพัฒนา Courseware พัฒนาระบบ การจัดการเพื่อสนับสนุนการบริหาร จัดการภายในโรงเรียน ตลอดจนการพัฒนาหลักสูตรใน สถานศึกษา โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

จากความสำคัญของแผนแม่บทการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การดำเนินการ โครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ การกำหนด แนวการจัดการศึกษาประการหนึ่งเกี่ยวกับเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการการสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ประกอบกับการ กำหนดหน้าที่สำคัญของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญ ในการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่รายละเอียดในการจัดการเรียนการสอน โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการตามคำสั่งกระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 1166/2544 ให้ใช้ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2546 ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา การแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้โดยมีขอบเขต ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 12 โรงเรียน โดยผู้ให้ข้อมูลคือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2546

2. กรอบแนวคิดของการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสังเคราะห์แนวคิดการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ของ สุมิตร คุณานุกร (2528) โดยมีขอบเขตสภาพและปัญหาในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ดังนี้

1. การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การจัดทำกำหนดการสอน
3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
 - 3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
 - 3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
4. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้
5. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้กำหนดคำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน หมายถึง การดำเนินการนำสิ่งที่กำหนดในหลักสูตรไปปฏิบัติ ซึ่งอยู่ในรูปของการเตรียมการก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูผู้สอน ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1. การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การจัดทำกำหนดการสอน
3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
4. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้
5. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ครูผู้สอน หมายถึง ครู หรือ อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในปีการศึกษา 2546

หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง ครู อาจารย์ หรือบุคลากรที่รับผิดชอบ ดูแล และจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนภายในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษา หรือ โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2546

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร รวมทั้งปรับปรุงการวางแผนสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลพื้นฐานสำคัญสำหรับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ทั้งในส่วนของมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ และหน่วยงานที่มีส่วนรับผิดชอบโครงการ เพื่อการพัฒนา และปรับปรุงการดำเนินงานในโครงการ และเป็นแนวทางในการดำเนินการโครงการในโอกาสต่อไป

3. เป็นแหล่งข้อมูลส่วนหนึ่งเกี่ยวกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ในโรงเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้สำหรับโรงเรียน หน่วยงาน และบุคคลทั่วไปที่สนใจ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่อง การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนต้นแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ความหมายของหลักสูตร
2. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน
 - 2.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
 - 2.2 การจัดทำกำหนดการสอน
 - 2.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
 - 2.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้
 - 2.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
4. ความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
5. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา
6. โครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

1. ความหมายของหลักสูตร

หลักสูตร ถือได้ว่าเป็นความสำคัญอย่างยิ่งในกระบวนการจัดการศึกษาอันจะนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและศักยภาพต่อการนำความเจริญก้าวหน้ามาสู่ประเทศชาติ ทั้งนี้ มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอความหมายของหลักสูตรไว้ต่างๆ กัน ดังนี้

สมิธ สเตนลีย์ และ ชอส์ (Smith, Stanley and Shores, 1957 : 3 อ้างถึงใน บรรพต สุวรรณประเสริฐ, 2544: 11) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ลำดับของประสบการณ์ที่จัดขึ้นภายในโรงเรียนเพื่อกำหนดจุดประสงค์ในการอบรมผู้เรียนและเยาวชนให้คิดและทำในสิ่งที่ถูกต้อง

ครุก (Krug, 1957: 3 อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์, 2527: 13) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วย สี่อกลางของการเรียนการสอนที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้โอกาสแก่นักเรียนได้รับประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งจะนำไปสู่ผลผลิตทางการเรียนที่พึงปรารถนา

ราแกน (Ragan, 1960: 1-2 อ้างถึงใน พิสมัย ถีตะแก้ว, 2544: 5) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่า ตามความหมายเดิม หลักสูตรหมายถึง สิ่งที่กำหนดไว้ให้สอนในโรงเรียน แต่ความหมายในปัจจุบันนี้ หมายถึง มวลประสบการณ์ของเด็กที่โรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบจัดให้ ประสบการณ์ดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงผลแห่งเจตนารมณ์ของผู้ใหญ่ในชุมชน รัฐ และประเทศที่มุ่งให้เด็กได้เจริญงอกงามที่สุด และมีคุณลักษณะที่เพียบพร้อมที่สุดภายใต้อิทธิพลแห่งวัฒนธรรมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

แมคโดนัลด์ (Macdonald, 1965: 5 อ้างถึงใน ดวงจันทร์ เตียววิไล, 2531: 17) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนที่วางไว้เพื่อนำไปปฏิบัติ และการสอน หมายถึงการนำแผนไปปฏิบัติ

เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, 1966 อ้างถึงใน บรรพต สุวรรณประเสริฐ, 2544: 15) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ ประมวลวิชาและกิจกรรมต่างๆ ของนักเรียนภายใต้ความควบคุมของโรงเรียน

นีกลีย์ และ อีแวนส์ (Neagley and Evans, 1967: 2 อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์, 2527: 11) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า เป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่ได้วางไว้และจัดให้โดยโรงเรียน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ตามความสามารถของนักเรียนเหล่านั้น

สมาคมนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร (ASCD, 1967: 5 อ้างถึงใน สงัด อุทรานันท์, 2527: 13) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ การตัดสินใจก่อนที่จำดำเนินการเรียนการสอน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับ การจัดลำดับของเนื้อหาวิชา การเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้สอน การเลือกวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งกฎเกณฑ์ในการจัดกลุ่มเพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างได้ผลให้มากที่สุด

ทรัมป์ และ มิลเลอร์ (Trump and Miller, 1968: 11-12 อ้างถึงใน ดวงจันทร์ เดียววิไล, 2531: 17) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง กิจกรรมการสอนหลากหลายที่โรงเรียนในท้องถิ่น หรือระบบโรงเรียนได้วางแผนไว้ และจัดให้กับนักเรียน

จอห์นสัน (Johnson, 1970 – 1971: 25 อ้างถึงใน ดวงจันทร์ เดียววิไล, 2531: 19) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรเกี่ยวข้องกับสิ่งที่ไม่เฉพาะกับสิ่งที่นักเรียนจะต้องกระทำในสถานการณ์การเรียนรู้เท่านั้น แต่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เขาจะต้องเรียนรู้ (หรือสามารถทำได้) อันเป็นผลมาจากสิ่งที่เขากระทำด้วย หลักสูตรได้แก่ สิ่งที่เป็นผลตามมาไม่ใช่สิ่งที่เกิดขึ้น หลักสูตรเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความคาดหวังหรือความตั้งใจ และถ้าจะกล่าวให้เฉพาะลงไปอีกก็คือ มันเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ตั้งใจเอาไว้และมุ่งหวังจะให้บรรลุ โดยผ่านทาง การสอน นั่นคือผ่านทางประสบการณ์ที่จัดให้ผ่านทางสิ่งที่เกิดขึ้นและสิ่งที่ผู้เรียนกระทำ

บีสวาส และ แอกการ์วอล (Biswas and Aggarwal, 1971: 46) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า เป็นประสบการณ์ทางการศึกษาหรือกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดโดยสถาบันการศึกษาผ่านโปรแกรมการศึกษาซึ่งออกแบบเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และอาจหมายถึงรายวิชาที่จัดกลุ่มไว้อย่างเป็นระบบ หรือแผนที่ครอบคลุมเนื้อหาในการเรียนการสอน ซึ่งกำหนดให้ศึกษาให้ครบถ้วนในปีการศึกษาหนึ่งหรือระดับการศึกษาหนึ่ง หรือเพื่อการรับรองการศึกษาหรือสำเร็จการศึกษา

กู๊ด (Good, 1973: 157) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ 3 ประการ ดังนี้

1. หลักสูตร คือ เนื้อหาวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบเพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา เพื่อให้สำเร็จการศึกษาหรือ ได้รับประกาศนียบัตร
2. หลักสูตร คือ คำโครงทั่วไปของเนื้อหาวิชาหรือเนื้อหาวิชาเฉพาะที่จะต้องสอน ซึ่งโรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้เรียนเพื่อให้มีความรู้จนสำเร็จการศึกษา หรือได้รับประกาศนียบัตร เพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาต่อทางอาชีพต่อไป
3. หลักสูตร คือ กลุ่มวิชาและประสบการณ์ต่างๆ ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนภายใต้ การแนะนำของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา

แทนเนอร์ และแทนเนอร์ (Tanner and Tanner, 1975: 45 อ้างถึงใน พิสมัย ถีตะแก้ว, 2544: 4) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่ได้จัดวางแผนและ แนวทางเอาไว้มุ่งหวังที่จะได้รับผลผลิตออกมา ได้มีการจัดขึ้นมาด้วยการวางโครงสร้างของความรู้ และประสบการณ์อย่างมีระบบ ภายใต้การดูแลของโรงเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้มีการเจริญเติบโต ไปอย่างมีจุดมุ่งหมายและต่อเนื่องในด้านความสามารถทั้งส่วนตัวและทางสังคม

ดอล (Doll, 1988 อ้างถึงใน บรรพต สุวรรณประเสริฐ, 2544: 14) ได้ให้ความหมายของ หลักสูตรไว้ว่า หลักสูตรคือ ผลรวมของประสบการณ์การเรียนรู้ ทักษะ นิสัย และมโนคติซึ่งผู้เรียน ได้รับเป็นส่วนหนึ่งของตัวเขา และนำไปใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของผู้เรียน

โอลิวา (Oliva, 1982: 10 อ้างถึงใน พิสมัย ถีตะแก้ว, 2544: 3) ได้เสนอความหมายของ หลักสูตรว่า หลักสูตร คือ โปรแกรมสำหรับประสบการณ์ทั้งหลายที่ผู้เรียนจะต้องประสบภายใต้ การอำนวยการของโรงเรียน

มธุ ราช (Madhu Raj, 1996: 336) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า เป็นแผนที่วางไว้ เกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนกับเนื้อหาในการเรียนการสอน แหล่งความรู้ต่างๆ และ กระบวนการเรียนการสอน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการศึกษา

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2511) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวล ประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหาวิชา ทศนคติ แบบพฤติกรรม กิจวัตร สิ่งแวดล้อม ฯลฯ เมื่อประมวลกันเข้าแล้วก็ยังเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก หลักสูตร คือ สิ่งใดก็ตามซึ่งมุ่งหวังจะให้เกิดการเรียนรู้แก่เด็ก

สุมิตร คุณานุกร (2518) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง โครงการ การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายของการศึกษาตามที่กำหนดไว้

กมล สุดประเสริฐ (2521) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมิได้หมายความว่าเพียงแต่หนังสือหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการเท่านั้น แต่ยังมี ความหมายถึงกิจกรรมและประสบการณ์ทั้งหลายที่จัด ให้กับเด็กซึ่งรวมถึงการสอนของครูต่อนักเรียนด้วย

ภิญโญ สาธร (2521) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในประเทศไทย ถือว่าหลักสูตรเป็น แม่บทสำคัญ เพราะหลักสูตรคือ โครงการเตรียมเด็กและเยาวชนให้เป็นสมาชิกที่มีประสิทธิภาพ ในการเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสังคม

สุจิต เพียรชอบ (2521) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง ประมวล ประสบการณ์หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นทั้งในและนอกชั้นเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการ เปลี่ยนแปลงพฤติกรรม และช่วยให้เกิดการพัฒนาทุกด้าน

กาญจนา คุณารักษ์ (2527) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนงานอย่างหนึ่งที่ใช้กับการเรียน การสอนเพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

บันลือ พฤษะวัน (2529) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ กิจกรรมและ ประสบการณ์ที่ทางโรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนแต่ละระดับชั้นตามระยะเวลาที่กำหนด

อำรง บัวศรี (2544) ได้กำหนดนิยามของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ แผนซึ่งได้ออกแบบ จัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหา กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละ โปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆ ตามจุดหมายที่ได้กำหนดไว้

พิสมัย ถิณะแก้ว (2544) ได้สรุปความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง เอกสารที่กำหนดแผนงาน โครงการ รายวิชา เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่สถาบันการศึกษาได้จัดขึ้นเพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านต่างๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามควรแก่สภาพ

บุญมี เณรยอด (ม.ป.ป.) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลความรู้ ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้ผู้เรียน เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถด้านต่างๆ ของผู้เรียนไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ทั้งในและนอกโรงเรียน

จากความหมายของ หลักสูตร ตามทัศนะของนักการศึกษาดังกล่าวข้างต้น อาจสรุปได้ว่า หลักสูตร คือ แนวความรู้และมวลประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจอยู่ในรูปของเอกสารก็ได้ โดยประกอบด้วยวิสัยทัศน์ หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการเรียนการสอนที่หลากหลาย ตลอดจนการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ อันแสดงถึงประสิทธิผลที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีศักยภาพตามนโยบายการศึกษาของประเทศในทุกด้าน

2. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนนั้น อาจกล่าวได้ว่า เป็นกิจกรรมสำคัญอันดับแรกที่ทำให้หลักสูตรซึ่งอยู่ในรูปของเอกสารกลายเป็นการปฏิบัติ โดยผู้ที่มีความสำคัญและมีบทบาทมากที่สุดในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนก็คือ ครูผู้สอน เนื่องจากครู เป็นผู้ที่มีส่วนก่อให้เกิดกิจกรรมการเรียนการสอน ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวว่า ครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการสอนหลักสูตรให้เกิดผลตามที่มุ่งหมาย ซึ่งสอดคล้องกับใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ที่กล่าวว่า ครูผู้สอนเป็นบุคคลที่อยู่ในฐานะผู้ใช้หลักสูตรโดยตรง และมีความสำคัญที่สุดในการแปลงหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ และวิชัย วงษ์ใหญ่ (2525) ได้กล่าวถึงความสำคัญของครูผู้สอนว่า ครู คือ นักพัฒนาหลักสูตรในระดับห้องเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้การสอนเกิดขึ้น และการพัฒนาหลักสูตรดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

เนื่องจากมีผู้ให้ความหมายของการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนค่อนข้างน้อย และ นักการศึกษาส่วนใหญ่จะกล่าวถึงการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนในลักษณะของกิจกรรมส่วนหนึ่งของกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอเรื่องการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนใน ลักษณะของกิจกรรมที่มีความสำคัญอย่างยิ่งกิจกรรมหนึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ตามกรอบการวิจัย ที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

2.1 การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นภาระกิจอันดับแรกของผู้ที่จะนำหลักสูตรไปใช้ไม่ว่า จะเป็นการใช้หลักสูตรในระดับใดก็ตาม ในที่นี้ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การศึกษา ทำความเข้าใจในหลักสูตร และ การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ก. การศึกษา ทำความเข้าใจในหลักสูตร

การศึกษา ทำความเข้าใจในหลักสูตรเป็นการเรียนรู้ของครูผู้สอนเกี่ยวกับหลักสูตร แม่บท หรือหลักสูตรสถานศึกษาที่ศึกษาที่จัดทำขึ้น ก่อนที่จะนำไปจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียนในลำดับต่อไป ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความสำคัญของครูเกี่ยวกับ บทบาทในการศึกษาวิเคราะห์ และทำความเข้าใจใน หลักสูตรดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึงบทบาท หน้าที่ของครูซึ่งเป็นขั้นตอนของการนำหลักสูตรไปใช้ประการหนึ่งว่า ทำความเข้าใจจุดมุ่งหมาย หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร

นิติพร อินทรสิทธิ์ (2546) ได้สรุปถึงบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการ นำหลักสูตรไปใช้ คือ ต้องศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อนำไปสู่การเรียนการสอนที่เป็นไป ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร

สุวรรณ ศาสนะ (2530) ได้กล่าวถึงแนวทางประการหนึ่งในการนำหลักสูตรไปใช้ ในระดับปฏิบัติการว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนจะต้องศึกษาเอกสารเหล่านี้ (หลักสูตรแม่บท และ เอกสารประกอบต่างๆ) เพื่อปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพของโรงเรียนของตนก่อนนำไปใช้

อนงค์ ศิริ (2530) ได้กล่าวถึงกิจกรรมการนำหลักสูตรไปใช้โดยสรุปประการหนึ่งว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดเตรียมดำเนินการก่อนที่จะนำหลักสูตรไปสู่การสอน โดยจัดประชุมครูในโรงเรียนก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อชี้แจงความเข้าใจเรื่องหลักสูตร และการวางแผนการสอนร่วมกัน

มานิต จิตตเกษม (2527) ได้กล่าวถึงสิ่งที่ครูผู้สอนควรจัดเตรียมก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประการหนึ่ง คือ ศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงเจตนารมณ์ จุดหมาย หลักการ โครงสร้าง ตลอดจนรายละเอียดในรายวิชาที่จะสอน

กรมวิชาการ (2535) ได้กำหนดบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนในการส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนของครู ประการหนึ่ง คือ จัดให้ครูได้ศึกษาหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร เพื่อเตรียมการสอน และจัดการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

สงัด อุทรานันท์ (2528) ได้กล่าวถึงการทำความเข้าใจหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ในงานเตรียมบุคลากรว่า ก่อนจะนำหลักสูตรไปใช้ ควรจะได้มีการให้ความรู้ หรือชี้แจงให้ผู้ที่จะใช้หลักสูตรมีความเข้าใจถึงจุดมุ่งหมาย หลักการ โครงสร้าง แนวทางการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรที่ได้จัดทำขึ้น

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) ได้กล่าวถึงกิจกรรมที่สำคัญในการดำเนินการบริหารและบริการหลักสูตรประการหนึ่ง คือ การศึกษาวิเคราะห์และทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ

กาญจนา คุณารักษ์ (2540) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการศึกษา วิเคราะห์และทำความเข้าใจหลักสูตรในขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรระดับโรงเรียนขั้นตอนแรกก็คือ เริ่มจากการศึกษาหลักสูตรแม่บท และหลักสูตรระดับท้องถิ่น แล้วนำมาจัดทำเป็นแผนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและผู้เรียน

ข. การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

เมื่อผู้ใช้หลักสูตรได้ศึกษาและทำความเข้าใจในหลักสูตรแล้ว ขั้นตอนที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับการแปลหลักสูตรไปสู่การสอนที่จะทำให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศไปสู่ตัวผู้เรียนและบังเกิดผลอย่างแท้จริงก็คือ การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งมีผู้กล่าวถึงไว้ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2518) ได้กล่าวว่า การถ่ายทอดและเชื่อมโยงค่านิยมทางการศึกษา (Educational Value) ลงไปเป็นการเรียนการสอนนั้น จะต้องมีกรรมวิธีหนึ่งซึ่งสำคัญมาก คือ การตีความหมาย หรือ การแปลความหมาย

สิ่งที่ผู้นำหลักสูตรไปใช้จะต้องตีความหมายก็คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร และเมื่อตีความหมายออกมาแล้ว ครูผู้สอนก็พยายามที่จะจัดการเรียนการสอน และสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้ให้การกระทำหรือรูปธรรมนั้นๆ เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน ความมุ่งหมายในระดับหลักสูตรนี้มีความแคบและเฉพาะเจาะจงลงมาอีกตามสภาพและความต้องการของโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่น โดยจะแปลงค่านิยมในระดับสูงขึ้นไปให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมที่อยู่รอบๆ โรงเรียน

ในการนำหลักสูตรไปใช้นั้น สิ่งแรกที่ครูควรจะทำ คือ การตีความหมายของความมุ่งหมาย ไม่ว่าจะเป็นของหลักสูตรหรือความมุ่งหมายของหมวดวิชาก็ตาม การตีความหมายของความมุ่งหมายคือ การตีปัญหาให้แตกต่าง คำที่เป็นนามธรรมซึ่งใช้ในความมุ่งหมายนั้นมีความหมายในทางปฏิบัติอย่างไร จะจัดการสอนการเรียนอย่างไรจึงจะบรรลุถึงความมุ่งหมายที่เป็นนามธรรมนั้น

บันลือ พุกษะวัน (2531) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารเกี่ยวกับการนำหลักสูตรไปใช้ไว้ประการหนึ่ง คือ นำข้อมูลพื้นฐานและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาวิเคราะห์กำหนดความต้องการ และความจำเป็นของโรงเรียนเกี่ยวกับระดับคุณภาพของนักเรียน

กนก จันทรขจร คุษฎี พงศ์ศาสตร์ และสมพงษ์ รุจิวรรณ (2532) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรประการหนึ่งว่า ครู อาจารย์ ในฐานะผู้ปฏิบัติ ตามหลักสูตร อันจะนำไปสู่กระบวนการเรียนการสอน จะศึกษาหลักสูตรเพื่อเข้าใจหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง หลักเกณฑ์ในการใช้หลักสูตร ตลอดจนจุดประสงค์กลุ่มวิชา จุดประสงค์รายวิชา และคำอธิบายรายวิชา จากนั้นจะมีการแปลและตีความผลการวิเคราะห์ออกเป็นแนวปฏิบัติตลอดทั้ง เทคนิค และวิธีสอน

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เป็นการพิจารณาความมุ่งหมายทางการศึกษาที่ปรากฏในหลักสูตรแล้วนำไปกำหนดเป็นจุดมุ่งหมาย ของสถานศึกษาและจุดมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องและตอบสนอง ต่อจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของชาติ

2.2 การจัดทำกำหนดการสอน

การจัดทำกำหนดการสอนเปรียบเสมือนการวางแผนการสอนล่วงหน้าตลอดปีการศึกษา หรือภาคการศึกษา คำว่า “กำหนดการสอน” นั้น บางท่านก็ใช้คำว่า “แผนการสอนระยะยาว” ซึ่งกำหนดการสอน หรือแผนการสอนระยะยาวนั้น มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับครูผู้สอน เพราะนอกจากจะช่วยให้ครูผู้สอนได้เห็นภาพรวมของกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นภายในภาคการศึกษา หรือ ปีการศึกษาแล้ว ยังช่วยให้ครูผู้สอนได้เตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนและ ได้วางแผนสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละชั่วโมงให้มีประสิทธิภาพและสนองความต้องการ ของผู้เรียนได้อีกด้วย

2.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้ หรือเดิมเรียกว่า แผนการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ครูผู้สอนดำเนินการสอน ไปอย่างเป็นลำดับ เป็นขั้นตอน ช่วยย้ำเตือนถึงสิ่งสำคัญ และส่วนประกอบต่างๆ ในการสอน แต่ละครั้ง มีผู้กล่าวถึงการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ หรือแผนการสอนไว้ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2532) กล่าวว่า การจัดทำแผนการสอนเป็นการขยายรายละเอียด ของหลักสูตรไปสู่ภาคปฏิบัติ โดยการกำหนดกิจกรรมและเวลาไว้อย่างชัดเจน สามารถนำไป ปฏิบัติได้ โดยลักษณะที่กล่าวมานี้ การจัดทำแผนการสอนจึงมักจะทำกันเป็นรายวิชา หรือ

เป็นรายชั้นเรียน แผนการสอนควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นแผนการสอนระยะยาว และอีกส่วนหนึ่งเป็นแผนการสอนระยะสั้น ซึ่งนำเอาแผนการสอนแต่ละส่วนของแผนการสอนระยะยาวมาขยายเป็นรายละเอียดสำหรับการสอนในแต่ละครั้ง แผนการสอนมีคุณค่าต่อการจัดการเรียนการสอนของคุณครู คือ

1. จะเป็นแนวทางในการสอน ซึ่งจะช่วยให้ความสะดวกรวดเร็วกว่าครูผู้ให้หลักสูตร สามารถดำเนินการสอนให้ได้ผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตร
2. จะให้ความสะดวกแก่ผู้บริหารและศึกษานิเทศก์ในการช่วยเหลือแนะนำ และติดตามผลการเรียนการสอน
3. จะเป็นแนวทางในการสร้างข้อทดสอบ เพื่อประเมินการเรียนการสอนเพื่อให้มีความครอบคลุมกับเนื้อหาสาระที่ได้สอนไปแล้ว

แผนการเรียนรู้จะประกอบไปด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ที่ใช้และแหล่งการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งจะขอกล่าวถึงโดยสังเขปดังต่อไปนี้

ก. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้ถือเป็นความมุ่งหมายทางการศึกษาระดับสุดท้ายในการจัดการศึกษาที่จะเปลี่ยนไปเป็นการปฏิบัติเป็นรูปธรรมและมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมากที่สุด แม้หลักสูตรการศึกษาแห่งชาติจะกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์และจุดมุ่งหมายที่ต้องการจะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียนไว้ดีเพียงใด แต่ถ้าผู้นำหลักสูตรไปใช้ คือ ครูผู้สอน กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตรและดำเนินการจัดการเรียนการสอนไปในทิศทางอื่น ประสิทธิภาพของหลักสูตรและประสิทธิผลของการจัดการศึกษา ของชาติก็อาจไม่ประสบความสำเร็จและก่อให้เกิดความเสียหายมากมายตามมา ดังนั้น ครูผู้สอนจึงควรศึกษาการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและนโยบายของชาติ ซึ่งมีผู้กล่าวถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์การเรียนการสอน ดังนี้

สุพิน บุญชูวงศ์ (2531) ได้ให้ความหมายของ จุดประสงค์การเรียนการสอน ไว้ว่า จุดประสงค์การเรียนการสอน หมายถึง ข้อความที่ระบุคุณลักษณะ และความสามารถที่ครูต้องการให้เกิดขึ้นกับนักเรียน หลังจากทีนักเรียนได้ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนในบทหนึ่ง ๆ แล้ว

สันต์ ธรรมบำรุง (2527) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของจุดประสงค์ในการเรียนการสอนไว้ว่า ความมุ่งหมาย หรือจุดประสงค์ในระดับการสอนนี้มีความสำคัญมากที่สุด ครูผู้สอนจะต้องแปลความหมาย หรือตีความจุดประสงค์ของการเรียนการสอนจากตัวหลักสูตรหรือจุดมุ่งหมายของการสอนในแต่ละวิชาให้ออกเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมเป็นการกระทำ คือเป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนจริงๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวถึงจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ หรือจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม เป็นความคาดหวัง ความต้องการของผู้สอนที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนหลังจากได้ศึกษาบทเรียน หรือทำกิจกรรมนั้นแล้ว แบ่งเป็น

1. จุดประสงค์ปลายทาง เป็นความคาดหวัง ความต้องการของผู้สอนในภาพรวมที่จะให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

2. จุดประสงค์นำทาง เป็นจุดประสงค์ที่บอกว่า เมื่อสิ้นสุดการสอนแล้วผู้เรียนจะแสดงการกระทำที่สังเกตและวัดได้ออกมา ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้เรียน เงื่อนไข หรือสถานการณ์ และเกณฑ์ความสามารถขั้นต่ำของผู้เรียนที่ถือว่า บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า จุดประสงค์การเรียนรู้ หมายถึง ผลของพฤติกรรมที่แสดงถึงการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนโดยกำหนดจากสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวสามารถวัดและประเมินได้ด้วยวิธีการต่างๆ

ข. การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกระบวนการเรียนรู้ ประกอบด้วยบุคคลที่เกี่ยวข้อง 2 กลุ่ม คือ ผู้สอน และผู้เรียน สิ่งที่ต้องคำนึงถึง คือ ผู้สอนจะต้องทำการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาสาระที่จะนำไปสอน

เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจน เกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมหรือวิธีการเรียนรู้ นอกจากนี้
ยังต้องพิจารณาถึงลักษณะรูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วย

1. การพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้

ในการคัดเลือกกิจกรรมที่จะใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้นั้น ผู้สอนต้อง
คำนึงถึงองค์ประกอบด้วยจิตวิทยาที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การสำรวจประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้สอนควรคำนึงว่าผู้เรียน
แต่ละคนจะต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ ต้องให้โอกาสกับผู้เรียนได้ใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้
โดยการค้นพบด้วยตนเอง เป็นสิ่งที่มีคุณค่าทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายต่อผู้เรียน

ขั้นที่ 2 การบูรณาการเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องจากขั้นตอนที่ 1 รวมถึง
สถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม จะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เป็นการบูรณาการ
ความรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิม และพร้อมที่จะนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ สร้างสรรค์และแก้ปัญหา
ต่อไป

ขั้นที่ 3 การถ่ายโยงความรู้ เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถแสดงพฤติกรรม
ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ค่านิยม เพื่อประยุกต์ใช้ในการแสวงหาความรู้ต่อไป

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ ควรพิจารณาถึงความต่อเนื่อง โดยมีหลักการ
พิจารณา ดังนี้

(1) จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้นั้น ผู้เรียนควรมีโอกาสได้ฝึก
ปฏิบัติจริงเพื่อให้เกิดพฤติกรรมตามที่ระบุไว้

(2) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัด ควรเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนมีความพึงพอใจ
ที่จะฝึกปฏิบัติ และมีความสอดคล้อง สัมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้

(3) ประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัด ต้องอยู่ในขอบเขตความสามารถของ
ผู้เรียน ประสบการณ์การเรียนรู้ ควรมีรูปแบบที่หลากหลาย ซึ่งอาจจะนำไปสู่การบรรลุจุดประสงค์
การเรียนรู้เพียงข้อเดียวก็ได้ ในขณะที่เดียวกัน ประสบการณ์การเรียนรู้ข้อเดียว อาจจะนำไปสู่
การบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้หลายอย่างก็ได้

(4) การจัดการประสบการณ์เรียนรู้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออก โดยไม่มีความรู้สึกว่าการบังคับถูกบังคับให้ทำ เพราะถ้ามีการบังคับจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้น้อย

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นองค์รวมอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย ปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถทางด้านอารมณ์ ปลูกฝังให้ตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นการจัดการเรียนรู้จึงต้องให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาตนเองได้สูงสุดตามศักยภาพ

จุดประสงค์สำคัญของการจัดการเรียนรู้ คือ เมื่อผู้เรียนเชื่อว่า ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนควรจะเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้น จากความไม่รู้เป็นรู้ และรู้จริง จากทำไม่ได้ ทำเป็น และไม่ชอบ เป็นชอบ การจัดการเรียนรู้ จึงต้องให้ครบทั้ง 3 ด้าน ได้แก่

- (1) การให้ผู้เรียนมีความรู้ ความคิด ในเรื่องที่เรียน / ศึกษา
- (2) การให้ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการในการเรียนรู้ด้วยการ

ลงมือปฏิบัติจริง

(3) การให้ผู้เรียนมีเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงาม ด้วยการปลูกฝังควบคู่ไปกับการให้ความรู้ และการให้ลงมือปฏิบัติจริง

ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ที่ดีจึงต้องใช้รูปแบบ และ วิธีการที่หลากหลายเหมาะสมและยืดหยุ่นตามธรรมชาติของผู้เรียน ธรรมชาติและเป้าหมายของกลุ่มสาระการเรียนรู้ และลักษณะการจัดกิจกรรม

2. เกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนต้องพิจารณาเลือกกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ รูปแบบ ลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน จิตวิทยาการเรียนรู้ ฯลฯ โดยอาจใช้ประเด็นนี้เป็นแนวทางในการคัดเลือกกิจกรรมการเรียนรู้

- (1) การเรียนรู้นั้น ผู้เรียนต้องเป็นผู้กระทำมากกว่าเป็นผู้ถูกกระทำ และผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมโดยตรงในกิจกรรมนั้น

- (2) การเรียนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าผู้เรียนเข้าใจว่าตนเองกำลังเรียนอะไร
- (3) การเรียนจะต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม
- (4) การเรียนรู้จะขึ้นอยู่กับสิ่งที่ผู้เรียนได้รับการเสริมแรง และมองเห็นคุณค่าในสิ่งที่เรียน
- (5) ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย ในการสรุปและจำแนกความรู้ที่ได้
- (6) การเรียนรู้ต้องมีความหลากหลาย
- (7) ผู้เรียนต้องได้ทำกิจกรรมที่แตกต่างกัน เพื่อให้บรรลุสถานการณ์การเรียนรู้เดียวกัน
- (8) การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพมาก เมื่อผู้เรียนได้รับการเสริมแรงทันทีทันใด
- (9) ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้มากขึ้น เมื่อมีการกระทำซ้ำ ๆ อย่างสม่ำเสมอ
- (10) การถ่ายโยงการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีเมื่อมีการนำเสนอสถานการณ์การเรียนรู้ที่คล้าย ๆ กัน

นอกจากนี้ การกำหนดบทบาทของผู้เรียนและครูในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ให้ชัดเจน การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ควรพิจารณาธรรมชาติของวิชา และระดับชั้นของผู้เรียนด้วย การบูรณาการภายในกลุ่มวิชา หรือเชื่อมโยงข้ามกลุ่มวิชา จะมีผลดีต่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถวัดและประเมินผลให้บรรลุตามมาตรฐานหลักสูตรให้ชัดเจน แต่ระดับที่สูงขึ้นไปควรจะมีระดับระวางในการบูรณาการมากขึ้น เนื่องจากการเรียนรู้จะต้องลุ่มลึกในเชิงหลักการของศาสตร์ หรือระเบียบวิธีของวิชา (Discipline) มากขึ้น บางเรื่องบูรณาการได้ บางเรื่องบูรณาการแล้วอาจทำให้นักเรียนไม่ได้ความคิดรวบยอด วิธีการที่เหมาะสมในระดับชั้นที่สูงขึ้นอาจใช้หลักของสหวิทยาการ (Interdisciplinary) จะดีกว่า กล่าวคือ สิ่งใดที่ต้องให้เข้าถึงหลักการไปตามลักษณะของวิชา ก็จะต้องจัดแบบสหวิทยาการ บางเรื่องอาจจะเป็นหน่วยสหวิทยาการก็อาจจัดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาแต่ละเรื่อง

การออกแบบการจัดการเรียนรู้ จะต้องคำนึงถึงการกำหนดวิธีการ ประเมินผล เครื่องมือการวัดผล และแหล่งข้อมูลที่จะวัดและประเมินตามสภาพจริง ให้สอดคล้องกับ ตัวบ่งชี้ที่นำไปสู่คุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อนำผลการประเมินมาพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับปรุงการออกแบบกระบวนการเรียนรู้ต่อไป

ค. การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

คำว่า “สื่อ” มีเรียกกันหลายแบบหลายลักษณะ ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องมือและวัสดุ ต่างๆ ที่ใช้เป็นสื่อเหล่านี้ มิใช่จะเป็นที่รู้จักใช้กันแต่เฉพาะในวงการศึกษาเท่านั้น แต่ในวงการอื่น ๆ เช่น ทางธุรกิจ อุตสาหกรรม ทางทหาร ทางการแพทย์ ก็นำเครื่องมือเหล่านี้ไปใช้เช่นเดียวกัน และ นอกจากนั้น รูปแบบและลักษณะของเครื่องมือและวัสดุโสตทัศนศึกษาเองก็มีหลายแบบ หลายประเภท มีชื่อเรียกในหลาย ๆ รูปแบบ เช่น เรียกว่า สื่อ (media) เรียกว่า โสตทัศนศึกษา (audio – visual education) เทคโนโลยีทางการสอน (instructional technology) แหล่งการเรียนรู้ (learning resource) อุปกรณ์ การสอน (hardware) เป็นต้น ถึงแม้จะมีชื่อเรียกไปต่างๆ กัน มากมายหลายชื่อก็ตาม ชื่อทั้งหลายที่กล่าวมาข้างต้น ต่างก็หมายถึง สื่อการสอน หรือสื่อการเรียนรู้ เช่นเดียวกัน ซึ่งอาจจะมิชอบเขตของความหมายมากนักต่างกัน มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของ สื่อการสอน หรือ สื่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

เปรี๊อง กุมุท (2519 : 11) ได้ให้ความหมายของ สื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ใช้เป็นเครื่องมือ หรือช่องทางสำหรับการสอนของครูถึงผู้เรียน และทำให้ ผู้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ หรือจุดมุ่งหมายที่ครูวางไว้เป็นอย่างดี

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (256 : 112) ได้ให้ความหมายของ สื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง วัสดุ (สิ่งเปลือง) อุปกรณ์ (เครื่องมือที่ไม่ผู้ฟังได้งาย) และวิธีการ (กิจกรรม ละคร เกม การทดลอง ฯลฯ) ที่ใช้เป็นสื่อกลางให้ผู้สอนสามารถส่งหรือถ่ายทอดความรู้ เจตคติ (อารมณ์ ความรู้สึก ความสนใจ ทศนคติ และค่านิยม) และทักษะไปยังผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มนตรี แยมกสิกร (2526 : 5) ได้ให้ความหมายของ สื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยในการนำความรู้จากผู้สอนหรือแหล่งความรู้จากผู้สอน หรือแหล่งความรู้ ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526 : 80) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2531 : 7) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอน หรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถบรรลุถึงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้

วาสนา ชาวหา (2533: 8) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งใดก็ตามที่เป็นตัวกลาง หรือพาหะ หรือพาหนะนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534 : 43 – 44) ได้กล่าวถึงความหมายของสื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอน คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ วัตถุประสงค์ที่มีอยู่ในธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น รวมทั้งวิธีการสอนและกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ

สุโชติ ดาวสุโข และสาโรช แผงยัง (2535 : 11) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอน ไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึง สิ่งใดๆ ก็ตามที่เป็นตัวกลางถ่ายทอดความรู้หรือช่วยในการเรียนรู้ซึ่งผู้สอน และผู้เรียนเป็นผู้ใช้เพื่อช่วยในการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ฮาาสส์ และ แพคเกอร์ (Hass and packer, 1964: 11) ได้ให้ความหมายของ สื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน คือ เครื่องมือที่ช่วยครูในการถ่ายทอดสิ่งต่างๆ ที่เป็นจริง ทักษะ ทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ และความซาบซึ้งไปยังผู้เรียน หรือเป็นเครื่องมือประกอบการสอน ที่เราสามารถได้ยิน และมองเห็นได้ดีเท่า ๆ กัน

บราวน์ และคณะ (Brown and others, 1964: 20) ได้กล่าวไว้ว่า วัสดุใดก็ตาม ที่นอกเหนือจากตัวหนังสือโดยตรง ซึ่งช่วยให้เกิดการเรียนรู้แล้ว เรียกว่า สื่อการสอนทั้งสิ้น เช่น ของจริง ของเลียนแบบ หุ่นจำลอง ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ระบบขยายเสียง ภาพกระจก รูปภาพ แผนที่

แผนภูมิ ฯลฯ วัสดุเหล่านี้ ไม่เพียงแต่กระตุ้นโสตสัมผัสและจักขุสัมผัสเท่านั้น แต่อาจมีวิธีการที่กว้างขวางออกไปเป็นการสร้างประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมให้แก่ผู้เรียนอีกด้วย

เกอလာช และอีลี (Gerlach and Ely, 1980 : 182) ได้ให้ความหมายของ สื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอนหมายถึง บุคคล วัสดุ เหตุการณ์ต่างๆ ที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะและทัศนคติ ครู หนังสือ และสิ่งแวดล้อมของโรงเรียน ล้วนเป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น

เฮนิช (Hienich อ้างถึงใน ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, 2536: 252) ได้กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับ สื่อการสอนว่า สื่อมีกำเนิดมาจากการปฏิรูปทางการสื่อสาร ซึ่งสามารถนำมาใช้เพื่อสนองวัตถุประสงค์การเรียนการสอนไว้ สื่อ นั้นหมายถึง พาหนะที่นำข่าวสาร (เนื้อหา) ไปยังผู้รับ (ผู้เรียน) จากแหล่งกำเนิดการถ่ายทอด (เป็นคนหรือประดิษฐ์กรรมที่เป็นสื่อต่าง ๆ) ผู้รับจะต้องใช้ประสาทเพื่อรับข้อมูล เทคนิค รวมทั้งระบบประสาทรับรู้เกี่ยวกับการทำงานทางกลไกของร่างกาย เพื่อทำงานให้ถูกต้อง บ่อยครั้งที่จะต้องรับรู้ข่าวสารแบบผสมเพื่อให้ได้รับข้อมูลเทคนิคได้สมบูรณ์

เรย์เซอร์ และ กาเย่ (Reiser and Gagné, อ้างถึงใน ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ, 2536 : 252) ให้คำนิยามสื่อการเรียนการสอนที่ได้ความกะทัดรัดว่า หมายถึง วิธีทางกายภาพ ซึ่งข่าวสารทางการเรียนการสอนได้รับการสื่อสาร หรือสื่อความหมาย ตามคำนิยามจะเห็นได้ว่า หนังสือเรียน เทปเสียง เครื่องมือฝึกอบรม รายการโทรทัศน์ คำบรรยายของผู้สอน ฯลฯ จัดได้ว่าเป็น สื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง

จากความหมายของสื่อการสอนข้างต้น พอที่จะสรุปได้ว่า สื่อการสอน หมายถึง สิ่งใดๆ ก็ตาม ที่มาช่วยสนับสนุน การเรียนการสอน โดยให้ผู้สอนได้ถ่ายทอดเนื้อหา ความรู้ไปสู่ผู้เรียนได้ตรงตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์ รวมทั้งมีประสิทธิภาพทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เข้าใจในเนื้อหา ความรู้ที่ครูผู้สอนถ่ายทอดให้ครบถ้วน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีการยืดหยุ่นสนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้

ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียน ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเอง หรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัวและในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณ์ญาณในการเลือกใช้สื่อและแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีสาระเนื้อหาครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มืออย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อหรือห้องสมุดของสถานศึกษา

การออกแบบสื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด ควรออกแบบสื่อการเรียนรู้ให้หลากหลาย เป็นสื่อที่เอื้อต่อการเป็นเครื่องมือในการไขความรู้ให้กว้างขวาง นอกจากหนังสือเรียน ใบงาน หนังสืออ่านเพิ่มเติม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ข้อมูลจากระบบสารสนเทศ ห้องสมุด นอกจากนี้ควรใช้สถานการณ์จริง แหล่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น สภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ อาชีพ ตลอดจนสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ควรได้รับการส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้ามาประกอบการเรียน

ส่วนการใช้สื่อการเรียนรู้ก็นับว่ามีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ ถ้าใช้สื่อการเรียนรู้ไม่ถูกต้อง ย่อมจะได้ผลน้อยหรือเท่ากับไม่ได้ใช้เลย หากเป็นดังนี้ย่อมไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ลงแรง ฉะนั้นการใช้สื่อการเรียนรู้แต่ละครั้งจึงควรจะได้พิจารณาให้ถ่วงถี่และวางแผนการใช้รอบคอบ การใช้สื่อการเรียนรู้ที่ดี ควรวางแผนไว้เป็นลำดับขั้น คือ ต้องมีขั้นเลือกใช้สื่อการเรียนรู้และขั้นการใช้สื่อการเรียนรู้ซึ่งจัดอยู่ในกิจกรรมการเรียนรู้แล้ว ดังนั้นจึงขอกกล่าวถึงขั้นของการเลือกใช้หรือกำหนดสื่อการเรียนรู้ ซึ่งต้องมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

วาสนา ชาวหา (2522: 64) ได้ให้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาเลือกสื่อการสอนหรือสื่อการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
2. เหมาะสมกับกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนการสอน
3. เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน
4. คำนึงถึงการประหยัด สื่อที่เลือกมาควรให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน

ทั้งในด้านเงินทอง และเวลาที่เสียไป

5. ใช้ได้สะดวกและปลอดภัย

ชม ภูมิภาค (2526) ได้กล่าวถึง การเลือกสื่อการสอนต้องพิจารณาถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความเหมาะสม หมายถึง เหมาะสมกับจุดมุ่งหมาย
2. ระดับความยากง่าย เหมาะกับระดับความเข้าใจของผู้เรียน
3. ค่าใช้จ่าย
4. ความสะดวก ความพร้อมทุกเมื่อเมื่อต้องการจะใช้
5. คุณภาพทางเทคนิค

บราวน์ และซิริกลี (Brown and Srygley, 1972) ได้กล่าวถึง การเลือกสื่อการสอนไว้ว่า ควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความเหมาะสม (appropriateness) วัสดุสนับสนุนจุดมุ่งหมายทั่วไป และจุดมุ่งหมายเฉพาะในการเรียนการสอนหรือไม่ เหมาะกับระดับชั้นหรือไม่
2. ความเชื่อถือได้ (authenticity) วัสดุมีเนื้อหาถูกต้อง เพียงตรงทันต่อเหตุการณ์หรือไม่ ตลอดจนผู้เขียนหรือผู้ผลิตมีคุณภาพดีหรือไม่
3. ความสนใจ (interest) วัสดุดึงดูดความสนใจของผู้ใช้หรือไม่ วัสดุกระตุ้นและจูงใจผู้เรียนและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่ม และสร้างสรรค์หรือไม่
4. การจัดวางและความสมดุล (organization and balance) วัสดุมีการจัดวางเนื้อหาและมีความสมดุลหรือไม่ หรือไม่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน และง่ายที่จะเข้าใจหรือไม่ เนื้อหาเสนอชัดเจนและเสนออย่างมีเหตุผลหรือไม่
5. คุณภาพด้านเทคนิค (technical quality) คุณภาพด้านเทคนิคเป็นที่พอใจของเราหรือไม่
6. ราคา (cost) ไม่แพงเกินไป คือ มีราคาคุ้มค่าต่อประโยชน์ที่จะได้รับรวมทั้งเวลาที่ใช้ในการทำ

เป็รื่อง กุมุท (2528) ได้กล่าวว่า การเลือกสื่อการสอนให้สนองต่อจุดมุ่งหมายของการสอนต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. เลือกสื่อที่ตรงกับเนื้อหาของบทเรียน และมีความถูกต้องทันสมัย
2. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับระดับความสามารถ และความสนใจของผู้เรียน
3. เลือกสื่อที่เข้ากับกิจกรรมการสอน การเรียนในแต่ละขั้นตอนอย่างเหมาะสม
4. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับลักษณะการจัด ขนาดของกลุ่ม (รวมทั้งคนด้วย)

5. เลือกสื่อที่เหมาะสมกับสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อนั้นๆ
6. เลือกสื่อให้ได้ตามเวลาที่กำหนด

เดล (Dale, 1957) ได้กล่าวถึงหลักทั่วไปในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ว่า การใช้สื่อทัศนูปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพนั้น จะต้องมีการวางแผน มีการดูหรือการฟังเสียก่อน และนักเรียนต้องรู้ว่าตนเองกำลังดูหรือกำลังทำอะไร เพื่อวัตถุประสงค์อะไร การเรียนเป็นสิ่งสำคัญ ควรยึดหลักดังนี้

1. การเลือกวัสดุอุปกรณ์ต้องระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงประโยชน์และขอบเขตตามความมุ่งหมาย
2. รู้จักวัสดุโดยการทดลองฟังและลองใช้ดูก่อน เพื่อจะได้รู้ว่า เมื่อใช้จริงแล้วจะประสบปัญหาใดบ้าง
3. ใช้วัสดุนั้นๆ ในเวลาที่เหมาะสมที่สุด และเหมาะสมที่สุดใด ตรงไหน
4. ต้องมีกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น การอภิปราย การสอบถาม และการรายงาน

สำเนา วรานุ (2549) ได้กล่าวถึง ข้อควรพิจารณาเกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์โดยทั่วไป ดังนี้

1. ครูจะใช้อุปกรณ์การสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและทักษะทางสื่อทัศนศึกษาอยู่บ้าง เช่น เข้าใจว่าตรงไหนของวิชาที่ตนสอนควรจะใช้สื่อทัศนวัสดุอะไรจึงจะเหมาะสม และควรมีทักษะในการผลิตอุปกรณ์ต่างๆ ได้บ้าง มีทักษะในการใช้อุปกรณ์โดยการเรียน ฝึกหัดการใช้ อาศัยคำแนะนำของผู้ใช้ หรือเป็นคู่มือ รู้จักเลือกสื่อทัศนวัสดุที่จะนำมาใช้เป็นอุปกรณ์การสอน
2. ความร่วมมือระหว่างครูผู้ใช้อุปกรณ์กับบุคคลต่างๆ ในโรงเรียน ควรจะให้ความร่วมมือ สนับสนุนการใช้อุปกรณ์ของครูอย่างเต็มที่ เช่น มีงบประมาณ มีวัสดุเครื่องมือเปิดโอกาสให้ครูได้ไปศึกษาอบรมวิชาสื่อทัศนศึกษา ให้ครูไปเยี่ยมสังเกตการณ์การจัดการ การใช้อุปกรณ์ตามโรงเรียนหรือสถานที่บางแห่ง
3. การเตรียมของครูผู้ใช้อุปกรณ์ ครูจะต้องเตรียมบทเรียนล่วงหน้า วางแผนล่วงหน้าว่าจะใช้อุปกรณ์อะไรกับบทเรียนตอนไหน จัดหาหรือทำวัสดุที่ต้องการพร้อมจะใช้งานได้ทันทีที่ วางแผนวิธีใช้ที่ไหน เมื่อไร และอย่างไร จึงจะช่วยการเรียนการสอนของเด็กได้ดีที่สุด วางแผนการติดตามผล หรือวัดผลว่าเมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์เสร็จแล้วจะทำอย่างไรบ้าง

ถ้าครูรู้ตัวว่ายังใช้อุปกรณ์ที่เตรียมไว้ไม่เพียงพอ ควรจะฝึกซ้อมการใช้เสียก่อนให้คล่อง ให้มั่นใจว่าใช้ได้ถูกต้องเมื่อเวลาใช้จริง

4. วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการสอนต้องได้รับการคัดเลือกเป็นอย่างดีแล้วว่า มีคุณภาพ (ในด้านเทคนิคการผลิต) และมีคุณค่าในการเรียน

5. วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ควรเหมาะสมกับบทเรียน อายุ ระดับสติปัญญา และประสบการณ์ของผู้เรียน

6. ประเภทและปริมาณของวัสดุอุปกรณ์ที่จัดหาหรือทำให้ประกอบการสอนต่างๆ ควรพยายามให้ได้สมดุล

7. วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ ควรเก็บอยู่ในที่ซึ่งจะหยิบเอาไปใช้ได้โดยตลอด และสะดวกสบาย

8. วัสดุอุปกรณ์ควรจะได้รับ การดูแลรักษาให้มีสภาพที่ใช้การได้เสมอ รู้จักวิธีเก็บ วิธีรักษา และวิธีซ่อมแซม

9. การใช้วัสดุทัศนวัสดุต้องเป็นอุปกรณ์การสอนจริงๆ ไม่ใช่เอาไปตั้งแสดงให้เด็กดูเฉยๆ หรือเอาไปใช้แทนการสอนของครูเสียหมด

10. การใช้วัสดุอุปกรณ์ ต้องมีการเตรียม นอกจากการเตรียมของครูและของนักเรียน ต้องมีการเตรียมวัสดุ เครื่องมือ สถานที่ (ที่นั่ง แสงสว่าง เสียง ที่ติดตั้งวัสดุ อุปกรณ์ ฯลฯ) ให้เรียบร้อยล่วงหน้า

11. การใช้วัสดุอุปกรณ์จะให้ผลในการเรียนดีขึ้น ถ้าเด็กได้มีส่วนร่วมด้วย เพราะเด็กยังมีปฏิกิริยา (reaction) มีส่วนร่วม และมีกิจกรรมของตนเอง (self activities) ต่อการสอน และการใช้ทัศนวัสดุประกอบการสอนมากขึ้นเท่าไร เด็กยิ่งได้เรียนรู้เข้าใจ และมีประสบการณ์ต่างๆ มากขึ้นเท่านั้น

12. การใช้วัสดุอุปกรณ์ ควรจะเป็นการประหยัดเวลา

13. การใช้วัสดุอุปกรณ์ในคราวหนึ่งๆ ไม่ควรให้มีหลายอย่างเกินความจำเป็นถ้าโรงเรียนมีใช้หลายอย่าง ควรจะเลือกใช้วัสดุที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับบทเรียนและเด็กมากที่สุด

14. ในระหว่างการใช้หรือเมื่อใช้วัสดุอุปกรณ์เสร็จแล้ว ควรมีการประเมินผลของการใช้ ทั้งนี้เพื่อหาข้อบกพร่อง และปรับปรุงแก้ไขการใช้ในโอกาสต่อไปให้ดีขึ้น ผลการใช้จะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับ วัสดุและเครื่องที่ใช้ ครูและวิธีใช้ของครู และนักเรียน

วัลลภ ภูโชติ (2528) ได้กล่าวว่า ในการเลือก และการใช้สื่อการเรียนการสอน ต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
2. เหมาะสมกับกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่จัดขึ้นเพื่อการเรียนการสอน
3. เหมาะสมกับวัย และความสนใจของผู้เรียน
4. คำนึงถึงการประหยัด สื่อที่เลือกมาใช้ควรให้ผลคุ้มค่ากับการลงทุน ทั้งในด้านเงินทองและเวลาที่เสียไป
5. ใช้ได้สะดวก ปลอดภัย

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535) กล่าวถึงการเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนว่า สื่อการสอนมีมากมายหลายประการ เป็นหน้าที่ของครู อาจารย์ ที่จะต้องเลือกใช้ให้เหมาะสม โดยคำนึงถึง

1. ลักษณะวิชาที่สอนเป็นวิชาทฤษฎีหรือปฏิบัติการ ใช้สื่อชนิดใด จึงจะทำให้ให้นักเรียน นักศึกษามีความเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น
2. คุณลักษณะของนักเรียน นักศึกษา ได้แก่ การเลือกให้เหมาะสมกับอายุ ระดับสติปัญญา ระดับชั้นเรียน จำนวนนักเรียน เวลาที่เรียน ลักษณะของห้องเรียน
3. การเลือกใช้สื่อการสอนในห้องเรียนที่มีนักเรียน นักศึกษามีบทบาทในการเรียนการสอน มีกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถรับประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยตนเอง ซึ่งครูอาจารย์ สามารถจะจัดในลักษณะของสื่อประสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2545) ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. ความสำคัญของสื่อการเรียนรู้

สื่อเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ สร้างสถานการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิด ได้แก่ การคิดไตร่ตรอง การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน สื่อการเรียนรู้ ในยุคปัจจุบันมีอิทธิพลสูงต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีมากมายหลายรูปแบบ มีบทบาทและให้คุณประโยชน์ต่าง ๆ กัน เช่น

- (ก) ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความคิดรวบยอดได้ง่ายขึ้น รวดเร็วขึ้น
- (ข) ช่วยให้ผู้เรียนเห็นสิ่งที่กำลังเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรมและเป็นกระบวนการ
- (ค) ช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์
- (ง) สร้างสภาพแวดล้อมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่แปลกใหม่น่าสนใจ และทำให้ผู้เรียนอยากเรียน
- (จ) ส่งเสริมการมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้เรียน
- (ฉ) เกื้อหนุนผู้เรียนที่มีความสนใจ / ความสามารถในการเรียนรู้ที่ต่างกัน ให้เรียนรู้ได้เท่าเทียมกัน
- (ช) ช่วยให้ผู้เรียนบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ ให้เชื่อมโยงกัน
- (ซ) ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิธีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อการค้นคว้าเพิ่มเติม
- (ฌ) ช่วยให้ผู้เรียนได้รับรู้การเรียนรู้ในหลายมิติจากสื่อที่หลากหลาย
- (ญ) เชื่อมโยงโลกที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียนให้เข้ามาสู่การเรียนรู้ของผู้เรียน

2. ลักษณะของสื่อการเรียนรู้

นอกเหนือจากสื่อที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนและการสอนโดยตรง ตามวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เคยมีมาแล้ว ทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว ไม่ว่าจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถานที่ เหตุการณ์ หรือความคิดเห็น ถือเป็นสื่อการเรียนรู้ได้ทั้งสิ้น ขึ้นอยู่กับว่าเราเรียนรู้จากสิ่งนั้น ๆ หรือนำสิ่งเหล่านั้นเข้ามาสู่การเรียนรู้ของเราหรือไม่ สื่อทั้งหมดอาจจำแนกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

- (ก) สื่อสิ่งพิมพ์ หมายถึง หนังสือและเอกสารสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่แสดงหรือจำแนก หรือเรียบเรียงสาระความรู้ต่าง ๆ โดยใช้ตัวหนังสือที่เป็นตัวเขียน หรือตัวพิมพ์เป็นสื่อเพื่อแสดงเครื่องหมาย สื่อสิ่งพิมพ์มีหลายประเภท เช่น เอกสาร หนังสือ ตำรา หนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร จุลสาร จดหมาย บันทึกรายงาน วิทยานิพนธ์ เป็นต้น

(ข) สื่อเทคโนโลยี หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่ได้ผลิตขึ้นเพื่อใช้ควบคู่กับเครื่องมือโสตทัศนวัสดุ หรือเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีใหม่ ๆ สื่อการเรียนรู้ดังกล่าว เช่น แถบบันทึกภาพพร้อมเสียง (วีดีทัศน์) แถบบันทึกเสียง สไลด์ สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้ สื่อเทคโนโลยียังหมายรวมถึงกระบวนการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เช่น การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนการสอน การศึกษาผ่านดาวเทียม

(ค) สื่ออื่น ๆ นอกจากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีแล้วยังมีสื่ออื่น ๆ ที่ส่งเสริมการสอน ซึ่งมีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสื่อ 2 ประเภทแรก เพราะสามารถอำนวยความสะดวกให้แก่ท้องถิ่นที่ขาดแคลนสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อเทคโนโลยีสื่อเหล่านี้อาจแบ่งได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

(1) สื่อบุคคล หมายถึง บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ซึ่งสามารถทำหน้าที่ถ่ายทอดสาระความรู้ แนวคิด เจตคติ และวิธีปฏิบัติตนไปสู่บุคคลอื่น สื่อบุคคลอาจเป็นบุคลากรที่มีอยู่ในระบบโรงเรียน หรืออาจเป็นบุคลากรภายนอกระบบ โรงเรียน เช่น บุคลากรในท้องถิ่นที่มีความชำนาญและเชี่ยวชาญในสาขาอาชีพต่าง ๆ เป็นต้น

(2) สิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ หรือสภาพที่อยู่รอบตัวผู้เรียน เช่น พืชผัก ผลไม้ สัตว์ชนิดต่าง ๆ ปรากฏการณ์แผ่นดินไหว ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ แหล่งวิทยบริการ หรือแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ฯลฯ สิ่งเหล่านี้เป็นสื่อที่มีความสำคัญต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ค้นหาได้ไม่ยาก

(ง) สื่อกิจกรรม / กระบวนการ หมายถึง กิจกรรม หรือกระบวนการที่ครูหรือผู้เรียนกำหนดขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ ใช้ในการฝึกทักษะ ซึ่งต้องใช้กระบวนการคิด การปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้ของผู้เรียน เช่น การแสดงละคร บทบาทสมมติ การสาธิต สถานการณ์จำลอง การจัดนิทรรศการ การไปทัศนศึกษาออกสถานที่ การทำโครงการ เกม เพลง การปฏิบัติตามใบงาน

(จ) สื่อวัสดุ / เครื่องมือและอุปกรณ์ หมายถึง วัสดุที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อการเรียนรู้ เช่น ลูกโลก หุ่นจำลอง แผนภูมิ แผนที่ ตาราง สถิติ กราฟ ฯลฯ นอกจากนี้ยังรวมถึง สื่อประเภทเครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์ทดลองวิทยาศาสตร์ เครื่องมือวิชาช่างต่าง ๆ เครื่องมือทำการเกษตร ฯลฯ

สื่อต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดทำหรือจัดหามาใช้เพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียนต้องเชื่อมั่นได้ว่า ให้สาระการเรียนรู้ที่ถูกต้อง มีความหมาย และเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์และมีคุณค่า ห้องสมุดหรือศูนย์สื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญมากที่สุดที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งด้วยตนเองอย่างอิสระและร่วมมือกันและกันระหว่างเพื่อน สถานศึกษาจึงต้องพัฒนาห้องสมุดให้ทำหน้าที่อย่างเต็มที่ ยิ่งกว่านั้นโลกรอบตัวผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นภายในสถานศึกษา บ้าน ชุมชน ตลอดจนข้อมูลจากทั่วโลกที่เรียนสามารถเข้าถึงได้ด้วยเทคโนโลยีก็เป็นเครือข่ายการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัดอีกทั้งยังเพิ่มพูนจนยากจะจดจำได้ทั่วถึง ผู้เรียนจึงต้องได้รับการชี้แนะ ฝึกให้รู้จักคิด แสวงหาแหล่งข้อมูลและวิธีการค้นคว้าข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีและแหล่งความรู้ต่าง ๆ ด้วยตนเองอย่างอิสระ ตลอดจนได้รับการฝึกให้สามารถคิดวิเคราะห์เพื่อเลือกสรรข้อมูลมาใช้ประโยชน์ให้ได้มากที่สุด

3. หลักการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้

เนื่องจากผู้สอนมีบทบาทโดยตรงในการเลือกสรรสื่อการเรียนรู้ที่มีคุณค่า และมีความเหมาะสมกับกระบวนการจัดการเรียนการสอนและผู้เรียน การที่ผู้สอนจะทำหน้าที่ดังกล่าวได้เป็นอย่างดีนั้นจะต้องตระหนักว่า “ความรู้มีอยู่ทุกหนแห่ง” ไม่ว่าจะเป็นบุคคล หนังสือ และเอกสาร วัสดุและอุปกรณ์ และที่สำคัญคือสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น ปัจจุบันหน่วยงานต่าง ๆ เห็นความสำคัญในการให้ความรู้แก่บุคคลทั่วไป จึงได้ผลิตสื่อการเรียนรู้หลายลักษณะที่เกี่ยวข้องกับภาระงานของหน่วยงานนั้น ๆ และจัดพิมพ์เผยแพร่อย่างกว้างขวาง มีทั้งหนังสือ แผ่นพับ แถบบันทึกภาพพร้อมเสียงหรือวีดิทัศน์ ฯลฯ ผู้สอนอาจสอบถามได้จากหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อขอรับหรือขอยืมมาใช้ได้ นอกจากนี้ จะต้องเสาะแสวงหาข้อมูลด้วยวิธีอื่น ๆ แล้วนำข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ที่รวบรวมได้จัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบเพื่อเป็น “คลังข้อมูลแหล่งการเรียนรู้” สำหรับใช้เป็นประโยชน์ร่วมกับการมีข้อมูลเช่นนี้มีความสำคัญอย่างมากในการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ของผู้สอน

ในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้งจะต้องมีการวางแผนด้วยการจัดทำแผนการเรียนรู้ล่วงหน้า และเลือกสื่อการเรียนรู้อย่างเหมาะสม ซึ่งมีหลักการเลือกสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนควรคำนึงที่สำคัญ คือ

(ก) การเลือกสื่อการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะสอน การจัดการเรียนการสอนแต่ละครั้งผู้สอนจะต้องกำหนดจุดมุ่งหมายให้ชัดเจนว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง ควรมีความรู้ในเรื่องใด สามารถทำอะไรได้มาก และมีเจตคติที่ถูกต้องอย่างไร จากนั้นพิจารณาเลือกใช้สื่อการเรียนรู้อะไรที่มีความเหมาะสม ที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามที่กำหนดจุดมุ่งหมายไว้ ทั้งนี้เพราะสื่อการเรียนรู้อะไรก็ตามที่มีประสิทธิภาพในการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้แตกต่างกัน จึงไม่มีสื่อการเรียนรู้ใดที่สามารถสนองจุดมุ่งหมายทุกเรื่องในการจัดการเรียนการสอนได้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับคุณสมบัติของสื่อการเรียนรู้ แต่ละประเภทด้วย

(ข) การเลือกสื่อการเรียนรู้ต้องเหมาะสมกับผู้เรียน ผู้สอนจำเป็นต้องคิดวิเคราะห์ลักษณะของผู้เรียน เพื่อจะได้รู้พัฒนาการต่างๆ ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมของผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องอย่างมากกับความสามารถในการเรียนรู้ นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพ เพราะบุคคลมีวิธีการเรียนรู้ได้ดีแตกต่างกัน ผู้สอนจึงควรศึกษาวิธีการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคนด้วย นั่นคือ

(1) ศึกษาว่าผู้เรียนมีความรู้ ประสบการณ์ หรือทักษะที่เกี่ยวข้องกับสาระการเรียนรู้ที่จะต้องเรียนรู้เพียงใด

(2) ศึกษาว่าผู้เรียนมีความรู้หรือทักษะในสิ่งที่จะต้องเรียนรู้บ้างหรือไม่

(3) ศึกษาว่าผู้เรียนมีทักษะพื้นฐานด้านภาษา การคำนวณ ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยในการเรียนรู้ในระดับใด

(4) ศึกษาว่าผู้เรียนมีเจตคติอย่างไรต่อสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ เพื่อที่จะปรับเจตคติของผู้เรียนให้เป็นที่พึงประสงค์

(ค) พิจารณาความเป็นไปได้และค่าใช้จ่าย มีสื่อการเรียนรู้

หลายชนิดที่สามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ได้เช่นเดียวกัน เป็นต้นว่า หากต้องการให้ผู้เรียนรู้จักโบราณสถาน โบราณวัตถุ แหล่งธรรมชาติที่เป็นป่าเขา การทำเครื่องปั้นดินเผา หรือ สิ่งของต่างๆ ที่ควรนำผู้เรียนไปเรียนรู้ในสถานที่จริงเพื่อสร้างประสบการณ์ตรง แต่หากมีข้อจำกัดด้านค่าใช้จ่ายและความสะดวกอื่นๆ การใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทภาพสไลด์น่าจะเหมาะสมกว่า ทั้งนี้หากพิจารณาเห็นว่าการนำผู้เรียนไปเรียนรู้จากสถานที่จริงกับการดูจากสื่ออื่นจะให้ผลการเรียนรู้ที่ไม่แตกต่างกันมากนักก็ควรเลือกใช้วิธีการที่ประหยัดกว่า และมีความเหมาะสมมากกว่า

(ง) พิจารณาความสะดวก และความสามารถในการใช้สื่อการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้บางชนิดเป็นสื่อสมัยใหม่ที่ผู้ใช้อาจไม่มีความชำนาญในการใช้ดีพอ ผู้ใช้จะต้องศึกษาและใช้สื่อ นั้นให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ หรือขอความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญ สื่อบางชนิดเช่น สื่อที่เป็นภาพยนตร์ สไลด์มัลติวิชั่น มีความยุ่งยากในการจัดหาและเทคนิคการใช้ อาจจำเป็นต้องเลือกสื่อชนิดอื่นที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีเช่นเดียวกันแทนได้

ง. การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ครูผู้สอนใช้พัฒนาผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ และเพื่อเป็นการตรวจสอบว่าสิ่งที่กระทำไปนั้นได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

อีเบล และฟริสบาย (Ebel and Frisbie, 1967 อ้างถึงใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ 2542) ได้ให้ความหมายการวัดผลไว้ว่า การวัดผลเป็นกระบวนการกำหนดตัวเลข หรือสัญลักษณ์ที่มีความหมายแทนคุณลักษณะของสิ่งที่วัด โดยอาศัยกฎเกณฑ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์ (2524) ได้กล่าวว่า การวัดผลและประเมินผลมีจุดประสงค์เพื่อวินิจฉัยดูว่า นักเรียนคนไหนเก่งอะไร ไม่เก่งอะไร หรือเมื่อสอนไปแล้ว ตรงไหนบ้างที่นักเรียนไม่เข้าใจหรือเข้าใจไม่ถูกต้อง ครูจะได้สอนและทำความเข้าใจให้ได้ถูกต้อง และนักเรียนแต่ละคนมีความถนัด หรือสนใจอะไรเป็นพิเศษ และกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้นั้น มีข้อบกพร่องอะไรบ้าง ส่วนใดบ้างที่จำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไข

ไพศาล หวังพานิช (2526) ได้กล่าวว่า การวัดผล คือ กระบวนการในการกำหนด หรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ

สำเร็จ บุญเรืองรัตน์ (2527) ได้กล่าวว่า การประเมินผล หมายถึง ขบวนการ รวบรวมข้อมูลและเสนอข้อมูลเพื่อตัดสินใจเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงหรือเลือกวิธีการใหม่เกี่ยวกับการ จัดการศึกษา

ยาใจ โรจนวงศ์ชัย (2529: 2) ได้อธิบายว่า การประเมินผลเป็นกระบวนการ พิจารณาตัดสิน ดีค่า หรือลงสรุปสิ่งต่างๆ โดยอาศัยเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และคุณธรรมมาช่วยในการ พิจารณาว่าดีหรือเลว เก่งหรืออ่อน ผ่านหรือไม่ผ่าน ซึ่งการประเมินที่ดีจะต้องมีการวัดที่ดี และการวัด ที่ดีควรวัดหลายๆ อย่าง อย่างละหลายๆ ครั้ง การวัดอาจจะไม่มีการประเมินก็ได้แต่การประเมินที่ดี จะต้องมี การวัดเสมอ

สมนึก ภักดิ์ทิพย์ (2541:9) ได้อธิบายว่า การวัดและประเมินผลมีประโยชน์ต่อ นักเรียน คือ ช่วยให้นักเรียนทราบว่าตนเองมีความรู้ความสามารถ เด่น ด้อยเพียงใด มีความสามารถอยู่ในระดับใด ทำให้เข้าใจตนเองยิ่งขึ้น และหากมีข้อบกพร่องจะได้ปรับปรุงแก้ไข ช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียน และเข้าใจในบทเรียนเพิ่มขึ้น นอกจากนี้การวัดและประเมินผล ยังมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนในส่วนที่สามารถเป็นข้อมูลให้ครูได้เตรียมการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ช่วยให้ครูได้รู้จักนักเรียนในด้านต่าง ๆ ละเอียดยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้การวางแผน การเรียนการสอน และการบริหารโรงเรียนได้ถูกต้องมากขึ้น เช่น การจัดครูเข้าชั้น การส่งเสริม การสอนเด็กเรียนช้า การจัดซ่อมเสริม เป็นต้น

สำหรับกรมสามัญศึกษา (2524:37) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินผล เป็นขั้นตอน ที่บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องคำนึงถึง เพราะการประเมินจะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของงาน ช่วยในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในขั้นตอนต่าง ๆ ตลอดจนช่วยตรวจสอบความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค และผลสัมฤทธิ์ของโครงการ แล้วสรุปผลรายงานต่อไป ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ (2544:12-13) ได้กล่าวว่า สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และ ระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจเกี่ยวกับคุณภาพของ ผู้เรียน แก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน

มีจุดหมายสำคัญของระดับชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการคุณธรรม และค่านิยม อันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรม การเรียนรู้หรือไม่ เพียงใดนั้น ดังนั้น การวัด และการประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ และสามารถ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน

ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือ ตัวผู้เรียน ผู้สอน และพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่าง ๆ ที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับ ความก้าวหน้าความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่ม สามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาเป็น ผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินผล โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็น รายชั้นปี และช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนา การเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผล การประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผล การเรียนรู้

จากความหมาย และแนวคิดต่างๆ ดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เป็นการพิจารณา ตัดสิน และให้คุณค่าผลของพฤติกรรม การกระทำ และผลการทดสอบ ประเภทต่างๆ ตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

2.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

กิจกรรมที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ก็คือ การจัดทำ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้อันเปรียบเสมือนกิจกรรมการเตรียมความพร้อมของครูผู้สอน ก่อนดำเนินการสอนและเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมาย

วิชัย ราษฎร์ศิริ (2524) กล่าวว่า วัสดุหลักสูตร (Curriculum Materials) คือ เอกสาร หลักสูตรชนิดต่างๆ และวัสดุ อุปกรณ์การสอนที่จำเป็นซึ่งจัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม สนับสนุน หรือใช้ประกอบการเรียนการสอนให้บรรลุถึงจุดหมายของหลักสูตรที่เตรียมไว้

ฉำรง บัวศรี (2532) กล่าวว่า วัสดุหลักสูตร หมายถึง สิ่งที่มีหน้าที่ในการพัฒนาหลักสูตรได้จัดทำหรือจัดหามาเพื่อช่วยให้ผู้ใช้หลักสูตรสามารถใช้หลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่ง วราภรณ์ ศุนาลัย (2535) ได้แบ่งวัสดุหลักสูตรออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เอกสารและวัสดุประกอบหลักสูตร ได้แก่ สิ่งที่จัดพิมพ์เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ ได้แก่ แผนการสอน หนังสือคู่มือครู หนังสือแบบเรียน หนังสือแบบฝึกหัด และหนังสืออ้างอิง

2. เอกสารและวัสดุประกอบหลักสูตร ได้แก่ สไลด์ รูปภาพ แผ่นป้ายคำดี แถบภาพ วีดีโอดีสก์ คอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องบันทึกเสียง เครื่องฉายข้ามศีรษะ การ์ตูน เกม นิทาน และเพลง

วิชัย วงศ์ใหญ่ (2525) กล่าวว่า สื่อการเรียนการสอน คือวัสดุ อุปกรณ์ และการเรียนที่ครูและนักเรียนต้องทำเพื่อเป็นแนวทางในการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องจัดทำขึ้นและจัดหาไว้เรียน

ฉำรง บัวศรี (2532) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอน ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทวัสดุ ได้แก่ สี แผนภูมิ บัตรภาพ ซอล์ก หุ่นจำลอง แผ่นภาพ รูปภาพ ตำรา หนังสือเรียน फिल्मสไลด์ เป็นต้น

2. ประเภทอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ ภาพนิ่ง วิทยุโทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพยนตร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา เป็นต้น

3. ประเภทระบบ กระบวนการ และวิธีการ ได้แก่ ระบบการสอน แบบโปรแกรม การสอน สื่อทางไกล สาธิตการสอนการจัดนิทรรศการและการศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2521 : 90) ได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สิ่งสิ้นเปลืองต่างๆ ที่เรียกว่า “วัสดุ” ได้แก่ รูปภาพ แผนภูมิ ซอล์ก แบบเรียน
ฟิล์มภาพยนตร์
2. เครื่องมือที่มีความคงทนถาวรซึ่งเรียกว่า “อุปกรณ์” ได้แก่ กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้
เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่างๆ
3. กระบวนการและวิธีการซึ่งรวมทั้งมีวิธีการใช้วัสดุอุปกรณ์ และกระบวนการ
ที่เป็นอิสระ คือ ไม่ต้องใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างใดเลย เช่น การสาธิต การทดลอง การฟังวิทยากร
การศึกษานอกสถานที่

ชม ภูมิภาค (2526 : 19) ได้แบ่งสื่อการสอนได้ 3 ประเภท คือ

1. อุปกรณ์หรือเครื่องมือ (equipment หรือ hardware หรือ big media) เป็นเรื่อง
ของเครื่องยนต์กลไกไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์ทั้งหลาย พวกนี้จะต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ
(software) เพื่อนำสาระใน software ออกไปยังผู้รับสาร บรรดาสื่อประเภทหนัก ได้แก่
เครื่องฉายต่างๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายเทปภาพ เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉาย
ฟิล์มสตริป เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบแสง เครื่องรับวิทยุโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเทป
เครื่องเล่นแผ่นเสียง
2. วัสดุ (material หรือ software หรือ small media) สื่อประเภทนี้บางอย่างก็ใช้
ทำงานได้เองในตัวของมันเอง บางอย่างก็ต้องใช้ร่วมกับอุปกรณ์อื่น เช่น ฟิล์มภาพยนตร์ ฟิล์มสตริป
และสไลด์ แผ่นภาพโปร่งใส เทปบันทึกเสียง แผ่นเสียง เทปบันทึกภาพ บทเรียนที่ใช้กับเครื่องช่วย
สอนหรือคอมพิวเตอร์ บางชนิด ก็ใช้ได้ในตัวของมันเอง เช่น ภาพ หุ่นจำลอง แผนที่ แผนภูมิ
สื่อประเภทนี้ ทำหน้าที่ประการสำคัญคือ การเก็บข้อมูลเอาไว้ในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิด
การเรียนรู้
3. วิธีการ (methods) สื่อประเภทนี้อาจจะเป็นการกระทำหรือเป็นการปฏิบัติ
การกระทำ หรือการปฏิบัติอาจจะใช้สื่อประเภทอื่นด้วยก็ได้ หรือไม่มีก็ได้ เช่น ละคร การสาธิต
นิทรรศการ ฯลฯ

วีระ ไทยพานิช (2528: 55 – 57) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. โสตทัศนวัสดุ (audio – visual materials) หรือสื่อเบา (software) โสตทัศนวัสดุยังสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

(ก) สื่อชนิดที่ไม่สามารถเล่นได้ด้วยตนเอง ต้องอาศัยโสตทัศนอุปกรณ์ (equipment) หรือสื่อหนัก (hardware) ช่วยนำเสนอ เช่น แผ่นโป่งแสง फिल्मภาพยนตร์ สไลด์ फिल्मสตริป ม้วนเทปเสียง ม้วนวิดีโอเทป แผ่นเสียง

(ข) สื่อชนิดที่สามารถนำเสนอได้ด้วยตนเอง เช่น กระดานดำ หรือ กระดานชอล์ก แผนที่ และลูกโลก โปสเตอร์ ของจริง ของจำลอง ของตัวอย่าง กระดานผ้าล้าลิ กระดานนิเทศภาพต่างๆ สมุดภาพ การ์ตูน การ์ตูนเรื่อง แผนภาพ แผนภูมิ แผนสถิติ

2. โสตทัศนอุปกรณ์ (audio – visual equipment) หรือสื่อหนัก (hardware) ส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับอิเล็กทรอนิกส์และอาศัยไฟฟ้า หรือถ่าน (battery) ในการทำงาน สื่อชนิดนี้อาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า อุปกรณ์หรือเครื่องมือ ซึ่งอาจแบ่งออกเป็นประเภทเครื่องฉาย (projector equipment) และเครื่องเสียง (sound equipment) เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉาย फिल्मสตริป เครื่องบันทึกเสียง เครื่องรับวิทยุ เครื่องฉายภาพโป่งแสง เครื่องฉายภาพที่บแสง เครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช เครื่องฉายสไลด์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเทปบันทึกภาพ เครื่องรับโทรทัศน์ ระบบขยายเสียง ไมโครคอมพิวเตอร์

3. วิธีการสอนและเทคนิค (methods and techniques) ได้แก่ กระบวนการหรือวิธีการสอนต่างๆ ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่ครูจัดขึ้น เช่น การสาธิต การบรรยาย เกมจำลอง การแก้ปัญหา การสอนรายบุคคล

เกอร์ลาช และ อิลี (Gerlach and Ely, 1980: 287 – 289) ได้แบ่งสื่อการสอนออกเป็น 7 ประเภท คือ

1. ของจริง ตัวบุคคล รวมถึงสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ เช่น การสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่

2. สื่อการสอนประเภทภาษาพูดหรือภาษาเขียน หมายถึง คำพูด ตำรา วัสดุตีพิมพ์ คำอธิบายในสไลด์ फिल्मสตริป แผ่นภาพโป่งใส

3. วัสดุกราฟิก เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ ไปสเตอร์ การ์ตูน แผนที่ ลูกโลก ภาพวาด วัสดุประเภทนี้นอกจากจะนำมาใช้โดยตรงแล้วยังปรากฏอยู่ในตำรา แบบเรียน หนังสืออ้างอิงต่างๆ บนแผ่นโปร่งใสในฟิล์มสตริป สไลด์ เป็นต้น

4. ภาพนิ่ง เป็นภาพที่ได้จากการถ่ายภาพ ได้แก่ ภาพทัวๆ ไป อาจใช้โดยลำพังหรือใช้กับเครื่องฉายทึบแสงขยายให้มีขนาดตามต้องการ นอกจากนี้ยังหมายถึง สไลด์ 35 มิลลิเมตร (2 x 2 นิ้ว) ซึ่งเป็น สไลด์ที่ใช้กันทั่วไป ได้จากการถ่ายด้วยฟิล์มขนาด 35 มิลลิเมตร ฟิล์มสตริปซึ่งถ่ายด้วยฟิล์มขนาดเดียวกันกับสไลด์

5. ภาพเคลื่อนไหว ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์

6. การบันทึกเสียง ได้แก่ เสียงจากเทปบันทึกเสียง จากร่องเสียงของฟิล์มภาพยนตร์ ฯลฯ วัสดุประเภทนี้จัดอยู่ในสื่อการสอนประเภทคำพูด และการเขียนด้วย แต่ต้องใช้อุปกรณ์อื่นประกอบจึงจะได้ยินเสียง

7. สื่อประเภทโปรแกรม เป็นสื่อการสอนที่แสดงขั้นตอนในสิ่งที่จะสอน อาจจะใช้สื่อประเภทสัญลักษณ์ ทัศนวัสดุหรือสื่อทัศนวัสดุรวมกัน เช่น แบบเรียนแบบโปรแกรมบทเรียนสำเร็จรูป เครื่องช่วยสอนหรือคอมพิวเตอร์

เดล (Dale, 1965) ได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. สื่อประเภทวัสดุ (software) หมายถึง สื่อที่เก็บความรู้ไว้ในตัวเอง ซึ่งจำแนกย่อยออกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ
 - (ก) วัสดุประเภทที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง โดยไม่จำเป็นต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผนที่ ลูกโลก รูปภาพ หุ่นจำลอง ฯลฯ
 - (ข) วัสดุประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ด้วยตัวเอง จำเป็นจะต้องอาศัยอุปกรณ์อื่นช่วย เช่น แผ่นเสียง ฟิล์มภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ
2. สื่อประเภทอุปกรณ์ (hardware) หมายถึง สิ่งที่เป็นตัวกลาง หรือตัวผ่าน ทำให้ข้อมูลหรือความรู้ที่บันทึกไว้ในวัสดุสามารถถ่ายทอดออกมาให้เห็นหรือได้ยิน เช่น เครื่องฉายแผ่นโปร่งใส เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องเล่นแผ่นเสียง เป็นต้น

3. สื่อประเภทเทคนิคและวิธีการ (techniques and methods) หมายถึง สื่อที่มีลักษณะเป็นแนวความคิด หรือรูปแบบขั้นตอนในการเรียนการสอน โดยสามารถนำสื่อและอุปกรณ์มาใช้ช่วยในการสอนได้ เช่น เกม และสถานการณ์จำลอง การสอนแบบจุลภาค การสาธิต เป็นต้น

กรมวิชาการ (2545) ได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไว้ดังนี้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะแตกต่างไปจากหลักสูตรที่ผ่านมา ที่สถานศึกษาต้องจัดทำสาระของหลักสูตรสถานศึกษาเอง บทบาทในการผลิตและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาของสถานศึกษา จึงเป็นภารกิจที่ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะต้องดำเนินการ เพราะสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่เดิม หรือมีจำหน่ายอยู่ในท้องตลาด คงมีอาจจะสนองผลการเรียนรู้รายปี หรือรายภาค ตามหลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆ ของสถานศึกษาได้ครบถ้วน การผลิตและการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้รายปี / รายภาค อาจดำเนินการได้ 2 ลักษณะใหญ่ๆ คือ

1. การผลิต หรือจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ เป็นวิธีการได้มาซึ่งสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนสามารถกำหนดรูปแบบ สาระการเรียนรู้ และวิธีการนำเสนอสาระการเรียนรู้ของสื่อขึ้นนั้นได้ตามความต้องการของผู้สอนอย่างแท้จริง แต่ครูผู้สอนต้องใช้เวลาในการออกแบบและดำเนินการผลิต จัดทำสื่อขึ้นนั้นมากบ้าง น้อยบ้าง ตามแต่ละชนิดและประเภทของสื่อที่จะผลิต การผลิตหรือจัดทำสื่อการเรียนรู้ขึ้นใหม่ สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น หนังสือเรียน คู่มือครู / คู่มือการสอน / คู่มือการจัดการเรียนรู้ ชุดการเรียนการสอน บทเรียนสำเร็จรูป แบบฝึกหัด / แบบฝึกทักษะ / แบบฝึกกิจกรรม และสื่อเสริมการเรียนรู้อื่นๆ เป็นต้น

2. การดัดแปลง / ปรับปรุงสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ / สร้างไว้แล้ว ครูผู้สอนสามารถดำเนินการได้โดยศึกษาวิเคราะห์สื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้ว อาจเป็นสื่อที่ผลิตจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน หรือท้องถิ่น ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด แม้ว่าสื่อดังกล่าวจะผลิตขึ้นก่อนการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แต่องค์ความรู้ที่มีอยู่ในสื่อดังกล่าว โดยเฉพาะส่วนที่เป็นข้อเท็จจริงสามารถนำมาใช้กับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพียงแต่ครูผู้สอนอาจจะต้องพิจารณาปรับปรุงดัดแปลง หรือจัดทำเสริมเพิ่มเติมจากสื่อที่มีอยู่ เพื่อให้สาระสมบูรณ์เป็นปัจจุบัน สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระ ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของ

ผู้เรียนและสถานศึกษา การพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในลักษณะนี้เป็นทางเลือกหนึ่งที่ครูผู้สอนจะนำไปใช้โดยไม่ต้องจัดทำสื่อการเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด ซึ่งนอกจากจะสะดวก ทำได้ง่ายแล้วยังประหยัดอีกด้วย

2.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

นอกจากการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษาแล้ว กิจกรรมที่สถานศึกษาจะจัดขึ้นเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้การพัฒนาผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของสถานศึกษาและเป้าหมายการศึกษาของชาตินั้นก็คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรซึ่งตามความหมายในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้คำว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะแนว และ กิจกรรมนักเรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ต้องบริหารจัดการอย่างเป็นกระบวนการ ด้วยรูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เพื่อการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จัก และเข้าใจตนเอง ปรับตัว และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มีผู้กล่าวถึง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หรือ กิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ ดังนี้

สุมิตร คุณานุกร (2518) ได้กล่าวถึง กิจกรรมเสริมหลักสูตรว่ามีความสำคัญมากที่จะช่วยให้ความมุ่งหมายทางการศึกษาบรรลุถึงผลสำเร็จอย่างสมบูรณ์ การเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างเดียวไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุความมุ่งหมายดังกล่าวได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งกิจกรรมเสริมหลักสูตร หมายถึง ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ ความสนใจ และส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัย ค่านิยม และปลูกฝังเจตคติที่พึงประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของหลักสูตรกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ไว้ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมต่างๆ ควรมีครูเป็นผู้แนะนำ ไม่ใช่ผู้สั่งการ และครูควรทำหน้าที่ประสานงาน รับผิดชอบในการจัดวางแผน รวมทั้งนโยบายต่างๆ

2. กิจกรรมที่จัดขึ้นต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ดำเนินงานยึดเป็นหลักในการทำงาน และเป็นขอบเขตของการดำเนินงาน
3. รูปแบบการจัดกิจกรรมที่มุ่งที่จะส่งเสริม พัฒนาตัวนักเรียนเป็นสำคัญ ฉะนั้นต้องคำนึงถึงความสามารถ ความต้องการ และความสนใจของนักเรียน โดยให้นักเรียนร่วมกิจกรรมแต่ละประเภทด้วยความสมัครใจและได้ผลดี
4. การจัดกิจกรรมควรมีความสำคัญเท่าเทียมกับการจัดการเรียนการสอน สถานศึกษาควรพยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในห้อง

นาธาน และ เฮอริเบอร์ท (Nathan and Herbert, 1968 อ้างถึงใน ประกอบ ประพันธ์วิทยา, 2542) ได้กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาความเป็นผู้นำ รู้จักเคารพนับถือผู้อื่นและตนเอง มีอารมณ์ที่มั่นคง อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสร่วมทำงานกับเพื่อนนักเรียน ครู อาจารย์ และบุคคลต่างๆ ในชุมชน และสามารถจะดำรงตนได้อย่างมีความสุข

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2540) กล่าวว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจ และเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสม

สุมนา ระบอบ (2540) ได้อธิบายว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นนอกเหนือไปจากกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรโดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมประสบการณ์ของนักเรียนให้กว้างขวางขึ้น

กรมวิชาการ (2544) ได้กล่าวถึงเป้าหมายของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย เกิดความรู้ ความชำนาญทั้งวิชาการ และวิชาชีพอย่างกว้างขวาง ผู้เรียนค้นพบความสนใจ ความถนัด และพัฒนาความสามารถพิเศษเฉพาะตัวมองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง พัฒนบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต และเสริมสร้างศีลธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึก และทำประโยชน์เพื่อสังคม และ ประเทศชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ได้อธิบายว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้มีสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบ และวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต ภูมิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนว ให้คำปรึกษาด้านชีวิตการศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2. กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่เกิดจากความสมัครใจของผู้เรียน มุ่งพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์เพิ่มเติมจากกิจกรรมในกลุ่มสาระ เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันแก้ปัญหา ส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่ รวมถึงกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังความมีระเบียบวินัย รับผิดชอบ รู้สิทธิ และหน้าที่ของตนเอง แบ่งตามความแตกต่าง กิจกรรมได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

(ก) กิจกรรมพัฒนาความถนัด ความสนใจ ตามความต้องการของผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการเติมเต็มความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้กว้างขวางยิ่งขึ้นเพื่อการค้นพบความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ ตลอดจนการพัฒนาทักษะของสังคม และปลูกฝังจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม

(ข) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งปลูกฝังระเบียบวินัย กฎเกณฑ์ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสภาพชีวิตต่างๆ นำไปสู่พื้นฐานการทำประโยชน์ให้แก่สังคม และวิถีชีวิตในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งกระบวนการจัดให้เป็นไปตามข้อกำหนด ของคณะกรรมการลูกเสือแห่งชาติ ยุวกาชาดสมาคม ผู้บำเพ็ญประโยชน์และกรมการรักษาดินแดน

จากความหมาย และแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดอย่างเป็นกระบวนการด้วยรูปแบบและวิชาการที่หลากหลายในการพัฒนาผู้เรียน ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม มุ่งเสริมสร้างเจตคติ คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ ส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง สร้างจิตสำนึกในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปรับตัว และปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ประเทศชาติ และดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

กรมวิชาการ (2544ก: 26 – 27) ได้กล่าวถึง แนวทางและขั้นตอนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

รูปแบบของการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีดังนี้

1. จัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่างๆ แล้วกำหนดเวลาเรียนในตารางเวลาเรียนเช่นเดียวกับกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระ
2. จัดแบ่งสัดส่วนเวลาของกิจกรรมต่างๆ แล้วกำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนปกติกับบางส่วนนอกเวลา
3. จัดกิจกรรมต่างๆ ไปด้วยกัน โดยการวางแผนร่วมกันของกลุ่มอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม กำหนดเวลาเรียนบางส่วนในตารางเวลาเรียนปกติกับบางส่วนนอกเวลา

สถานศึกษาต้องจัดให้นักเรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงแนวการจัดดังต่อไปนี้

1. การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น
2. กิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ ความสามารถ และความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น
3. จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
4. จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
5. มีการประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่า เป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

3. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการศึกษาของประเทศ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติมุ่งเน้นความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระเวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพซึ่งกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ
4. มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงาน ได้เหมาะสมกับสถานการณ์
5. มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต

6. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี
7. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิต มากกว่าเป็นผู้บริโภค
8. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม
10. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ ให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษา จึงได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียนดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่มดังนี้

2.1 ภาษาไทย

2.2 คณิตศาสตร์

2.3 วิทยาศาสตร์

2.4 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

2.5 สุขศึกษาและพลศึกษา

2.6 ศิลปะ

2.7 การงานอาชีพและเทคโนโลยี

2.8 ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้ เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างพื้นฐานการคิด และเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤตของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็น ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษา สามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่น อย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัด และความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้าง เยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ

เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์ เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริม และพัฒนาความสามารถของผู้เรียน ให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้าง ทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงปัญหา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งผู้สอน ทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมิน และปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงาน ร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ การเรียนรู้ ๘ กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียน เรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะ มาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐาน

การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000-1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

มีเวลาเรียนปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง

ทั้งนี้ สถานศึกษาอาจจัดเวลาเรียนและกลุ่มสาระต่างๆ ได้ตามสภาพกลุ่มเป้าหมายสำหรับการศึกษานอกระบบ สามารถจัดเวลาเรียนและช่วงชั้นได้ตามระดับการศึกษา

การจัดหลักสูตร

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคนทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในส่วนของการจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ในสถานศึกษานั้น กำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้างๆ มาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของสาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการเรียนรู้ รายวิชาใหม่ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้น อย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการเรียนรู้จาก 8 กลุ่ม ในช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระการเรียนรู้ หรือรายวิชานั้นๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ยังไม่ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะรายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ให้เหมาะสมกับธรรมชาติ การเรียนรู้และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งในด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ สังคม และ วัฒนธรรม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพส่วนตน พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถสร้างเสริมสุขภาพส่วนตนและชุมชน มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการและเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำและผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่างๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัดแผนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้งด้านวิชาการและวิชาชีพ

การจัดเวลาเรียน

ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละระดับชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียนในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่มอื่นๆ ได้รวดเร็วขึ้น ทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน และทักษะคณิตศาสตร์ ดังนั้น การฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลาประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือใช้สอนให้ครบทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง การจัดการเรียนในกลุ่มภาษาไทยและคณิตศาสตร์อาจใช้เวลาลดลงเหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แม้เวลาเรียนจะลดลง ยังคงต้องฝึกฝน ทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษาจะมีเวลาอย่างเพียงพอให้เด็กมีโอกาเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่างๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือ สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่นๆได้ตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5 - 6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม ควรให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อ และจัดรายวิชาอาชีพหรือโครงการอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาคโดยให้คติน้ำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนประมาณวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง การจัดเวลาและสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นนี้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนในบางรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำ “รายวิชาเพิ่มเติมใหม่” บางรายวิชาที่น่าสนใจ หรือที่มีความยากในระดับสูงขึ้นไป เช่น แคลคูลัสในคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ขั้นสูง สำหรับผู้ที่เรียนกลุ่มสาระนี้ได้ดีเป็นพิเศษ นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถปรับรูปแบบการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ในบางกลุ่มสาระ เช่น ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งยังจำเป็นต้องเรียนอยู่ อาจจัดเป็นรายวิชาสั้นๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการ เมื่อสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ระบุไว้แล้วก็อาจพัฒนาเป็นรายวิชาเลือกเฉพาะทางในระดับสูงขึ้นไปได้เช่นเดียวกัน

การจัดเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้น เป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในระบบสถานศึกษา ส่วนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นให้พิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาบางประเภทที่มีกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ได้แก่ การศึกษาทางด้านศาสนา ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา อาชีวศึกษา การศึกษาที่ส่งเสริมความเป็นเลิศด้านต่างๆ การศึกษาสำหรับผู้บกพร่องในด้านต่างๆ ผู้มีความสามารถพิเศษ การศึกษานอกระบบและการศึกษาทางไกล ที่จัดโดยครอบครัวและองค์กรต่างๆ การจัดการศึกษาเหล่านี้สามารถปรับใช้มาตรฐานการเรียนรู้ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้หลักเกณฑ์และวิธีการให้เป็นไปตามที่ กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

สาระและมาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเกณฑ์ในการ กำหนดคุณภาพของผู้เรียนเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกำหนดไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นสำหรับเป็น พื้นฐานในการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพ สำหรับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ตามความสามารถ ความ ถนัด และความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาสามารถพัฒนาเพิ่มเติมได้ สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ภาษาไทย

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐานที่ ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาและ สร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐานที่ ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียน เรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานการศึกษา ค้นคว้า อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่างๆอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

- มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาทางภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ
- มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดี และวรรณกรรม

- มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

คณิตศาสตร์

สาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ

- มาตรฐาน ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง
- มาตรฐาน ค 1.2 : เข้าใจถึงผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการของจำนวน และความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการต่างๆ และสามารถใช้ในการดำเนินการในการแก้ปัญหาได้
- มาตรฐาน ค 1.3 : ใช้การประมาณค่าในการคำนวณและแก้ปัญหาได้
- มาตรฐาน ค 1.4 : เข้าใจในระบบจำนวนและสามารถนำสมบัติเกี่ยวกับจำนวนไปใช้ได้

สาระที่ 2 : การวัด

- มาตรฐาน ค 2.1 : เข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับการวัด
- มาตรฐาน ค 2.2 : วัดและคาดคะเนขนาดของสิ่งที่ต้องการวัดได้
- มาตรฐาน ค 2.3 : แก้ปัญหาเกี่ยวกับการวัดได้

สาระที่ 3 : เรขาคณิต

- มาตรฐาน ค 3.1 : อธิบายและวิเคราะห์รูปเรขาคณิตสองมิติและสามมิติได้
- มาตรฐาน ค 3.2 : ใช้การนึกภาพ (visualization) ใช้เหตุผลเกี่ยวกับปริภูมิ (spatial reasoning) และใช้แบบจำลองทางเรขาคณิต (geometric model) ในการแก้ปัญหาได้

สาระที่ 4 : พีชคณิต

มาตรฐาน ค 4.1 : อธิบายและวิเคราะห์แบบรูป (pattern) ความสัมพันธ์ และฟังก์ชันต่างๆได้

มาตรฐาน ค 4.2 : ใช้นิพจน์ สมการ อสมการ กราฟ และแบบจำลองทางคณิตศาสตร์อื่นๆแทน
สถานการณ์ต่างๆตลอดจนแปลความหมายและนำไปใช้แก้ปัญหาได้

สาระที่ 5 : การวิเคราะห์ข้อมูลและความน่าจะเป็น

มาตรฐาน ค 5.1 : เข้าใจและใช้วิธีการทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้

มาตรฐาน ค 5.2 : ใช้วิธีการทางสถิติและความรู้เกี่ยวกับความน่าจะเป็นในการคาดการณ์ได้อย่าง
สมเหตุสมผล

มาตรฐาน ค 5.3 : ใช้ความรู้เกี่ยวกับสถิติและความน่าจะเป็นช่วยในการตัดสินใจและแก้ปัญหาได้

สาระที่ 6 : ทักษะ/กระบวนการทางคณิตศาสตร์

มาตรฐาน ค 6.1 : มีความสามารถในการแก้ปัญหา

มาตรฐาน ค 6.2 : มีความสามารถในการให้เหตุผล

มาตรฐาน ค 6.3 : มีความสามารถในการสื่อสาร การสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ และ
การนำเสนอ

มาตรฐาน ค 6.4 : มีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ต่างๆทางคณิตศาสตร์และ
เชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆได้

มาตรฐาน ค 6.5 : มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

วิทยาศาสตร์

สาระที่ 1 : สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต

มาตรฐาน ว 1.1 : เข้าใจหน่วยพื้นฐานของสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ของโครงสร้างและหน้าที่ของ
ระบบต่างๆ ของสิ่งมีชีวิตที่ทำงานสัมพันธ์กัน มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้ และนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตของตนเองและดูแล
สิ่งมีชีวิต

มาตรฐาน ว 1.2 : เข้าใจกระบวนการและความสำคัญของการถ่ายทอดลักษณะทางพันธุกรรม
วิวัฒนาการของสิ่งมีชีวิต ความหลากหลายทางชีวภาพ การใช้เทคโนโลยี
ชีวภาพที่มีผลต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และ
จิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 2 : ชีวิตกับสิ่งแวดล้อม

มาตรฐาน ว 2.1 : เข้าใจสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับสิ่งมีชีวิต ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งมีชีวิตต่างๆในระบบนิเวศ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 2.2 : เข้าใจความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติ การใช้ทรัพยากรธรรมชาติในระดับท้องถิ่น ประเทศ และโลก นำความรู้ไปใช้ในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน

สาระที่ 3 : สารและสมบัติของสาร

มาตรฐาน ว 3.1 : เข้าใจสมบัติของสาร ความสัมพันธ์ระหว่างสมบัติของสารกับโครงสร้างและแรงยึดเหนี่ยวระหว่างอนุภาค มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 3.2 : เข้าใจหลักการและธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลงสถานะของสาร การเกิดสารละลาย การเกิดปฏิกิริยาเคมี มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 4 : แรงและการเคลื่อนที่

มาตรฐาน ว 4.1 : เข้าใจธรรมชาติและแม่เหล็กไฟฟ้า แรงโน้มถ่วง และแรงนิวเคลียร์มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง และมีคุณธรรม

มาตรฐาน ว 4.2 : เข้าใจลักษณะการเคลื่อนที่แบบต่างๆของวัตถุในธรรมชาติ มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 5 : พลังงาน

มาตรฐาน ว 5.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างพลังงานกับการดำรงชีวิต การเปลี่ยนรูปพลังงาน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสารและพลังงาน ผลของการใช้พลังงานต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 6 : กระบวนการเปลี่ยนแปลงของโลก

มาตรฐาน ว 6.1 : เข้าใจกระบวนการต่างๆที่เกิดขึ้นบนผิวโลก ความสัมพันธ์ของกระบวนการต่างๆที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ ภูมิประเทศ และสิ่งแวดล้อมของโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

สาระที่ 7 : ดาราศาสตร์และอวกาศ

มาตรฐาน ว 7.1 : เข้าใจวิวัฒนาการของระบบสุริยะและกาแล็กซี ปฏิสัมพันธ์ภายในระบบสุริยะและผลต่อสิ่งมีชีวิตบนโลก มีกระบวนการสืบเสาะหาความรู้และจิตวิทยาศาสตร์ สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

มาตรฐาน ว 7.2 : เข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีอวกาศที่นำมาใช้ในการสำรวจอวกาศและทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการเกษตรและการสื่อสาร สื่อสารสิ่งที่เรียนรู้และนำความรู้ไปใช้ประโยชน์อย่างมีคุณธรรมต่อชีวิตและสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 8 : ธรรมชาติของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มาตรฐาน ว 8.1 : ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และจิตวิทยาศาสตร์ในการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา รู้ว่าปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีรูปแบบที่แน่นอน สามารถอธิบายและตรวจสอบได้ภายใต้ข้อมูลและเครื่องมือที่มีอยู่ในช่วงเวลานั้นๆ เข้าใจว่าวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี สังคม และสิ่งแวดล้อมมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สาระที่ 1 : ศาสนา ศิลปกรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 : เข้าใจประวัติความสำคัญ หลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ และสามารถนำหลักธรรมของศาสนามาเป็นหลักปฏิบัติในการอยู่ร่วมกัน

มาตรฐาน ส 1.2 : ยึดมั่นในศีลธรรม การทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม และศรัทธาในพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ

มาตรฐาน ส 1.3 : ประพฤติ ปฏิบัติตนตามหลักธรรม และศาสนพิธีของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ค่านิยมที่ดีงาม และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตน บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม สิ่งแวดล้อม เพื่อการอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

สาระที่ 2 : หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 : ปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 : เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา ละอํารงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สาระที่ 3 : เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส 3.1 : เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิต และการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และคุ้มค่า รวมทั้งเศรษฐกิจอย่างพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส 3.2 : เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่างๆ ความสัมพันธ์ของระบบเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 : ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 : เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ และสามารถใช่วิธีการทางประวัติศาสตร์บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลมาวิเคราะห์ เหตุการณ์ต่างๆอย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 : เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในแง่ความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 : เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 : ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 : เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ ตระหนักถึงความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งที่ปรากฏในระวางที่ ซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหาข้อมูล ภูมิสารสนเทศ ซึ่งจะนำไปสู่การใช้และการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 : เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการ
สร้างสรรคัวัฒนธรรม และมีจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อ
การพัฒนาที่ยั่งยืน

สุขศึกษาและพลศึกษา

สาระที่ 1 : การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ 1.1 : เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ 2 : ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ 2.1 : เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษา และมีทักษะในการดำเนินชีวิต

สาระที่ 3 : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล

มาตรฐาน พ 3.1 : เข้าใจ มีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ 3.2 : รักการออกกำลังกาย การเล่นเกม และการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่าง
สม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการ
แข่งขันและชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ 4 : การสร้างเสริมสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน 4.1 : เห็นคุณค่า และมีทักษะในการสร้างเสริมสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกัน
โรค และการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ 5 : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน 5.1 : ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุ การใช้อา
สารเสพติด และความรุนแรง

ศิลปะ

สาระที่ 1 : ทศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1 : สร้างสรรคงานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์
วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่าง
อิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่างาน
ทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย
และสากล

สาระที่ 2 : ดนตรี

มาตรฐาน ศ 2.1 : เข้าใจและแสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์
คุณค่า ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์
ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 2.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของ
ดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและสากล

สาระที่ 3 : นาฏศิลป์

มาตรฐาน ศ 3.1 : เข้าใจและแสดงออกทางนาฏศิลป์อย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์
คุณค่านาฏศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์
ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 3.2 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างนาฏศิลป์ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่า
ของนาฏศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทยและ
สากล

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

สาระที่ 1 : การดำรงชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน ง 1.1 : เข้าใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะ มีคุณธรรม มีจิตสำนึกในการใช้พลังงาน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน เพื่อการดำรงชีวิตและ
ครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับงานบ้าน งานเกษตร งานช่าง งานประดิษฐ์ และงาน
ธุรกิจ

มาตรฐาน ง 1.2 : มีทักษะ กระบวนการทำงาน และการจัดการ การทำงานเป็นกลุ่ม การแสวงหา
ความรู้ สามารถแก้ปัญหาในการทำงาน รักการทำงาน และมีเจตคติที่ดีต่องาน

สาระที่ 2 : การอาชีพ

มาตรฐาน ง 2.1 : เข้าใจ มีทักษะ มีประสบการณ์ในงานอาชีพสุจริต มีคุณธรรม มีเจตคติที่ดีต่อ
งานอาชีพ และเห็นแนวทางในการประกอบอาชีพสุจริต

สาระที่ 3 : การออกแบบและเทคโนโลยี

มาตรฐาน ง 3.1 : เข้าใจธรรมชาติและกระบวนการของเทคโนโลยี ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา

จินตนาการ และความคิดอย่างมีระบบในการออกแบบ สร้างสิ่งของเครื่องใช้ วิธี
การเชิงกลยุทธ์ ตามกระบวนการเทคโนโลยี สามารถตัดสินใจเลือกใช้เทคโนโลยี
ในทางสร้างสรรค์ต่อชีวิต สังคม สิ่งแวดล้อม โลกของงานและอาชีพ

สาระที่ 4 : เทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรฐาน ง 4.1 : เข้าใจ เห็นคุณค่า และใช้กระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศในการสืบค้นข้อมูล
การเรียนรู้ การสื่อสาร การแก้ปัญหาการทำงานและอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ
ประสิทธิผล และมีคุณธรรม

สาระที่ 5 : เทคโนโลยีเพื่อการทำงานและอาชีพ

มาตรฐาน ง 5.1 : ใช้เทคโนโลยีในการทำงาน การผลิต การออกแบบ การแก้ปัญหา การสร้างงาน
การสร้างอาชีพสุจริตอย่างมีความเข้าใจ มีการวางแผนกลยุทธ์ และมีความคิด
สร้างสรรค์

ภาษาต่างประเทศ

ภาษาต่างประเทศที่เป็นสาระการเรียนรู้พื้นฐานซึ่งกำหนดให้เรียนตลอดหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน คือ ภาษาอังกฤษ ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน จีน ญี่ปุ่น
อาหรับ บาลี และภาษากลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน หรือภาษาอื่นๆให้อยู่ในดุลยพินิจของสถานศึกษาที่
จะจัดทำรายวิชาประกอบการจัดการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

สาระที่ 1 : ภาษาเพื่อการสื่อสาร

มาตรฐาน ต 1.1 : เข้าใจกระบวนการฟังและการอ่าน สามารถตีความเรื่องที่ฟังและอ่านจากสื่อ
ประเภทต่างๆและนำความรู้มาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

มาตรฐาน ต 1.2 : มีทักษะในการสื่อสารทางภาษา แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร แสดงความรู้สึก
และความคิดเห็นโดยใช้เทคโนโลยี และการจัดการที่เหมาะสมเพื่อการเรียนรู้
ตลอดชีวิต

มาตรฐาน ต 1.3 : เข้าใจกระบวนการพูด การเขียน และการสื่อสารข้อมูล ความคิดเห็น และความคิดรวบยอดในเรื่องต่างๆได้อย่างสร้างสรรค์มีประสิทธิภาพและมีสุนทรีย์ภาพ

สาระที่ 2 : ภาษาและวัฒนธรรม

มาตรฐาน ต 2.1 : เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรมของเจ้าของภาษา และนำไปใช้ได้อย่างเหมาะสมกับกาลเทศะ

มาตรฐาน ต 2.2 : เข้าใจความเหมือนและความแตกต่างระหว่างภาษาและวัฒนธรรมของเจ้าของภาษาและวัฒนธรรมไทย และนำมาใช้อย่างมีวิจารณญาณ

สาระที่ 3 : ภาษากับความสัมพันธ์กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

มาตรฐาน ต 3.1 : ใช้ภาษาต่างประเทศในการเชื่อมโยงความรู้กับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาและเปิดโลกทัศน์ของตน

สาระที่ 4 : ภาษากับความสัมพันธ์กับชุมชนและโลก

มาตรฐาน ต 4.1 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศตามสถานการณ์ต่างๆทั้งในสถานศึกษา ชุมชน และสังคม

มาตรฐาน ต 4.2 : สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การทำงาน การประกอบอาชีพ การสร้างความร่วมมือ และการอยู่ร่วมกันในสังคม

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มจะกำหนดไว้ในเอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 โดยนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้นครู ผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็น ผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญา พัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยัง มุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่างๆในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิด และการกระทำของตัวบุคคล องค์กร และสังคม ฉะนั้น สถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์ หาทางแก้ไข โดยเฉพาะส่วนที่เกี่ยวกับ ศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่างๆมีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนจะต้อง คำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจ และความสามารถ ของผู้เรียนเป็นระยะๆอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น ควรใช้รูปแบบ/วิธีการที่ หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง การเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ร่วมกัน การ เรียนรู้จากธรรมชาติ การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็น ส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไป สอดแทรกในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่างๆข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการ เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการ เป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็น สำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกัน หรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการ ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระการ เรียนรู้ต่างๆกับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อมน้ำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระและกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่างๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไป แสวงหาความรู้ ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดการเรียนการสอนโดย อาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอน

วิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทาง โดยการวัดเงา คิดคำนวณเรื่องเงาในช่วงเวลาต่างๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่างๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้จักศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษาคำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอน โดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่างๆ ที่ผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกัน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม เรียนเป็นทีม ในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นมีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ต้องสนองตอบต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทยและคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความสนุกสนาน ได้ปฏิบัติจริงเพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ พัฒนาลักษณะนิสัยและสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้มีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม การสอนแบบ

บูรณาการ โครงการ การให้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงาน แล้วนำไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจจัดแยกเฉพาะ และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียนทั้งในด้านอาชีพ การศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนการศึกษาค้นคว้าต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยืดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์ รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภท รวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชนและแหล่งอื่นๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่างๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้ โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้น สื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลาย ทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่นๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้การเรียนรู้เป็นไปอย่าง มีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งการกระตุ้นให้ผู้เรียน รู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อใ้ การใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้ที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับ เสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือก และการใช้สื่อการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และเลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่ นั้นอย่าง สม่าเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพใน สถานศึกษา และในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และ พัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่าง สถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชนและสังคมอื่น

8. จัดให้มีการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงานเกี่ยวกับสื่อ และการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นระยะๆ

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และ แนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของ ผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียน ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ การศึกษา และระดับชาติ ตลอดจนการประเมินภายนอกเพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจ เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินผลระดับชั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินระดับ ชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม และ ค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ดังนั้น การวัดและประเมินจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้สอดคล้องและเหมาะสม กับสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน และสามารถดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือแฟ้มสะสมผลงาน ผู้ใช้ผลการประเมินในระดับ ชั้นเรียน ที่สำคัญ คือ ผู้เรียน ผู้สอนและพ่อแม่ ผู้ปกครอง จำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมาย วิธีการ และค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่างๆที่จะทำให้สะท้อนให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะ เข้าใจความต้องการของ ผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่ม ผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเองได้ ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน

สถานศึกษาเป็นผู้กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษา

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปีและช่วงชั้น สถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนและคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียนไม่ผ่านมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่างๆสถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริมและจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปีสุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

เกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งใช้เวลาประมาณ 12 ปี ผู้เรียนสามารถจบการศึกษาได้ 2 ช่วง คือ จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ถือว่า จบการศึกษาระดับบังคับ และจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งถือว่าจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้เรียนผ่านการศึกษาแต่ละช่วงชั้นตามเกณฑ์ดังนี้

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1, 2 และ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 (จบการศึกษาระดับบังคับ)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด
2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด

เกณฑ์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน)

1. ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้หน่วยกิตครบตามหลักสูตรที่สถานศึกษากำหนด และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด

2. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิด วิเคราะห์ เขียน ให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด

3. ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด

4. ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์ที่สถานศึกษา กำหนด

เอกสารหลักฐานการศึกษา

สถานศึกษาต้องพิจารณาจัดทำเอกสารการประเมินผลการเรียนเพื่อใช้ประกอบการดำเนินงานด้านการวัดและประเมินผลการเรียนตามที่เหมาะสม เช่น เอกสารแสดงผลการเรียน เอกสารแสดงวุฒิการศึกษา แบบรายงานผู้สำเร็จการศึกษาภาคบังคับ และการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจะกำหนดแนวทางการดำเนินงานในรายละเอียดต่อไป

การเทียบโอนผลการเรียน

ให้สถานศึกษาสามารถเทียบโอนผลการเรียนของผู้เรียน โดยการนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ที่ได้จากการศึกษาในรูปแบบต่างๆ และหรือจากการประกอบอาชีพมาเทียบโอนเป็นผลการเรียนของหลักสูตรใดหลักสูตรหนึ่งในระดับที่กำลังศึกษาอยู่ การพิจารณาการเทียบโอนสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้ดังนี้

1. พิจารณาจากหลักฐานการศึกษา ซึ่งจะให้ข้อมูลที่แสดงความรู้ ความสามารถของผู้เรียนในด้านต่างๆ
2. พิจารณาจากความรู้และประสบการณ์ตรงจากการปฏิบัติจริง การทดสอบ การสัมภาษณ์ ฯลฯ
3. พิจารณาจากความสามารถ และการปฏิบัติได้จริง
 ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

การพัฒนาศักยภาพครู

การพัฒนาศักยภาพครูถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะพัฒนาให้เป็นครูมืออาชีพ โดยศึกษาวิเคราะห์ระบบต่างๆของสถานศึกษาว่ามีจุดอ่อน จุดแข็งอย่างไร รวมทั้งระบบการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล การวิเคราะห์ครูผู้สอนในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนเจตคติที่มีต่อการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับพิจารณาสับสนุนให้มีการพัฒนาศักยภาพของครูอย่างต่อเนื่อง การกำหนดให้ครูจัดการเรียนการสอนเป็นกลุ่ม การมีครูพี่เลี้ยง ครูทำหน้าที่พัฒนาหลักสูตร ครูแนะแนว ทั้งหมดเป็นกระบวนการที่สถานศึกษาต้องพัฒนาสร้างสรรคให้เป็นระบบ โดยมีปัจจัยเกื้อหนุนที่มีประสิทธิภาพ พร้อมด้วยนวัตกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนมีระบบการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยผู้เรียนเป็นผู้ช่วยครู เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การพัฒนาศักยภาพครูให้มีความเป็นผู้นำทางวิชาการ ปฏิบัติหน้าที่โดยใช้กระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ อาศัยความร่วมมือของครูแกนนำ ครูต้นแบบ และสถาบันการศึกษาชั้นสูง เช่น คณะครุศาสตร์/ศึกษาศาสตร์ของสถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย รวมทั้งชมรมวิชาชีพ ซึ่งจะช่วยพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่ต้องอาศัยการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นหลักสำคัญ

การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

1. หลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาเป็นแหล่งของการแสวงหาความรู้ สถานศึกษาจึงต้องมีหลักสูตรของตนเอง คือ หลักสูตรสถานศึกษา ประกอบด้วย การเรียนรู้ทั้งมวลและประสบการณ์อื่นๆที่สถานศึกษาแต่ละแห่งวางแผนเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้ ทั้งรายวิชาที่เป็นพื้นฐานและรายวิชาที่ต้องการเรียนเพิ่มเติม เป็นรายปีหรือรายภาค จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียน และกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ จากมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญของการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

2. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

สถานศึกษาจะต้องทำงานร่วมกับครอบครัวและชุมชน ท้องถิ่น หน่วยงานและสถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชนในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสองประการ ซึ่งจุดมุ่งหมายทั้งสองประการนี้ให้แนวทางที่สำคัญ ซึ่งสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักสูตรภายในบริบทและแนวทางนั้นๆดังนี้

2.1 หลักสูตรสถานศึกษาควรพัฒนาให้เด็กเกิดความสนุกและความเพลิดเพลินในการเรียนรู้ เปรียบเสมือนเป็นวิธีสร้างกำลังใจและเร้าใจให้เกิดความก้าวหน้าแก่ผู้เรียนให้ได้มากที่สุด มีความรู้สูงสุดสำหรับผู้เรียนทุกคน ควรสร้างความเข้มแข็ง ความสนใจ และประสบการณ์ ให้ผู้เรียนและพัฒนาความมั่นใจ ให้เรียนและทำงานอย่างเป็นอิสระ และร่วมใจกัน ควรให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้สำคัญๆในการอ่านออกเขียนได้ คิดเลขเป็น ได้ข้อมูลสารสนเทศ และเทคโนโลยีสื่อสาร ส่งเสริมจิตใจที่อยากรู้อยากเห็นและมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล

2.2 หลักสูตรสถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาด้านจิตวิญญาณ จริยธรรม สังคม และวัฒนธรรม และโดยเฉพาะพัฒนาหลักการในการจำแนกระหว่างถูกและผิด เข้าใจและศรัทธาในความเชื่อของตน ความเชื่อและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันว่ามีอิทธิพลต่อตัวบุคคลและสังคม หลักสูตรสถานศึกษาต้องพัฒนาหลักคุณธรรมและความอิสระของผู้เรียน และช่วยให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบ สามารถช่วยพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมมากขึ้น มีความเสมอภาค ควรพัฒนาความตระหนัก เข้าใจ และยอมรับสภาพแวดล้อมที่ตนดำรงชีวิตอยู่

ยึดมั่นในข้อตกลงร่วมกันต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งในระดับส่วนตน ระดับท้องถิ่น ระดับชาติ และระดับโลก หลักสูตรสถานศึกษาควรสร้างให้ผู้เรียนมีความพร้อมในการเป็นผู้บริโภคที่ ตัดสินใจแบบมีข้อมูล และเป็นอิสระและเข้าใจในความรับผิดชอบ

3. การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา

หลักสูตรจะต้องสนองตอบต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติของการศึกษา ผู้สอนต้องปรับปรุงกระบวนการสอนและประเมิน กระบวนการสอนของตน เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของผู้เรียนที่เปลี่ยนแปลงและ ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม การศึกษาจะเจริญ ก้าวหน้ายิ่งขึ้นถ้าหลักสูตรมีการปรับปรุงให้เป็นไปตามความต้องการและความจำเป็น ตลอดเวลา สถานศึกษาควรดำเนินการจัดทำหลักสูตรดังนี้

3.1 การกำหนดวิสัยทัศน์

สถานศึกษาจำเป็นต้องกำหนดวิสัยทัศน์เพื่อมองอนาคตว่า โลกและสังคม รอบๆ จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร และสถานศึกษาจะต้องปรับตัว ปรับหลักสูตรอย่างไร จึงจะ พัฒนา ผู้เรียนให้เหมาะสมกับยุคสมัย ในการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา สถานศึกษาจะต้อง มีวิสัยทัศน์ซึ่งทำได้โดยอาศัยความร่วมมือของชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ ผู้เรียน ภาคธุรกิจ ภาครัฐในชุมชน ร่วมกันกับคณะกรรมการสถานศึกษา แสดงความประสงค์ อันสูงส่งหรือวิสัยทัศน์ที่ปรารถนาให้สถานศึกษาเป็นสถาบันพัฒนาผู้เรียน ที่มีพันธกิจหรือ ภาระหน้าที่ร่วมกันในการกำหนดงานหลักที่สำคัญๆของสถานศึกษาพร้อมด้วยเป้าหมาย มาตรฐาน แผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการ และการติดตามผลตลอดจนจัดทำรายงาน แจ้งสาธารณชน และส่งผลย้อนกลับให้สถานศึกษาเพื่อการปฏิบัติงานที่เหมาะสมตามหลักสูตรของสถานศึกษา และมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติที่กำหนดไว้

กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ โดยอาศัยบุคคลต่างๆเข้าไปมีส่วนร่วมนี้ เป็นกระบวนการที่มีพลังผลักดันให้แผนกลยุทธ์ที่สถานศึกษาสร้างขึ้นดำเนินไปอย่างมี ประสิทธิภาพ และมีทิศทาง ก่อให้เกิดเจตคติในทางที่สร้างสรรค์ดีงามแก่สังคมของ สถานศึกษา มีระบบและหน่วยสนับสนุน ในการปฏิบัติงานเกิดขึ้นอย่างเป็นเครือข่าย เพียบพร้อม เช่น ระบบคุณภาพ ระบบหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การเรียนการสอน สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การติดตาม การรายงานฐานข้อมูลการเรียนรู้ การวิจัย

แบบมีส่วนร่วม มีระบบสนับสนุนครูอาจารย์ เป็นต้น กระบวนการสร้างวิสัยทัศน์ด้วยวิธีดังกล่าวนี้จะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตร การกำหนดสาระการเรียนรู้หรือหัวข้อเรื่องในท้องถิ่นสนองต่อความต้องการของชุมชน

3.2 การจัดหลักสูตรสถานศึกษา

จากวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้ สถานศึกษาจะต้องจัดทำสาระการเรียนรู้จากช่วงชั้น ให้เป็นรายปีหรือรายภาค พร้อมกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังไว้ให้ชัดเจน เพื่อให้ครูทุกคน คือ ครูผู้สอน และครูผู้สนับสนุน ได้นำไปออกแบบการเรียนการสอน การบูรณาการ โครงการร่วม เวลาเรียน การมอบหมายงาน/โครงการ เพิ่มผลงานหรือการบ้าน ที่มีการวางแผนร่วมกันทั้งสถานศึกษา เป็นหลักสูตรสถานศึกษาที่ครอบคลุมภาระงาน การจัดการศึกษาทุกด้านของสถานศึกษา

3.3 การกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค

สถานศึกษานำมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระต่างๆ จากหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ และกำหนดสาระการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นรายปีหรือรายภาค ทั้งนี้ต้องพยายามกำหนดให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาด้วย พิจารณากำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล พร้อมทั้งการพิจารณาภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น และสามารถกำหนดในลักษณะผสมผสานบูรณาการ จัดเป็นชุดการเรียนรู้แบบยืดหยุ่นหรือจัดเป็นโครงการได้

3.4 การออกแบบการเรียนการสอน

จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สถานศึกษาต้องมอบหมายให้ผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนควรจะสามารถทำอะไรได้ เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 นั้น ผู้เรียนจะเรียนรู้สาระเรื่องที่กำหนดได้ในระดับใด ยกตัวอย่างวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการ และมีมาตรฐาน ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายของการแสดงจำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง ผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้ข้อหนึ่งว่า มีความคิดรวบยอดและความรู้สึกเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับและศูนย์ และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะมีความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สามารถนับได้ 1 ถึง 100 และ มากกว่าเป็นต้น การออกแบบการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และสังคม

3.5 การกำหนดเวลาเรียนและจำนวนหน่วยกิต

ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี นั้นสถานศึกษาต้องตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยึดหัวข้อเรื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคมศึกษาตามความเหมาะสมของท้องถิ่น บูรณาการการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่างๆ เข้ากับหัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุล ควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้รายปีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ควรกำหนดจำนวนเวลาสำหรับการเรียนตามสาระการเรียนรู้รายปีให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการสอนเพื่อเน้นทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข และการคิดวิเคราะห์ โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งจะต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุกเพลิดเพลิน ซึ่งในแต่ละคาบเวลาไม่ควรใช้เวลายาวเกินความสนใจของผู้เรียน นอกจากผู้สอนจะจัดให้เป็นกิจกรรม เช่น การฝึกให้เขียนหนังสือเป็นเล่ม เป็นต้น

การเรียนการสอนควรดำเนินไปตามความสนใจของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ให้ผสมกลมกลืนตอบสนองต่อชีวิตที่อยากรู้อยากเห็นของเด็กโดยเฉพาะ แต่ต้องไม่ลืมนุ่งเน้นทักษะพื้นฐานดังกล่าว สำหรับในช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็นกลุ่มมาแล้ว ในช่วงชั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเริ่มทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็นหัวข้อย่อย ทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อย เหล่านี้เป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่กับการเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนำผลงานมาแสดง ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกันในรูปแบบแฟ้มสะสมผลงาน

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน

สถานศึกษานอกจากจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่างๆที่ได้เรียนรู้ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนแบบบูรณาการเป็นโครงการมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและประสบการณ์ในการทำงานด้านต่างๆ แม้การเรียนภาษาก็สามารถเป็น ช่องทางสู่โลกของการทำงานได้ และต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่าสังคมในอนาคตจะต้องอยู่บน รากฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ในสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์เป็น ตัวอย่างแก่สังคม และควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียน เพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ซึ่งเป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาจะต้องจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษา ต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอนเพื่อมุ่ง ส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในลักษณะรายวิชาหรือโครงการ

3.6 แนวทางการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาดำเนินไปด้วยดี บรรลุตามที่คาดหวัง จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.6.1 การจัดทำสาระของหลักสูตร

1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จาก มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ที่ คาดหวังรายปีหรือรายภาค ที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากเรียนรู้ ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระ การเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดได้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับรายวิชาที่จะจัด

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จาก ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 1) ให้สอดคล้องกับสาระและมาตรฐาน การเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและความต้องการ ของท้องถิ่นและของชุมชน

3) กำหนดเวลาและหรือจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาคทั้งสาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้น ดังนี้

3.1 ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปีและกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

3.2 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายภาคและกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาคสำหรับช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้เกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นวิชาเฉพาะทางอื่นๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลาจัดการเรียนรู้ระหว่าง 40-60 ชั่วโมง ต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษาสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามข้อ 1) 2) และ 3) มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต มาตรฐานการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้นๆ

สำหรับชื่อรายวิชามีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อรายวิชาของสาระการเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค ที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้ย่อยๆ เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้ว ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกรายวิชา

ในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้จากบูรณาการทั้งภายในและระหว่าง
สาระการเรียนรู้ หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้ หรือเป็นการ
บูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนโดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่อง
สัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้
เรียนรู้ โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

6) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปี
หรือรายภาคและหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

3.6.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย
วุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้
- 2) จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และ
ความสามารถ ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่างๆ เป็นต้น
- 3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม
เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
- 4) จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่างๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์
ต่อตนเองและส่วนรวม
- 5) ประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์
ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

3.6.3 การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชนกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อ
เป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม

คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะ
อันพึงประสงค์นั้น สามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและ
ความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่
กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวิจักษ์ เพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกัน ประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายปี / รายภาค

ในแต่ละช่วงชั้นสถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน สถานศึกษาจะได้นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด

แนวทางการวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

3.6.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน โดยให้ผู้สอนนำกระบวนการวิจัยมาผสมผสานหรือบูรณาการใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถใช้กระบวนการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การวางแผนแก้ปัญหาหรือพัฒนาการดำเนินการแก้ปัญหา หรือพัฒนา การเก็บรวบรวมข้อมูล การสรุปผลการแก้ปัญหา หรือพัฒนาการ รายงานผลการเรียนรู้ และการนำผลการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญในการให้ทุกส่วนทุกฝ่ายในสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจการศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ดังนั้นเพื่อให้ผลผลิตทางการศึกษา คือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม จำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการที่เป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด โดยต้องมีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่าย ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่ และสถานศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคลทุกระดับ และทุกอาชีพ ในการกำกับดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อค้นหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพต่อไป

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริง ต้องมีการประเมินผลการจัดการศึกษา ทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่ และสถานศึกษา

4. ความหมายและความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ก. ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ปัจจุบันความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการก่อให้เกิดนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ มากมาย สิ่งเหล่านี้ล้วนเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้นทุกวัน การเปลี่ยนแปลงของโลกเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้เราก้าวเข้าสู่ยุคที่สามแห่งการปฏิวัติระบบการพัฒนาของมนุษยชาติ หรือยุคสารสนเทศ (Information age) การเพิ่มจำนวนของข้อมูลข่าวสารอย่างรุนแรงจนเกิดภาวะ "Information explosion" ทำให้มนุษย์ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีสารสนเทศอย่างมาก (สถาบันราชภัฏ สุวนดุสิต, 2542) ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศนั้นไม่ใช่เทคโนโลยีใหม่แต่เป็นเทคโนโลยีที่มีมาตั้งแต่สมัย ดึกดำบรรพ์แล้ว (ครรชิต มาลัยวงศ์, 2535) ทว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศยังแตกต่างกันไป ซึ่งจะขอเสนอแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคคลต่างๆ ดังต่อไปนี้

วาสนา สุขกระสานตี (2540) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) หมายถึง กระบวนการต่างๆ และระบบงานที่ช่วยให้ได้สารสนเทศที่ต้องการ โดยจะรวมถึง

1. เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งส่วนมากแล้วจะหมายถึง เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องใช้สำนักงาน อุปกรณ์โทรคมนาคมต่างๆ รวมทั้งซอฟต์แวร์ทั้งแบบสำเร็จรูปและ

แบบพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในงานเฉพาะด้าน ซึ่งเครื่องมือเหล่านี้จัดเป็นเครื่องมือสมัยใหม่และใช้เทคโนโลยีระดับสูง (High Technology)

2. กระบวนการในการนำอุปกรณ์เครื่องมือต่างๆ ข้างต้นมาใช้งาน เพื่อรวบรวม จัดเก็บ ประมวลผล และแสดงผลลัพธ์เป็นสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ต่อไป

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2542 : 4) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ คือ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้เกิดวิธีใหม่ๆ ในการจัดเก็บความรู้ การส่งผ่าน และการสื่อสารสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ รวมไปถึงการสร้างอุตสาหกรรมสารสนเทศ และความต้องการสารสนเทศ และการจัดการจัดการสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สุชาติ กิระนันท์ (2541: 23) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีทุกด้านที่เข้ามารวมกันในกระบวนการจัดเก็บ สร้าง และสื่อสารสารสนเทศ

วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา (2542: 2 – 3) กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสรุปว่า เทคโนโลยีสารสนเทศจะครอบคลุมถึงเทคโนโลยีต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกรบันทึก จัดเก็บ ประมวลผล สืบค้น ส่งและรับข้อมูลซึ่งรวมถึงเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล บันทึกและสืบค้น เครือข่ายสื่อสาร ข้อมูลอุปกรณ์สื่อสาร และโทรคมนาคม เป็นต้น รวมทั้งระบบที่ควบคุมการทำงานของอุปกรณ์เหล่านี้

วัลลภ เจริญรัมย์ (2540: 1) กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เป็นการนำเอาอุปกรณ์ที่ใช้อิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการติดต่อสื่อสาร ประมวลผล แสดงผล และเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสาร

ยีน ภู่วรรณ และสมชาย นำประเสริฐชัย (2546: 20) กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมความหมายของคำว่า เทคโนโลยี กับคำว่า สารสนเทศเข้าด้วยกัน ซึ่งมีความหมายว่า เทคโนโลยีที่ใช้จัดการสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องตั้งแต่การรวบรวม

การจัดเก็บข้อมูล การประมวลผล การพิมพ์ การสร้างรายงาน การสื่อสารข้อมูล ฯลฯ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการรวมกันระหว่างเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์กับเทคโนโลยีการสื่อสาร

อิลลิงเวิร์ธ (Illingworth, 1996) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า หมายถึง รูปแบบของเทคโนโลยีใดๆ ก็ตาม ไม่ว่าจะ เป็นอุปกรณ์ หรือเทคนิคที่มนุษย์ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ซึ่งมนุษยชาติได้มีการรวบรวมข้อมูลมาเป็นระยะเวลาหลายพันปีมาแล้ว ยุคแรกของเทคโนโลยีเป็นการคำนวณ และการพิมพ์ และในระยะสี่ทศวรรษที่ผ่านมา การพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศได้แพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วในรูปแบบของคอมพิวเตอร์ ดังนั้น ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศในช่วงปลาย 1970 – 1979 จึงมีการเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์กับเทคโนโลยีโทรคมนาคมเข้าด้วยกัน รวมทั้งด้านอิเล็กทรอนิกส์และการกระจายเสียง – ออกอากาศ (broadcasting)

ครรชิต มาลัยวงศ์ (2538 : 4 – 9) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบด้วย เทคโนโลยีสำคัญหมายสาขา อาทิ

1. เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คือ ระบบคอมพิวเตอร์ทั้งใหญ่และน้อย อันประกอบด้วย ฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์ และข้อมูล ฮาร์ดแวร์ก็คือ ตัวเครื่องที่ประกอบขึ้น หรือพัฒนาขึ้นได้ด้วยความรู้ภาคทฤษฎี และปฏิบัติทางด้านไมโครอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถขยับย่นองจรที่ซับซ้อน ประกอบด้วยวงจรรีบถ้วนวงจรรบนแผ่นวงจหรือชิปขนาดเล็กเพียงหนึ่งตารางเซนติเมตรได้

2. เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม คือ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารทางไกล เริ่มตั้งแต่เทคโนโลยีเก่าแก่ คือ โทรเลข โทรศัพท์ ไปจนถึงการสื่อสารผ่านดาวเทียม เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคมนั้นมีความสำคัญต่อโลกยุคปัจจุบันมาก เพราะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้คอมพิวเตอร์ส่งข้อมูลและสารสนเทศจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งได้อย่างรวดเร็ว ถ้าหากมีแต่เพียงคอมพิวเตอร์อย่างเดียว การประยุกต์คอมพิวเตอร์ก็อาจจะไม่ขยายตัวกว้างขวาง และมีประโยชน์มากเท่าที่เห็น ระบบสื่อสารโทรคมนาคมนั้นเมื่อนำมาใช้ร่วมกับระบบคอมพิวเตอร์ ก็จะทำให้เกิดระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ (computer network) ทำให้คอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงกันนั้นสามารถทำงานร่วมกันได้ แลกเปลี่ยนข้อมูลกันได้ และทำให้เกิดระบบที่มีประโยชน์ต่องานธุรกิจอย่างกว้างขวาง เช่น ระบบฝากถอนเงินโดยอัตโนมัติ ระบบสำรองที่นั่งเครื่องบิน ระบบประชุมทางไกล

3. ระบบสำนักงาน คือ อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ที่ใช้อยู่ในสำนักงาน เช่น เครื่องพิมพ์ดีด เครื่องพิมพ์ต่างๆ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องโทรสาร ฯลฯ อุปกรณ์เหล่านี้ช่วยให้งานที่เกี่ยวกับการพิมพ์เอกสารต่างๆ สะดวกมากยิ่งขึ้นกว่าสมัยเมื่อครั้งต้องเขียนหรือคัดลายมือลงบนสมุดข่อย แต่เมื่อถึงยุคนี้ อุปกรณ์เหล่านี้ได้ก้าวหน้าต่อไปอีกมาก มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้กับเครื่องมือเหล่านี้ หรือมิฉะนั้นก็นำเครื่องมือเหล่านี้ไปเชื่อมต่อกับระบบคอมพิวเตอร์ ทำให้สำนักงานปัจจุบันกลายเป็นสำนักงานอัตโนมัติ

4. ระบบอัตโนมัติ คือ อุปกรณ์อัตโนมัติที่นำไปใช้ในงานต่างๆ หลายประเภท ตัวอย่างเช่น เครื่องจักรอัตโนมัติในโรงงาน ระบบเช่นนี้มักจะใช้หลักการ feedback คือมี sensor สำหรับรับข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของเครื่องมือหรือระบบ จากนั้นจึงนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับผลการดำเนินงานนั้นเป็นไปตามแผนงาน และตรงเป้าหมายหรือไม่ ถ้าไม่ตรงก็จะมี การปรับเครื่องมือและระบบให้ทำงานให้ดีขึ้น ระบบอัตโนมัตินี้มีมาก่อนยุคสมัยคอมพิวเตอร์ แต่ต่อมาเมื่อนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นเครื่องควบคุมการทำงานของเครื่องมือและระบบมากขึ้น ระบบที่ก้าวหน้ามากก็คือระบบหุ่นยนต์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2534: 451) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ เริ่มจากเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดเก็บ ประมวลผล แสดงผล และเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบของข้อมูล ข้อความหมาย และเรื่องโดยใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีโทรคมนาคม

บีแฮน และโฮลล์มส์ (Behan and Holmes, 1990) ได้ให้ความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีที่นำมนุษย์เข้าสู่ทะเบียนข้อมูล การจัดเก็บ การประมวลผล การค้นคืน การส่งผ่าน และรับสารสนเทศ ประกอบด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โทรสาร ไมโครกราฟิก โทรคมนาคม และไมโครอิเล็กทรอนิกส์ รวมทั้งเทคโนโลยีเก่า ได้แก่ ระบบจัดเรียงเอกสาร เครื่องทำบัญชีอัตโนมัติ ฯลฯ ฉะนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงสามารถนำมนุษย์ให้สามารถสร้างระบบสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประสิทธิผลอย่างมหาศาล

วศิณ ฐประยูร (2537: 59) ได้กล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีใหม่ที่ใช้ในการประมวลผลสารสนเทศ ได้แก่ ไมโครคอมพิวเตอร์ เครื่องประมวลผลคำ และเครื่องที่สามารถประมวลผลได้โดยอัตโนมัติอื่นๆ เครื่องสมองกลเหล่านี้

เป็นนวัตกรรมของมนุษยชาติที่สร้างสรรค์ขึ้นมา เพื่อรวบรวม ผลิต สื่อสาร บันทึก เรียบเรียงใหม่ และแสดงผลประโยชน์จากสารสนเทศ

ซุน เทียมทินกฤต (2540) ได้กล่าวถึงความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีหลักสองสาขา คือ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม โดยทั่วไปหมายถึงเทคโนโลยีที่ใช้สำหรับการสร้าง การจัดการ การประมวลผลข้อมูลให้เป็นสารสนเทศ การเก็บบันทึกข้อมูลเป็นฐานข้อมูล และส่งผ่านสารสนเทศจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ตลอดจนเทคโนโลยีทั้งหลายที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการแสดงสารสนเทศโดยใช้ระบบดิจิทัล

ส่วนคำว่า การสื่อสาร นั้น เป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก และแตกต่างกันไปตามแนวคิดและมุมมองของบุคคล และเนื่องจากความหมายของคำว่า เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นก็ให้หมายรวมถึงเทคโนโลยีการสื่อสารและโทรคมนาคมไว้ด้วยกัน ดังนั้น ในที่นี้จะกล่าวถึงเทคโนโลยีสารสนเทศพอสังเขป ดังนี้

ยีน ฎูวรวรรณ และชัยยงค์ วงศ์ชัยสุวัฒน์ (2538: 16) ได้กล่าวว่า การสื่อสารมีบทบาทที่สำคัญมากเช่นกัน เทคโนโลยีสื่อสาร ได้สร้างความสัมพันธ์ของมนุษย์ให้ใกล้ชิดมากขึ้น เริ่มจากการสื่อสารทางไปรษณีย์ ก็มาเป็นโทรศัพท์ โทรเลข โทรสาร เรามีบริการสื่อสารเพิ่มขึ้นอีกมากมาย เช่น ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารโดยใช้ดาวเทียม เทคโนโลยีสื่อสารในประเทศไทย ได้ก้าวหน้าและมีบริการให้ใช้อีกมาก

สีปพนนท์ เกตุทัต (2544) ได้กล่าวถึง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ว่า ในยุคปัจจุบัน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT : Information and Communication Technology) มีบทบาทสำคัญมาก และจะทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต ในด้านการเรียนรู้และการศึกษา เพราะจะสร้างโอกาสให้ทุกคนมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต ก้าวทันยุคข้อมูลข่าวสาร และวิทยาการสมัยใหม่

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การผสมผสานเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และเครือข่ายโทรคมนาคมที่เชื่อมต่อกันสำหรับใช้ในการส่งรับข้อมูล และสื่อข้อมูลทั้งที่เป็นตัวเลข ตัวอักษร ภาพนิ่ง ภาพยนตร์ เสียง ข่าวสาร ความรู้ โดยมีผู้ส่ง และผู้รับติดต่อกันได้ 2 ทาง โดยสรุปมีองค์ประกอบดังนี้

- คอมพิวเตอร์ (ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และระบบ)
- โทรคมนาคม (ตามสาย และไร้สาย)
- กระจายเสียง และภาพ (วิทยุ โทรทัศน์ผ่านดาวเทียม โทรทัศน์ตามสาย เคเบิล)
- ข่าวสาร (ข้อมูล ข่าวสาร ความรู้)
- คน (ผู้ส่ง ผู้รับที่ใช้เป็น ผู้ผลิตรายการ คน ผู้ผลิต ผู้ดูแลบำรุงรักษา เครื่องและระบบ)

จากความหมายของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารดังที่เสนอไว้ข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นวิทยาการและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้สารสนเทศ ทั้งเครื่องมือ อุปกรณ์ วิธีการและกระบวนการ รวมทั้งข้อมูลสารสนเทศทั้งหมด ที่ช่วยให้การปฏิบัติงานและการดำเนินกิจกรรมทั้งหลายของมนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลโดยตรง และโดยอ้อมตามวัตถุประสงค์ของมนุษย์

ข. ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเทคโนโลยีที่กำลังได้รับความสนใจ มีแนวโน้มการลงทุน และสร้างบทบาทที่สำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยแทรกซึมเข้าสู่วงการ และสถาบันต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทางด้านอุตสาหกรรม เกษตรกรรม การบริการ ไปจนถึงทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การสงคราม รวมทั้งอาจจะเลยไปถึงทางด้านการศึกษา ศิลปะ และปรัชญาด้วย (ครรชิต มาลัยวงศ์ 2535) เทคโนโลยีสารสนเทศไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ หรือกระแสไฟฟ้า และระบบซึ่งไม่อาจมองเห็นด้วยตาเปล่า ล้วนมีความสำคัญ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์การและสังคมของเรา มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ ดังนี้

ไพรัช รัชยพงศ์ และพิเชฐ ดุรงคเวโรจน์ (2541: 15) ได้กล่าวถึงการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ประโยชน์และประยุกต์ใช้ (Applications) ในรูปแบบและสาขาต่างๆ เช่น

- ระบบภูมิสารสนเทศ (Geographical Information System : GIS) เพื่อการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ชุมชน และทรัพยากรธรรมชาติ

- เทคโนโลยีสารสนเทศในภาคอุตสาหกรรม เช่น Computer – Aided – Design (CAD), Computer – Aided – Manufacturing (CAM) ซึ่งช่วยในการออกแบบทางอุตสาหกรรม เช่น ออกแบบรถ ออกแบบสถาปัตยกรรม ออกแบบสายเคเบิลในอุตสาหกรรมสิ่งทอ เป็นต้น รวมทั้งระบบอัตโนมัติในภาคการผลิตโดยใช้คอมพิวเตอร์ควบคุม (Automation)

- เทคโนโลยีสารสนเทศในภาคธุรกิจ นับตั้งแต่การใช้ OA ในสำนักงาน ไปจนถึงการใช้ระบบ Point – of – Sales (POS) เพื่อช่วยในระบบจำหน่าย สินค้าคงคลังและระบบบัญชี เป็นต้น

- เทคโนโลยีสารสนเทศในกิจการสาธารณสุข เช่น ระบบ Medical Information System เพื่อการสืบค้นข้อมูลเวชระเบียน หรือระบบโทรเวช (Tele – medicine) ซึ่งช่วยในขบวนการวินิจฉัยไปจนถึงการบำบัดผู้ป่วยที่อยู่ห่างไกล

- เทคโนโลยีสารสนเทศในการให้บริการและบริหารรัฐกิจ เช่น ระบบบัตรประจำตัวประชาชน ระบบวางผังเมือง และการใช้ที่ดิน การอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ระบบการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยใช้คอมพิวเตอร์ รวมทั้งการบันทึกลายนิ้วมือ หรือการสเก็ทซ์ภาพคนร้ายโดยใช้คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

- เทคโนโลยีสารสนเทศลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษาซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบสนองนโยบายการศึกษาที่เป็น “การศึกษาเพื่อประชาชนทุกคน (Education for All)” อันจะเป็นการสร้างความเท่าเทียมกันทางสังคม (Social Equity) โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา ตัวอย่างเช่น การติดตั้งจานดาวเทียมที่โรงเรียนห่างไกลในชนบท

- เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาได้ในรูปแบบต่างๆ เช่นการที่นักเรียนที่เรียนรู้ได้ช้า สามารถใช้เวลาเพิ่มเติมกับบทเรียนด้วยสื่อซีดี – รอมเพื่อตามให้ทันเพื่อนนักเรียน ฯลฯ

ยี่น ภู่วรรณ และสมชายนำประเสริฐชัย (2546) ได้กล่าวถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีความเป็นอยู่ของสังคมสมัยใหม่อยู่มาก

เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับโลกครั้งใหญ่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต หรือกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีผลกระทบต่อทุกสิ่งทุกอย่างทั้งทางการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษา และอื่นๆ เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี สื่อสารในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ลักษณะเด่นที่สำคัญ ของเทคโนโลยีสารสนเทศมีดังนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการทำงาน ในการประกอบการทางด้านเศรษฐกิจ การค้า และการอุตสาหกรรม จำเป็นต้องหาวิธีในการเพิ่มผลผลิต ลดต้นทุน และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน คอมพิวเตอร์และ ระบบสื่อสารช่วยให้เกิดระบบอัตโนมัติ เราสามารถฝากถอนเงินสดผ่านเครื่องเอทีเอ็มได้ตลอดเวลา ธนาคารสามารถให้บริการได้ดีขึ้น ทำให้การบริการโดยรวมมีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในระบบการจัดการ ทุกแห่งต้องใช้ข้อมูลเพื่อการดำเนินการและการตัดสินใจ ระบบธุรกิจจึงใช้เครื่องมือเหล่านี้ช่วยในการ ทำงาน เช่น ใช้ในระบบจัดเก็บเงินสด จองตั๋วเครื่องบิน เป็นต้น

เทคโนโลยีสารสนเทศเปลี่ยนรูปแบบบริการเป็นแบบกระจาย เมื่อมีการพัฒนา ระบบข้อมูล และการใช้ข้อมูลได้ดี การบริการต่างๆ จึงเน้นรูปแบบการบริการแบบกระจาย ผู้ใช้ สามารถสั่งซื้อสินค้าจากที่บ้าน สามารถสอบถามข้อมูลผ่านทางโทรศัพท์ นิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย สามารถใช้คอมพิวเตอร์สอบถามผลสอบ ลงทะเบียน หรือทบทวนบทเรียนจากที่บ้านได้

เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการในหน่วยงานต่างๆ ปัจจุบันทุกหน่วยงานต่างพัฒนาระบบจัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในองค์กร เช่น ประเทศไทยมีระบบ ทะเบียนราษฎรที่จัดทำด้วยระบบคอมพิวเตอร์ ระบบเวชระเบียนในโรงพยาบาล ระบบการจัดเก็บ ข้อมูลภาษี เห็นได้ว่าองค์กรทุกระดับเห็นความสำคัญที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้

เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวข้องกับคนทุกระดับ พัฒนาการทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของคนมีความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยี ดังจะเห็นได้จาก การเพิ่มเอกสารด้วย คอมพิวเตอร์ การใช้ตารางคำนวณ และใช้อุปกรณ์สื่อสารโทรคมนาคมแบบต่างๆ เป็นต้น

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2531: 222 – 223) ได้กล่าวว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมี แหล่งกำเนิดมาจากเทคโนโลยีที่ทำหน้าที่ผลิต ประมวลผล และแพร่กระจายสารสนเทศนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานสารสนเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพใน ทุกๆ ขั้นตอน ตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ ประมวลผล การค้นคืน และการส่งสารสนเทศ ซึ่งจะทำให้

สารสนเทศถึงมือผู้ใช้ตามที่ต้องการ เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญในการที่จะช่วยให้การสื่อสารเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรต่างๆ หรือการใช้สารสนเทศร่วมกันของหน่วยงาน หรือองค์กรต่างๆ เป็นไปอย่างสะดวก รวดเร็ว และเกิดประโยชน์มากขึ้น ช่วยลดปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับเวลาและระยะทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างประเทศ เช่น ระบบโทรศัพท์ และอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ในด้านการจัดการสารสนเทศนั้น เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยในการจัดระบบข่าวสารที่ผลิตออกมาเป็นจำนวนมากศาลในแต่ละวัน ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสารสนเทศ เช่น การคำนวณตัวเลขที่ยุ่งยากซับซ้อน ช่วยในการจัดเก็บ เรียกใช้ และประมวลผลสารสนเทศให้เป็นไปในรูปแบบที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างสะดวก โดยจัดระบบและประมวลผลสารสนเทศให้เป็นไปในรูปแบบที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างสะดวก โดยจัดระบบอัตโนมัติ และยังช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

สุนทร แก้วฉาย (2535 : 166) กล่าวว่า ในการพัฒนาประเทศจะประสบผลสำเร็จอย่างเต็มประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับความเข้าใจที่ชัดเจนของผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาระบบความสำเร็จขององค์กร ในยุคที่มีการแข่งขันด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และระบบข้อมูลข่าวสารจึงต้องเริ่มต้นจากการพัฒนาบุคลากรให้มีความสามารถ และความกล้าในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ โดยสามารถแยกแยะและเลือกเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความเหมาะสมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด สามารถดำเนินกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพตั้งแต่ การเก็บรวบรวม การประมวลผล การสื่อสาร การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ช่วยในการจัดระบบข้อมูลจำนวนมากในแต่ละวัน
2. ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสารสนเทศ เช่น การคำนวณตัวเลข การจัดเรียงลำดับ
3. ช่วยให้เก็บสารสนเทศไว้ในรูปแบบที่สามารถเรียกใช้ได้อย่างสะดวก
4. ช่วยให้สามารถจัดระบบอัตโนมัติเพื่อการประมวลผลและเรียกใช้สารสนเทศ
5. ช่วยในการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพมากขึ้น
6. ช่วยในการสื่อสารระหว่างกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว โดยการนำระบบโทรศัพท์และอื่นๆ

คุณาวุฒิ เทียมทอง (2536: 21) กล่าวว่า ในประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ เช่น ญี่ปุ่น มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นโครงข่ายการสื่อสารโทรคมนาคม บริการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange : EDI) บริการจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E – mail) เครือข่ายคอมพิวเตอร์ทั้งภาครัฐและเอกชน ทำให้ญี่ปุ่นประสบความสำเร็จในด้านการพัฒนาประเทศอย่างสูง

นพพร พวงสมบัติ (2536: 134 – 141) ได้กล่าวไว้ว่า ข้อมูลข่าวสารคือ อำนาจ (Information is Power) การที่มีข้อมูลจำนวนมากมิได้หมายความว่า องค์การนั้นจะมีอำนาจ แต่หัวใจสำคัญอยู่ที่ว่า องค์การนั้นจะเลือกใช้ข้อมูลข่าวสารได้มากน้อยเพียงไรให้เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลงและต้องอาศัยปัจจัยพื้นฐานหลายประการมาเป็นส่วนประกอบโดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศ

โมเช่ ทาเลม (Moshe Talem, 1993) กล่าวว่า ในประเทศอิสราเอลยอมรับถึงประสิทธิภาพของเทคโนโลยีสารสนเทศที่เป็นส่วนสำคัญหลักที่ทำให้เกิดการพัฒนาคงได้พัฒนาสื่อการสอน พร้อมทั้งจัดหลักสูตรการเรียนการสอนทักษะพื้นฐานวิชาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน โดยเปิดสอนตั้งแต่ระดับ High School เพื่อสร้างทักษะการบริการด้านฮาร์ดแวร์ (Hardware) การจัดการสารสนเทศ การสื่อสาร การเลือกวิธีการพัฒนากระบวนการต่างๆ ให้ทันสมัยอยู่เสมอ ในประเทศไทยเองก็เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศเช่นกัน

กัลยา อุดมวิทิต (1994 : 9 – 11) ได้กล่าวถึงบทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการศึกษา เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยแก้ปัญหาการกระจายการศึกษาให้เข้าถึงประชาชนได้อย่างทั่วถึง และมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ห่างไกลสามารถรับรู้ข่าวสารและวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองให้ดีขึ้นได้ด้วยการสื่อสารทางไกลผ่านดาวเทียม

2. ด้านสาธารณสุข เทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาใช้ในระบบการรักษาทางไกล หรือการแพทย์ทางไกลผ่านดาวเทียม Telemedicine ซึ่งแพทย์ที่อยู่ต่างสถานที่กันสามารถติดต่อสื่อสาร และแลกเปลี่ยนข้อมูลคนไข้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และเป็นแหล่งวิชาการทางด้านการแพทย์ เพื่อให้ค้นคว้าได้และยังทำให้เกิดกิจกรรมบริการทางการแพทย์แบบใหม่ขึ้นได้

3. ด้านการเกษตร เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถนำมาใช้ในการเกษตรได้โดยช่วยจัดระบบการผลิต การคาดการณ์ราคา หรือการพยากรณ์อากาศ การรวบรวมข้อมูลต่างๆ เพื่อช่วยให้เกษตรกรสามารถตัดสินใจเกี่ยวกับที่ผลิตได้ดีขึ้น และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของตลาดได้

4. ด้านสิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีสารสนเทศจะช่วยในการวางแผนบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อม โดยสำรวจและเก็บข้อมูล ฐานข้อมูลทรัพยากรธรรมชาติ และช่วยในการจัดระบบจรรยาบรรณเพื่อลดมลพิษได้

5. ด้านอุตสาหกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศถูกนำมาใช้ในกระบวนการผลิตสินค้าต่างๆ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้คอมพิวเตอร์ หรือการใช้คอมพิวเตอร์เข้าควบคุมในกระบวนการผลิต

6. ด้านอื่นๆ เทคโนโลยีสารสนเทศยังมีบทบาทในด้านการติดต่อสื่อสาร การจัดสร้างเครือข่ายโทรคมนาคมต่างๆ เช่น เครือข่ายโทรศัพท์ในประเทศ ระหว่างประเทศ เครือข่ายสื่อสารข้อมูลด้วยดาวเทียมขนาดเล็ก หรือการบันเทิงสันทนาการต่างๆ

ราเมศร์ วัชรสินธุ์ และคณะ (2537: 41) ได้กล่าวว่า ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีสารสนเทศค่อนข้างสูง และนิยมใช้ในทุกระดับ ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษาที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในโรงเรียนตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา ในวงการธุรกิจ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม การเงิน ทั้งภาครัฐและเอกชนมีการแข่งขันกันนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้โดยยึดเป็นข้อได้เปรียบ ทำให้บทบาทของเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบันต่อการบริหารองค์การมีสูงมาก บทบาทดังกล่าวพอสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการสาธารณสุข การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยรวมให้ดีขึ้น เช่น การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานและการให้บริการของสถานพยาบาลของรัฐ การคิดค้นระบบวินิจฉัยภาพการแพทย์โดยใช้ไมโครคอมพิวเตอร์แบบมัลติมีเดีย มีโปรแกรมช่วยตกแต่งวิเคราะห์ภาพอัลตราซาวด์เสียงบรรยายลงไปได้โดยอาศัยเทคโนโลยีระบบเครือข่ายและฐานข้อมูล ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่าย

2. ด้านการศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยยกระดับการศึกษาของไทยให้สูงขึ้น โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา โดยไม่จำกัดอายุ เพศ อาศัยเทคโนโลยีทางการสื่อสาร มีการผลิตสื่อการเรียนการสอนในลักษณะสื่อผสมคอมพิวเตอร์ – วิดีโอเพื่อให้เกิดภาพและเสียงที่เคลื่อนไหวและมีแบบทดสอบที่สามารถโต้ตอบได้

3. ด้านการบริหารงานของรัฐ เทคโนโลยีสารสนเทศช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงานและองค์การของรัฐในด้านการให้บริการแก่ประชาชน เช่น ระบบบัตรประจำตัวประชาชน ระบบฐานข้อมูลประชาชน การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการจับคนร้าย

4. ด้านอุตสาหกรรมและการบริการ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยเพิ่มผลผลิตและการบริการ เช่น การใช้หุ่นยนต์ในการผลิตสินค้า การใช้คอมพิวเตอร์ในการควบคุมการผลิตสินค้า การใช้คอมพิวเตอร์ในการออกแบบสินค้า

5. ด้านการท่องเที่ยว การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว ในด้านการให้บริการข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวและการเดินทาง การสำรองห้องพักโรงแรม การจองตั๋วล่วงหน้า

6. ด้านสิ่งแวดล้อม การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดทำข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่มีในปัจจุบัน เช่น การวิเคราะห์เสนอแนวทางแก้ไขสภาวะแวดล้อม การใช้ดาวเทียมตรวจสอบสภาพแวดล้อม

7. ด้านการเกษตร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางด้านเกษตรกรรมที่เกี่ยวกับราคาสินค้า การวิเคราะห์สภาพพื้นที่ใช้ในการเกษตรกรรมให้ได้ประโยชน์มากที่สุดโดยไม่ทำลายสภาพแวดล้อมโดยรวม

8. ด้านภูมิศาสตร์ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการวางแผนที่เกี่ยวข้องกับ
ภูมิศาสตร์ สิ่งแวดล้อม ชุมชนและทรัพยากรธรรมชาติ

9. ด้านการจราจร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการตรวจสอบการจราจร
บนท้องถนนเพื่อใช้ในการแก้ไขความแออัดของรถบนท้องถนน

สมพร กองสุข (2544: 33) กล่าวถึงความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยสรุปว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ในการที่จะช่วยให้การสื่อสารสารสนเทศ การแลกเปลี่ยนทรัพยากรสำหรับหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ให้เป็นไปได้อย่างสะดวก รวดเร็ว เกิดประโยชน์มากขึ้น รวมทั้งช่วยลดปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ให้เป็นไปได้ด้วยดี

สถาบันราชภัฏสวนดุสิต (2542: 6 – 8) กล่าวว่า องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนในปัจจุบัน ต่างก็หันมาให้ความสนใจกับเทคโนโลยีสารสนเทศกันอย่างจริงจังและมากขึ้น โดยใช้เป็นเครื่องมือสร้างระบบสารสนเทศในหน่วยงานของตน เนื่องจากตระหนักดีว่า สารสนเทศมีบทบาทในการทำกิจกรรมแทบทุกชนิดไม่ว่าจะเป็นการสื่อสาร การปฏิบัติงาน การแก้ปัญหา หรือการตัดสินใจ

สำหรับวงการธุรกิจ ไม่ว่าจะจะเป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือขนาดเล็ก สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการแข่งขัน เจ้าของธุรกิจจำเป็นต้องรู้ข้อมูลภาวะตลาดและสินค้าเพื่อความอยู่รอดในการดำเนินธุรกิจ ดังนั้น ธุรกิจแทบทุกประเภทจำเป็นต้องขวนขวายหา คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์การสื่อสารสารสนเทศ และอุปกรณ์สำนักงาน ทั้งนี้เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยการปฏิบัติงานให้เกิดความถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สามารถใช้เป็นกลยุทธ์เพื่อได้เปรียบในการแข่งขัน ช่วยเพิ่มผลผลิต ช่วยสร้างภาพลักษณ์ให้เกิดความประทับใจแก่ลูกค้า และอื่น ๆ ดังตัวอย่างที่เห็นได้ชัด เช่น ด้านการธนาคารและการเงิน มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบฝากถอนเงินอัตโนมัติ ระบบโอนเงินด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ในด้านอุตสาหกรรม ใช้ช่วยระบบควบคุมการออกแบบ ควบคุมการผลิต การบรรจุหีบห่อ ฯลฯ ในด้านธุรกิจการบิน การโรงแรม การท่องเที่ยว ใช้กับระบบการจองที่นั่ง การควบคุมระบบการจราจรทางอากาศ ฯลฯ ในการบริการสำนักงาน ได้มีการตื่นตัวใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกันมากขึ้นที่เรียกกันว่า ระบบสำนักงานอัตโนมัติ เทคโนโลยีสารสนเทศในระบบสำนักงานอัตโนมัติมีหลายประเภทเช่น ไมโครคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคำสั่งงานต่างๆ โทรสาร เทล็กซ์ วิดีทัศน์ เครื่องถ่ายสำเนา และอื่นๆ

นอกจากนี้ในชีวิตประจำวัน ภายในครอบครัวก็มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกันมากขึ้น เช่น โทรศัพท์ วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุแท็บเล็ต ไมโครคอมพิวเตอร์ ฯลฯ เทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีความสำคัญมากในปัจจุบัน และมีแนวโน้มสูงขึ้นในอนาคต เพราะเป็นเครื่องมือในการดำเนินงานสารสนเทศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นับตั้งแต่การผลิต การจัดเก็บ การประมวลผล การเรียกใช้ และการสื่อสารสารสนเทศ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนและใช้ทรัพยากรสารสนเทศร่วมกัน ให้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

ดังนั้น เราอาจจะกล่าวได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศได้เข้ามามีบทบาทสูงขึ้นอย่างมากในการดำเนินการและการตัดสินใจของคนในสังคม ปัจจุบันจึงเรียกว่า สังคมสารสนเทศ ซึ่งหมายถึง การที่สารสนเทศกลายเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงหน่วยงานต่างๆ ในสังคมเข้าด้วยกัน และสร้างสังคมขับเคลื่อนด้วยสารสนเทศ โดยภาพรวมแล้วระบบสารสนเทศโดยทั่วไปจะมีประโยชน์ดังนี้

1. ประโยชน์ในการบริหารงาน การตัดสินใจสั่งการ การวางแผน การปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นๆ
2. ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งระดับสูงกว่า และระดับต่ำกว่า เพื่อให้ระบบสารสนเทศเป็นมาตรฐานเดียวกัน
3. ใช้ประโยชน์ในการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หน่วยงาน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ (พ.ศ. 2545-2549)

1. บทนำ

สืบเนื่องจากการศึกษาวิจัยเชิงนโยบายของสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ เรื่อง “การกำหนดแนวทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในหน่วยงานของรัฐ : กลยุทธ์และแผนการดำเนินงาน” พบว่าภาครัฐมีการลงทุนในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (ไอที) เพิ่มขึ้นในแต่ละปีเป็นลำดับ มีการลงทุนในโครงการต่าง ๆ ด้านไอทีมากมาย แต่พบว่าโครงการต่าง ๆ มักล่าช้าและไม่ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ในขณะเดียวกันพบว่าการดำเนินการโครงการด้านไอทีบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกัน ส่วนหนึ่งเป็นผลเนื่องมาจากหน่วยงานขาดแผนด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ชัดเจน รวมทั้งขาดผู้บริหารที่รับผิดชอบโดยตรงในเรื่องนี้ นอกจากนี้กระแสของโลกาภิวัตน์ทำให้รูปแบบการทำงานเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งรวมถึงภาครัฐมีแนวโน้มที่จะทำงานโดยอาศัยประโยชน์จากเครือข่ายข้อมูลมากขึ้น

เพื่อรองรับการทำงานในรูปแบบใหม่ และเพื่อให้เกิดความเป็นเอกภาพในด้านนโยบายและการบริหารงานด้านไอทีของหน่วยงาน อันจะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าในการลงทุน ลดความซ้ำซ้อน คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2541 ได้อนุมัติในหลักการเรื่องการแต่งตั้งผู้บริหารเทคโนโลยีสารสนเทศระดับสูง (Chief Information Officer : CIO) ประจำกระทรวง ทบวง กรม และรัฐวิสาหกิจ และการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวง ตามข้อเสนอของคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ

ผลจากมติคณะรัฐมนตรี จึงกำหนดให้กระทรวง ทบวง และหน่วยงานอิสระเสนอแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศควบคู่ไปกับการของงบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในงบรายจ่ายประจำปีทุกปี ทั้งนี้ให้สำนักงบประมาณกำหนดเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการพิจารณางบประมาณ โดยเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา

ในการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวง ตามมติคณะรัฐมนตรี จึงเป็นส่วนสำคัญยิ่งส่วนหนึ่งของการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬาของกระทรวงศึกษาธิการ เนื่องจากเทคโนโลยีสารสนเทศในปัจจุบัน

มีบทบาทสำคัญเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของประชาชนมากขึ้นทุกวัน และมีความเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว

2. บทบาท และอำนาจหน้าที่

กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่ผลิตและพัฒนาคนไทยให้ได้รับความรู้ และได้รับการพัฒนาให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง ที่พึ่งตนเองได้ มีจิตสำนึกในความเป็นไทย และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุข กอปรกับต้องสนับสนุน ส่งเสริม และดำรงไว้ซึ่งศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ และพัฒนาการกีฬา กระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดทำแผนพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยมุ่งหวังเพื่อให้การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้อุ้ พัฒนาการบริหารการจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และพัฒนาการกีฬาอย่างคุ้มค่าเท่าเทียมทั่วถึง

3. แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ (2543 – 2545)

กระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ ตามมติคณะรัฐมนตรี โดยแผนดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้เสนอแผนแม่บทเข้าเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญ ๆ ดังนี้

3.1 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาตรา 75 ให้จัดระบบงานราชการและงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชน มาตรา 81 กำหนดให้เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 9 มาตรา 63 ถึงมาตรา 69 รัฐต้องดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพทุกส่วนราชการและสถานศึกษา ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดนโยบายในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศไว้ 8 ข้อ ดังนี้

- (1) เร่งรัด พัฒนาระบบและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ในการเสริมสร้าง คุณภาพ ประสิทธิภาพการเรียนการสอน และการเรียนรู้
- (2) เร่งรัด พัฒนาระบบและสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อทำนุบำรุงศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา
- (3) เร่งรัด พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารและการจัดการตามภารกิจหลัก
- (4) เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการระบบเครือข่ายและเครื่องคอมพิวเตอร์ ให้ครอบคลุมหน่วยงานทุกระดับอย่างทั่วถึงและเพียงพอ
- (5) เร่งรัด ส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการใช้และการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้สอดคล้องและตอบสนองภารกิจหลัก
- (6) จัดให้มีองค์กร หรือส่วนงาน หรือบุคคลกำกับ ดูแลงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในทุกระดับให้สอดคล้องและเป็นระบบ
- (7) จัดให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารประชาชนในด้านการเรียนรู้ ข่าวสาร และข้อมูลด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และการกีฬา
- (8) ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนางานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ในการพัฒนาองค์ความรู้

3.2 วิสัยทัศน์

กระทรวงศึกษาธิการจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสร้างความเป็นเลิศในด้านการบริหาร การเรียนการสอน และการบริการประชาชน โดยการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ ระบบสื่อประสม ติดตั้งคอมพิวเตอร์ ระบบเครือข่ายที่มีสมรรถนะสูง จัดเก็บประมวลผลข้อมูลสารสนเทศ พัฒนา บุคลากรและปรับปรุงโครงสร้างองค์กร เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษา การศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา และการให้บริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ รวดเร็ว ถูกต้อง ทันสมัย ได้ประโยชน์ กอปรด้วยจริยธรรมอย่างแท้จริง

3.3 ภารกิจหลักและเป้าหมาย

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดภารกิจหลักและเป้าหมายด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การจัดและพัฒนาระบบสารสนเทศ และฐานข้อมูล การพัฒนาระบบเครือข่าย

ผ่านสัญญาณความเร็วสูง ระบบอินเทอร์เน็ต การจัดหาและพัฒนาบุคลากร การพัฒนาองค์กร หรือ กลไกการบริหารและการจัดการ และโครงสร้างองค์กรให้สอดคล้องกับการทำงานด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนการสนับสนุนส่งเสริมการวิจัย การกำกับติดตามประเมินผล เป็นต้น

3.4 แผนงานหลัก

ตามแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ (2543 - 2545) ได้กำหนดแผนงานหลักไว้ 6 แผน คือ

- (1) แผนพัฒนาระบบงานคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูล
- (2) แผนพัฒนาระบบสารสนเทศ
- (3) แผนพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้
- (4) แผนพัฒนาระบบเครือข่ายและจัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์
- (5) แผนพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (6) แผนพัฒนาและปรับปรุงโครงสร้างองค์กรหรือกลไกการบริหารงานเทคโนโลยีสารสนเทศ

3.5 แผนปฏิบัติการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้จำแนกไว้ 2 ด้านคือ

- (1) ด้านการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ (MIS) จำนวน 248 โครงการ
- (2) ด้านการเรียนการสอนและการเรียนรู้ CAI จำนวน 52 โครงการ

3.6 งบประมาณด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้จำแนกงบประมาณเป็นรายปีตามภารกิจ

ปี 2543	จำนวน	2,032.50	ล้านบาท
ปี 2544	จำนวน	2,078.44	ล้านบาท
ปี 2545	จำนวน	1,692.4	ล้านบาท

สภาพปัจจุบันด้านพัฒนาเทคโนโลยีและเครือข่ายคอมพิวเตอร์

3.7 สถานภาพโครงสร้างพื้นฐาน

โรงเรียนสังกัด	จำนวน ร.ร.	ไฟฟ้า		โทรศัพท์		คอมพิวเตอร์	
		มี	ไม่มี	มี	ไม่มี	มี	ไม่มี
โรงเรียนประถมศึกษา (สปช.)	30,715	30,091 (98%)	624 (2%)	6,341 (21%)	24,374 (76%)	17,700 (58%)	13,015 (42%)
โรงเรียนมัธยม (สศ.)	2,587	ทุกโรงเรียน 100%	-	2,326 (90%)	341 (10%)	2,530 (98%)	57 (2%)

3.8 เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ (Hardware) ชนิดต่าง ๆ ที่มีใช้ในการปฏิบัติงานรวมทุกส่วนราชการทั้งด้านการบริหาร และการเรียนการสอน (จากการสำรวจปี 2543 ตามเอกสารแนบ

ชนิดของเครื่อง	รวมทุกกรม	กรมที่มีสถานศึกษา	กรมที่ไม่มีสถานศึกษา
(1) แบบ Stand Alone	90,963	88,114	2,849
(2) แบบ Server	7,410	7,374	36
(3) แบบ Workstation	52,188	51,643	545
รวม	150,561	147,131	3,430
เครื่องที่ใช้ไม่ได้	15,118	15,050	68

3.9 การพัฒนาโปรแกรม (Software) ที่กรมต่าง ๆ พัฒนาขึ้นและใช้ในการปฏิบัติงาน

(1) ระบบงานคลัง	(2) ระบบบุคลากร
(3) ระบบงานสารบรรณ	(4) ระบบพัสดุครุภัณฑ์
(5) ระบบห้องสมุด	(6) ระบบทะเบียนวัดผล
(7) ระบบสารนิเทศแห่งชาติ	(8) ระบบสารสนเทศการศึกษาเอกชน
(9) ระบบ MIS ด้านศาสนา	(10) ระบบสารสนเทศด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
(11) ระบบสารสนเทศทางการศึกษา	(12) ระบบฐานข้อมูล ONPEC
(13) ฐานข้อมูล GPA & PR	(14) ระบบงานประมวลผลการสอบ

3.10 งบประมาณดำเนินการด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ปีงบประมาณ 2544

รายการ	การเรียนการสอน	การบริหาร	รวม
(1) ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์	400,880,100	15,770,600	416,650,700
(2) ค่าวัสดุ	36,337,000	7,987,600	44,324,600
(3) หอมวดจ่ายอื่น	0	31,664,000	31,664,000
(4) ค่าสาธารณูปโภค	45,638,892	8,019,800	53,658,692
รวม	482,855,992	63,442,000	546,297,992

3.11 ด้านการพัฒนาบุคลากรคอมพิวเตอร์ (People ware)

ดำเนินการจัดฝึกอบรมและร่วมจัดฝึกอบรมกับภาคเอกชน โดยศูนย์สารสนเทศ สป. รวมทั้งส่งเสริมการฝึกอบรมร่วมกับสำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เขตการศึกษา หลักสูตรคอมพิวเตอร์เบื้องต้น การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป การวิเคราะห์ระบบงาน คอมพิวเตอร์สำหรับผู้บริหาร และโปรแกรมที่ศูนย์สารสนเทศพัฒนาขึ้น มีข้าราชการในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค เข้ารับฝึกอบรมและผ่านการอบรมไม่น้อยกว่าปีละ 5,000 คน จำนวนดังกล่าวนับว่าน้อยมากซึ่งคิดแล้วไม่ถึงไม่ถึง 1% ทั้งนี้ เนื่องจากไม่ได้รับการจัดสรรเงินงบประมาณสนับสนุนเท่าที่ควร

สำหรับกรมต่าง ๆ ได้ดำเนินการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ให้กับข้าราชการในสังกัดตามความจำเป็น และงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร

3.12 การพัฒนาระบบเครือข่าย (Network)

(1) จัดวางระบบเส้นใยแก้วนำแสง (Fiber Optics) ภายในบริเวณกระทรวงศึกษาธิการ โดยได้ติดตั้งจุดติดต่อ (TCP/IP) ไว้ทุกชั้น ทุกอาคาร สำหรับใช้ในการสื่อสารและแลกเปลี่ยนข้อมูลคอมพิวเตอร์ ในระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ MOENet และระบบ Internet

(2) ดำเนินการเข้าช่องทางสื่อสารและวงจรการสื่อสาร เพื่อเข้าสู่ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ Internet และเพื่อใช้สื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล ในระบบเครือข่าย MOENet ระหว่างส่วนราชการที่อยู่ภายนอกกระทรวง และส่วนราชการอื่นนอกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

(3) ทำการการส่งผ่านและแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนภูมิภาค โดยใช้คู่สายโทรศัพท์ผ่านเครื่องแปลงสัญญาณ (MODEM)

สถานศึกษาที่ใช้ระบบเครือข่าย Internet โดยใช้บริการของเครือข่าย SchoolNet (ระบบเครือข่ายเพื่อโรงเรียนไทย) และมีบางแห่งใช้ระบบเครือข่าย MOENet (ระบบเครือข่ายสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ) สำหรับอุดมศึกษาใช้บริการของระบบเครือข่าย UNINet ทบวงมหาวิทยาลัย สำหรับสถานศึกษาของเอกชนที่มีความสามารถจัดหา Internet ส่วนใหญ่ใช้บริการของเอกชน มีบางส่วนใช้ระบบเครือข่าย SchoolNet ดังตารางใช้ Internet ของสถานศึกษาต่าง ๆ คือ

สังกัด	จำนวนสถานศึกษา	จำนวนเป้าหมายปี 2545	คิดเป็นร้อยละ	ปัจจุบัน	หน่วยบริการ
กศน.	1,007	80	8	0	SchoolNet
พลช.	27	27	100	7	SchoolNet
ศก.	15	15	100	5	SchoolNet
สศ.	2,677	2,236	83.5	1,200	SchoolNet & MOENet
อศ.	413	349	84.5	203	SchoolNet & MOENet
รวม.	54	54	100	36	Nectec และเอกชน
สปช.	30,869	99	3	629	SchoolNet
สช.	7,245	700	9.6	258	SchoolNet
สรภ.	36	36	100	36	UNINet และ MOENet
มจร.	15	15	100	1	UNINet และ MOENet
มมร.	8	8	100	1	UNINet และ MOENet
รวม	42,366	4,420	10.4	2,376	

สรุปโดย ปี 2545 จะมีสถานศึกษาสามารถใช้ Internet ประมาณร้อยละ 10

4. สภาพปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินงานที่ผ่านมากระทรวงศึกษาธิการพบว่าการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารและจัดการศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคหลายประการทั้งในส่วนที่นำไปใช้ในการบริหารและส่วนที่ใช้ในการเรียนการสอน ในที่นี้ได้จำแนกปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านพัฒนาการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาการบริหารจัดการ โดยในแต่ละด้านแบ่งออกเป็น 3 เรื่องคือ บุคลากร ระบบข้อมูลและสารสนเทศ และระบบเครือข่าย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

4.1 ปัญหาอุปสรรคด้านพัฒนาการเรียนรู้

ก. การพัฒนาบุคลากร

- (1) ขาดการสนับสนุนจากผู้บริหาร
- (2) ครูขาดความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (3) ครูได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาความรู้ด้านสารสนเทศน้อย

ข. การพัฒนาการเรียนรู้

- (1) ขาดเนื้อหาการเรียนการสอนและการเรียนรู้ในรูปแบบของสื่ออิเล็กทรอนิกส์
- (2) ไม่มีฐานข้อมูลสื่อการเรียนการสอน
- (3) ไม่มีหน่วยงานกลางการบริหารและการจัดการที่ชัดเจน

ค. การพัฒนาระบบเครือข่าย

- (1) ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ
- (2) เครื่องมือ อุปกรณ์ ไม่เพียงพอ
- (3) การเชื่อมโยงเครือข่ายไม่ทั่วถึง

4.2 ปัญหาอุปสรรคด้านพัฒนาการบริหารจัดการ

ก. การพัฒนาบุคลากร

- (1) ผู้บริหารไม่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (2) ผู้บริหารให้การสนับสนุนน้อย
- (3) ผู้บริหารใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจน้อย
- (4) เจ้าหน้าที่ไม่ได้รับการสนับสนุนในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง
- (5) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่ได้รับการสนับสนุนในการเข้าสู่ตำแหน่งที่ปฏิบัติ

- (6) ไม่สามารถพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ทันกับความต้องการใช้งาน
- (7) งบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาบุคลากรมีไม่เพียงพอ

ข. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศ

- (1) ขาดระบบสารสนเทศกลาง
- (2) ข้อมูลมีคุณภาพไม่เป็นมาตรฐาน
- (3) ขาดบุคลากรรับผิดชอบ
- (4) ระบบที่นำมาใช้มีความหลากหลายไม่เป็นมาตรฐาน ทำให้เป็นปัญหาในการประมวลผล
- (5) เพิ่มภาระงานให้กับเจ้าหน้าที่

ค. การพัฒนาระบบเครือข่าย

- (1) มีความล่าช้าในการดำเนินการ
- (2) ขาดบุคลากรที่มีความรู้และความเข้าใจ
- (3) เครื่องมือ อุปกรณ์ ล้าสมัยและไม่เพียงพอ
- (4) หน่วยงานยังไม่สามารถเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ

5. วิสัยทัศน์ (Vision)

กระทรวงศึกษาธิการจะใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ พัฒนาการบริหารการจัดการ การทำนุบำรุงรักษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม พัฒนาการกีฬา และบริการประชาชนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม คุ้มค่าและได้มาตรฐานสากล

6. พันธกิจ (Mission)

6.1 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาการเรียนรู้ ให้คนไทยได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์ เป็นคนดี คนเก่ง มีมาตรฐาน และเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

6.2 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาการบริหารจัดการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และพัฒนาการกีฬา ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

6.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาการบริการประชาชน ให้รับรู้ข้อมูล ข่าวสารการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

7. เป้าหมาย (Goals)

7.1 ด้านการพัฒนาการเรียนรู้

- (1) จัดหาและพัฒนาสื่อทุกประเภทเพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในระบบ
- (2) จัดหาและพัฒนาสื่อทุกประเภทเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้นอกระบบและตามอัธยาศัย
- (3) จัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ให้เพียงพอ เท่าเทียม ครอบคลุม ทัวถึงในการเรียนรู้ตามหลักสูตรและเนื้อหาวิชา
- (4) จัดหาและพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย INTERNET ให้สามารถเชื่อมโยงสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ทุกสถานศึกษา
- (5) พัฒนาผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะ มีความสามารถในการใช้ การบำรุงรักษา และการผลิตเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (6) จัดให้มีโรงเรียนแกนนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Leader School) ทุกเขตพื้นที่การศึกษา
- (7) จัดให้มีศูนย์วิทยบริการเพื่อการเรียนรู้
- (8) จัดให้มีส่วนงาน หรือบุคลากร ควบคุม เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา

7.2 ด้านพัฒนาการบริหารและการจัดการศึกษาฯ

- (1) จัดหา พัฒนาระบบสารสนเทศกลาง และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศเฉพาะกิจทุกระดับทั่วประเทศ
- (2) จัดเก็บ รวบรวม และประมวลผลข้อมูลสารสนเทศกลาง และสนับสนุนการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเฉพาะกิจในการบริหารงานและบริการประชาชนทุกระดับทั่วประเทศ
- (3) จัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอทัวถึงทุกระดับ
- (4) จัดหาและพัฒนาระบบเครือข่ายระดับกระทรวง และระดับเขตพื้นที่การศึกษาให้ครอบคลุมทัวถึงทั้งประเทศ

- (5) พัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีความรู้ มีวิสัยทัศน์ มีทักษะ มีความสามารถในการใช้ การผลิต การออกแบบ และการบำรุงรักษา อย่างต่อเนื่องทั่วถึง
- (6) ให้จัดให้มีองค์กร หรือส่วนงาน หรือบุคลากรควบคุม เร่งรัด กำกับ ติดตามและ ประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทุกระดับ
- (7) จัดให้มีศูนย์บริการข้อมูล ข่าวสารด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และ การกีฬา ด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศทุกระดับ
- (8) ส่งเสริมให้มีการวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

8. กลยุทธ์การพัฒนา (Strategic Alternatives)

8.1 ด้านพัฒนาการเรียนรู้

ก. จัดหาและส่งเสริมการพัฒนาสื่อทุกประเภท เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ในระบบ มาตรการ

- (1) จัดหาและส่งเสริมการพัฒนาสื่อทุกประเภทที่สนับสนุนการเรียนการสอนวิชา สามัญและวิชาชีพในทุกระดับ
- (2) พัฒนาและส่งเสริมครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถผลิต สื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ไม่น้อยกว่า 25,000 คน

ข. จัดหาและส่งเสริมการพัฒนาสื่อ ให้สามารถเรียนรู้ได้ตามอรรถยาศัยและนอกระบบ มาตรการ

- (1) จัดกระบวนการเรียนรู้โดยใช้สื่อประสมผ่านระบบการสื่อสารทางไกล
- (2) จัดหาและส่งเสริมการพัฒนาแหล่งความรู้โดยใช้สื่อระบบอิเล็กทรอนิกส์

ค. จัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ ให้เพียงพอเท่าเทียมครอบคลุมทั่วถึง ในการ จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรและเนื้อหาวิชา

มาตรการ

- (1) การศึกษาระดับประถมศึกษา อัตราส่วน 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 40 คน
- (2) การศึกษาระดับมัธยมศึกษา อัตราส่วน 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 20 คน
- (3) การศึกษาระดับอาชีวศึกษาและระดับอุดมศึกษา อัตราส่วน 1 เครื่อง ต่อนักเรียน 10 คน

ง. จัดหาและพัฒนาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย Internet ให้สามารถเชื่อมโยงสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ทุกสถานศึกษาที่มีความพร้อมทางด้านระบบโครงสร้างพื้นฐานการสื่อสาร

มาตรการ

- (1) ระดับประถมศึกษาภายใน 4 ปี
- (2) ระดับมัธยมศึกษา ภายใน 2 ปี
- (3) ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษา ภายใน 1 ปี
- (4) จัดให้ทุกโรงเรียนที่มีความพร้อมเป็นศูนย์กลางการให้บริการ Internet

จ. พัฒนาศักยภาพของผู้บริหารการศึกษา ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา

มาตรการ

- (1) ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคน ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 50 % ของทุกเขตพื้นที่การศึกษา มีวิสัยทัศน์ มีทักษะในการใช้ Internet และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้
- (2) ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษาทุกหน่วยงาน สามารถควบคุม กำกับ และดูแลรักษาเครื่องคอมพิวเตอร์ อุปกรณ์ และระบบเครือข่าย เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- (3) ครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา ไม่น้อยกว่า 2,500 คน สามารถพัฒนาและออกแบบระบบคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่าย เพื่อการเรียนการสอนและการเรียนรู้

ฉ. จัดให้มีโรงเรียนแกนนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Leader School)

มาตรการ

- (1) ภายใน 1 ปี จัดให้มีโรงเรียนแกนนำทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศจังหวัดละหนึ่งโรงเรียน
- (2) ภายในแผนพัฒนาฯ ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) จัดให้มีโรงเรียนแกนนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทุกเขตพื้นที่การศึกษา

ข. จัดให้มีส่วนงานหรือบุคลากรควบคุม เร่งรัด กำกับและติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของสถานศึกษา

มาตรการ

- (1) โรงเรียนระดับประถมศึกษาทุกโรงเรียน จัดให้มีบุคลากรเข้ามาปฏิบัติการควบคุม เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (2) โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา จัดให้มีส่วนงาน หรือมีบุคลากรเข้ามารับผิดชอบควบคุม เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (3) สถานศึกษาอาชีวศึกษาและอุดมศึกษา จัดให้มีส่วนงานควบคุม เร่งรัด กำกับ และติดตามการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

8.2 ด้านการพัฒนาการบริหารและจัดการการศึกษา

ก. จัดหาพัฒนาระบบสารสนเทศกลาง และส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศเฉพาะกิจทุกระดับทั่วประเทศ

มาตรการ

- (1) พัฒนาระบบสารสนเทศกลาง
 - ระบบฐานข้อมูลนักเรียน / นักศึกษา
 - ระบบข้อมูลสถานศึกษา
 - ระบบข้อมูลศาสนสถาน
 - ระบบข้อมูลวัฒนธรรม
 - ระบบข้อมูลโบราณสถาน
 - ระบบฐานข้อมูลการกีฬา
 - ระบบฐานข้อมูลบุคลากร
 - ระบบงบประมาณและการเงินของกระทรวง
- (2) สนับสนุนการพัฒนาระบบสารสนเทศเฉพาะกิจของส่วนราชการต่างๆ ทุกระดับ ทั่วประเทศ

ข. จัดเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศเฉพาะกิจทุกระดับในการบริหารงานและบริการประชาชน

มาตรการ

- (1) จัดเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูลกลางของกระทรวง
 - ข้อมูลนักเรียน / นักศึกษา

- ข้อมูลสถานศึกษา
- ข้อมูลศาสนสถาน
- ข้อมูลวัฒนธรรม
- ข้อมูลโบราณสถาน
- ข้อมูลการกีฬา
- ข้อมูลบุคลากร

(2) ข้อมูลงบประมาณและการเงินของกระทรวงสนับสนุนการจัดเก็บรวบรวมและประมวลผลข้อมูลเฉพาะกิจของส่วนราชการ ทูกระดับ

ค. จัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน

มาตรการ

- (1) จัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานให้เพียงพอ ทั่วถึง ในมาตรฐานขั้นต่ำ อัตราส่วน 5 คน ต่อคอมพิวเตอร์ 1 เครื่อง หรือมากกว่า
- (2) จัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์สำหรับรองรับและใช้ปฏิบัติงานของระบบงานตามคุณลักษณะที่กำหนดในระบบงาน และบริการประชาชน

ง. จัดหาและพัฒนาระบบเครือข่ายระดับกระทรวงและเขตพื้นที่การศึกษา

มาตรการ

- (1) กำหนดให้ศูนย์สารสนเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นศูนย์กลางการให้บริการระบบเครือข่ายสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ (MOENet) และระบบเครือข่าย Internet
- (2) จัดตั้งศูนย์กลางการบริการเครือข่ายสารสนเทศในระดับจังหวัด และระดับเขตพื้นที่การศึกษา

จ. พัฒนาศักยภาพด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรการ

- (1) ผู้บริหารทุกคน มีความรู้ มีวิสัยทัศน์และมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศบริหารและจัดการ และมีทักษะในการใช้ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ Internet
- (2) บุคลากรทุกคนของหน่วยงานได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ขั้นพื้นฐานและมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างต่อเนื่องปีละไม่น้อยกว่า 1 ครั้ง
- (3) ส่งเสริม สนับสนุนให้บุคลากรได้รับการศึกษาในสาขาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่สูงขึ้น

- (4) พัฒนาบุคลากรแกนนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้ได้รับการพัฒนา
ขั้นความรอบรู้อย่างลึก และพัฒนาทักษะขั้นสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง
อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง
- (5) จัดให้มีศูนย์วิทยบริการ เพื่อเป็นแหล่งความรู้สำหรับข้าราชการ บุคลากรด้าน
เทคโนโลยีสารสนเทศและประชาชนทั่วไป

ฉ. ให้มีองค์กร หรือส่วนงาน หรือบุคคลควบคุม เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศทุกระดับ

มาตรการ

- (1) ออกระเบียบว่าด้วยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ
- (2) ประกาศจัดตั้งองค์กร หรือส่วนงาน หรือบุคลากรทำหน้าที่ควบคุม เร่งรัด
กำกับ ติดตามและประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทุกระดับ

ช. ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

มาตรการ

- (1) จัดให้มีการจัดตั้งกองทุนเพื่อการวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (2) ขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการวิจัยในสาขา
ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
- (3) จัดตั้งงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในภาครัฐ
อย่างต่อเนื่อง

9. แผนปฏิบัติการ และโครงการ

จากสภาพปัจจุบันและปัญหาต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอน
การเรียนรู้ และการบริการจัดการ ด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการกีฬา กระทรวง
ศึกษาธิการ จึงได้กำหนดนโยบายและเป้าหมาย การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์
อย่างทั่วถึง เท่าเทียม คุ่มค่า และได้มาตรฐานสากลในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างรวมทั้งพัฒนาการ
บริหารจัดการตามภารกิจของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้น เพื่อให้การนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปสู่
การปฏิบัติและการสร้างความเข้าใจกับผู้บริหาร ครู ศึกษานิเทศก์ บุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง
ทุกระดับ กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้กำหนดแผนปฏิบัติการด้านพัฒนาการเรียนรู้อย่าง 6 แผน
และแผนปฏิบัติการด้านพัฒนาการบริหารและจัดการ 8 แผน ดังนี้

9.1 ด้านพัฒนาการเรียนรู้

- (1) แผนจัดหาและพัฒนาสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาการเรียนรู้
- (2) แผนจัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์สนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน นักศึกษา
- (3) แผนจัดหาและพัฒนาาระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ และระบบเครือข่าย Internet ในโรงเรียน
- (4) แผนพัฒนาผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา
- (5) แผนจัดหาและจัดตั้งศูนย์วิทยบริการเพื่อการเรียนรู้
- (6) แผนจัดตั้งโรงเรียนแกนนำด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT Leader School)

9.2 ด้านการบริหารและการจัดการ

- (1) แผนจัดหาและพัฒนาาระบบสารสนเทศกลาง และพัฒนาาระบบสารสนเทศเฉพาะกิจ
- (2) แผนจัดเก็บ รวบรวม และประมวลผลข้อมูลสารสนเทศกลาง และการจัดเก็บ รวบรวมข้อมูลสารสนเทศเฉพาะกิจ
- (3) แผนจัดหาระบบคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน
- (4) แผนจัดหาและพัฒนาาระบบเครือข่ายระดับกระทรวง และระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- (5) แผนพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของกระทรวงศึกษาธิการ
- (6) แผนจัดตั้งองค์กร หรือส่วนงานควบคุม เร่งรัด กำกับ ติดตามและประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- (7) แผนจัดตั้งศูนย์กลางการให้บริการเครือข่าย และข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และการกีฬา
- (8) แผนการส่งเสริมสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. โครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนา การเรียนรู้

กรอบแนวคิด

เป็นโรงเรียนที่นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการจัดการศึกษา ทั้งในด้านพัฒนาองค์ความรู้ กระบวนการจัดการศึกษาและกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน สร้างคนรุ่นใหม่ให้เป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม ในการใช้ ICT เป็นเครื่องมือ เสริมแสวงหาความรู้และพัฒนาองค์ความรู้ การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งส่วนหนึ่ง จะเป็นการสอนทางไกลผ่านระบบเครือข่ายเทคโนโลยี ทั้งในเวลาและนอกเวลาการเรียนการสอน ทำให้ระบบการเรียนรู้มีความสมบูรณ์มากขึ้น ช่วยผู้เรียนที่มีความแตกต่างด้านฐานะ และ ความพร้อมมากขึ้น รวมทั้งมีศักยภาพต่างกันได้ ซึ่งคาดว่าจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ สิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอดเวลาและสามารถปรับตัวเท่าทันความเปลี่ยนแปลง รวมทั้งใช้ชีวิตอย่างมีความสุข ในสังคมได้

ลักษณะของโรงเรียน

เป็นโรงเรียนสายสามัญ ซึ่งจะนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาเป็น เครื่องมือในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน (ระยะต่อไปจะขยายผลไปสู่สายอาชีพ และการศึกษา เอกชน)

องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความพร้อมของผู้สอนและผู้เรียน
 2. สื่อและซอฟต์แวร์
 3. เครือข่าย คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์
 4. หลักสูตรและวิธีการหรือขบวนการเรียนการสอน
- ทั้ง 4 องค์ประกอบนี้จะนำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมาย

ภารกิจและหน้าที่

1. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การดำรงชีวิตและการทำงาน ซึ่งใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยมีผู้สอนที่มีความรู้ ความสามารถ ดูแลอย่างใกล้ชิด
2. ฝึกฝนพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสมบูรณ์ในทางปัญญาและความเป็นมนุษย์

รูปแบบของโรงเรียนในโครงการทดลอง

1. เป้าหมาย 10 แห่ง เป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมระดับหนึ่ง ซึ่งอยู่ไม่ห่างจาก มหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง (มหาวิทยาลัยละ 2 โรงเรียน คือ ระดับประถมศึกษา 1 โรงเรียน และระดับมัธยมศึกษา 1 โรงเรียน)
2. บุคลากร ผู้บริหาร / ครู – อาจารย์ / เจ้าหน้าที่ ที่มีความกระตือรือร้น มีความสามารถในการใช้ ICT พอสมควร มีน้ำใจรักการสอนและการให้บริการ
3. อาคารสถานที่ / อุปกรณ์ มีห้องเรียน ICT และมีจำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์พอเพียงในระดับเบื้องต้น รวมทั้งเชื่อมโยงระบบ Internet ได้
4. การจัดการเรียนการสอน
 - กำหนดกิจกรรมและหลักสูตรที่จะใช้ ICT ในการจัดการเรียนการสอน
 - จัดหาสื่อและผลิตสื่อหรือแหล่งความรู้ให้พอเพียง
 - เตรียมบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความพร้อมในการจัดการเรียนการสอน
 - จัดให้มีการประเมินผล เปรียบเทียบกับในเรื่องที่จัดการเรียนการสอนปกติ

ขั้นตอนการดำเนินงาน

1. ประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการและวางแผน กำหนดกรอบและทิศทางการดำเนินงาน และยกร่างโครงการ

2. ขออนุมัติโครงการและแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน

3. เลือกสถานศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาที่มีความพร้อมและมีศักยภาพเพื่อเข้าร่วมโครงการ โดยคัดเลือกโรงเรียนในจังหวัดที่มีมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนโรงเรียนเป้าหมายให้นำเอา ICT มาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

4. มหาวิทยาลัยรับผิดชอบจัดอบรมบุคลากรครู อาจารย์ให้มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ แก่ครู อาจารย์ผู้สอนในด้านต่อไปนี้

- พัฒนาแผนการเรียนการสอน
- กระบวนการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหา
- ศึกษาหาแหล่งความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ทางเครือข่าย Internet

5. ให้สถานศึกษาบูรณาการ ICT มาใช้ในการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ โดยมหาวิทยาลัยที่รับผิดชอบเป็นผู้ดูแล เป็นพี่เลี้ยงช่วยพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอน และนิเทศติดตามให้ความช่วยเหลือด้านการสร้างเครือข่ายต่อเชื่อม เทคนิควิธีการอย่างใกล้ชิดตามความต้องการของสถานศึกษา และมหาวิทยาลัยพี่เลี้ยง

6. ประชุมสัมมนาครู อาจารย์ผู้สอนโรงเรียนต้นแบบเพื่อรับทราบปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากผู้ปฏิบัติ

7. รายงานผลโครงการเพื่อให้กระทรวงทราบถึงผลการดำเนินงาน สภาพปัญหา

8. นิเทศและติดตามงานโครงการ

ระยะเวลาดำเนินการ

กุมภาพันธ์ – พฤศจิกายน 2546 (โดยจะเริ่มดำเนินการทดลองได้ในเทอมแรกของปีการศึกษา 2546)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนมีดังนี้

พรนภา อนันตสุรกาจ (2540) ได้ศึกษา สภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลจากครูผู้สอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6 ผลการวิจัยพบว่า ในการวางแผนการสอน โรงเรียนมีการศึกษาความพร้อมของโรงเรียน มีการจัดทำแผนการสอน จัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ปัญหาในการวางแผนการสอนได้แก่ สื่อการเรียนการสอนไม่เพียงพอ สื่อที่มีไม่ตรงจุดประสงค์ และ/หรือไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร สื่อที่จัดทำไม่คงทนถาวร งบประมาณไม่เพียงพอและครูผู้สอนมีเวลาในการจัดทำสื่อไม่เพียงพอ

ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนใช้วิธีการทั้ง 3 ลักษณะ และใช้เทคนิคการสอนหลากหลาย กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัด ได้แก่ การจัดทัศนศึกษา การจัดนิทรรศการและป้ายนิเทศ การจัดกิจกรรมสัปดาห์วิทยาศาสตร์และการจัดชุมนุมกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต มีการจัดสอนซ่อมเสริมให้แก่ นักเรียน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบางอย่างต้องใช้เวลาานาน ทำให้สอนไม่ทันในชั่วโมง มีหนังสือ อุปกรณ์ และสื่อให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าไม่ทั่วถึง และนักเรียนมีจำนวนมากทำให้การจัดกิจกรรมบางอย่างลำบาก นักเรียนไม่สนใจและไม่ใช้เวลาเรียนซ่อมเสริม รวมทั้งผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียนซ่อมเสริม

ในการวัดและประเมินผลการเรียน โรงเรียนมีการวัดและประเมินผลการเรียน 3 ระยะ ได้แก่ การวัดและประเมินผลก่อนเรียน การวัดและประเมินผลระหว่างเรียน และการวัดและประเมินผลสรุปผลการเรียน ปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียน ได้แก่ นักเรียนอ่านข้อความแบบทดสอบไม่รอบคอบ ครูผู้สอนออกข้อสอบไม่ครอบคลุมเนื้อหา นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ร่วมมือและไม่ตั้งใจในการสอบภาคปฏิบัติ

เยาวลักษณ์ รอดงาม (2542) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการการนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอน ระดับประถมศึกษา สังกัดอัครสังฆมณฑลกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลจากครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับ

ประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในการวางแผนการสอน ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อนำไปเขียนแผนการสอน มีการจัดทำกำหนดการสอน แผนการสอน จัดหาและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน โดยมีครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการให้การสนับสนุนในเรื่องดังกล่าว ปัญหาในการวางแผนการสอนได้แก่ ขาดความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำ ขาดการนิเทศติดตามผลการวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดทำเอกสารประกอบการจัดทำไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อ ขาดความชำนาญในการจัดทำสื่อ ขาดวัสดุอุปกรณ์ในการจัดทำสื่อ

ในด้านการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการเตรียมการสอน ใช้วิธีสอนแบบฟัง-พูด มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและให้เหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหา มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร มีการใช้สื่อการเรียนการสอนโดยให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาที่จะสอน และมีการจัดสอนซ่อมเสริมโดยให้นักเรียนที่เรียนเก่งช่วยนักเรียนที่เรียนอ่อน ปัญหาในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ ขาดเอกสารสำหรับค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม ขาดทักษะในการใช้เทคนิคและวิธีสอนแบบใหม่ๆ ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เวลาในการจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีไม่เพียงพอ เวลาในการสอนซ่อมเสริมมีไม่เพียงพอ

ในด้านการวัดและประเมินผลการเรียน ครูผู้สอนมีการวัดและประเมินผลการเรียน โดยการทดสอบการตรวจผลงาน การสัมภาษณ์ การสังเกต และการซักถาม ช่วงที่วัดและประเมินผลการเรียนคือ หลังเรียนและระหว่างเรียน มีการนำผลการวัดและประเมินไปใช้ในการวัดความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียน และปรับปรุงการสอนของครูผู้สอน นอกจากนี้ ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการมีการสนับสนุน ส่งเสริมการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาภาษาอังกฤษด้วย ปัญหาในการวัดและประเมินผลการเรียนได้แก่ ขาดความร่วมมือจากครู เวลาที่ใช้ในการวัดและประเมินผลไม่เหมาะสม

ในด้านความต้องการการนิเทศด้านการแปลงหลักสูตรภาษาอังกฤษไปสู่การสอนของครูผู้สอน ครูผู้สอนมีความต้องการการนิเทศด้านการวางแผนสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนและด้านการวัดและประเมินผลการเรียนอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน

ส่วนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศมีผู้ศึกษาไว้หลายลักษณะ ดังนี้

วรพรรณ พงศ์สวัสดิ์ (2540) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับสื่อวารสารสนเทศโดยศึกษาจากเยาวชนที่มีลักษณะประชากรและพื้นฐานด้านครอบครัวที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไม่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน
2. พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศกับการเปิดรับสื่อวารสารสนเทศมีความสัมพันธ์กันในทางบวกหรือในเชิงสอดคล้องกัน
3. ความรู้ ทักษะ พฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการเปิดรับสื่อวารสารสนเทศแตกต่างกันไปตามลักษณะทางประชากรของเด็กและเยาวชนในด้านอายุ สถานศึกษา ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาของบิดา ระดับการศึกษาของมารดา บุคคลที่อาศัยด้วย และลักษณะที่อยู่อาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่แตกต่างกันในลักษณะทางประชากรอื่นๆ ที่นำมาศึกษา เช่น เพศ ค่าใช้จ่ายที่ผู้ปกครองให้ในแต่ละเดือน รายได้รวมของครอบครัวโดยเฉลี่ยต่อเดือน ฯลฯ

ไพโรจน์ เขยชม (2543) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการใช้สารสนเทศภายในองค์กร กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร สังกัดกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการ ผลการวิจัยพบว่า ผู้จัดสารสนเทศและผู้ใช้สารสนเทศภายในโรงเรียน ส่วนมากเป็นหญิงซึ่งมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี สภาพการใช้สารสนเทศภายในองค์กรของผู้จัดสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และผู้ใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพปัญหาในการใช้สารสนเทศของผู้จัดสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และผู้ใช้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีสภาพปัญหาในการใช้สารสนเทศในด้านการวิเคราะห์และประมวลผล รองลงมาคือ ด้านการนำเสนอข้อมูล รองลงมาคือ ด้านการรวบรวมข้อมูลและการเก็บรักษาข้อมูล และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้จัดสารสนเทศกับผู้ใช้สารสนเทศพบว่า มีความเห็นที่สอดคล้องกัน

Yilmaz Ari (2543) ได้ศึกษาสภาพการปฏิบัติงาน ปัญหาและความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยศึกษาข้อมูลจากผู้อำนวยการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ และหัวหน้าหมวดวิชา ผลการวิจัย

พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่มีบุคลากรทำหน้าที่จัดระบบสารสนเทศโดยเฉพาะ จัดให้มีงบประมาณด้านวัสดุครุภัณฑ์ ในการจัดซื้ออุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศแต่ไม่เพียงพอ ส่วนใหญ่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้ในการจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศจำนวนมากกว่า 2 ชุด เทคโนโลยีสื่อสารส่วนใหญ่ใช้โทรศัพท์ ส่วนใหญ่ไม่มีเครือข่ายข้อมูลสำหรับเชื่อมโยงการใช้ข้อมูลสารสนเทศภายในโรงเรียน และการใช้ข้อมูลทาง Internet ส่วนใหญ่มีการใช้ข้อมูลสารสนเทศในการวางแผนและการตัดสินใจในงานวิชาการ ปัญหาที่สำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศคือ ขาดงบประมาณและบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดวัสดุ อุปกรณ์ทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งผู้บริหารโรงเรียนมัศึกษามีความเห็นว่ามีความต้องการสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างมาก

วีระเดช เชื้อนาม (2542) ได้ศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โดยศึกษาข้อมูลจาก ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา และ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ซึ่งผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 มีสาระสำคัญ ดังต่อไปนี้

1.1 เป้าหมายหลักสูตร เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ เป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสังคม เป็นผู้ที่มีความสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสังคม

1.2 วัตถุประสงค์หลักสูตร เพื่อให้นักเรียนได้รู้ และเข้าใจความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ และซอฟต์แวร์ระบบปฏิบัติการและซอฟต์แวร์สำเร็จรูปเป็นเครื่องมือในการค้นหาข้อมูลจากแหล่งวิทยาการต่างๆ ได้ ตลอดจนมีความรับผิดชอบ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และวินัยในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในสังคม

1.3 เนื้อหาหลักสูตรประกอบไปด้วย ความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศ การทำงานของอุปกรณ์เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ซอฟต์แวร์ การค้นหาข้อมูลสารสนเทศ การเขียนเว็บ และส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การสร้างเว็บเพจ การแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศ คุณธรรม จริยธรรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ผลกระทบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อชีวิตประจำวัน

1.4 แนวการจัดการเรียนการสอนประกอบไปด้วย การอธิบาย อภิปราย สาธิต ฝึกปฏิบัติ ฝึกแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศ ฝึกโดยการชี้แนะเป็นขั้นตอน การจำลองสถานการณ์ การจัดทำโครงการ

1.5 แนวการวัดและประเมินผลประกอบไปด้วย การสังเกตพฤติกรรม การซักถาม การทดสอบการปฏิบัติงาน การตรวจสอบผลงาน และการประเมินตนเอง

1.6 สื่อการเรียนการสอนประกอบไปด้วย ฮาร์ดแวร์คอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ อุปกรณ์ การสื่อสาร โทรศัพท์โมเด็ม ระบบเครือข่าย

2. ผลการนำหลักสูตรไปทดลองสอน พบว่า นักเรียนส่วนมากมีความสามารถในการสร้างเว็บเพจ และแก้ปัญหาโดยใช้สารสนเทศ

ปราวินยา สุวรรณรัฐโชติ (2542) ได้ศึกษากรณีศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน โดยศึกษาข้อมูลจากครูและนักเรียนในโรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่ง ซึ่งผลการวิจัยสรุปว่า

1. สภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโรงเรียนแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ (1) การเปลี่ยนแปลงของโรงเรียน ซึ่งได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านภาพลักษณ์และการเป็นที่ยอมรับของโรงเรียนต่อสังคม การขยายอัตรากำลังและคุณสมบัติของบุคลากร และการเปลี่ยนหลักสูตรคอมพิวเตอร์ (2) การเปลี่ยนแปลงของครู ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงด้านบทบาท ภาระหน้าที่ การติดต่อรับข้อมูลข่าวสารของครู (3) การเปลี่ยนแปลงของนักเรียน ได้แก่ การรู้จักสืบค้นข้อมูลจากแหล่งในโลกกว้าง สังคมส่วนตัวเป็นสังคมออนไลน์ หัวข้อสนทนาประจำวันว่าด้วยการใช้คอมพิวเตอร์ ความสามารถส่วนบุคคลด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และความสามารถในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ให้แก่ครู

2. กระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้ริเริ่มและดำเนินการต่อเนื่องมาจนถึงการสนับสนุนให้ครูเกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศ กระบวนการยอมรับสรุปได้เป็น 4 ขั้น คือ ขั้นความรู้ ขั้นการจูงใจ ขั้นการตัดสินใจ และขั้นการนำไปใช้ ส่วนครูจำแนกได้เป็น 5 กลุ่มระดับการใช้ ได้แก่ (1) กลุ่มใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน เป็น “กลุ่มใจรัก” คือ กลุ่มที่ความชอบส่วนตัวเป็นหลัก (2) กลุ่มแบบแผนเฉพาะตน เป็น “กลุ่มจำเป็นตามภาระหน้าที่” คือ กลุ่มที่ต้องใช้เป็นส่วนของงานประจำวัน (3) กลุ่มพอใช้งานเป็น ซึ่งรวมถึง “กลุ่มคนรุ่นใหม่” และ

“กลุ่มกล้วยเป็นไดโนเสาร์” คือ กลุ่มที่พร้อมจะยอมรับและกล้วยจะล้าหลัง (4) กลุ่มเตรียมพร้อมที่จะใช้ เหมือนคนอื่นๆ เป็น “กลุ่มตามๆ เขาไป” และ (5) กลุ่มไม่ใช่ เป็น “กลุ่มเดินหนี” เทคโนโลยี

3. เงื่อนไขที่ทำให้เกิดการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูในโรงเรียนมีองค์ประกอบ 4 ด้านด้วยกัน คือ ลักษณะของนวัตกรรม สภาพสังคม ตัวบุคคล และการสนับสนุนจากผู้บริหาร และพบว่า ครูกลุ่มที่ใช้ประโยชน์ของนักเรียนได้รับเงื่อนไขด้านลักษณะของนวัตกรรมมากที่สุด กลุ่มแบบแผนเฉพาะตนและกลุ่มระดับเบื้องต้นได้รับเงื่อนไขในด้านการสนับสนุนจากผู้บริหารมากที่สุด กลุ่มเตรียมพร้อมที่จะใช้ได้รับเงื่อนไขด้านสภาพสังคม ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร และด้านลักษณะของนวัตกรรมมากที่สุด และกลุ่มที่ไม่ใช้ได้รับเงื่อนไขด้านตัวบุคคลมากที่สุด

นรินทร์ ธรรมลังกา (2545) ได้ศึกษา การเข้าถึงและความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียน เซนต์จอห์น โรงเรียนพระชนานิเวศน์ และโรงเรียนแจ่งร้อน ซึ่งมีลักษณะประชากรต่างกันในด้านเศรษฐกิจ และสถานภาพทางสังคม โดยผลการวิจัยพบว่า การเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนในทุกเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ในแบบสอบถาม โดยที่นักเรียนโรงเรียนเซนต์จอห์นมีการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศมากที่สุด รองลงมาคือโรงเรียนพระชนานิเวศน์ และอันดับสุดท้ายคือโรงเรียนแจ่งร้อน อันเป็นผลเนื่องมาจากปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสถานภาพทางสังคมเป็นสำคัญ และการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศนี้เองส่งผลไปถึงความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีด้วย เนื่องจากหากมีโอกาสในการเข้าถึงและเป็นเจ้าของเทคโนโลยีมากเพียงใด ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีก็จะมีมากขึ้นตามกันไป เว้นแต่เทคโนโลยีบางประเภทที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้ที่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่ว่าความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตที่โรงเรียนให้บริการ ในโรงเรียนรวมทั้งนักเรียนสามารถใช้งานได้จากอินเทอร์เน็ตคาเฟ่

วิเชียร ดอนแรม (2546) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยศึกษาข้อมูลจากครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดชลบุรี โดยผลการวิจัยสรุปว่า

1. ครูเพศชายและเพศหญิงมีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศทั้ง 3 ชั้น ได้แก่ ชั้นรับรู้หรือสนใจเทคโนโลยีสารสนเทศ ชั้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และชั้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี

สารสนเทศในระดับปานกลาง ส่วนครูที่สอนกลุ่มวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และกลุ่มวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ มีการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศทุกขั้นอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นขั้นรับรู้หรือสนใจเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่ที่ครูที่สอนกลุ่มวิชาทางด้านวิทยาศาสตร์มีการยอมรับอยู่ในระดับมาก

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศขั้นรับรู้หรือสนใจเทคโนโลยีสารสนเทศ ขั้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และขั้นการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติได้แก่ แรงจูงใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และกลุ่มวิชาที่สอน

วิสกา ดวงอ่อนนาม (2546) ได้ศึกษาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สังกัดกรมอาชีวศึกษา โดยศึกษาข้อมูลจากผู้บริหารวิทยาลัย หัวหน้างาน และครูผู้สอน ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. หัวหน้างานใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นประจำในด้านงานพิมพ์ งานรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศ และงานเผยแพร่และบริการข้อมูล ส่วนครูผู้สอนใช้เป็นประจำเฉพาะด้านงานพิมพ์

2. หัวหน้างานมีความสามารถระดับชำนาญในการใช้โปรแกรม Microsoft Word โปรแกรมเดียว ส่วนครูผู้สอนมีความสามารถระดับชำนาญในการใช้โปรแกรมในกลุ่ม Microsoft Offices

3. หัวหน้างาน และครูผู้สอนมีปัญหาในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานในระดับปานกลาง แต่มีความต้องการในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการปฏิบัติงานในระดับมากที่สุด และมากตามลำดับ

ลัดดา สรรพคุณ (2545) ได้ศึกษาสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาตามความคิดเห็นของนักศึกษาสถาบันราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ โดยศึกษาข้อมูลจากนักศึกษาระดับปีที่ 2 คณะ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะครุศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ และคณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาภาพรวมทั้ง 6 ด้าน คือ ด้านการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ด้านการศึกษาทางไกล ด้านเครือข่ายการศึกษา ด้านการใช้งานในห้องสมุด

ด้านการใช้งานในห้องปฏิบัติการ และด้านการใช้งานประจำและงานบริการ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการศึกษาทั้ง 6 ด้านตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า สถาบันราชภัฏสวนดุสิตมีสภาพการใช้สูงกว่าสถาบันราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา สถาบันราชภัฏธนบุรี สถาบันราชภัฏจันทรเกษม และสถาบันราชภัฏพระนคร

จากสาระสำคัญ หลักการ แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญอย่างยิ่งในการแสวงหาความรู้ และช่วยในการจัดการเรียนรู้ ที่ตอบสนองต่อนโยบายการศึกษาของชาติ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาของชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารและการติดต่อสื่อสารไร้พรมแดน ยิ่งไปกว่านั้นยังเป็นการยกระดับขีดความสามารถของประเทศไทยในการแข่งขันกับนานาชาติอารยประเทศบนพื้นฐานการพัฒนาการศึกษาที่ทันสมัย ก้าวหน้า และเป็นสากล ซึ่งถือได้ว่าเป็นความน่าสนใจและเป็นความสำคัญที่จะศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ ในปีการศึกษา 2546 ซึ่งมีจำนวน 12 โรงเรียน ได้แก่

1. โรงเรียนกลาโหมอุทิศ	จังหวัด นนทบุรี
2. โรงเรียนไทยฉิมพลีวิทยาคม	กรุงเทพมหานคร
3. โรงเรียนดวงวิภา	กรุงเทพมหานคร
4. โรงเรียนท่าม่วงราษฎร์บำรุง	จังหวัด กาญจนบุรี
5. โรงเรียนประถมฐานบินกำแพงแสน	จังหวัด นครปฐม
6. โรงเรียนไผ่ทออุดมศึกษา	กรุงเทพมหานคร
7. โรงเรียนพุทธจักรวิทยา	กรุงเทพมหานคร
8. โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม	จังหวัด นนทบุรี
9. โรงเรียนวัดบวรนิเวศ	กรุงเทพมหานคร
10. โรงเรียนวัดโสมนัสวิหาร	กรุงเทพมหานคร
11. โรงเรียนอนุบาลลูกแกะประชาชนูทิศ	จังหวัด กาญจนบุรี
12. โรงเรียนอนุราชประสิทธิ์	จังหวัด นนทบุรี

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ โรงเรียนที่ผู้วิจัยเลือกจากประชากรโดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนจะต้องประกอบด้วยโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา และโรงเรียนขยายโอกาส

2. กลุ่มตัวอย่างโรงเรียนต้องเลือกมาจากกลุ่มโรงเรียนที่อยู่ในความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ครอบคลุมทั้ง 5 แห่ง

ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโรงเรียนมาร้อยละ 50 ตามสัดส่วนโรงเรียนที่อยู่ในความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ ได้กลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำนวน 6 โรงเรียน ดังแสดงในตาราง

มหาวิทยาลัยที่เข้าร่วมโครงการ	จำนวนโรงเรียนที่อยู่ในความร่วมมือกับมหาวิทยาลัย	จำนวนโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน (ร้อยละ 50)	ประเภทของโรงเรียน
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	1	โรงเรียนมัธยมศึกษา
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	4	2	โรงเรียนขยายโอกาส
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี	2	1	โรงเรียนประถมศึกษา
มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทับแก้ว)	2	1	โรงเรียนมัธยมศึกษา
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	2	1	โรงเรียนประถมศึกษา
รวม	12	6	

จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 6 โรงเรียน มีผู้ให้ข้อมูลคือ ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 1 คน ในระดับชั้นตามประเภทของโรงเรียน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 70 คน โดยรายละเอียด และจำนวนของผู้ให้ข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนแต่ละประเภท มีดังนี้

1. โรงเรียนประถมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน ซึ่งโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 2 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 18 คน

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หรือชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 2 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 18 คน

3. โรงเรียนขยายโอกาส ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หรือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8 คน ครูผู้สอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 8 คน และ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสที่เป็นกลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 2 โรงเรียน รวมผู้ให้ข้อมูลจำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับครูผู้สอน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน เกี่ยวกับเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอน ระดับชั้นที่สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สอน และการเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาในการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปสู่การสอนของครูซึ่งประกอบด้วย การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การจัดทำกำหนดการสอน การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวกับการดำเนินการ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ช่วงเวลาที่มีการดำเนินการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ และความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนต่างๆ ที่กำหนด

ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi – structured Interview) สำหรับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอน ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และการเข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนซึ่งประกอบด้วย กิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับการวางแผนการดำเนินการ ขั้นตอนการดำเนินการ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ช่วงเวลาที่ดำเนินการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ และความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในแต่ละกิจกรรมที่กำหนด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักการ จากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษา และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษา ของกระทรวงศึกษาธิการ
2. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เกี่ยวกับแนวทางในการสร้างเครื่องมือในการวิจัย
3. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลแล้วกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ พร้อมทั้งขอคำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุงจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
4. สร้างเครื่องมือเป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างจำนวน 2 ฉบับ และแบบศึกษาเอกสารตามขอบเขตการวิจัยที่กำหนด
5. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุง
6. นำเครื่องมือที่แก้ไข ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความตรงในเนื้อหา และความถูกต้องชัดเจนของภาษาที่ใช้ แล้วนำมาแก้ไข ปรับปรุง
7. นำเครื่องมือวิจัยที่แก้ไข ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบ เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือ
8. จัดทำเครื่องมือในการวิจัยฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 โรงเรียน
2. ผู้วิจัยนำหนังสือไปติดต่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
3. ผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระ ในระดับชั้นที่กำหนด และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งศึกษาเอกสารในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 6 โรงเรียน ด้วยตนเองตามวัน เวลาที่นัดหมาย
4. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่ม ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ/หรือ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ตามที่กำหนดในแต่ละโรงเรียน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้ครบทุกคน รวม 70 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นโรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเป็นรายโรงเรียน จากนั้นจึงวิเคราะห์เป็นภาพรวมทั้ง 6 โรงเรียนโดยมีรายละเอียด คือ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนของครูในแต่ละโรงเรียน วิเคราะห์โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content - Analysis) แล้วนำเสนอ ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนเป็นความเรียง จากนั้นจึงนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละโรงเรียนมาสรุปเป็นภาพรวมของโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ แล้วนำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้ตั้งนามแฝงของโรงเรียนไว้ ดังนี้

1. โรงเรียนสวนติววิทยา
2. โรงเรียนศึกษานิมิต
3. โรงเรียนสมพรสาพิทยา
4. โรงเรียนวิชาแสนเกษม
5. โรงเรียนปริทัศน์วิทยาลัย
6. โรงเรียนสราญหทัยศึกษา

ในบทนี้ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ และแบบศึกษาเอกสาร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งได้แก่ ครูผู้สอน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้จำนวน 70 คน จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิทางการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการสอน และการเข้ารับการอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จำแนกเป็นรายโรงเรียนตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา และแจกแจงความถี่โดยภาพรวมของโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

ตารางที่ 1 จำนวน และค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สถานภาพของครูผู้สอน	ครูผู้สอน (n = 64)	
	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	16	25.00
- หญิง	48	75.00
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 30 ปี	9	14.06
- 30 – 35 ปี	7	10.93
- 36 – 40 ปี	10	15.63
- 41 – 45 ปี	10	15.63
- 46 – 50 ปี	18	28.12
- สูงกว่า 50 ปี	10	15.63
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
- ปริญญาตรี	59	92.19
- สูงกว่าปริญญาตรี	5	7.81

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพของครูผู้สอน	ครูผู้สอน (n = 64)	
	จำนวน	ร้อยละ
4. ประสบการณ์ในการสอน		
- ต่ำกว่า 5 ปี	7	10.94
- 5 – 10 ปี	15	23.44
- 11 – 15 ปี	5	7.81
- 16 – 20 ปี	8	12.50
- สูงกว่า 20 ปี	29	45.31
5. การได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร		
- ไม่เคย	6	9.37
- เคย	58	90.63
5.1 เรื่องที่ได้รับความรู้ (n = 58)		
- อบรมการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น	27	46.55
- อบรมการใช้อินเทอร์เน็ต	19	32.75
- อบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป	16	27.58
- อบรมการสร้างเว็บเพจ และเว็บไซต์	9	15.51
- อบรมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การผลิตโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	9	15.51
- อบรมการประยุกต์ใช้สื่อสารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน	8	13.79
- อบรมเรื่อง เทคโนโลยีและนวัตกรรมในการสอน	4	6.89
- อบรมเรื่องคอมพิวเตอร์กับการเรียนแนวใหม่	2	3.45
- อบรมเรื่องการใช้สื่อการเรียนรู้เทคโนโลยี	2	3.45
- อบรมการใช้โปรแกรมการวัดและประเมินผลทางการศึกษา	1	1.72

ตารางที่ 1 (ต่อ)

สถานภาพของครูผู้สอน	ครูผู้สอน (n = 64)	
	จำนวน	ร้อยละ
5.2 หน่วยงานที่จัดการอบรม (n = 58)		
- โรงเรียนที่ครูผู้สอนประจำการ	39	67.24
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	9	12.08
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	7	15.51
- โรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	4	6.89
- สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3	5.17
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3	5.17
- กรมสามัญศึกษา	2	3.45
- สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตนนทบุรี	2	3.45
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการศึกษา	1	1.72
- สำนักงานการศึกษาแห่งชาติ	1	1.72
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร	1	1.72
- มหาวิทยาลัยหอการค้า	1	1.72
- มหาวิทยาลัยบูรพา	1	1.72
5.3 ระยะเวลาในการเข้ารับการอบรม		
- ต่ำกว่า 1 วัน	2	3.45
- 1 – 3 วัน	56	96.55
- 4 – 7 วัน	12	20.69
- สูงกว่า 7 วัน	1	1.72

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูผู้สอนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 6 โรง ปรากฏผลดังนี้

ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 75.00 และ 25.00 เมื่อพิจารณาอายุของครูผู้สอน พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.12 รองลงมาคือ 36 – 40 ปี 41 – 45 ปี และสูงกว่า 50 ปี ซึ่งมีจำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 15.63 ส่วนครูผู้สอนที่มีอายุต่ำกว่า 30 ปี และอายุระหว่าง 30 – 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 14.06 และ 10.93 ตามลำดับ

ในด้านวุฒิการศึกษาสูงสุดของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 92.19 ส่วนวุฒิสสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 7.81 สำหรับด้านประสบการณ์ในการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนสูงกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 45.31 รองลงมา มีประสบการณ์ในการสอน 5 – 10 ปี 16 – 20 ปี ต่ำกว่า 5 ปี และ 11 – 15 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 23.44 12.50 10.94 และ 7.81 ตามลำดับ

สำหรับในด้านการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้ คิดเป็นร้อยละ 90.63 และในจำนวนครูผู้สอนที่เคยได้รับความรู้ ส่วนใหญ่ได้รับความรู้จากการอบรมในเรื่อง การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น คิดเป็นร้อยละ 46.55 รองลงมาคือ การอบรมการใช้อินเทอร์เน็ต และการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป คิดเป็นร้อยละ 32.75 และ 27.58 ตามลำดับ หน่วยงานที่จัดการอบรมส่วนใหญ่คือ โรงเรียนที่ครูผู้สอนประจำการ คิดเป็นร้อยละ 67.24 รองลงมา คือ สถาบันอุดมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 39.65 โดยระยะเวลาสำหรับการอบรมของครูผู้สอนส่วนใหญ่ คือ 1 – 3 วัน คิดเป็นร้อยละ 96.55 รองลงมา คือ 4 – 7 วัน คิดเป็นร้อยละ 20.69

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2 ความถี่เกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (n = 6)	
	จำนวน	
1. เพศ		
- ชาย		1
- หญิง		5
2. อายุ		
- ต่ำกว่า 41 ปี		1
- 41 – 50 ปี		4
- สูงกว่า 50 ปี		1
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด		
- ปริญญาตรี		6
4. ประสบการณ์ในการสอน		
- ต่ำกว่า 10 ปี		1
- 10 – 20 ปี		1
- สูงกว่า 20 ปี		4
5. ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน		
- ต่ำกว่า 2 ปี		4
- 2 – 3 ปี		1
- สูงกว่า 3 ปี		1

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (n = 6) จำนวน
6. การได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
- ไม่เคย	0
- เคย	6
6.1 เรื่องที่ได้รับความรู้ (n = 6)	
- อบรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น	5
- อบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการจัดการเรียนรู้	2
- อบรมเรื่อง การเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์	1
6.2 หน่วยงานที่จัดการอบรม	
- สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์	2
- สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	1
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ	1
6.3 ระยะเวลาที่เข้ารับการอบรม	
- 1 – 3 วัน	5
- 1 สัปดาห์	2

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อาจมีจำนวน 6 โรงเรียนปรากฏผลดังนี้

หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 5 คน เพศชาย มีจำนวน 1 คน เมื่อพิจารณาตามอายุ พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 4 คน มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี ส่วนหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่มีอายุต่ำกว่า 41 ปี และสูงกว่า 50 ปี มีจำนวน 1 คน เท่ากัน

ในด้านวุฒิการศึกษาสูงสุด พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทุกคนมีวุฒิปริญญาตรี ส่วนในด้านประสบการณ์ในการสอน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีประสบการณ์ในการสอน สูงกว่า 20 ปี จำนวน 4 คน ส่วนประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 10 ปี และประสบการณ์ในการสอน ระหว่าง 10 – 20 ปี มีจำนวน 1 คน เท่ากัน ในด้านประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีประสบการณ์ต่ำกว่า 2 ปี จำนวน 3 คน รองลงมา คือ 2 – 3 ปี และ สูงกว่า 3 ปี จำนวน 1 คน เท่ากัน

ส่วนด้านการได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกคนเคยได้รับความรู้ โดยได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ ตามลำดับ หน่วยงานที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเข้ารับการอบรม คือ สถาบันส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สถาบันอุดมศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ตามลำดับ ซึ่งระยะเวลาที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเข้ารับการอบรม คือ 1 – 3 วัน และ 1 สัปดาห์ ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แต่ละโรงเรียน โดยนำเสนอในประเด็นต่อไปนี้

1. การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การจัดทำกำหนดการสอน
3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
 - 3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
 - 3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
4. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้
5. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. โรงเรียนसानติวิทยา

โรงเรียนसानติวิทยา เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 3 ไร่ ณ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 2 หลัง ห้องเรียนจำนวน 32 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง ซึ่งมีเครื่องคอมพิวเตอร์ 40 เครื่อง ห้องโสตทัศนอุปกรณ์ 1 ห้อง พร้อมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภทโทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเล่นวีซีดี สื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เครื่องฉายสไลด์ แถบบันทึกเสียง และวีดีทัศน์ทางการศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนसानติวิทยามีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 31 คน และนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,092 คน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มละ 1 คน รวม 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 1 คน ของโรงเรียนसानติวิทยา รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้ผลข้อมูลดังนี้

1.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ประชุมร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคนเพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นพิจารณาจุดหมาย และเนื้อหาสาระในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พร้อมกับศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและชุมชนของโรงเรียน แล้วกำหนดเป็นเป้าหมาย วิสัยทัศน์ และพันธกิจของโรงเรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนทุกคนดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตจากเว็บไซต์ต่างๆ ได้แก่ เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ เว็บไซต์ของมหาวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เว็บไซต์ของจังหวัดที่ตั้งของโรงเรียน เพื่อประกอบการกำหนดจุดมุ่งหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรสถานศึกษา นอกจากนี้ ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ใช้คอมพิวเตอร์จัดพิมพ์เอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ โดยผลงานจากการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีลักษณะเป็นเอกสารประกอบในหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับผลจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ได้หลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไปได้ และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้มีโอกาสใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตเพิ่มมากขึ้น

ส่วนปัญหาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา มีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างน้อย ทำให้การดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรสถานศึกษาเป็นไปค่อนข้างยาก

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไข ปัญหาโดยจัดหาตัวอย่างการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจากครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ มาศึกษา และใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งผลที่ได้จากการแก้ไข ปัญหา คือ ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากยิ่งขึ้น และสามารถ ดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น

1.2 การจัดทำกำหนดการสอน

ในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำ กำหนดการสอนโดยร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระและ ระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นจึงกำหนดเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนตลอดปี การศึกษาโดยกำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ แล้วจัดหน่วยการเรียนรู้แต่ละหน่วยให้เหมาะสมกับ ระยะเวลาที่จะใช้ในการเรียนของผู้เรียน ซึ่งการจัดทำกำหนดการสอนดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ จัดทำกำหนดการสอนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์และจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มข้อมูลด้วย เกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการสอนโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและ การเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ กำหนดการสอนที่จัดทำมีลักษณะเป็นการจัดพิมพ์ด้วย คอมพิวเตอร์เป็นความเรียงประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ของแต่ละสาระ เนื้อหาในแต่ละสาระ ระยะเวลาที่ใช้เป็นรายสัปดาห์ รวมทั้งจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ครูผู้สอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับผลจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน คือ ได้ทราบถึงเนื้อหาโดยรวม ที่จะสอนตลอดปีการศึกษา ได้เตรียมความพร้อมเกี่ยวกับการค้นคว้า หาข้อมูลที่จะใช้ในแต่ละ หน่วยการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงาน อาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสามารถกำหนดกิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้บางกิจกรรมตามเทศกาล และวันสำคัญต่างๆ ในแต่ละภาคเรียน แล้วกำหนดเพิ่มเติม ลงในกำหนดการสอนได้

ส่วนปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ศิลปะดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนค่อนข้างยาก เนื่องจากโรงเรียนขาดบุคลากรที่เชี่ยวชาญและมี ประสบการณ์ด้านการสอนทัศนศิลป์ และดนตรีที่จะร่วมพิจารณาความเหมาะสมของ หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และระยะเวลาที่ใช้

ส่วนการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญห เนื่องจากข้อจำกัดด้านบุคลากรต้องเนิการแก้ไขโดยฝ่ายบริหารของโรงเรียน

1.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

1.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ในส่วนของการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในกำหนดการสอน แล้วกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบตามที่กำหนดในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยจัดพิมพ์จุดประสงค์การเรียนรู้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์พร้อมจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นรายข้อ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การกำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะ และจัดทำผลงานในรูปแบบต่างๆ การกำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้โทรทัศน์ วิทยุ และโปรแกรมการศึกษาเพื่อศึกษา เรียนรู้ และค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งให้ผู้เรียนมีความตระหนัก และเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้และความบันเทิงอย่างถูกต้อง

ส่วนปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ค่อนข้างยาก เนื่องจากบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีจำนวนน้อย แต่สาระการเรียนรู้ซึ่งมี 3 สาระแต่ละสาระต้องการ

ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เหมาะสม

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหาโดยนำตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ของสำนักพิมพ์เอกชน มาศึกษาและใช้เป็นแนวทาง ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในสาระที่ประสบปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ได้เหมาะสม และสะดวกมากยิ่งขึ้น

1.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดมุ่งหมายของ หลักสูตรสถานศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระที่จะสอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ และแต่ละชั่วโมงแล้วจึงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดจะต้องมีความหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนด กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้คือ จัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วย คอมพิวเตอร์ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ครูผู้สอนกำหนดได้แก่ การทำโครงงาน การฝึกปฏิบัติ การสาธิต การทดลอง การบรรยาย การใช้ บทบาทสมมุติ การรายงาน และ ทักษะศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้อง เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ใช้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และการจัดพิมพ์รายงานหรือเอกสาร กิจกรรมที่ ผู้เรียนได้ชมรูปภาพต่างๆ จากแผ่นสไลด์ และวีดิทัศน์ รวมทั้งกิจกรรมที่ผู้เรียนฟังเสียง คำพูด บทสนทนาจากแถบบันทึกเสียง

ส่วนปัญหาการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างยาก เนื่องจากสาระที่กำหนดไว้มีค่อนข้างมาก การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกกิจกรรม ทุกหน่วยการเรียนรู้ไม่สามารถทำได้เพราะผู้เรียนยังต้องการการอธิบาย และการบรรยายจากครูผู้สอนในบางเนื้อหาสาระ

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนในแต่ละห้องเรียน โดยพิจารณาเนื้อหาสาระที่สอน ระยะเวลาที่ใช้ และศักยภาพของผู้เรียนส่วนใหญ่ในแต่ละห้องเรียนในการเรียนรู้เนื้อหาสาระนั้นๆ ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสามารถกำหนดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนมากยิ่งขึ้น

1.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้โดยพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ว่ามีความเกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้อะไรบ้าง จากนั้นจึงกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมให้ชัดเจน โดยครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ คือ จัดพิมพ์รายการสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เป็นเอกสาร ใบงาน ใบความรู้ แผนภูมิ รูปภาพ ของจริง สื่อประสม ประเภทวีดิทัศน์ แผ่นซีดี แถบบันทึกเสียง แผ่นสไลด์ ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ บุคคลและสถานที่ในชุมชนของโรงเรียน ซึ่งสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมีหน้าที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ สื่อประสมประเภทวีดิทัศน์ แผ่นซีดี แถบบันทึกเสียง ห้องคอมพิวเตอร์ เว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต

ส่วนปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษา ไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ในทุกแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากเนื้อหาสาระบางส่วน และกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมต้องการใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทของจริง และการปฏิบัติจริง กิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมที่กำหนดต้องใช้สถานที่นอกห้องเรียน หรือนอกโรงเรียน

ในการแก้ไขปัญหาคือครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้เนื่องจาก เห็นว่ากิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้ และความต้องการของผู้เรียนควรมีความหลากหลาย กิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมใช้เฉพาะสื่อการเรียนรู้ประเภทเอกสาร และตำราต่างๆ หรือใช้แหล่งการเรียนรู้ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น ห้องสมุด สถานที่ต่างในชุมชนของโรงเรียน

1.3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนทุกคนกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ คือ จัดพิมพ์วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การตรวจแบบฝึกหัด การทดสอบ การทดสอบภาคปฏิบัติ การประเมินจากผลงานของผู้เรียน และการทำโครงการ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ คือ การนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการทดสอบทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และเสนอผลงาน

ส่วนปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

1.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โดยพิจารณาในส่วนของวัสดุหลักสูตรว่ามีวัสดุหลักสูตรใดนอกเหนือจากหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำไว้ว่าได้กำหนดสื่อการเรียนรู้อะไรบ้าง จากนั้น ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะร่วมกันพิจารณาผู้ที่มีความสามารถในการจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนรู้แต่ละชิ้นแล้วมอบหมายให้ผู้ที่รับผิดชอบดำเนินการจัดทำหรือจัดหา

สื่อการเรียนรู้ต่อไป โดยดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียน และช่วงเปิดภาคเรียนโดยดำเนินการจัดทำก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ คือ คอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์เอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด รูปภาพ แผนภูมิต่างๆ ใช้เครื่องบันทึกเสียงในการจัดทำแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับการออกเสียง บทสนทนา หรือนิทาน ลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำเป็นเอกสาร สื่อประดิษฐ์ประเภท รูปภาพ แผนภูมิ บัตรคำ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภท แถบบันทึกเสียง วิดีทัศน์ แผ่นสไลด์ และแผ่นซีดีเพลง ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้คือ ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งได้ฝึกทักษะการจัดทำสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ และฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น ซึ่งวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำมีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ แถบบันทึกเสียง วิดีทัศน์ แผ่นสไลด์ และแผ่นซีดีเพลง

ส่วนปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษามีความรู้ และความชำนาญค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ ประเภทโปรแกรมการศึกษา โปรแกรมการวัดและประเมินผล การจัดทำเว็บเพจ หรือเว็บไซต์เพื่อเป็นแหล่งค้นคว้าของผู้เรียน การจัดทำโปรแกรมพาวเวอร์พอยท์สำหรับนำเสนอเนื้อหาสาระให้แก่ผู้เรียน

ในส่วนของการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญห เนื่องจากเนื้อหาสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้จะเป็นการฝึกปฏิบัติเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง การใช้สื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารจึงมีค่อนข้างน้อย ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหโดย ขอความช่วยเหลือ และคำแนะนำเกี่ยวกับการคัดเลือก จัดทำ จัดหา และการประยุกต์ใช้สื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารจากคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความร่วมมือตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

นอกจากนี้ ครูผู้สอนขอความร่วมมือจากครูผู้สอนที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อช่วยเหลือ และให้คำแนะนำในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการในระยะเวลาอันรวดเร็ว หรือไม่สามารถจัดทำด้วยตนเองได้ ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ตามที่ต้องการ และตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ ทำให้ได้สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากยิ่งขึ้น

1.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการวางแผนการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยศึกษาแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และคู่มือการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจึงพิจารณา กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยแบ่งเป็น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วกำหนดเป็นแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคือ สัมภาษณ์บุคลากรภายในโรงเรียนว่ามีความสามารถในด้านใด จากนั้นประชุมร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียน เพื่อพิจารณาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทั้ง 3 กิจกรรม แล้วกำหนดผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม จากนั้นผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมร่วมกันจัดทำแผนการจัดการจัดกิจกรรมโดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ เวลา และการวัดและประเมินผลการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน แล้วเสนอที่ประชุมโรงเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไป หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงปีภาคเรียน

1.5.1 การกำหนดกิจกรรมแนะแนว

ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนว พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้งโดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของกิจกรรมแนะแนว โดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนว คือ ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์รายละเอียดของกิจกรรมลงในแผนการจัดการเรียนรู้ของกิจกรรมแนะแนว พร้อมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดู

ข้อมูล และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ ซึ่งกิจกรรมแนะแนวที่กำหนด คือ กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือด้านพฤติกรรมแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล ส่วนกิจกรรมแนะแนวที่กำหนดมีกิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมการให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาด้านพฤติกรรมแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคลที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ คอมพิวเตอร์ โดยใช้ในการจัดพิมพ์เอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับผู้เรียนที่มีปัญหาทางด้านพฤติกรรมเพื่อแสวงหาแนวทางในการช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาพฤติกรรมของผู้เรียนแต่ละคนต่อไป

1.5.2 การกำหนดกิจกรรมนักเรียน

ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กำหนดกิจกรรมนักเรียนโดยประชุมร่วมกับ ครูผู้สอนทุกระดับชั้นเพื่อกำหนดกิจกรรม ลูกเสือ – เนตรนารี โดยให้ครูผู้สอนแต่ละระดับชั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม ระยะเวลา และการวัดและประเมินผลการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ส่วนกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดกิจกรรมชุมนุมซึ่งสอดคล้องกับจำนวนครูผู้สอน และความสามารถของครูผู้สอนในด้านที่มีความเกี่ยวข้องกันหรือสามารถร่วมกันจัดกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม คือ ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์เอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องเป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ซึ่งกิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม ได้แก่ ชุมนุมกีฬาเพื่อสุขภาพ ชุมนุมร้องรำทำเพลง ชุมนุมศิลปะสร้างสรรค์ และชุมนุมสืบสานภูมิปัญญาไทย กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมชุมนุมร้องรำทำเพลง กิจกรรมชุมนุมศิลปะสร้างสรรค์ และกิจกรรมชุมนุมสืบสานภูมิปัญญาไทย ซึ่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่ใช้ คือ คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่นวีซีดี ชุดคาราโอเกะ โทรทัศน์ วิทยุ แผ่นวีซีดี วีดีทัศน์ และแถบบันทึกเสียง โดยนำมาใช้ในการฝึกการร้องเพลง การฟังเพลง การชมภาพยนตร์ ชมการแสดงทำรำต่างๆ และฝึกปฏิบัติทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และนาฏศิลป์ รวมทั้งการวาดภาพโดยใช้คอมพิวเตอร์

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมแนะแนวในส่วนของ การแนะแนวอาชีพ และการศึกษาต่อ เนื่องจาก ผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเป็นผู้ปกครองเป็นผู้ให้คำแนะนำ และยังไม่มีความต้องการเกี่ยวกับการแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวการศึกษาต่อ

ในส่วนของ การแก้ไขปัญหาของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาเนื่องจากกิจกรรมการแนะแนวอาชีพ และศึกษาต่อ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มสาระ และเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. โรงเรียนศึกษาภิรมย์

โรงเรียนศึกษาภิรมย์เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 2 ไร่ ณ เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยอาคารเรียน 2 หลัง ห้องเรียน 22 ห้อง มีห้องคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง ประกอบด้วยคอมพิวเตอร์จำนวน 30 เครื่อง ห้องโสตทัศนูปกรณ์ พร้อมด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเล่นวีซีดี เครื่องเล่นวีดีทัศน์ ชุดอุปกรณ์เครื่องฉายภาพ แอ็บบันทึกเสียง วีดีทัศน์ และแผ่นวีซีดีทางการศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนศึกษาภิรมย์มีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 42 คน และนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 645 คน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มละ 1 คน รวม 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 1 คน ของโรงเรียนศึกษาภิรมย์ รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้ผลข้อมูลดังนี้

2.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการคือ ผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนประชุมร่วมกันเพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยศึกษารายละเอียด พร้อมกับทำความเข้าใจในมาตรฐานการเรียนรู้ และสาระในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ตรงกัน จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของตน ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับครูผู้สอนคือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ซึ่งครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารและจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ลักษณะของผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรคือ เอกสารประกอบอยู่ใน

หลักสูตรสถานศึกษา ผลที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น ได้เห็นรายละเอียดของสาระในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนได้

สำหรับปัญหาในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย และดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยาก

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยสอบถามและขอคำแนะนำจากผู้บริหาร และครูผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งเชิญศึกษานิเทศก์จากหน่วยงานต้นสังกัด และคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มาให้คำแนะนำ และให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น สามารถดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา

2.2 การจัดทำกำหนดการสอน

ในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดย ครูผู้สอนทุกระดับชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นกำหนดเนื้อหาสาระที่จะจัดให้แก่ผู้เรียนตลอดปีการศึกษา โดยให้ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วกำหนดระยะเวลาที่ใช้สอนในแต่ละเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้เป็นรายชั่วโมง ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนคือ ครูผู้สอน ส่วนผู้บริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพิจารณาความเหมาะสมของกำหนดการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น ครูผู้สอนดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนในช่วงเวลาปิดภาคเรียน ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์

และจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน ส่วนกำหนดการสอนที่จัดทำมีลักษณะเป็นตารางประกอบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ และตารางประกอบการเขียนด้วยลายมือ ซึ่งประกอบด้วย จำนวนและลำดับของสัปดาห์ตลอดปีการศึกษา เนื้อหาสาระที่จะสอนในแต่ละภาคเรียน กิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจะดำเนินการตลอดปีการศึกษา ส่วนผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนคือ ครูผู้สอนสามารถเตรียมตัวก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และครูผู้สอนมีความมั่นใจในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น

ในส่วนของปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไม่ประสบปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน เนื่องจากครูผู้สอนทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันพิจารณาความเหมาะสมของกำหนดการสอนในแต่ละระดับชั้น และผู้บริหารโรงเรียนได้เข้ามามีส่วนร่วมและช่วยเหลือในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน

2.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ในเรื่องการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยพิจารณามาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในกำหนดการสอน จากนั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้งที่จะสอน ครูผู้สอนทุกคนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และร่วมกำหนดกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำมาใช้โดยการจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการ

กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ซึ่งลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูผู้สอนทุกคนกำหนดเป็นรายข้อ โดยกำหนดเป็นจุดประสงค์ปลายทางและจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนบางส่วนกำหนดไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้อกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ กำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้และสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

ส่วนปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ประสบปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ค่อนข้างน้อย ไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ครบถ้วนตามเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในแต่ละภาคเรียน

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยใช้เวลานอกเหนือจากวัน และเวลาทำการเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ รวมทั้งขอคำแนะนำและความช่วยเหลือจากครูผู้สอนท่านอื่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สะดวกมากขึ้น และเสร็จสิ้นก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่จะสอนแล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยเน้นกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติจริงและการบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรม ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำ

เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้และจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการเช่นเดียวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดจะเป็นการปฏิบัติจริง การใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำรายงานและผลงาน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตในการค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งจัดทำรายงานและผลงานต่าง ๆ การให้ผู้เรียนชมภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ การ์ตูน และสารคดีต่างๆ จากวีดิทัศน์ วีซีดี และรายการโทรทัศน์ รวมทั้งให้ผู้เรียนฟังเสียงต่างๆ นิทาน ดนตรี และเพลงต่างๆ จากแถบบันทึกเสียง

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประสบปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้มีค่อนข้างน้อย

ในส่วนของการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยใช้เวลานอกเหนือจากวัน และเวลาทำการเพื่อกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สะดวกขึ้น และทันเวลาก่อนการนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกคนดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ จากนั้นจึงกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้นอกจากการจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการ

เรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ แผนภูมิ รูปภาพ ของจริง ของจำลอง คอมพิวเตอร์ ห้องสมุด ศูนย์คอมพิวเตอร์ สถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนรอบโรงเรียน และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ คอมพิวเตอร์ และศูนย์คอมพิวเตอร์

ส่วนปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความกังวลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้บางแห่งอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนต้องใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างมาก

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยค้นหาแหล่งการเรียนรู้แห่งอื่นที่อยู่ใกล้โรงเรียน และไม่ใช้เวลาในการเดินทางมากนัก หรือปรับเปลี่ยนแหล่งการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถสื่อถึงเนื้อหาสาระที่ต้องการสอน และใกล้เคียงกับแหล่งการเรียนรู้จริงมากที่สุด ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ได้โดยไม่มีความกังวล รวมทั้งสามารถเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้บางแห่งที่ต้องใช้เวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้

2.3.4 การกำหนดการวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

ในส่วนของการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้แล้วพิจารณาเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนด คือ การประเมินตามสภาพจริง การสังเกตพฤติกรรม การตรวจแบบฝึก ผลงาน หรือแฟ้มสะสมผลงาน และการทดสอบ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยการจัดพิมพ์เอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ได้แก่ การเก็บข้อมูลคะแนน รวมผล และ

ประมวลผลคะแนนด้วยโปรแกรมการวัดและประเมินผล การใช้คอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายภาพ ในการทดสอบโดยฉายภาพข้อคำถาม และคำตอบแบบเลือกตอบลงบนฉากรับภาพ แล้วให้ผู้เรียน ทำเครื่องหมายลงในกระดาษคำตอบ จากนั้นจึงนำกระดาษคำตอบไปตรวจโดยใช้ เครื่องคอมพิวเตอร์ตรวจคำตอบ นอกจากนี้ครูผู้สอนจัดพิมพ์แบบทดสอบด้วยตนเองโดยใช้ คอมพิวเตอร์

ส่วนปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความกังวลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในกิจกรรม การเรียนรู้บางกิจกรรมที่กำหนดให้ผู้เรียนจัดทำชิ้นงานโดยนำกลับไปทำที่บ้านหรือใช้เวลา นอกเหนือ จากเวลาเรียน ซึ่งครูผู้สอนอาจจะได้รับงานไม่ตรงตามกำหนดเวลา หรือไม่ได้รับชิ้นงานจากผู้เรียน

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไข ปัญหา เนื่องจากต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ก่อนจึงจะสามารถปรับปรุงแก้ไขการวัด และ ประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

2.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ในส่วนของการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้และ หลักสูตรสถานศึกษาว่ามีวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ใดที่จะต้องจัดทำ จากนั้นครูผู้สอนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันร่วมกันวางแผนการจัดหา และจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนต้องการ แล้วกำหนดผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดหา และจัดทำสื่อการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และ เจ้าหน้าที่ธุรการ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ในช่วงปิดภาคเรียน และในช่วงเปิดภาคเรียน ซึ่งจัดทำโดยใช้เวลานอกเหนือจากเวลาสอน และ วันหยุดราชการ ครูผู้สอนทุกระดับชั้นนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสาร แบบฝึก ใบงาน และรูปภาพต่าง ๆ รวมทั้ง จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ การสืบค้นข้อมูล รูปภาพ แบบฝึก และแบบทดสอบ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประกอบการจัดทำ แบบฝึก ใบงาน หรือแบบทดสอบ รวมทั้งการจัดเนื้อหาและข้อมูลประกอบการสอนโดยใช้โปรแกรม

สำเร็จรูปพาวเวอร์พอยท์ ซึ่งลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ สื่อประติมากรรมจากกระดาษ สื่อประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น โปรแกรมสำเร็จรูป และแถบบันทึกเสียง ส่วนผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนมีความ และมั่นใจในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนได้ฝึกทักษะการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

ส่วนปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้ได้ครบทุกชิ้นตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตามที่ต้องการ เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินการจัดทำค่อนข้างน้อย และข้อจำกัดเกี่ยวกับวัสดุและค่าใช้จ่ายสำหรับจัดทำสื่อการเรียนรู้บางประเภท

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยดัดแปลงสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่มาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ใหม่ และปรับเปลี่ยนสื่อการเรียนรู้บางประเภทที่กำหนดไว้ให้เป็นสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นที่มีลักษณะใกล้เคียงกับสื่อการเรียนรู้เดิมที่กำหนดไว้ เช่น สื่อการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ คือ แถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับข้อความและการเล่าเรื่องสั้น ๆ ปรับเปลี่ยนเป็นเอกสารที่พิมพ์ข้อความ หรือเรื่องที่ต้องการ แล้วครูผู้สอนเป็นผู้อ่านออกเสียงด้วยตนเอง ผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ตรงตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และความต้องการของครูผู้สอน นอกจากนี้เป็นการประหยัดค่าใช้จ่าย และระยะเวลาในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ของครูผู้สอน

2.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในส่วนของการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวางแผนการดำเนินการ โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จากนั้นพิจารณาเป้าหมายของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษา แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกระดับชั้นในโรงเรียนเพื่อกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วจัดทำแผนการจัดกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนด ส่วนกิจกรรมชุมนุมครูผู้สอนที่รับผิดชอบจะเป็นผู้กำหนดแผนการจัด

กิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วง
ปีภาคเรียน

2.5.1 กิจกรรมแนะแนว

ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้ดำเนินการ
เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมแนะแนว
จะสอดแทรกอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และอยู่ในรูปของกิจกรรม
ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นร่วมกันกำหนด ส่วนหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมี
หน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอนในแต่ละ
ระดับชั้น

2.5.2 กิจกรรมนักเรียน

ส่วนกิจกรรมนักเรียนซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และ
กิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี โดยประชุมร่วมกับ
ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี
รวมทั้งการวัดและประเมินผลความร่วมมือกิจกรรมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ส่วนกิจกรรมชุมนุม
ดำเนินการกำหนดโดยศึกษาความพร้อมของโรงเรียนเกี่ยวกับบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ
เฉพาะทาง อุปกรณ์และสถานที่ จากนั้นร่วมกับครูผู้สอนทุกระดับชั้นกำหนดกิจกรรมนักเรียน
ผู้ที่มีส่วนร่วมกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน คือ ครูผู้สอน
ทุกระดับชั้น กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดเป็นกิจกรรมที่บูรณาการเนื้อหาสาระในแต่ละกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ โดยกำหนดเป็นกิจกรรมเน้นทางการสอดแทรกความรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้นำ
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสาร
ด้วยคอมพิวเตอร์ กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ
กิจกรรมเราทำได้ โดยใช้คอมพิวเตอร์ แอปพลิเคชันที่เสี่ยง และวีดิทัศน์ในการนำเสนอข้อมูล ความรู้ และ
คำถาม ให้ผู้เรียนได้ตอบคำถาม กิจกรรมค่ายวิชาการภาคบ่าย ที่กำหนดให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรม
ซึ่งจำแนกเป็นฐานกิจกรรม ซึ่งฐานกิจกรรมบางฐานกำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์
ในการเรียนรู้ และดำเนินกิจกรรม

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมชุมนุม เนื่องจากกิจกรรมนักเรียนที่กำหนดเป็นกิจกรรมที่บูรณาการในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นในด้านทักษะเฉพาะทางประเภท ดนตรี กีฬา หรือศิลปะ ซึ่งช่วยให้หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนที่ต้องการอุปกรณ์ สถานที่ และบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง นอกจากนี้ครูผู้สอนทุกระดับชั้นให้ความช่วยเหลือและแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. โรงเรียนสมหรรษาพิทยาศึกษา

โรงเรียนสมหรรษาพิทยาศึกษา เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ตั้งอยู่บนเนื้อที่ ประมาณ 14 ไร่ ณ อำเภอเมือง จังหวัด นนทบุรี เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 8 หลัง ห้องเรียนจำนวน 84 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ 2 ห้อง เครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 100 เครื่อง ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งจัดเป็นห้องส่งสัญญาณภาพทางโทรทัศน์วงจรปิด ประกอบด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์สำหรับจัดทำสื่อวีดิทัศน์ วีซีดี และ แถบบันทึกเสียง รวมทั้งเครื่องฉายภาพ นอกจากนี้ มีห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ครูผู้เรียนได้ ประมาณ 30 คน ปัจจุบันโรงเรียนสมหรรษาพิทยาศึกษามีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 82 คน และนักเรียน จำนวนทั้งสิ้น 3,775 คน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ระดับละ 8 คน และ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 1 คน ของโรงเรียนสมหรรษาพิทยาศึกษา รวมทั้งสิ้น 17 คน ได้ผลข้อมูล ดังนี้

3.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนประชุม ร่วมกันเกี่ยวเพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 พร้อมทั้งกำหนดให้หัวหน้า กลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระเข้ารับการอบรมซึ่งจัดโดยกรมวิชาการเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จากนั้นครูผู้สอนทุกระดับชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกัน ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นหลักสูตร สถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการ ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อประกอบการศึกษา และทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน รวมทั้งศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งโรงเรียนได้รับมาไม่เพียงพอกับครูผู้สอนทุกคน ลักษณะของผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ

เอกสารประกอบอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น ได้เห็นรายละเอียดของเนื้อหาสาระ ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งสะดวกในการกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ ผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

สำหรับปัญหาในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ยังมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย เนื่องจากหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรใหม่ ระยะเวลาในการศึกษา และทำความเข้าใจหลักสูตรมีจำกัด รวมทั้งครูผู้สอนบางส่วนขาดโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยสอบถามหรือ ขอคำแนะนำจากครูผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรเก่า (หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 และหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533) รวมทั้งศึกษาเอกสารที่ เกี่ยวข้องจากหน่วยงานต่างๆ เพิ่มเติม ผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น สามารถแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้สะดวกขึ้น ได้เห็นความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างหลักสูตรเก่า กับหลักสูตรใหม่ รวมทั้งได้ทราบชื่อ และการสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษา เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ เว็บไซต์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และ เว็บไซต์อื่นๆ เพิ่มขึ้น

3.2 การจัดทำกำหนดการสอน

ในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้นดำเนินการจัดทำกำหนด การสอนโดย ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น ประชุมร่วมกับ เพื่อพิจารณา หลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น จากนั้นกำหนดเนื้อหาเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสมและ สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเวลาเรียนที่กำหนด ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วจัดทำเป็นกำหนดการสอน โดยดำเนินการจัดทำในช่วง ปิดภาคเรียนภายหลังดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ครูผู้สอนส่วนใหญ่นำเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารและ

จัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ รวมทั้งสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ หรือกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมทางการศึกษา และการเรียนรู้ของผู้เรียนที่จะจัดขึ้นในปีการศึกษา 2546 ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการ เพื่อช่วยในการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ กำหนดการสอนที่ได้มีลักษณะเป็นตาราง ซึ่งกำหนดการสอนที่จัดทำอยู่ในรูปเอกสารที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์ทั้งหมด ส่วนครูผู้สอนบางท่านจัดทำในรูปตารางซึ่งพิมพ์จากคอมพิวเตอร์ประกอบการเขียนด้วยลายมือ ซึ่งกำหนดการสอนที่จัดทำประกอบด้วย จำนวนสัปดาห์ในปีการศึกษานอกระบบการเรียนรู้ที่จะสอนในแต่ละภาคเรียน กิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกำหนดการวัดและประเมินผลประจำภาคเรียน ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน คือ ทำให้ครูผู้สอนได้ทราบเนื้อหาโดยรวมตลอดปีการศึกษา และได้เตรียมความพร้อมในการค้นคว้าหาข้อมูลที่จะใช้ประกอบการสอน

ส่วนปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ประสบปัญหาในการจัดหน่วยการเรียนรู้ในเหมาะสมในแต่ละภาคเรียน เนื่องจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรสถานศึกษามีจำนวนมาก ยากแก่การจัดให้เหมาะสมกับระยะเวลาเรียนที่กำหนด นอกจากนี้ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ประสบปัญหาเกี่ยวกับช่วงเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ไปคาบเกี่ยวกับช่วงเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

ในส่วนของการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหในขั้นตอนการจัดทำกำหนดการสอน แต่ใช้วิธีการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้ใช้เวลาที่กระชับและครอบคลุมเนื้อหาสาระตามที่กำหนดเป็นหน่วยการเรียนรู้ให้ได้มากที่สุด ส่วนครูผู้สอนที่ประสบปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้ที่คาบเกี่ยวกันได้ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับชั้นเดียวกันเพื่อปรับกำหนดการสอนให้สอดคล้องและไม่ให้เวลาและกิจกรรมต่างๆ คาบเกี่ยวกัน ผลของการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น และสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้โดยช่วงเวลาไม่ซ้ำซ้อนกัน

3.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ในเรื่องการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยศึกษาจากมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน จากนั้นจึงพิจารณาเนื้อหาสาระ หน่วยการเรียนรู้ และคำอธิบายรายวิชาที่กำหนดไว้แล้วนำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ในแต่ละครั้งที่จะสอน ครูผู้สอนทุกคนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่ครูผู้สอนบางส่วนนำมาใช้โดยการจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ซึ่งลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ครูผู้สอนทุกคนกำหนดเป็นรายชื่อไว้อย่างชัดเจน จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การกำหนดให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ วิทยุ เป็นต้น ในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศที่นักเรียนสนใจใช้ในการจัดทำรายงาน ชิ้นงานต่างๆ และใช้แสวงหาความรู้เพิ่มเติมในเวลานอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน รวมทั้งการกำหนดให้ผู้เรียนได้ตระหนัก และเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

ส่วนปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนบางคน ไม่มั่นใจว่าจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด จะทำให้ผู้เรียนบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ และผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้หรือไม่หลังสิ้นสุดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ ดำเนินการแก้ไขปัญหในขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้ในการสอนก่อนแล้วจึงแก้ไขในขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป

3.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้น ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้ และ จุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ และ บรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด นอกจากนี้ครูผู้สอน ในระดับมัธยมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมโดยศึกษาความต้องการ ความสนใจ ความถนัด และลักษณะเฉพาะของผู้เรียนในแต่ละห้องเรียน พิจารณาเหตุการณ์ปัจจุบันที่สอดคล้องกับ หน่วยการเรียนรู้ เนื้อหาสาระ และ/หรือจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดมาใช้ในการกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ร่วมกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้และระดับชั้นเดียวกัน ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการ ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อ ความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ เช่นเดียวกับการ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การอภิปราย การฝึกปฏิบัติ การใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้ สถานการณ์จำลอง และ บทบาทสมมุติ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำรายงาน การทำแฟ้มสะสมผลงาน การทัศนศึกษา และ การทำโครงการ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ และ วิกิทัศน์ ในการศึกษา เรียนรู้และค้นหา ความรู้ด้วยตนเอง การสืบค้นข้อมูลในเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตด้วยตนเองทั้งในเวลาเรียน และ นอกเวลาเรียน การใช้วิกิทัศน์ วิซีดี และสื่อประสมฉายภาพให้ผู้เรียนชม การให้ผู้เรียนร่วม กิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอดสัญญาณภาพการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ทาง โทรทัศน์วงจรปิด การถ่ายทอดสัญญาณภาพการเรียนการสอนทางสถานีโทรทัศน์เพื่อการศึกษาให้ ผู้เรียนชม การให้ผู้เรียนจัดส่งงานที่ได้รับมอบหมายด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ การให้ผู้เรียน ศึกษาเนื้อหาสาระบางส่วนในเว็บเพจที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น และการให้ผู้เรียนจัดเก็บข้อมูลงานที่ได้รับ มอบหมายลงในแผ่นดิสก์เก็ตเพื่อความปลอดภัยในการเก็บรักษาข้อมูล และความสะดวกในการ จัดเก็บ บันทึกซ้ำ และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลได้ตามความต้องการ

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ค่อนข้างน้อยและอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษา เห็นว่าการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 โดยเฉพาะระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จะเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะพื้นฐานต่างๆ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนยังมีทักษะเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างน้อย กิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดส่วนใหญ่จึงไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร

ในส่วนของ การแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาคือหาความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ เอกสาร ตำรา และเว็บไซต์การศึกษา รวมทั้งขอคำแนะนำจากครูผู้สอนหรือผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มมากขึ้น สามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้สะดวก และเหมาะสมมากขึ้นเมื่อดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ภายหลัง

3.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกคนดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด เอกสารคู่มือของกรมวิชาการเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และแหล่งความรู้ที่มีภายในโรงเรียน แล้วจึงกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูผู้สอนกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาทุกคนกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ร่วมกัน ครูผู้สอนทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และ

แหล่งการเรียนรู้โดยการจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้และเอกสารเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ภายในโรงเรียน รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ เอกสาร ตำรา แผนภูมิ รูปภาพ บัตรคำ ของจริง ของจำลอง โทรทัศน์ วิทยุ วีดีทัศน์ วีซีดี ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องเรียนสีเขียว (ห้องเรียนที่จัดสภาพการใช้พลังงานอย่างประหยัด การใช้เครื่องใช้ไฟฟ้าประหยัดไฟ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้พลังงานธรรมชาติอย่างคุ้มค่า) สถานที่สำคัญต่างๆ และชุมชนรอบโรงเรียน และสถานที่ต่างๆ ในจังหวัดที่ใกล้เคียงโรงเรียน

ส่วนปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนบางคน มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป เกมการศึกษา วีดีทัศน์ วีซีดี และแหล่งสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร เนื่องจากปัญหาในขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเท่าที่ควร

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหโดย ขอคำแนะนำ และปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้อรวมทั้งครูผู้สอนที่มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสารของกรมวิชาการ ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้มากขึ้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป รวมทั้งได้ความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

3.3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ในส่วนของกำหนัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนัดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วพิจารณาเลือกวิธีการวัดและประเมินผลที่เหมาะสม และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

ที่กำหนดให้ชัดเจน ผู้ที่ส่วนร่วมในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นเดียวกัน ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนด คือ การประเมินตามสภาพจริง การสังเกตพฤติกรรม การตรวจแบบฝึก ผลงาน โครงการ หรือแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเองของผู้เรียน เพื่อนในชั้นเรียน และ/หรือผู้ปกครอง และการทดสอบ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้กำหนดการวัดและประเมินการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ได้แก่ การทดสอบการฟังโดยใช้แถบบันทึกเสียง วีดิทัศน์ หรือโทรทัศน์วงจรปิด การทดสอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศโดยให้ครูผู้สอนชาวต่างประเทศอ่านออกเสียงผ่านการถ่ายทอดสัญญาณภาพและเสียงทางโทรทัศน์วงจรปิด หรือบันทึกเสียงลงในแถบบันทึกเสียง แล้วนำไปเปิดให้ผู้เรียนฟัง การทดสอบในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมซึ่งครูผู้สอนต้องการควบคุมการสอบของผู้เรียนทุกห้องเรียนในระดับชั้นเดียวกันโดยพร้อมเพรียงกันด้วยการถ่ายทอดสัญญาณภาพครูผู้ควบคุมการสอบไปยังห้องเรียนและดำเนินการสอบพร้อมกัน

ส่วนปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ มีความกังวลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนดตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังมีจำนวนมาก และจะดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดได้ครบถ้วนหรือไม่

ในส่วนของ การแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานี้เนื่องจาก ต้องนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้จึงจะสามารถปรับปรุงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ภายหลัง

3.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ในส่วนของ การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ใดที่จะต้องจัดทำ จากนั้นตรวจสอบสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ แล้วพิจารณาจัดลำดับว่าจะจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ใดก่อน แล้วกำหนด

ผู้รับผิดชอบดำเนินการจัดทำ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และเจ้าหน้าที่ในศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ นอกจากนี้ ครูผู้สอนบางคนไม่ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนรู้เนื่องจาก มีสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการอยู่แล้ว สื่อการเรียนรู้บางประเภทต้องจัดซื้อ รวมทั้งมีผู้ที่ช่วยเหลือในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียน และในช่วงเปิดภาคเรียนโดยจัดทำก่อนการสอน ประมาณ 1 สัปดาห์ ครูผู้สอนทุกระดับชั้นนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษา และพลศึกษานำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้โดยการสืบค้นข้อมูล และรูปภาพ จากอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ทางการศึกษา และ ซีดีรอม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการสำหรับการดำเนินการจัดทำ วัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้บางประเภท การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดทำเว็บเพจ การใช้ กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหวจัดทำเป็นวีดิทัศน์ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำเป็นสื่อคอมพิวเตอร์ ช่วยสอน ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์ในการจัดเนื้อหา เพื่อนำเสนอประกอบการดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ และใช้ในการออกแบบสื่อการเรียนรู้บางประเภท เช่น รูปภาพ แผนภูมิ เป็นต้น ซึ่งลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำ ได้แก่ เอกสารต่างๆ รูปภาพ แผนภูมิ สื่อประติมากรรม อุปกรณ์ทดลองทางวิทยาศาสตร์ สื่อประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น โปรแกรมสำเร็จรูป เว็บเพจที่ครูผู้สอนและผู้เรียนจัดทำ แอปพลิเคชันเสียง วีดิทัศน์ และวีซีดี

ส่วนปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ ไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้ได้ครบทุกชิ้นตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตามที่ต้องการ เนื่องจากระยะเวลาในการดำเนินการจัดทำค่อนข้างน้อย และครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างน้อย

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอน ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยขอความช่วยเหลือและคำแนะนำจากครูผู้สอนที่ความรู้ ความชำนาญ ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่ ต้องการ รวมทั้งศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนรู้ทางเทคโนโลยีสารสนเทศและ

การสื่อสาร ผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย น่าสนใจมากขึ้น สื่อการเรียนรู้ที่ได้ตรงตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และความต้องการของครูผู้สอน นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น

3.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในส่วนของ การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน วางแผนการดำเนินการ โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นพิจารณาเป้าหมายของสถานศึกษา วิสัยทัศน์ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นกำหนดผังมโนทัศน์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น 2 ส่วน คือ กิจกรรมแนะแนวกับกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกระดับชั้นในโรงเรียนเพื่อกำหนดเป็นผังมโนทัศน์ของกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วจัดทำแผนการจัดการกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีให้สอดคล้องกับผังมโนทัศน์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่กำหนด ส่วนกิจกรรมชุมนุมครูผู้สอนที่รับผิดชอบจะเป็นผู้กำหนดแผนการจัดกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงปิดภาคเรียน และช่วงเปิดภาคเรียน ประมาณ 1 เดือน

3.5.1 กิจกรรมแนะแนว

การกำหนดกิจกรรมแนะแนวหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้ดำเนินการ เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนว และ กิจกรรมแนะแนวจะสอดแทรกอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และอยู่ในรูปของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นร่วมกันกำหนด ทั้งนี้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น

3.5.2 กิจกรรมนักเรียน

ส่วนกิจกรรมนักเรียนซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีโดยประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี รวมทั้งการวัดและประเมินผลการร่วมกิจกรรมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ส่วนกิจกรรมชุมนุมดำเนินการกำหนดโดยสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของผู้เรียน และผู้ปกครองเกี่ยวกับกิจกรรมชุมนุม รวมทั้งศึกษาความพร้อมของโรงเรียนเกี่ยวกับบุคลากรที่ความรู้ ความสามารถเฉพาะทาง อุปกรณ์ และสถานที่ จากนั้นพิจารณาข้อมูลทั้งหมดแล้วร่วมกับครูผู้สอนทุกระดับชั้นกำหนดกิจกรรมชุมนุม ผู้ที่มีส่วนร่วมกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการกำหนดกิจกรรมชุมนุม คือ ครูผู้สอนทุกระดับชั้น ผู้เรียน และผู้ปกครอง กิจกรรมชุมนุมที่กำหนดเป็นกิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมวิชาการ และกิจกรรมนันทนาการ รวมทั้งสิ้น 10 ชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ กิจกรรมชุมนุมบางกิจกรรม เช่น ชุมนุมคอมพิวเตอร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ และชุมนุมนาฏศิลป์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ แอ็บันท์ทีกเสียง และวีดีทัศน์ในการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ สร้างสรรค์ผลงานต่างๆ และการทดสอบ

สำหรับปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่สามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมได้ตามความต้องการของผู้เรียน และผู้ปกครองทุกคน เนื่องจาก ข้อจำกัดทางด้านบุคลากร หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง

ในการแก้ไขปัญหาของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดย กำหนดกิจกรรมชุมนุมที่มีผู้สนใจมากที่สุด 10 อันดับแรก แล้วให้ผู้เรียนทุกระดับชั้นเลือกกิจกรรมชุมนุมตามความสนใจ นอกจากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้ปกครองเกี่ยวกับการเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาเป็นวิทยากรในกิจกรรมชุมนุม ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ผู้เรียนทุกคนสามารถเลือกกิจกรรมชุมนุมที่กำหนดให้ครบทุกคนมีสถานที่และอุปกรณ์ต่างเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนที่เข้าร่วมชุมนุม รวมทั้งสามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมบางชุมนุมที่มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางไม่เพียงพอ

4. โรงเรียนวิชาแสนเกษม

โรงเรียนวิชาแสนเกษม เป็นโรงเรียนขยายโอกาส ตั้งอยู่บนเนื้อที่ 10 ไร่ ณ เขต หลักสี่ กรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ประกอบด้วย อาคารเรียน 10 หลัง ห้องเรียน 89 ห้อง มีห้องคอมพิวเตอร์จำนวน 3 ห้อง พร้อมด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 120 เครื่อง มีห้องปฏิบัติการทางภาษา 2 ห้อง ห้องโสตทัศนูปกรณ์ 2 ห้อง ประกอบด้วยอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ และสื่อประสมต่างๆ อาทิ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องฉายภาพ เครื่องเล่นวีดีทัศน์ และวีซีดี แถบบันทึกเสียง และวีซีดีการ์ตูน การศึกษา สारคดี และภาพยนตร์ เป็นต้น ปัจจุบันโรงเรียนวิชาแสนเกษมมีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 122 คน และ นักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 3,853 คน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ระดับชั้นละ 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 1 คน ของโรงเรียนวิชาแสนเกษม รวมทั้งสิ้น 17 คน ได้ผลข้อมูล ดังนี้

4.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนประชุมร่วมกันเพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 จากนั้น วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดทำเป็นตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผู้ที่มีส่วนร่วมในการแปลจุดมุ่งหมายหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับครูผู้สอน ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนทุกคน รวมทั้งที่ปรึกษาของโรงเรียน โดยดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ในระดับประถมศึกษา และครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษา นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยการสืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต ในเว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อประกอบการศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งจัดพิมพ์เป็นเอกสารและตารางวิเคราะห์หลักสูตร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และ

การเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของผลงานการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เอกสาร และประกอบอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา และตารางวิเคราะห์หลักสูตร ผลที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับจากการดำเนินการแปล จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจุดมุ่งหมาย สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาสาระในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้งได้หลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

สำหรับปัญหาในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูผู้สอนพบว่า ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย และไม่ชัดเจน ระยะเวลาในการศึกษาพิจารณาหลักสูตรโดยละเอียดค่อนข้างน้อย ความเคยชินกับการใช้หลักสูตรเก่า (หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 และหลักสูตรมัธยมศึกษา พ.ศ. 2533) มาเป็นระยะเวลาานานต้องปรับความเข้าใจในคำและข้อความที่ใช้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากพอสมควร รวมทั้งขาดความมั่นใจในการจัดทำเอกสาร และตารางวิเคราะห์ข้อมูลว่าถูกต้องเป็นมาตรฐานหรือไม่

ส่วนการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนสอบถามหรือขอคำแนะนำจากผู้บริหาร ครูผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งอาจารย์ผู้สอนในมหาวิทยาลัย พี่เลี้ยงที่ให้ความร่วมมือและช่วยเหลือการดำเนินงานของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการ โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของหน่วยงานต่าง ๆ คือ กรมวิชาการสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา และใช้เวลาในการศึกษารายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น ซึ่งผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น สามารถแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ และมีความมั่นใจในการจัดทำเอกสารและตารางวิเคราะห์หลักสูตรที่เป็นมาตรฐานเพิ่มมากขึ้น

4.2 การจัดทำกำหนดการสอน

ในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดย ครูผู้สอนทุกระดับชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุมร่วมกัน เพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น จากนั้นกำหนดโครงสร้างหลักสูตรในส่วนของขอบเขตของเนื้อหาสาระ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และระยะเวลาในการสอนในแต่ละเนื้อหาสาระ จากนั้นจัดทำปฏิทินการสอนของครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น แล้วกำหนดเนื้อหาสาระที่จะสอนลงในปฏิทินการสอนตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ สืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมทางอินเทอร์เน็ต เพื่อช่วยในการกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ นอกเหนือจากที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน รวมทั้งใช้เครื่องฉายภาพ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการนำเสนอข้อมูลการจัดทำกำหนดการสอนของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ กำหนดการสอนที่ได้มีลักษณะเป็นปฏิทินการสอน ประกอบด้วยวันที่ เดือน เนื้อหาสาระที่จะสอน กิจกรรมที่จะดำเนินการในปีการศึกษา และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละเนื้อหาสาระมีหน่วยเป็น ชั่วโมง นอกจากนี้ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดทำกำหนดการสอนในลักษณะของผังความคิด แบบบูรณาการกับกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น และกำหนดระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้โดยมีหน่วยเป็นชั่วโมง ส่วนผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน คือ ครูผู้สอนได้กำหนดการสอนที่ช่วยให้สะดวกในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งทำให้ครูผู้สอนสามารถเปลี่ยนแปลงกิจกรรมบางกิจกรรมที่กำหนดไว้ได้ตามความเหมาะสม และสถานการณ์ปัจจุบันได้

ส่วนปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา เนื่องจากได้รับความรู้ ความเข้าใจจากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีปัญหาเกี่ยวกับระยะเวลาที่กำหนดในกำหนดการสอนอาจไม่ตรงกับระยะเวลาที่ใช้จริง

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการ แก้ไขปัญหาในขั้นตอนการจัดทำกำหนดการสอน แต่ดำเนินการแก้ไขปัญหาในส่วนของกิจกรรม การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนมีความมั่นใจในระยะเวลาที่ใช้สอนที่กำหนดมากขึ้น

4.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

4.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ในเรื่องการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้นและทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษาตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน จากนั้นจึงพิจารณาเนื้อหาสาระหน่วยการเรียนรู้นำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละครั้งที่จะสอน ครูผู้สอนทุกระดับชั้นกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกับหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่ครูผู้สอนบางส่วนนำมาใช้โดยการจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดครูผู้สอนทุกคนกำหนดเป็นรายชื่อ จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การกำหนดให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศที่นักเรียนสนใจ ใช้ในการจัดทำรายงานชิ้นงานต่าง ๆ นำเสนอผลงานและค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมในเวลานอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียน และการให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการค้นคว้า หาความรู้

ส่วนปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากครูผู้สอนยึดแนวทางจากตารางวิเคราะห์หลักสูตร และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ทำให้สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ ส่วนครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประสบปัญหาเกี่ยวกับการใช้คำและข้อความในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ค่อนข้างยาก การแก้ไขปัญหในขั้นตอนการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากต้องนำแผนการจัดการเรียน

ส่วนการแก้ไขปัญหาคือครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนขอคำแนะนำจากหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้บริหารในการใช้คำแนะนำข้อความในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ดีขึ้น

4.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้นดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในหลักสูตรสถานศึกษา สาระการเรียนรู้ในการกำหนดการสอน และจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการใช้ทักษะกระบวนการคิด และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนบางส่วนร่วมกำหนดกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการโดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้เช่นเกี่ยวกับการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูผู้สอนยังค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางเว็บไซต์ ส่วนลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ การบรรยาย การสาธิต การอภิปราย การฝึกปฏิบัติ การใช้กระบวนการกลุ่ม การใช้สถานการณ์จำลองและบทบาทสมมติ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำรายงาน และการทำแฟ้มสะสมผลงาน กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต และวีดิทัศน์ ในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ร่วมกัน

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งในระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา มีความกังวลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดบางกิจกรรมอาจใช้เวลามากกว่าที่กำหนดไว้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยสถานที่ของโรงเรียนซึ่งมีจำกัด และไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนไม่สามารถดำเนินการได้เมื่อถึงเวลาจัดกิจกรรมจริง ครูผู้สอนมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างน้อย ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้

ในการดำเนินการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหานั้นขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ แต่แก้ไขปัญหานั้นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ให้กระชับและครอบคลุมเนื้อหาสาระให้มากที่สุด ในแต่ละครั้งที่สอน กำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้สถานที่ของโรงเรียนโดยจัดเป็นกลุ่มย่อยเพื่อเข้าใช้สถานที่ร่วมกัน นอกจากนี้ ครูผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารก่อนเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนแล้วจึงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ได้ ซึ่งผลจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนมีความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดมากขึ้น และสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้ได้มากขึ้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

4.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกคน ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากสาระการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วจึงเลือกสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ รวมทั้งกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รวมทั้งครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยมีหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการให้คำแนะนำ ครูผู้สอนทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ รวมทั้งใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้จากเว็บไซต์เกี่ยวกับการศึกษาทางอินเทอร์เน็ต ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุและของจริง เกมการศึกษา คอมพิวเตอร์ วิทยุทัศน์ วีซีดี ห้องสมุด ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ สิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกโรงเรียน รวมทั้งสถานที่

ต่างๆ ในชุมชนรอบโรงเรียน ครูผู้สอนกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่มีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ คอมพิวเตอร์ วิกิพีเดีย แอปพลิเคชันเสียง วิทยุ และเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

ส่วนปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ส่วนครูผู้สอนบางส่วนประสบปัญหา คือ ครูผู้สอนมีความรู้ในการใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ประเภทคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตค่อนข้างน้อย ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เนื่องจากข้อจำกัดของผู้เรียนซึ่งยังไม่สามารถดูแล และช่วยเหลือตนเองในการศึกษา และเรียนรู้ในแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษาในแหล่งการเรียนรู้แต่ละแห่ง

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนในการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนแก้ไขปัญหโดยสอบถามและขอคำแนะนำจากครูผู้สอนที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันเพื่อกำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและไม่มีข้อจำกัดในด้านตัวผู้เรียนและระยะเวลา นอกจากนี้ ครูผู้สอนเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมทั้งแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และเนื้อหาสาระที่จะสอนได้มากขึ้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

4.3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ในส่วนของการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้น และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการจัดการเรียนรู้ แล้วพิจารณาเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด ส่วนผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และ

คอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนด คือ การประเมินตามสภาพจริง การสังเกตพฤติกรรม การตรวจแบบฝึก ผลงาน หรือแฟ้มสะสมผลงาน การประเมินตนเองโดยผู้เรียน และประเมินโดยเพื่อนร่วมชั้น การทดสอบ และการทดสอบเชิงปฏิบัติ ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนด การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ได้แก่ การทดสอบการฟังโดยใช้แถบบันทึกเสียง การจัดพิมพ์เอกสารที่ใช้ในการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ จัดเก็บข้อมูลผลการทดสอบของผู้เรียน การประมวลผลการเรียนรู้ของผู้เรียน และหาค่า ความตรงตามเนื้อหา ความเที่ยง และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบแต่ละฉบับโดยใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมการวัดและประเมินผลสำเร็จรูป รวมทั้งการกำหนดให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูล จัดทำ รายงาน หรือผลงาน พร้อมกับนำเสนอผลงานด้วยคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โปรแกรมสำเร็จรูป และ เครื่องฉายภาพ

ส่วนปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอน ทุกคนไม่ประสบปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เนื่องจากครูผู้สอนทุกคนได้ รับคำแนะนำจากผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และอาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือ ตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของกระทรวง ศึกษาศึกษาธิการ

4.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ในส่วนของการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกระดับชั้นและ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้ ในส่วนของจุดประสงค์การเรียนรู้ และกำหนดการสอนในส่วนของเนื้อหาสาระว่ามีวัสดุหลักสูตรและ สื่อการเรียนรู้ใดที่จะต้องจัดทำ จากนั้นจึงกำหนดรูปแบบและประเภทของวัสดุหลักสูตรและ สื่อการเรียนรู้ที่จะดำเนินการจัดทำ แล้วจัดทำวัสดุ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ประกอบการ ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและ สื่อการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และระดับชั้นเดียวกัน รวมทั้ง หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ในช่วงปิดภาคเรียน และช่วงเปิดภาคเรียนโดยจัดทำก่อนการสนอประมาณ 1 สัปดาห์ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดย จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการดำเนินการจัดทำวัสดุ

หลักสูตรและสื่อการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ส่วนครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยีนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยการสืบค้นข้อมูล และรูปภาพจากอินเทอร์เน็ต ซีดี – รอม มาประกอบการจัดทำเอกสาร ใบความรู้ และใบงาน ซึ่งลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอน จัดทำ ได้แก่ เอกสารต่างๆ สื่อประดิษฐ์จากกระดาษ เช่น บัตรคำ แถบประโยค เกมคุณชั้นเรียน สื่อประเภทโปรแกรมสำเร็จรูป แถบบันทึกเสียง วิดิทัศน์ และซีดี – รอม ส่วนผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนมีสื่อการเรียนรู้ที่สวยงาม ทันสมัย หลากหลาย และน่าสนใจสำหรับผู้เรียนมากขึ้น

ส่วนปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ เนื่องจาก โรงเรียนมีความพร้อมในด้านวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และแหล่งค้นคว้าข้อมูลสำหรับการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้ วัสดุบางประเภทที่ใช้เป็นวัสดุเหลือใช้ หาง่ายในท้องถิ่น และผู้เรียนสามารถจัดหามาใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้เพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมได้ ส่วนครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมประสบปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนมีความรู้ ความชำนาญในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างน้อย

ในการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนได้รับความรู้เกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อมากขึ้น รวมทั้งสามารถดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนรู้ที่แปลกใหม่ น่าสนใจ และทันสมัยมากขึ้นด้วยตนเอง

4.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในส่วนของการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวางแผนการดำเนินการโดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนใน

แต่ละระดับชั้น แล้วให้คณะกรรมการแต่ละระดับชั้นดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำแนก กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนออกเป็นกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม จากนั้นกำหนดวัน และเวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของแต่ละระดับชั้น โดยไม่ให้ระยะเวลา ซ้ำซ้อนกัน แล้วกำหนดเนื้อหาสาระ และแนวการจัดกิจกรรมในแต่ละชั่วโมงตลอดปีการศึกษา ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้น ช่วงเวลาที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ช่วงปิดภาคเรียน

4.5.1 กิจกรรมแนะแนว

ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้ ดำเนินการ เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนว และ กิจกรรมแนะแนวจะสอดแทรกอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ อยู่ในรูปของกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นร่วมกันกำหนด แต่หัวหน้า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการกำหนดกิจกรรม แนะแนวของครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น

4.5.2 กิจกรรมนักเรียน

ส่วนกิจกรรมนักเรียนซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และ กิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมลูกเสือเนตรนารีโดยประชุมร่วมกับ ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี รวมทั้งการวัดและประเมินผลการร่วมกิจกรรมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ส่วนกิจกรรมชุมนุมดำเนินการ กำหนดโดย ประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดกิจกรรมชุมนุมให้มีความสอดคล้อง หรือเกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการ กำหนดกิจกรรมกิจกรรมชุมนุมกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในแต่ละระดับชั้น ลักษณะกิจกรรมนักเรียนที่กำหนด คือ กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรม ชุมนุมซึ่งเกี่ยวกับด้านกีฬา นันทนาการ และสาระการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้า กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรม นักเรียนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้ประกอบการดำเนินการด้วยเครื่องฉายภาพ

ข้ามศัวรรษ กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ กิจกรรมชุมนุมคอมพิวเตอร์ โดยกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ในการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ สร้างสรรค์ผลงานต่างๆ และการทดสอบ

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจาก ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นและแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ และแสดงความคิดเห็นในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นอย่างดี ทำให้สะดวกในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และได้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน ผู้เรียน สถานที่ และบุคลากรของโรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. โรงเรียนปรีดีเปรมวิทยาลัย

โรงเรียนปรีดีเปรมวิทยาลัย เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ ณ เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยอาคารเรียนจำนวน 4 หลัง ห้องเรียนจำนวน 38 ห้องเรียน ห้องปฏิบัติการทางภาษาจำนวน 1 ห้อง ห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งภายในมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ อาทิ โทรศัพท์ วิทยุ คอมพิวเตอร์เพื่อการสืบค้นข้อมูล เครื่องเล่นวีดิทัศน์ และวีซีดี แถบบันทึกเสียง วีดิทัศน์ และวีซีดีการศึกษา และภาพยนตร์ รวมทั้งห้องคอมพิวเตอร์จำนวน 2 ห้อง เครื่องคอมพิวเตอร์ประมาณ 95 เครื่อง ปัจจุบันมีผู้บริหารและครูผู้สอนรวม 75 คน และมีนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 1,329 คน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ละ 1 คน รวม 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนจำนวน 1 คน ของโรงเรียนปรีดีเปรมวิทยาลัย รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้ผลข้อมูล ดังนี้

5.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ คณะกรรมการสถานศึกษา คณะกรรมการวิชาการ ประชุมร่วมกันเพื่อรับทราบการดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นครูผู้สอนทุกระดับชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อวิเคราะห์จุดมุ่งหมายและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่อไป โดยดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากอินเทอร์เน็ต การจัดพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ ใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องฉายภาพประกอบการประชุมเพื่อวิเคราะห์หลักสูตรและเสนอผลการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ลักษณะของผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เอกสารเป็นรูปเล่มและประกอบอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา ผลที่ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ

ได้รับความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น สามารถดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้

สำหรับปัญหาในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย เนื่องจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลักสูตรใหม่ ค่าและข้อความที่ใช้อยากแก่ความเข้าใจ

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหโดยศึกษาและทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานอีกครั้ง นำเอกสารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาศึกษาเพิ่มเติม และเข้าร่วมประชุมหรือรับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อมีหน่วยงานจัดขึ้น ผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการดำเนินการใช้หลักสูตรต่อไป มีความมั่นใจในการนำหลักสูตรไปใช้มากขึ้น

5.2 การจัดทำกำหนดการสอน

ในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่าครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดย ครูผู้สอนทุกระดับชั้นในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ประชุมร่วมกันเพื่อพิจารณาหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดทำขึ้น จากนั้นพิจารณาเนื้อหาวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จำนวนคาบ และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละภาคเรียน นอกจากนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ได้ศึกษาเอกสารและตำราของกรมวิชาการ และสำนักพิมพ์เอกชน แล้วจัดทำเป็นกำหนดการสอนโดยดำเนินการจัดทำในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารและสร้างตารางด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ใช้เครื่องฉายภาพและคอมพิวเตอร์ในการประชุมพิจารณาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกคนกำหนดการสอนที่ได้มีลักษณะเป็นตาราง ซึ่งประกอบด้วย จำนวนสัปดาห์

ตลอดปีการศึกษาซึ่งจัดเป็นลำดับไว้ หัวข้อเรื่องที่จะสอนในแต่ละสัปดาห์ จำนวนชั่วโมงที่ใช้ในแต่ละเรื่องการสอน นอกจากนี้จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับกำหนดการสอน พบว่ากำหนดการสอนที่จัดทำอยู่ในรูปเอกสารที่พิมพ์จากคอมพิวเตอร์ทั้งหมด ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนคือ ครูผู้สอนสามารถเตรียมการสอน และค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่จะสอนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่าครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ประสบปัญหาในการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมในแต่ละภาคเรียน ส่วนครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีประสบปัญหาเกี่ยวกับช่วงเวลาดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดจะต้องสอดคล้องกันทุกระดับชั้นซึ่งยากแก่การจัดชั่วโมงและเนื้อหาให้สอดคล้องต่อเนื่องในแต่ละระดับชั้น นอกจากนี้ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ประสบปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบของกำหนดการสอนซึ่งยังไม่มีมาตรฐานหรือรูปแบบที่ถูกต้องเหมาะสม

ในการแก้ไขปัญหามาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยประชุมร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อพิจารณาจัดเนื้อหาให้เหมาะสมอีกครั้ง ปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทุกระดับชั้นอีกครั้ง เพื่อปรับกำหนดการสอนให้สอดคล้องต่อเนื่องทุกระดับชั้น รวมทั้งศึกษารูปแบบของกำหนดการสอนจากเอกสารและสอบถามจากผู้ที่มีความรู้เพิ่มเติมซึ่งผลที่ได้จากการดำเนินการแก้ไขปัญหามา คือ ครูผู้สอนได้กำหนดการสอนที่กำหนดเนื้อหาในแต่ละสัปดาห์ได้เหมาะสมยิ่งขึ้น ครูผู้สอนทุกระดับชั้นในกลุ่มสาระการเรียนรู้สามารถจัดทำกำหนดการสอนที่มีความสอดคล้องทั้งระยะเวลาและกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนสามารถจัดทำกำหนดการสอนที่มีรูปแบบมาตรฐาน และถูกต้องเหมาะสมมากยิ่งขึ้น

5.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

5.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ในเรื่องการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและจุดมุ่งหมายในหลักสูตรสถานศึกษาตาม

กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน จากนั้นพิจารณาเนื้อหาสาระ และสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนปฏิบัติไว้แล้ว นำมากำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเองและร่วมกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยการจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์ เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ซึ่งลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดนั้น ครูผู้สอนทุกคนกำหนดเป็นรายชื่อไว้อย่างชัดเจนโดยแบ่งเป็นจุดประสงค์นำทาง และจุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การกำหนดให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารโดยการกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตในการศึกษาเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะ จัดทำผลงานและนำเสนอผลงานการกำหนดให้ผู้เรียนใช้สื่อประเภทโทรทัศน์และวิทยุเพื่อศึกษาเรียนรู้ และค้นคว้าข้อมูล รวมทั้งการกำหนดให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

ส่วนปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ครบตามเนื้อหาสาระในระยะเวลาที่กำหนด

ในการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดย เลือกสาระที่สำคัญและสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้จริง จัดลำดับความยากง่ายของเนื้อหาสาระให้เหมาะสม ซึ่งผลที่ได้จากการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

5.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่าครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจุดประสงค์นำทาง และจุดประสงค์ปลายทาง จุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติและบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด นอกจากนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาเนื้อหาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ร่วมกำหนดกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วม ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ จัดพิมพ์เป็นเอกสาร แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ จัดพิมพ์เป็นเอกสารและจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอนต่าง ๆ ทางอินเทอร์เน็ตลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด คือ การฝึกทักษะ การปฏิบัติจริง การสาธิต การอธิบาย การใช้บทบาทสมมุติ การเรียนรู้ด้วยตนเองจากการค้นคว้าโดยเสรี การรายงาน การจัดทำผลงาน และการเรียนปนเล่น ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยให้ผู้เรียนค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการเรียนรู้จากทางอินเทอร์เน็ต ให้ผู้เรียนเสนอผลงานด้วยคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปพาวเวอร์พอยท์ การใช้วีดิทัศน์ในการนำเข้าสู่บทเรียนและการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปและเครื่องฉายภาพในการอธิบายเนื้อหาสาระของครูผู้สอนประกอบการสอน

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารรวมทั้งการจัดกิจกรรมในแหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างจำกัด

ในส่วนของการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหา

5.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยพิจารณาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ศึกษาสภาพและความพร้อมของผู้เรียนในการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และสื่อการเรียนรู้บางประเภทประกอบกิจกรรมการเรียนรู้แล้วจึงกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ครูผู้สอนในกลุ่มการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยสืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา จัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับรายการ และการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ รวมทั้งใช้ในการคัดลอกหรือจัดทำสำเนาตัวอย่างเอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการค้นหา ออกแบบ และจัดทำลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ ของจริง ของจำลอง คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป และเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต วิดีทัศน์ แผ่นซีดี รายการโทรทัศน์ และวิทยุ ห้องสมุด ห้องวิทยาศาสตร์ ศูนย์คอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และสถานที่ต่าง ๆ ในชุมชนรอบโรงเรียน เช่น สนามกีฬา วัด มหาวิทยาลัย เป็นต้น สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมี部分是เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ เว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เครื่องฉายสไลด์ โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ วิดีทัศน์ แผ่นซีดี แถบบันทึกเสียง ศูนย์คอมพิวเตอร์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา

ส่วนปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์ และอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ผู้เรียนใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้ค่อนข้างน้อย

เนื่องจากปัญหาในขั้นตอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่กิจกรรมการเรียนรู้ส่วนใหญ่ไม่เกี่ยวข้องกับ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเท่าที่ควร

ในส่วนของการแก้ไขปัญหของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอน ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยกำหนดให้ผู้เรียนใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารเป็นรายกลุ่ม และร่วมกำหนดเวลาในการเข้าใช้แหล่งการเรียนรู้ประเภท ห้องคอมพิวเตอร์กับหัวหน้าศูนย์คอมพิวเตอร์และครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกันและกลุ่มสาระ การเรียนรู้อื่น ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้และ แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มากขึ้น รวมทั้งสามารถ กำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่จะใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้โดยไม่ซ้ำซ้อนกับผู้เรียนห้องอื่น

5.3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ในส่วนของการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วพิจารณาเลือกวิธีการวัดและ ประเมินผลที่เหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดให้ชัดเจน ผู้ที่มีส่วนร่วม ในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ ระดับชั้นเดียวกัน ซึ่งครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดพิมพ์เอกสารประกอบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งจัดเก็บข้อมูล เกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูล ตามต้องการ ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนด คือ การประเมินตามสภาพจริง การสังเกตพฤติกรรม การตรวจแบบฝึกหัด หรือผลงาน การประเมินโดยเพื่อนในชั้นเรียน การทดสอบ และการทดสอบเชิงปฏิบัติครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ได้กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการ สื่อสารมาใช้ ได้แก่ การให้ผู้เรียนชมวีดิทัศน์เพื่อใช้ประกอบการทดสอบ การใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์ในการจัดทำรายงาน และนำเสนอผลงานของผู้เรียน

ส่วนปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ไม่สามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ต้องใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร

ในการแก้ไขปัญหามาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหามาโดยกำหนดให้ผู้เรียนใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารภายนอกโรงเรียน และนอกเวลาเรียน ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหามา คือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มากขึ้น

5.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ในส่วนของการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยศึกษาแผนการจัดการเรียนรู้และหลักสูตรสถานศึกษาว่ามีวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่จะต้องจัดทำ พร้อมกับตรวจสอบสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วจากนั้น ดำเนินการจัดทำหรือจัดซื้อสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน และเจ้าหน้าที่พัสดุ ครูผู้สอนบางส่วนไม่ได้ดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนรู้เนื่องจาก มีสื่อการเรียนรู้ที่ต้องการอยู่แล้ว สื่อการเรียนรู้บางประเภทต้องจัดซื้อ รวมทั้งมีผู้ช่วยเหลือในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำได้ด้วยตนเอง ครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียน และในช่วงเปิดภาคเรียนโดยจัดทำก่อนการสอนประมาณ 1 สัปดาห์ หรือ 1 วัน และในช่วงวันหยุดราชการ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ สืบค้นข้อมูล และรูปภาพจากอินเทอร์เน็ต การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปพาวเวอร์พอยท์ในการจัดทำเนื้อหาเพื่อนำเสนอในการสอน ซึ่งลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำ ได้แก่

สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อประติมากรรม สื่อประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เช่น โปรแกรมสำเร็จรูป พาวเวอร์พอยท์ แอปพลิเคชันเสียง และแผ่นสไลด์

ส่วนปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาเนื่องจากโรงเรียนให้การสนับสนุน ส่งเสริมเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี ประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำสื่อการเรียนรู้ประเภทสื่อคอมพิวเตอร์ เช่น โปรแกรมพาวเวอร์พอยท์ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน รวมทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับสถานที่ คือ ศูนย์คอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับจำนวนครูผู้สอน ซึ่งต้องกำหนดเวลาในการเข้าใช้สถานที่ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดทำสื่อการเรียนรู้ได้สะดวก

ในส่วนของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยใช้บริการจากร้านคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการจัดทำสื่อซอฟต์แวร์ และใช้เครื่องมืออุปกรณ์ที่มีอยู่ที่บ้านของตนเอง ผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ตรงตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ และตรงตามความต้องการของครูผู้สอน

5.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในส่วนของการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวางแผนการดำเนินการ โดยศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็น 3 ส่วน คือ กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยการประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกระดับชั้นในโรงเรียนเพื่อกำหนดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วกำหนดครูผู้สอนรับผิดชอบดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุมให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงปิดภาคเรียน ต่อเนื่องถึงช่วงเปิดภาคเรียน

5.5.1 กิจกรรมแนะแนว

ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการโดยร่วมประชุมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเพื่อกำหนดผู้ดำเนินกิจกรรมแนะแนว จากนั้นกำหนดให้ครูผู้สอนที่รับผิดชอบ กำหนดหัวข้อเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวซึ่งจำแนกเป็น การแนะแนวอาชีพ การแนะแนวการศึกษาต่อ และการแนะแนวผู้เรียนรายบุคคล จากนั้นครูผู้รับผิดชอบในแต่ละระดับชั้นร่วมกันกำหนดระยะเวลา และกิจกรรมแนะแนวที่จะจัดตลอดปีการศึกษา แล้วนำเสนอหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกิจกรรมแนะแนวที่กำหนดในแต่ละระดับชั้น หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวโดยจัดพิมพ์รายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวในแต่ละระดับชั้นด้วยคอมพิวเตอร์ กิจกรรมแนะแนวที่กำหนดไม่มีส่วนที่เกี่ยวข้อกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารนอกจากการจัดพิมพ์เอกสาร และใบความรู้ต่างๆ ประกอบการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

5.5.2 กิจกรรมนักเรียน

ส่วนกิจกรรมนักเรียนซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีโดยประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นในการกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง การจัดกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี รวมทั้งการวัดและประเมินผลการร่วมกิจกรรมกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ส่วนกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดโดยร่วมประชุมกับครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมชุมนุม จากนั้นจึงให้หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันพิจารณา และกำหนดกิจกรรมชุมนุมที่มีความเกี่ยวข้องในสาระการเรียนรู้ หรือครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความสามารถในกลุ่มสาระการเรียนรู้ของใคร รวมทั้งศึกษาความต้องการของผู้เรียน จากนั้นจึงกำหนดกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน โดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมนักเรียนทั้งกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม ซึ่งกิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ซึ่งมีประมาณ 35 ชุมชน ซึ่งกิจกรรมนักเรียนทั้งกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุมมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนของ การจัดพิมพ์เอกสารต่าง ๆ การใช้คอมพิวเตอร์จัดพิมพ์รายงาน และสร้างสรรค์ผลงานต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ กิจกรรมชุมนุมบางกิจกรรม เช่น

ชุมนุมคอมพิวเตอร์ ชุมนุมภาษาอังกฤษ และชุมนุมนาฏศิลป์โดยใช้คอมพิวเตอร์ แลบบันทึกลีขียง และวีดิทัศน์ในการฝึกปฏิบัติ ฝึกทักษะ สร้างสรรค์ผลงาน และการทดสอบ

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมได้ตามความต้องการของผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ศึกษาข้อมูล และความต้องการจากผู้เรียนก่อนดำเนินการกำหนดกิจกรรมชุมนุม ทำให้ผู้เรียนแต่ละระดับชั้นสามารถเลือกกิจกรรมชุมนุมตามที่ต้องการ อุปกรณ์ต่างๆ มีเพียงพอกับจำนวนผู้เรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชุมนุม รวมทั้งสามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมบางกิจกรรมที่มีปัญหาเกี่ยวกับบุคลากร หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางไม่เพียงพอ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

6. โรงเรียนสราญหทัยศึกษา

โรงเรียนสราญหทัยศึกษาเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 12 ไร่ ณ อำเภอท่าม่วง จังหวัด กาญจนบุรี เปิดสอนตั้งแต่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยอาคารเรียน 5 หลัง ห้องเรียน 48 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์จำนวน 1 ห้อง พร้อมด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ประมาณ 100 เครื่อง ห้องโสตทัศนูปกรณ์ 1 ห้อง ซึ่งจัดเก็บอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ประเภท โทรทัศน์ วิทยุ เครื่องเล่นวีดิทัศน์ วีซีดี แอบบันทิกเสียง และวีดิทัศน์การศึกษา ปัจจุบันโรงเรียนมีผู้บริหาร และครูผู้สอนรวม 97 คน และนักเรียนจำนวนทั้งสิ้น 2,277 คน

จากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษา ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ กลุ่มละ 1 คน รวม 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน ของโรงเรียนสราญหทัยศึกษา รวมทั้งสิ้น 9 คน ได้ผลข้อมูลดังนี้

6.1 การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยมีขั้นตอนในการดำเนินการ คือ ประชุมร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งผู้แทนคณะครูจากโรงเรียนในสหวิทยาเขตการศึกษา จำนวน 5 โรงเรียน เพื่อศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 แล้วสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันทุกโรงเรียน จากนั้น ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม และชุมชนของโรงเรียน แล้วพิจารณากำหนดเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ของโรงเรียนไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายหลักสูตรกับครูผู้สอน คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยสืบค้นข้อมูลประกอบการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทางอินเทอร์เน็ตในเว็บไซต์ต่างๆ เช่น เว็บไซต์ของกระทรวงศึกษาธิการ และเว็บไซต์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้นอกจากนี้ ครูผู้สอน

ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดพิมพ์เป็นเอกสารประกอบในหลักสูตรสถานศึกษาด้วยคอมพิวเตอร์ โดยผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีลักษณะเป็นเอกสารประกอบในหลักสูตรสถานศึกษา ผลที่ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ ได้หลักสูตรสถานศึกษาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ต่อไป และมีความรู้ ความเข้าใจในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น

ส่วนปัญหาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษามีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างน้อย ทำให้การดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และวิเคราะห์รายละเอียดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นไปค่อนข้างยาก

ในการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยติดต่อขอคำแนะนำเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานจากอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาศึกษา วิเคราะห์อีกครั้ง ซึ่งผลที่ได้รับจากการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากยิ่งขึ้น และสามารถดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรสถานศึกษาและแผนการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น

6.2 การจัดทำกำหนดการสอน

ในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดยร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา จากนั้นจึงกำหนดเนื้อหาที่ผู้เรียนจะต้องเรียนตลอดปีการศึกษาโดยกำหนดเนื้อหาเป็นเรื่อง รวมทั้งจัดเรียงความยากง่ายของเนื้อหา จากนั้นจึงจัดลำดับเนื้อหาให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่จะใช้ในการเรียนของผู้เรียนตลอดปีการศึกษา ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนคือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนด้วยตนเอง ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนในช่วงปิดภาคเรียน รวมทั้งนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำ

กำหนดการสอนโดยจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ กำหนดการสอนที่จัดทำมีลักษณะเป็นตารางประกอบด้วย เนื้อหาในแต่ละสาระ ระยะเวลาที่ใช้เป็นรายสัปดาห์ รวมทั้งจำนวนชั่วโมงที่ใช้ในแต่ละเนื้อหา ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้รับผลจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนคือ ได้ทราบถึงเนื้อหาโดยรวมที่จะสอนตลอดปีการศึกษา สามารถเตรียมความพร้อมในการค้นคว้าหาข้อมูลที่จะใช้ในแต่ละเนื้อหา นอกจากนี้ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศสามารถจัดทำกำหนดการสอนให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้ทราบถึงเนื้อหาที่จะศึกษาตลอดปีการศึกษา และสามารถเตรียมความพร้อมของตนเองก่อนที่จะร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดขึ้น

ส่วนปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน เนื่องจากครูผู้สอนได้รับคำแนะนำและความช่วยเหลือจากคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยที่ให้ความช่วยเหลือตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ รวมทั้งครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีจำนวนมากช่วยให้การดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนสำเร็จลุล่วงได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

6.3 การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

6.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

ในส่วนของการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวังในหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาสาระในแต่ละชั่วโมงเรียนที่กำหนดไว้ในกำหนดการสอน แล้วกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบตามที่กำหนด ซึ่งครูผู้สอนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะร่วมกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้กับผู้เรียนในกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรม โดยครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียน ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยจัดพิมพ์จุดประสงค์การเรียนรู้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์

และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นรายชื่อโดยจำแนกเป็นจุดประสงค์ในด้านความรู้ จุดประสงค์ในด้านกระบวนการและจุดประสงค์ด้านทักษะ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้งานอาชีพและเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ การกำหนดให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตในการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะ และจัดทำผลงานในรูปแบบต่าง ๆ การให้ผู้เรียนได้ใช้โทรทัศน์ วิทยุ และโปรแกรมการศึกษาเพื่อศึกษาเรียนรู้ และค้นคว้าข้อมูลที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งการกำหนดให้ผู้เรียนได้ตระหนักในคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการค้นคว้า หาคำความรู้

ส่วนปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื่องจากบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีจำนวนมาก ซึ่งทำให้ครูผู้สอนได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย และสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนได้รับคำแนะนำและความรู้เพิ่มเติมจากคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

6.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหาสาระที่จะสอนในแต่ละชั่วโมงแล้วจึงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดจะต้องมีความหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ส่วนครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมร่วมกับผู้เรียน โดยครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้คือ จัดพิมพ์ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของ

กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดได้แก่ การทำโครงงาน การฝึกปฏิบัติ การสาธิต การทดลอง การบรรยาย การอภิปราย การระดมความคิด การรายงาน และทัศนศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมีส่วนที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ใช้คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การจัดพิมพ์รายงานหรือเอกสาร กิจกรรมที่ผู้เรียนได้ชม วิดีทัศน์ และซีดีรอม รวมทั้งกิจกรรมที่ผู้เรียนฟังเสียงบทสนทนาจาก แถบบันทึกเสียง

ส่วนปัญหาการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ มีความกังวลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด อาจไม่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียน และไม่สามารถดำเนินการจัดกิจกรรมภายในเวลาที่กำหนดเมื่อปฏิบัติจริง ในการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอนที่ประสบปัญหา พบว่า ครูผู้สอนได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับสภาพและความสนใจของผู้เรียนในแต่ละห้อง กำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่น่าสนใจและแปลกใหม่สำหรับผู้เรียน รวมทั้งจัดช่วงเวลาของกิจกรรมให้เหมาะสมโดยตัดทอนช่วงเวลาสำหรับเนื้อหาบางเนื้อหาให้สั้นลง และเพิ่มระยะเวลาในการสอนสำหรับเนื้อหาที่สำคัญให้มากขึ้น ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมน่าสนใจ และสอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด

6.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้โดย พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ว่ากำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ใดบ้าง จากนั้นจึงกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม โดยครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ด้วยตนเอง และร่วมกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ นอกจากนี้ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ คือ จัดพิมพ์รายการสื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เป็นเอกสาร

ใบงาน ใบความรู้ แผนภูมิ ของจริง สื่อประสมประเภทวีดิทัศน์ แอบบันทิกเสียง ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ และสถานที่ต่างๆ ในชุมชนของโรงเรียน ซึ่งสื่อการเรียนรู้ และ แหล่งการเรียนรู้ที่ ครูผู้สอนกำหนดมีสวนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ สื่อประสมประเภทวีดิทัศน์ แอบบันทิกเสียง ห้องคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต

ส่วนปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ เนื่องจากบุคลากรในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีจำนวนมาก ซึ่งทำให้ครูผู้สอนได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย และสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนได้รับคำแนะนำและความรู้เพิ่มเติมจากคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งช่วยในการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งเรียนรู้สะดวก และมีความเหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ และกิจกรรมการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น

6.3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดย พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนดไว้แล้วเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ในกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรม ครูผู้สอนทุกคนกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ คือ จัดพิมพ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ลงในแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์ ซึ่งลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด ได้แก่ การสังเกตพฤติกรรม การทำแบบฝึกหัด การทดสอบ การทดสอบภาคปฏิบัติ การประเมินจากผลงานของผู้เรียน และการทำโครงการ ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนดการวัด และประเมินผลการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้กำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้จัดทำแบบฝึกหัดและแบบทดสอบ การทดสอบทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และนำเสนอผลงาน

รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลผลการเรียนรู้ และประมวลผลคะแนนของผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป

ส่วนปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่พบปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เนื่องจากบุคลากรส่วนใหญ่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้มีประสบการณ์ในการสอนค่อนข้างสูง ซึ่งทำให้ครูผู้สอนได้รับความคิดเห็นที่หลากหลาย และสามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนได้รับคำแนะนำและความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และมีประสิทธิภาพจากคณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

6.4 การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โดยพิจารณาในส่วนของวัสดุหลักสูตรว่ายังมีวัสดุหลักสูตรใดนอกเหนือจากหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ที่จะต้องจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำไว้ว่าได้กำหนดสื่อการเรียนรู้อะไรบ้าง จากนั้น ครูผู้สอนออกแบบสื่อการเรียนรู้และจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้แต่ละชั้นแล้วดำเนินการจัดทำหรือจัดหาสื่อการเรียนรู้ต่อไป ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้กับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียน และในช่วงเปิดภาคเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี และกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ คือ จัดพิมพ์เอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด รูปภาพ แผนภูมิต่าง ๆ ด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดทำเนื้อหาเพื่อนำเสนอด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อประติมากรรมประเภท รูปภาพ แผนภูมิ บัตรคำ สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารประเภทแถบบันทึกเสียง โปรแกรมสำเร็จรูป

และสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำมีส่วนร่วมที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ แอปพลิเคชันเสียง โปรแกรมสำเร็จรูป และสื่อคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ส่วนปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า ครูผู้สอนในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ไม่ประสบปัญหาในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ เนื่องจากวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่กำหนดง่ายต่อการจัดทำ และบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ประเภทต่างๆ มีจำนวนพอสมควร รวมทั้งสื่อการเรียนรู้บางประเภทสามารถให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำ หรือจัดหามาใช้เป็นสื่อการเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้ได้

6.5 การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยศึกษาแนวการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และคู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจึงพิจารณาจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนออกเป็น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม แล้วกำหนดเป็นแผนการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งขั้นตอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนคือ ประชุมร่วมกับผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อพิจารณาแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม แล้วกำหนดให้ผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมร่วมกันจัดทำแผนการจัดกิจกรรมโดยกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหาสาระ เวลา และการวัดและประเมินผลการทำงานกิจกรรมของผู้เรียน จากนั้นจึงนำเสนอต่อที่ประชุมโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อดำเนินการประชาสัมพันธ์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่อไป ซึ่งหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน

6.5.1 การกำหนดกิจกรรมแนะแนว

ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนว พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวโดยประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนวในโรงเรียน จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้ง โดยจัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของกิจกรรมแนะแนว หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวคือ ใช้คอมพิวเตอร์ในการจัดพิมพ์รายละเอียดของกิจกรรมแนะแนวเป็นเอกสาร

ซึ่งกิจกรรมแนะแนวที่กำหนดได้แก่ กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ กิจกรรมแนะแนวที่กำหนดมีกิจกรรมที่นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้คือ กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ โดยการจัดพิมพ์เอกสาร ใบความรู้ และจัดเก็บข้อมูลในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรมด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งการนำเสนอผลการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนว

6.5.2 การกำหนดกิจกรรมนักเรียน

ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมนักเรียนโดยประชุมร่วมกับครูผู้สอนทุกระดับเพื่อกำหนดกิจกรรมนักเรียน โดยกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารีนั้น ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นร่วมกันกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมระยะเวลา และการวัดและประเมินผลการร่วมกิจกรรมของผู้เรียน ส่วนกิจกรรมชุมนุม หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดกิจกรรมชุมนุม โดยให้มีความสอดคล้องกับจำนวน และความสามารถของครูผู้สอน หรือเกี่ยวข้องกับสาระในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมนักเรียน โดยใช้คอมพิวเตอร์จัดพิมพ์เอกสารเกี่ยวกับรายละเอียดกิจกรรม และการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งเอกสารที่ใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรม กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุมส่วนใหญ่ โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล จัดทำผลงานและนำเสนอผลงาน ใช้วิทยุในการฝึกทักษะการฟัง และประกอบการดำเนินกิจกรรม ใช้โทรทัศน์ วีดิทัศน์ และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ในการให้ผู้เรียนชมภาพยนตร์ ชมการแสดงต่างๆ รวมทั้งศึกษาเรียนรู้เนื้อหาสาระที่กำหนดในแต่ละกิจกรรมด้วยตนเอง

ส่วนปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการที่รับผิดชอบในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ทั้งกิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และกิจกรรมชุมนุม รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นจากผู้บริหารและผู้เรียนในการกำหนดกิจกรรมชุมนุมต่างๆ

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ในภาพรวมของโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน ตามกรอบแนวคิดในการวิจัย ซึ่งนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นตารางประกอบคำบรรยาย

ตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- ไม่ดำเนินการ	0
- ดำเนินการ	6
2. ขั้นตอนในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- ประชุมผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	5
- ประชุมผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	1
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- ครูผู้สอน	6
- ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	4
- ผู้บริหาร และ/หรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	1
- บุคคลที่ปรึกษาของโรงเรียน	1
4. ช่วงเวลาในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- ปีภาคเรียน	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
5. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ แปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสาร และ/หรือรายงานด้วยคอมพิวเตอร์	5
- ใช้สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ ทันสมัย และตรงตามความต้องการ และนำมาใช้ประกอบ การดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	5
- ใช้จัดเก็บข้อมูลในการดำเนินการเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ	2
- ใช้นำเสนอข้อมูลประกอบการประชุมดำเนินการด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ และชุดอุปกรณ์เครื่องฉายภาพ	1
6. ลักษณะของผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร- การศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- เป็นเอกสารประกอบอยู่ในหลักสูตรสถานศึกษา	6
- ตารางวิเคราะห์หลักสูตร	1
7. ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร- การศึกษาขั้นพื้นฐาน	
- มีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น	4
- สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประกอบการดำเนินการจัดทำ แผนการจัดการเรียนรู้	4
- สามารถดำเนินการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาได้	3
- ได้เห็นรายละเอียดของสาระในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้	2
- มีโอกาสฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการสืบค้นข้อมูล	1

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8. ปัญหาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	
- ไม่ประสบปัญหา	0
- ประสบปัญหา	6
8.1 ปัญหาที่ประสบคือ	
- ครูผู้สอนบางส่วนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย	6
- ครูผู้สอนบางส่วนดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของ- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างยาก	3
- ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาหลักสูตรค่อนข้างน้อย	1
ขาดความมั่นใจในความถูกต้องของผลงาน	1
8.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหา	
- ไม่มี	0
- มี	6

ตารางที่ 3 (ต่อ)

การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.3 การแก้ไขปัญหา	
- ขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้	4
- นำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาศึกษาอีกครั้ง	2
- ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มเติม	2
- เข้าร่วมการประชุม อบรม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร- การศึกษาขั้นพื้นฐาน	2
- เชิญศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ หรืออาจารย์จาก สถาบันอุดมศึกษาพี่เลี้ยงมาให้ความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	2
- ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับ- หลักสูตรเดิม	1
- จัดหาตัวอย่างเอกสารการแปลจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาศึกษาเป็นแนวทาง	1
8.4 ผลของการแก้ไขปัญหา	
- ครูผู้สอนสามารถดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตร สถานศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกขึ้น	5
- ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น	4
- ครูผู้สอนมีความมั่นใจมากขึ้นในการนำหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานไปใช้มากขึ้น	2
- ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของ- หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมากขึ้น	2
- ครูผู้สอนได้เป็นความคล้อยคลึง และความแตกต่าง ระหว่างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับหลักสูตรเดิม	1

จากตารางที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปรากฏผลดังนี้

ในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โรงเรียนทุกโรงดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โรงเรียนที่มีขั้นตอนดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยประชุมผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีจำนวน 5 โรง รองลงมาคือ ประชุมผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีจำนวน 1 โรง

สำหรับโรงเรียนที่มีผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน มีจำนวน 6 โรง รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 5 โรง ส่วนผู้บริหาร และ/หรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ และ บุคคลที่ปรึกษาของโรงเรียน มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

ในส่วนของช่วงเวลาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้น โรงเรียนทุกโรงดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้โดยการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และ/หรือรายงานด้วยคอมพิวเตอร์ รวมทั้งใช้สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการ และนำมาใช้ประกอบการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีจำนวน 5 โรงเท่ากัน รองลงมาคือ ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลการดำเนินการเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ และให้นำเสนอข้อมูลประกอบการประชุมดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป และชุดอุปกรณ์เครื่องฉายภาพ มีจำนวน 2 โรง และ 1 โรงตามลำดับ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เอกสารประกอบในหลักสูตรสถานศึกษา มีจำนวน 5 โรง รองลงมาคือ ตารางวิเคราะห์หลักสูตร มีจำนวน 1 โรง

โรงเรียนทุกโรงประสบปัญหาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โดยปัญหาที่โรงเรียนทุกโรงประสบ คือ ครูผู้สอนบางส่วนมีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย รองลงมาคือ ครูผู้สอนบางส่วนดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างยาก มีจำนวน 3 โรง ส่วนระยะเวลาในการศึกษา และทำความเข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย และครูผู้สอนบางส่วนขาดความมั่นใจในความถูกต้องของผลงานจากการดำเนินการ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

ส่วนการดำเนินการแก้ไขปัญหในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหาทุกโรงดำเนินการแก้ไขปัญห โดยขอคำแนะนำหรือปรึกษากับผู้รู้ มีจำนวน 4 โรง รองลงมาคือ นำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมาศึกษาอีกครั้ง เชิญศึกษานิเทศก์ ผู้เชี่ยวชาญ และ/หรืออาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความร่วมมือช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มเติม รวมทั้งเข้าร่วมการอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน ซึ่งผลของการแก้ไขปัญห พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่สามารถดำเนินการกำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรสถานศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกขึ้น มีจำนวน 5 โรง รองลงมา คือ ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น มีจำนวน 4 โรง นอกจากนี้ครูผู้สอนมีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากขึ้น และมีความมั่นใจมากขึ้นในการนำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไปใช้ มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการสอน

การจัดทำกำหนดการสอน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน	
- ไม่ดำเนินการ	0
- ดำเนินการ	6
2. ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน	
- ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระ และระยะเวลาที่กำหนด ในหลักสูตรสถานศึกษา แล้วกำหนดเนื้อหาที่จะสอน ตลอดปีการศึกษาโดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้ พร้อมกำหนด ระยะเวลาที่ใช้สอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้	3
- ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งเอกสาร และตำราเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ของกรมวิชาการหรือสำนักพิมพ์เอกชน จากนั้นกำหนดระยะเวลา ในปีการศึกษา แล้วจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด	2
- ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา แล้วจัดทำโครงสร้างของเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปี และระยะเวลาที่ใช้สอนแต่ละเนื้อหา จากนั้นจัดทำปฏิทินการสอน พร้อมจัดเนื้อหาสาระที่กำหนดลงในปฏิทินการสอน	1
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนกับครูผู้สอน	
- ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	6
4. ช่วงเวลาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน	
- ปิดภาคเรียน	6

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การจัดทำกำหนดการสอน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
5. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ	6
- ใช้นำเสนอข้อมูลประกอบการดำเนินการด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์และเครื่องฉายภาพ	2
- ใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ และกิจกรรมส่งเสริม การเรียนรู้ที่จะจัดขึ้นตลอดปีการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการ	2
6. ลักษณะของกำหนดการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำ	
- ตารางประกอบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์	4
- ตารางประกอบการเขียนด้วยลายมือ	2
- จัดพิมพ์เป็นความเรียงด้วยคอมพิวเตอร์	1
- จัดพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์เป็นปฏิทินการสอน	1
7. ผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน	
- ได้เตรียมความพร้อม และค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน	5
- ได้ทราบเนื้อหาที่จะสอนโดยรวมตลอดปีการศึกษา	3
- ได้กำหนดการสอนสำหรับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้	2
- สามารถกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่จัดภายนอกโรงเรียนลงในแผนการจัดการเรียนรู้	2
ตารางที่ 4 (ต่อ)	

การจัดทำกำหนดการสอน

จำนวนโรงเรียน

(n = 6)

8. ปัญหาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน

- ไม่ประสบปัญหา	3
- ประสบปัญหา	3

8.1 สาเหตุที่ครูผู้สอนไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการ คือ (n = 3)

- ได้รับความรู้ ความเข้าใจจากการศึกษาหลักสูตร
การศึกษาขั้นพื้นฐาน	1
- ได้ความรู้จากการอบรมของหน่วยงานต่างๆ	1
- ได้รับคำแนะนำ และความช่วยเหลือจากคณาจารย์
ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียน
ตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	1
- มีจำนวนบุคลากรค่อนข้างมากให้ความช่วยเหลือ
ในการดำเนินการร่วมกัน	2

8.2 ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบ คือ (n = 3)

- ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับ
ระยะเวลาในแต่ละภาคเรียนค่อนข้างยาก	2
- มีความกังวลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่กำหนด ไม่สามารถ
สอนได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนด	2
- ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือในการ
ดำเนินการ	1
- ช่วงเวลาของกิจกรรมบางกิจกรรมไปคาบเกี่ยวกับช่วงเวลา
ของกิจกรรมที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นกำหนด	1

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การจัดทำกำหนดการสอน

จำนวนโรงเรียน

(n = 6)

ก. การดำเนินการแก้ไขปัญหา (n = 3)

- ไม่มี	1
- มี	2

ข. ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหา โดย (n = 2)

- ขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้	1
- ปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระ การเรียนรู้เพื่อปรับกำหนดการสอนให้สอดคล้องกัน	1

ค. ผลของการแก้ไขปัญหา (n = 2)

- ครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน ได้สะดวกยิ่งขึ้น	1
- ครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน ให้สอดคล้องกับกำหนดการสอนของครูผู้สอนใน กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น	1

จากตารางที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการสอน ปรากฏผลดังนี้

ในการจัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนทุกโรงดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนที่มีขั้นตอนดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดย ครูผู้สอนทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระ และระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา แล้วกำหนดเนื้อหาที่จะสอนตลอดปีการศึกษา โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้พร้อมกำหนดระยะเวลาที่ใช้สอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ มีจำนวน 3 โรง ร่องลงมา คือ โรงเรียนที่ครูผู้สอนทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษารวมทั้งเอกสาร และตำราเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ของกรมวิชาการหรือสำนักพิมพ์เอกชน จากนั้นกำหนดระยะเวลาในปีการศึกษา แล้วจัดเนื้อหาในเหมาะสมกับระยะเวลาที่กำหนด มีจำนวน 2 โรง ส่วนโรงเรียนที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา แล้วจัดทำโครงสร้างของเนื้อหา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีและระยะเวลาที่ใช้สอน

แต่ละเนื้อหา จากนั้นจัดทำปฏิทินการสอนพร้อมจัดเนื้อหาสาระที่กำหนดลงในปฏิทินการสอน มีจำนวน 1 โรง

สำหรับโรงเรียนทุกโรงผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำกำหนดการสอนกับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

ในส่วนของช่วงเวลาที่ใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนนั้น โรงเรียนทุกโรงดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า โรงเรียนทุกโรงนำมาใช้โดยการจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์รวมทั้งจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ ส่วนโรงเรียนที่นำมาให้นำเสนอข้อมูลประกอบการดำเนินการด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และเครื่องฉายภาพ และใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับโครงการ และกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่จะจัดขึ้นตลอดปีการศึกษาของหน่วยงานต่างๆ จากเว็บไซต์ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการ มีจำนวน 2 โรงเท่านั้น

ในด้านลักษณะของกำหนดการสอนที่ครูผู้สอนจัดทำ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำกำหนดการสอนเป็นตารางประกอบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ มีจำนวน 4 โรง รองลงมา คือ จัดทำเป็นตารางประกอบการเขียนด้วยลายมือ มีจำนวน 2 โรง ส่วนโรงเรียนที่จัดทำกำหนดการสอนมีลักษณะเป็นการพิมพ์เป็นความเรียงด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์เป็นปฏิทินการสอน มีจำนวน 1 โรงเท่านั้น

สำหรับผลที่ครูผู้สอนได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า ครูผู้สอนในโรงเรียนส่วนใหญ่ได้เตรียมความพร้อม และค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน มีจำนวน 5 โรง ครูผู้สอนได้ทราบเนื้อหาที่จะสอนโดยรวมตลอดปีการศึกษา มีจำนวน 3 โรง และครูผู้สอนได้กำหนดการสอนสำหรับผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเตรียมความพร้อมก่อนการเรียนและช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้แก่ครูผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถกำหนดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่จัดภายนอกโรงเรียนลงในแผนการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรงเท่านั้น

โรงเรียนที่ประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน และโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน มีจำนวน 3 โรงเท่านั้น ซึ่งสาเหตุที่ครูผู้สอนในโรงเรียนไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการ เนื่องจากมีจำนวนบุคลากรค่อนข้างมากให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการร่วมกัน มีจำนวน 2 โรง ส่วนโรงเรียนที่ครูผู้สอนได้รับความรู้ ความเข้าใจจากการศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ความรู้จากการอบรมของหน่วยงานต่างๆ และได้รับคำแนะนำ และความช่วยเหลือจากคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียน

ตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน ส่วนโรงเรียนที่ประสบปัญหา ส่วนใหญ่ประสบปัญหา คือ การดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระยะเวลาในแต่ละภาคเรียนค่อนข้างยาก และครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่กำหนด ไม่สามารถสอนได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนด มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน ส่วนการขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ และช่วงเวลาของกิจกรรม บางกิจกรรมไปคาบเกี่ยวกับช่วงเวลาของกิจกรรมที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นกำหนด มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

สำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาในการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่มีการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 2 โรง โดยโรงเรียนที่ดำเนินการแก้ไขปัญหา โดยขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้ รวมทั้งปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อปรับกำหนดการสอนให้สอดคล้องกัน มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น และครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนให้สอดคล้องกับกำหนดการสอนของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	
- ไม่กำหนด	0
- กำหนด	6
2. ครูผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดย	
- ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ พร้อมกับพิจารณาเนื้อหาสาระที่กำหนด รวมทั้งสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แล้วกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้	2
- ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รวมทั้งได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่กำหนด	3
- ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาสาระ คำอธิบายรายวิชา แล้วกำหนดจุดประสงค์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	1
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	
- ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	1
- ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
4. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ	6
5. ลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด	
- กำหนดเป็นรายชื่อ	6
6. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
- ไม่มี	0
- มี	6
7. ส่วนที่มีความเกี่ยวข้องคือ	
- การกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตในการศึกษาเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะ จัดทำผลงานและนำเสนอผลงาน	6
- การกำหนดให้ผู้เรียนใช้สื่อประเภทโทรทัศน์และวิทยุเพื่อศึกษาเรียนรู้ และค้นคว้าข้อมูล	6
- การกำหนดให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้	6
8. ปัญหาในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	
- ไม่ประสบปัญหา	3
- ประสบปัญหา	3

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.1 ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบ คือ (n = 3)	
- ไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่กำหนด	1
- ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ	1
- มีความมั่นใจค่อนข้างน้อยในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดจะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้	1
- ไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร	1
8.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหา (n = 3)	
- ไม่มี	1
- มี	2
8.3 การดำเนินการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอน คือ (n = 2)	
- จัดหาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้จากหนังสือของสำนักพิมพ์เอกชนมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	1
- จัดลำดับความสำคัญ และความยาก – ง่ายของเนื้อหาสาระแต่ละส่วน แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาให้มากขึ้น	1

ตารางที่ 5 (ต่อ)

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.4 ผลของการแก้ไขปัญหา คือ (n = 2)	
- ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ สะดวกยิ่งขึ้น	1
- ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้ เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน	1

จากตารางที่ 5 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

ในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนที่มีขั้นตอนดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รวมทั้งได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่กำหนด มีจำนวน 3 โรง รองลงมา คือ ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ พร้อมกับพิจารณาเนื้อหาสาระที่กำหนด รวมทั้งสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติ แล้วกำหนดเป็นจุดประสงค์การเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรง ส่วนโรงเรียนที่ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง เนื้อหาสาระ คำอธิบายรายวิชา แล้วกำหนดจุดประสงค์ให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีจำนวน 1 โรง

ส่วนโรงเรียนที่มีผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 4 โรง รองลงมา คือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

ในส่วนของการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงนำมาใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสาร และใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ

สำหรับลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นรายข้อ

โรงเรียนทุกโรงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร โดยส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง คือ การกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และ อินเทอร์เน็ตในการศึกษาเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะ จัดทำผลงานและนำเสนอผลงาน การกำหนด ให้ผู้เรียนใช้สื่อประเภทโทรทัศน์และวิทยุเพื่อศึกษาเรียนรู้ และค้นคว้าข้อมูล และการกำหนดให้ ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

ในส่วนของปัญหาในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนที่ ประสบปัญหา และไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ มีจำนวน 3 โรง เท่ากันโดยปัญหาที่ประสบ คือ โรงเรียนไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหา ตามที่กำหนด ไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารได้เท่าที่ควร ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ และมีความมั่นใจค่อนข้างน้อยในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดจะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

สำหรับการดำเนินการแก้ไขปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนที่ ประสบปัญหาที่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 2 โรง ส่วนโรงเรียนที่ประสบปัญหาแต่ไม่มีการ ดำเนินการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 1 โรง ซึ่งโรงเรียนที่ประสบปัญหาดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยจัดหา ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้จากหนังสือของสำนักพิมพ์เอกชนมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนด จุดประสงค์การเรียนรู้และจัดลำดับความสำคัญ และความยาก – ง่ายของเนื้อหาสาระแต่ละส่วน แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาให้มากขึ้น มีจำนวน 1 โรง เท่ากัน สำหรับผลของการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนที่ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น และครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้เหมาะสมและ ครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

สำนักงานวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	
- ไม่กำหนด	0
- กำหนด	6
2. ครูผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โดย	
- ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดมุ่งหมายของหลักสูตร สถานศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม	2
- พิจารณาเนื้อหาสาระในแต่ละช่วงเวลาที่กำหนด แล้วเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ เนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่กำหนด	1
- พิจารณาผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และจุดประสงค์ การเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติ เพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	2
- ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระที่จะสอนในแต่ละ ชั่วโมง และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลาย เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	
- ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
4. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและ คอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามความต้องการ	6
- ใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากเว็บไซต์ การศึกษาต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการ	2
5. ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด	
- การฝึกทักษะ	5
- การทำรายงาน ผลงาน และ/หรือแฟ้มสะสมผลงาน	5
- การเรียนรู้ด้วยตนเอง	4
- การบรรยาย	4
- การใช้สถานการณ์จำลองและบทบาทสมมุติ	4
- การอภิปราย	3
- การปฏิบัติจริง	3
- การใช้กระบวนการกลุ่ม	3
- การทำโครงการ	2
- การศึกษานอกสถานที่	2
- การระดมสมอง	1
- การสร้างผังมโนทัศน์	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
6. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
- ไม่มี	0
- มี	6
7. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด	
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์	6
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำรายงานและผลงานต่างๆ	6
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องฉายภาพเพื่อนำเสนอผลงาน และประกอบการรายงาน	1
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์และซีดี – รวมเพื่อศึกษาและเรียนรู้	4
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสืบค้นข้อมูล และแสวงหาความรู้	6
- ให้ผู้เรียนชมภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ สารคดี หรือรายการทางโทรทัศน์	5
- ให้ผู้เรียนได้ฟังเสียงต่างๆ บทสนทนา นิทาน ดนตรี หรือเพลงจากแถบบันทึกเสียง แผ่นซีดี และรายการวิทยุ	6
- ให้ผู้เรียนชมรูปภาพต่างๆ จากแผ่นสไลด์	2
- ให้ผู้เรียนชม และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากโทรทัศน์วงจรปิด	1
- ให้ผู้เรียนจัดเก็บข้อมูลงานที่ได้รับมอบหมายลงในแผ่นดิสก์เก็ตเพื่อความปลอดภัยในการเก็บรักษาข้อมูล และความสะดวกในการจัดเก็บบันทึกซ้ำ และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลได้ตามความต้องการ	2
- ให้ผู้เรียนจัดส่งงานที่ได้รับมอบหมายด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์	1
- ให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาสาระบางส่วนในเว็บเพจที่ครูผู้สอนจัดทำขึ้น	1

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8. ปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
- ไม่ประสบปัญหา	1
- ประสบปัญหา	5
8.1 ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบ คือ (n = 5)	
- การกำหนดกิจกรรมค่อนข้างยาก เนื่องจากเนื้อหาสาระ มีจำนวนค่อนข้างมาก	1
- ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	1
- กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารได้ค่อนข้างน้อยและจำกัด เนื่องจากมีความรู้ ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างน้อย	2
- มีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ บางกิจกรรมอาจใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่กำหนด	1
- มีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ บางกิจกรรมอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สถานที่	1
8.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหา (n = 5)	
- ไม่มี	2
- มี	3

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.3 การแก้ไขปัญหาของครูผู้สอน คือ (n = 3)	
- พิจารณาสภาพของผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนแล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม	2
- ขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้	1
- ศึกษา หาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้	1
8.4 ผลของการแก้ไขปัญหา (n = 3)	
- ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สะดวกและมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	3
- ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มากขึ้น	1

จากตารางที่ 6 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

ในส่วนของ การดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนที่ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และโรงเรียนที่พิจารณาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง หน่วยการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง มีจำนวน 2 โรงเท่านั้น ส่วนโรงเรียนที่พิจารณาเนื้อหาสาระในแต่ละช่วงเวลาที่กำหนดแล้วเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่กำหนด และโรงเรียนที่ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระที่จะสอนในแต่ละชั่วโมง และกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีจำนวน 1 โรงเท่านั้น

สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 4 โรง

ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ รองลงมา คือ ใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากเว็บไซต์การศึกษาต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัย และตรงตามความต้องการ มีจำนวน 2 โรง

ส่วนลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดกิจกรรมการฝึกทักษะ และการทำรายงาน ผลงาน และ/หรือเพิ่มสะสมผลงาน มีจำนวน 5 โรงเท่ากัน รองลงมา คือ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การบรรยาย และการใช้สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ มีจำนวน 4 โรงเท่ากัน ส่วนการอภิปราย การปฏิบัติจริง การใช้กระบวนการกลุ่ม มีจำนวน 3 โรงเท่ากัน การทำโครงการ กับการศึกษานอกสถานที่ และการระดมสมองกับการสร้างผังมโนทัศน์ มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน และ 1 โรงเท่ากันตามลำดับ

โรงเรียนทุกโรงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยกำหนดให้ผู้เรียนฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำรายงาน และผลงานต่างๆ และให้ผู้เรียนได้ฟังเสียงต่าง ๆ บทสนทนา นิทาน ดนตรี หรือเพลงจากแถบบันทึกเสียง แผ่นซีดี และรายการวิทยุ มีจำนวน 6 โรงเท่ากัน รองลงมา คือ การกำหนดให้ผู้เรียนชมภาพเคลื่อนไหว ภาพยนตร์ สารคดี หรือรายการทางโทรทัศน์ มีจำนวน 5 โรง ส่วนการกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และซีดี – รอม เพื่อศึกษาและเรียนรู้ มีจำนวน 4 โรง การกำหนดให้ผู้เรียนจัดเก็บข้อมูลงานที่ได้รับมอบหมายลงในแผ่นดิสก์เก็ตเพื่อความปลอดภัยในการเก็บรักษาความสะดวกในการจัดเก็บ บันทึกซ้ำ และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ และการให้ผู้เรียนชมรูปภาพต่างๆ จากเครื่องฉายสไลด์มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน ส่วนการกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์และเครื่องฉายภาพนำเสนอผลงาน และประกอบกรรการรายงาน การกำหนดให้ผู้เรียนชม และร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จากโทรทัศน์วงจรปิด การกำหนดให้ผู้เรียนจัดส่งงานที่ได้รับมอบหมายด้วยจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ และการกำหนดให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาสาระบางส่วนในเว็บเพจที่ครูผู้สอนจัดทำ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

สำหรับปัญหาในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจำนวน 5 โรง ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจำนวน 1 โรง ซึ่งปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบ คือ

ครูผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ ค่อนข้างน้อยและจำกัด เนื่องจากมีความรู้ ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างน้อย มีจำนวน 2 โรงเรียน ส่วนการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ค่อนข้างยาก เนื่องจากเนื้อหาสาระมีจำนวนค่อนข้างมาก ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ บางกิจกรรมอาจใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่กำหนด และครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สถานที่ มีจำนวน 1 โรงเรียน

ในส่วนของการดำเนินการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหา มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามีจำนวน 3 โรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามีจำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยพิจารณาสภาพของผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนแล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม มีจำนวน 2 โรงเรียน ส่วนการขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 1 โรงเรียน สำหรับผลของการแก้ไขปัญหา พบว่า ในโรงเรียนส่วนใหญ่ ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สะดวก และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น มีจำนวน 3 โรงเรียน รองลงมาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มากขึ้น มีจำนวน 1 โรงเรียน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดสื่อการเรียนรู้
และแหล่งการเรียนรู้

การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	
- ไม่กำหนด	0
- กำหนด	6
2. ครูผู้สอนกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดย	
- พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ใดบ้าง แล้วกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องในแต่ละกิจกรรม	2
- พิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารของกรมวิชาการเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้	3
- พิจารณาเนื้อหาสาระที่กำหนด แล้วคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระนั้นๆ ให้เหมาะสม	1
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	
- ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4
- ผู้เรียน	2
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	1
- ผู้บริหาร และ/หรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	1

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
4. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนด	
สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	
- ใช้จัดพิมพ์รายการสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกำหนด และรายการสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์ เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ	6
- ใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ จากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและตรงตามความต้องการ	2
- ใช้คัดลอก หรือจัดทำสำเนาตัวอย่างเอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการค้นหา ออกแบบ และจัดทำ	2
5. ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด	
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์	6
- เอกสาร หรือสื่อสิ่งพิมพ์	6
- ของจริง	6
- ของจำลอง	3
- สื่อประติมากรรม	3
- รูปภาพ	3
- ห้องสมุด	6
- ห้องคอมพิวเตอร์	6
- ห้องวิทยาศาสตร์	2
- ห้องปฏิบัติการทางภาษา	2
- สถานที่ต่างๆ ในชุมชน	5
- สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ	2

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
6. การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่มีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	
- ไม่มี	0
- มี	6
7. สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ	
- สื่อทางโทรทัศน์ และวิทยุ	6
- สื่อประสมอิเล็กทรอนิกส์	6
- เครื่องฉายสไลด์	2
- เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ	1
- ห้องคอมพิวเตอร์	6
- ห้องปฏิบัติการทางภาษา	2
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ	1
8. การประสบปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	
- ไม่ประสบปัญหา	2
- ประสบปัญหา	4

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.1 ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบ คือ (n = 4)	
- ไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม เนื่องจากเนื้อหาสาระ บางส่วนต้องอาศัยสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้จริง หรือสื่อการเรียนรู้ประเภทอื่นที่มีความเหมาะสม	2
- มีความกังวลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้บางแห่งที่กำหนด อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนพอสมควรซึ่งต้องใช้ระยะเวลา และค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่อนข้างมาก	1
- ไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ เท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดด้านตัวผู้เรียน	1
- ไม่สามารถกำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร เนื่องจาก สถานที่ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน	1
8.2 การแก้ไขปัญหา (n = 4)	
- ไม่มี	1
- มี	3

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.3 การแก้ไขปัญหาของครูผู้สอน คือ (n = 3)	
- ศึกษาเอกสาร และเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1
- ร่วมปรึกษากับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น	1
- ศึกษา และค้นหาแหล่งการเรียนรู้ที่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียนและมีคุณสมบัติตามต้องการ	1
- ขอคำแนะนำและปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้	2
8.4 ผลของการแก้ไขปัญหา คือ (n = 3)	
- ครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มากขึ้น	2
- ครูผู้สอนมีความมั่นใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่กำหนดมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น	1
- ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น	3

จากตารางที่ 7 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

ในส่วนของการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการ ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้โดยพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารของกรมวิชาการเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 3 โรงเรียน รองลงมาคือ พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ว่าเกี่ยวข้องกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ใดบ้าง แล้วกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้สอดคล้องในแต่ละกิจกรรม และโรงเรียนที่พิจารณาเนื้อหาสาระที่กำหนดแล้วคัดเลือกสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระนั้นๆ ให้เหมาะสม มีจำนวน 2 โรงเรียน และ 1 โรงเรียนตามลำดับ

สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมกับผู้สอนในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 4 โรงเรียน รองลงมาคือ ผู้เรียน มีจำนวน 2 โรงเรียน ส่วนหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง ผู้บริหาร และ/หรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่ากัน

ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ รองลงมา คือ ใช้สืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้จากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและตรงตามความต้องการ และใช้คัดลอกหรือจัดทำสำเนาตัวอย่างเอกสาร ใบงาน แบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต เพื่อประหยัดเวลา และค่าใช้จ่ายในการค้นหาออกแบบ และจัดทำมีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน

ส่วนลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด โรงเรียนทุกโรงเรียนกำหนดเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ ของจริง และห้องคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ สถานที่ต่างๆ ในชุมชน มีจำนวน 5 โรงเรียน ส่วนของจำลอง สื่อประดิษฐ์ มีจำนวน 3 โรงเรียนเท่ากัน ส่วนห้องวิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางภาษา และสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ มีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน

โรงเรียนทุกโรงเรียนกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ สื่อทางวิทยุ และโทรทัศน์ สื่อประสมอิเล็กทรอนิกส์ และห้องคอมพิวเตอร์ รองลงมาคือ เครื่องฉายสไลด์ และห้องปฏิบัติการทางภาษา มีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน ส่วนเครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ และศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่ากัน

สำหรับปัญหาในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินการ มีจำนวน 4 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่

ประสบ คือ ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม เนื่องจากเนื้อหาสาระบางส่วนต้องอาศัยสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้จริง มีจำนวน 2 โรง รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้บางแห่งที่กำหนดอยู่ห่างไกลจากโรงเรียนพอสมควรซึ่งต้องใช้ระยะเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่อนข้างมาก และครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดด้านตัวผู้เรียน และครูผู้สอน ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร เนื่องจากสถานที่ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

ในส่วนของการดำเนินการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหา มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 3 โรง และโรงเรียนที่ไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 1 โรง ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดย ขอคำแนะนำและปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรง รองลงมาคือ ศึกษาเอกสาร และเข้ารับการอบรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร่วมปรึกษากับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งศึกษา และค้นหาแหล่งการเรียนรู้ที่ไม่ห่างไกลจากโรงเรียนและมีคุณสมบัติตามต้องการ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น มีจำนวน 3 โรง รองลงมาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มากขึ้น และครูผู้สอนมีความมั่นใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้ที่กำหนดมีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น มีจำนวน 2 โรง และ 1 โรงตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดการวัด
และประเมินผลการเรียนรู้

การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
- ไม่กำหนด	0
- กำหนด	6
2. ครูผู้สอนมีวิธีกำหนดการวัดและประเมินผล คือ	
- พิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วคัดเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้อง กับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด	3
- ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และ จุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นพิจารณาวิธีการวัด และ ประเมินผลที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ ที่คาดหวัง	3
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
- ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	4
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	2

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
4. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็น แฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความ สะดวกในการเรียกดูข้อมูลและเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ	6
5. ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด	
- การสังเกตพฤติกรรม	6
- การประเมินตามสภาพจริง	4
- การตรวจผลงาน แบบฝึกหัด และ/หรือแฟ้มสะสมผลงาน	6
- การทดสอบเชิงปฏิบัติ	6
- การทำโครงการ	2
5. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด	
- ไม่มี	0
- มี	6
6. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่นำมาใช้ คือ	
- คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป	6
- เครื่องฉายภาพ	3
- แถบบันทึกเสียง	2
- โทรทัศน์วงจรปิด	1
- กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว และวีดิทัศน์	1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
7. ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ โดย	
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ทดสอบทักษะเชิงปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์	6
- ให้ผู้เรียนจัดทำผลงานต่างๆ และรายงานด้วยคอมพิวเตอร์	1
- ใช้จัดพิมพ์เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์เครื่องฉายภาพนำเสนอผลงาน และประกอบการรายงาน	2
- ใช้กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว และโทรทัศน์วงจรปิดถ่ายทอด สัญญาณภาพครูผู้สอนเพื่อควบคุม และดำเนินการสอบของผู้เรียน	3
- ให้ผู้เรียนฟังแถบบันทึกเสียงเพื่อใช้ประกอบการทดสอบทักษะการฟัง	4
- ใช้บันทึกผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้ประมวลผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป	6
- ใช้ตรวจคำตอบจากกระดาษคำตอบด้วยคอมพิวเตอร์	2
- ใช้จัดเก็บข้อมูลแบบทดสอบและแบบฝึกหัดด้วยคอมพิวเตอร์	3
8. ปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	
- ไม่ประสบปัญหา	3
- ประสบปัญหา	3
8.1 ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบ คือ (n = 3)	
- มีความกังวลเกี่ยวกับระยะเวลาอาจไม่เพียงพอกับ การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางประการ	1
- ไม่สามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร	1
- มีความกังวลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางข้อ ที่กำหนดให้ผู้เรียนจัดทำผลงานนอกเวลาเรียน อาจจะไม่ได้รับ ผลงานของผู้เรียนตรงตามเวลาที่กำหนด	1

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
8.2 การดำเนินการแก้ไขปัญหา (n = 3)	
- ไม่มี	2
- มี	1
8.3 การแก้ไขปัญหของครูผู้สอน คือ (n = 1)	
- กำหนดให้ผู้เรียนหาโอกาสใช้สื่อการเรียนรู้ และ แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน และนอกเวลาเรียน	1
8.4 ผลของการแก้ไขปัญหาคือ (n = 1)	
- ครูผู้สอนสามารถกำหนดการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารได้มากขึ้น	1

จากตารางที่ 8 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ในด้านการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

ในส่วนของ การดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงดำเนินการ ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้แล้วคัดเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด และโรงเรียนที่ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นพิจารณาวิธีการวัด และประเมินผลที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มีจำนวน 3 โรงเท่านั้น

สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 4 โรง รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรง

ในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ

ส่วนลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกำหนด โรงเรียนทุกโรงเรียนกำหนดเป็นการสังเกตพฤติกรรม การตรวจผลงาน แบบฝึกหัด และ/หรือแฟ้มสะสมผลงาน ส่วนการประเมินตามสภาพจริง และการทำโครงการ มีจำนวน 4 โรงเรียน และ 2 โรงเรียนตามลำดับ

โรงเรียนทุกโรงเรียนกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ คือคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รองลงมา คือ เครื่องฉายภาพ และแถบบันทึกเสียงมีจำนวน 3 โรงเรียน และ 2 โรงเรียนตามลำดับ ส่วนกล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว และวีดีทัศน์ รวมทั้งโทรทัศน์วงจรปิด มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่ากัน โรงเรียนทุกโรงเรียนนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้โดยให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ทดสอบทักษะเชิงปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์ ใช้คอมพิวเตอร์จัดพิมพ์เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้บันทึกผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้ประมวลผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป รองลงมาคือ ให้ผู้เรียนฟังแถบบันทึกเสียงเพื่อใช้ประกอบการทดสอบทักษะการฟัง มีจำนวน 4 โรงเรียน ส่วนการใช้กล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหวและโทรทัศน์วงจรปิดถ่ายทอดสัญญาณภาพครูผู้สอนเพื่อควบคุมและดำเนินการสอบของผู้เรียน ใช้จัดเก็บข้อมูลแบบทดสอบและแบบฝึกหัดด้วยคอมพิวเตอร์ มีจำนวน 3 โรงเรียนเท่ากัน ส่วนการให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์เครื่องฉายภาพนำเสนอผลงาน และประกอบการรายงาน รวมทั้งใช้ตรวจคำตอบจากกระดาษคำตอบด้วยคอมพิวเตอร์ มีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน

สำหรับปัญหาในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โรงเรียนที่ประสบปัญหาในการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีจำนวน 3 โรงเรียนเท่ากัน ซึ่งปัญหาที่โรงเรียนประสบ คือ ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับระยะเวลาอาจไม่เพียงพอกับการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางประการ ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร และครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางข้อที่กำหนดให้ผู้เรียนจัดทำผลงานนอกเวลาเรียน อาจจะไม่ได้รับผลงานของผู้เรียนตรงตามเวลาที่กำหนด มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่ากัน

ในส่วนของการดำเนินการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหามีการดำเนินการแก้ไขปัญหามีจำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนที่ไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหามีจำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยกำหนดให้ผู้เรียนหาโอกาสใช้สื่อการเรียนรู้ และ

แหล่งการเรียนรู้ภายนอกโรงเรียน และนอกเวลาเรียน มีจำนวน 1 โรง ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มากขึ้น มีจำนวน 1 โรง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 9 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	
- ไม่ดำเนินการ	0
- ดำเนินการ	6
2. ขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	
- ศึกษาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ พร้อมกับพิจารณาว่าวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ใดบ้างที่จะต้องจัดทำ จากนั้นประชุมร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภท รวมทั้งจัดหา และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ แล้วดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	3
- ศึกษาวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ แล้วพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีสื่อการเรียนรู้ใดบ้างที่จะต้องจัดทำเพิ่มเติม จากนั้นครูผู้สอนกำหนดรูปแบบ พร้อมกับออกแบบสื่อการเรียนรู้แล้วจัดหาจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้แต่ละชิ้น แล้วดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	3
3. ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	
- ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้	6
- หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้	1
- เจ้าหน้าที่ธุรการ	1
- เจ้าหน้าที่พัสดุ	1
- เจ้าหน้าที่ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ	1

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
4. ช่วงเวลาดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	
- ปิดภาคเรียน	6
- เปิดภาคเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5
5. การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	
- ใช้จัดพิมพ์เอกสาร หรือสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และและคอมพิวเตอร์	6
- ใช้สืบค้นข้อมูล รูปภาพ ตัวอย่างแบบฝึกหัด แบบทดสอบในเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต	4
- ใช้ออกแบบสื่อการเรียนรู้บางประเภทด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์	1
- ใช้จัดทำเนื้อหาเพื่อนำเสนอประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์	4
- ใช้จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์	3
- ใช้จัดทำเว็บเพจ หรือเว็บไซต์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์	1
- ใช้บันทึกเสียงลงในแถบบันทึกเสียงด้วยเครื่องบันทึกเสียง	1
- ใช้บันทึกภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องถ่ายภาพเคลื่อนไหว	2
- ใช้จัดทำแผ่นภาพเคลื่อนไหวด้วยกล้องถ่ายภาพ	2

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
6. ลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนดำเนินการจัดทำ	
- เอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์	6
- สื่อประติมากรรม และอุปกรณ์การทดลอง	4
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์	5
- สื่อประสม	6
- โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และ/หรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	4
7. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนจัดทำมีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
- ไม่มี	0
- มี	6
8. วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ	
- แถบบันทึกเสียง	6
- โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน	5
- วีดิทัศน์	3
- แผ่นซีดี	3
- แผ่นสไลด์	5
- เว็บเพจ	1
9. ปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	
- ประสบปัญหา	3
- ไม่ประสบปัญหา	3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
9. สาเหตุที่ครูผู้สอนไม่ประสบปัญหา คือ (n = 3)	
- โรงเรียนให้การสนับสนุน และส่งเสริมเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และแหล่งค้นคว้าข้อมูลในการดำเนินการจัดทำ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	2
- วัสดุที่ใช้สำหรับจัดทำสื่อการเรียนรู้บางประเภทเป็นวัสดุเหลือใช้ และหาง่ายในท้องถิ่น และครูผู้สอนสามารถกำหนดให้ผู้เรียน จัดหาเพื่อจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้	2
- วัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่กำหนดส่วนใหญ่ง่ายต่อการจัดทำ	1
- มีบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดทำวัสดุหลักสูตร และ สื่อการเรียนรู้พอสมควร	1
10. ปัญหาที่ครูผู้สอนประสบ คือ (n = 3)	
- ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ ความชำนาญค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	1
- ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้ได้ครบทุกชิ้นตามที่กำหนด ในแผนการจัดการเรียนรู้	2
- ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารบางชิ้นได้	2
- ค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อการเรียนรู้บางประเภทค่อนข้างสูง	1
10.1 การดำเนินการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอน	
- ไม่มี	0
- มี	3

ตารางที่ 9 (ต่อ)

การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
10.2 ครูผู้สอนดำเนินการแก้ไขปัญหา โดย (n = 3)	
- ขอความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากผู้ที่มีความสามารถ และเชี่ยวชาญในการจัดทำสื่อการเรียนรู้	2
- ขอคำแนะนำ และปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้	2
- นำสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่มาใช้ทดแทน	1
- ดัดแปลงสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ตามต้องการ	1
- ศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร และตำราเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้	1
10.3 ผลของการแก้ไขปัญหาของครูผู้สอน คือ (n = 3)	
- ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ตรงตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้	3
- ครูผู้สอนมีความรู้ และจัดทำสื่อเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น	2
- ประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้	1

จากตารางที่ 9 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ปรากฏผลดังนี้

ในส่วนของกรดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรงดำเนินการ ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้โดยศึกษาวัดวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ พร้อมกับพิจารณาว่ามีวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ใดบ้างที่จะต้องจัดทำ

จากนั้นประชุม ร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้แต่ละประเภท รวมทั้งจัดหา และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้แล้วดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ และโรงเรียนที่ศึกษาวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ แล้วพิจารณาแผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีสื่อการเรียนรู้ใดบ้างที่จะต้องจัดทำเพิ่มเติม จากนั้นครูผู้สอนกำหนดรูปแบบ พร้อมกับออกแบบสื่อการเรียนรู้แล้วจัดหาจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้แต่ละชั้น แล้วดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 3 โรงเท่ากัน

สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีจำนวน 6 โรง รองลงมาคือ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ และเจ้าหน้าที่ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

ในส่วนของช่วงเวลาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนทุกโรง ดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน รองลงมาคือ ช่วงเปิดภาคเรียนก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีจำนวน 5 โรง

ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทุกโรงนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสารหรือสื่อสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ รองลงมา คือ ใช้สืบค้นข้อมูล รูปภาพ ตัวอย่างแบบฝึกหัด แบบทดสอบในเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ต และใช้จัดทำเนื้อหาเพื่อนำเสนอประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์ มีจำนวน 4 โรงเท่ากัน ส่วนการใช้จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์ มีจำนวน 3 โรง

ส่วนลักษณะของวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ โรงเรียนทุกโรงจัดทำเป็นเอกสาร และสื่อสิ่งพิมพ์ รวมทั้งสื่อประสม รองลงมาคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 5 โรง ส่วนสื่อประดิษฐ์ และอุปกรณ์การทดลอง และโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป และ/หรือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีจำนวน 4 โรงเท่ากัน

โรงเรียนทุกโรงจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งวัสดุหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ แลปบันทึกลงเสียงรองลงมาคือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีจำนวน 5 โรง ส่วนวีดิทัศน์ และแผ่นซีดี มีจำนวน 3 โรงเท่ากัน ส่วนแผ่นภาพเล็กลง และเว็บเพจ มีจำนวน 2 โรง และ 1 โรงตามลำดับ

สำหรับปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนที่ประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ และโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการ

ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร มีจำนวน 3 โรงเท่ากัน ส่วนโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรง ซึ่งสาเหตุที่โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหา คือ โรงเรียนให้การสนับสนุน และส่งเสริมเกี่ยวกับวัสดุ อุปกรณ์ สถานที่ และแหล่งค้นคว้าข้อมูลในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ และวัสดุที่ใช้สำหรับจัดทำสื่อการเรียนรู้บางประเภทเป็นวัสดุเหลือใช้และหาง่ายในท้องถิ่น และครูผู้สอนสามารถกำหนดให้ผู้เรียนจัดทำมาเพื่อจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน รองลงมา คือ วัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่กำหนดส่วนใหญ่่ง่ายต่อการจัดทำ มีบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้พอสมควร มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน ส่วนปัญหาที่โรงเรียนที่ประสบ คือ ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้ได้ครบทุกชิ้นตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ และไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารบางชิ้นได้ มีจำนวน 2 โรง รองลงมา คือ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความรู้ ความชำนาญค่อนข้างน้อยเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และค่าใช้จ่ายในการจัดทำสื่อการเรียนรู้บางประเภทค่อนข้างสูง มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

ในส่วนของการดำเนินการแก้ไขปัญห พบว่า โรงเรียนทุกโรงที่ประสบปัญหามีการดำเนินการแก้ไขปัญห ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยขอความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากผู้ที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ และขอคำแนะนำ และปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู มีจำนวน 2 โรงเท่ากัน รองลงมา คือ การนำสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่มาใช้ทดแทน การดัดแปลงสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่มาจัดทำเป็นสื่อการเรียนรู้ตามต้องการ และการศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร และตำราเกี่ยวกับการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน ซึ่งผลของการแก้ไขปัญห คือ ครูผู้สอนได้สื่อการเรียนรู้ตรงตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ มีจำนวน 3 โรง รองลงมาคือ ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น และประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 2 โรง และ 1 โรงตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
1. การวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
- หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	4
- หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นพิจารณากำหนดแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	2
2. ขั้นตอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
- ประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อกำหนดจุดประสงค์ และแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม	4
- ประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อกำหนดผังมโนทัศน์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วจึงจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมแนะแนว และกิจกรรมนักเรียน จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นจัดทำแผนการจัดกิจกรรมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม	1
- ประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียน เพื่อกำหนดคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของแต่ละระดับชั้น แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	1
4. ช่วงเวลาในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
- ปิดภาคเรียน	6
- เปิดภาคเรียน 1 เดือน	2

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
5. การกำหนดกิจกรรมแนะแนว	
- ไม่กำหนด	3
- กำหนด	3
5.1 สาเหตุที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่กำหนดกิจกรรมแนะแนว (n=3)	
- ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรม แนะแนวโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินการ	3
5.2 การดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนว (n=3)	
- หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอน ในแต่ละระดับชั้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนว จากนั้น ครูผู้สอนร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องในการ จัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้งตลอดปีการศึกษา และ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว	3
5.3 ผู้ที่มีส่วนร่วมกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการกำหนด กิจกรรมแนะแนว (n=3)	
- ครูผู้สอน	3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
5.4 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการกำหนด	
กิจกรรมแนะแนว (n=3)	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์	3
- ใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวเป็น แฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อ ความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ	3
- ใช้นำเสนอข้อมูลประกอบการประชุมดำเนินการด้วย คอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปและเครื่องฉายภาพ	1
5.5 กิจกรรมแนะแนวที่กำหนด ได้แก่ (n=3)	
- กิจกรรมโฮมรูม	2
- กิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ	2
- กิจกรรมให้คำปรึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3
5.6 กิจกรรมแนะแนวที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	
- ไม่มี	0
- มี	3
ก. กิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ (n = 3)	
- กิจกรรมโฮมรูม	2
- กิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ	2
- กิจกรรมให้คำปรึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคล	3

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
ข. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ใช้ในกิจกรรม	
แนะนำ คือ (n = 3)	
- คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป	3
- เครื่องฉายภาพ	1
ค. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกิจกรรม	
แนะนำ (n = 3)	
- ใช้จัดพิมพ์เอกสารประกอบการดำเนินการกิจกรรม	
แนะนำของครูผู้สอนด้วยคอมพิวเตอร์	3
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการกิจกรรม	
แนะนำของครูผู้สอนเป็นเพิ่มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ	3
- ใช้จัดเนื้อหาข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และน่าสนใจในการนำเสนอประกอบการดำเนินการ	
กิจกรรมแนะนำของครูผู้สอน	1
6. การกำหนดกิจกรรมนักเรียน	
- ไม่กำหนด	0
- กำหนด	6

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
6.1 การดำเนินการกำหนดกิจกรรมนักเรียน	
<ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จากนั้นครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมชุมนุมโดยให้มีความสอดคล้องหรือเกี่ยวข้องกับสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน แล้วให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมที่ผู้เรียนสนใจ 	4
<ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อศึกษาความพร้อมของบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง รวมทั้งอุปกรณ์และสถานที่ จากนั้น ร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นกำหนดกิจกรรมกิจกรรมชุมนุม ระยะเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรม จำนวนผู้เรียนที่จะรับในแต่ละชุมนุม แล้วให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมตามที่กำหนด 	1
<ul style="list-style-type: none"> - หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและครูผู้สอนทุกคนเพื่อสำรวจความต้องการของผู้เรียน เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน พร้อมทั้งศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ จากนั้นกำหนดกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามความสนใจ 	1

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
6.2 ผู้ที่มีส่วนร่วมกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน	
- ครูผู้สอน	6
- ผู้เรียน	1
- คณะกรรมการสถานศึกษา	1
6.3 การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมนักเรียน	
- ใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลข้อมูลการดำเนินการกำหนดกิจกรรมนักเรียนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ	6
- ใช้นำเสนอข้อมูลประกอบการประชุมดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป และเครื่องฉายภาพ	1
6.4 กิจกรรมนักเรียนที่กำหนด คือ	
- กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด	
- กิจกรรมชุมนุม	

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
6.5 กิจกรรมนักเรียนที่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	
- ไม่มี	0
- มี	6
ก. กิจกรรมนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้แก่	
- กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด	6
- กิจกรรมชุมนุม	6
ข. เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ใช้ในกิจกรรมนักเรียน คือ	
- คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป	6
- สื่อประสมอิเล็กทรอนิกส์	4
- แอพบนที่กเสียง	3

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
ค. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใน กิจกรรมนักเรียน	
- ใช้จัดพิมพ์เอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรม นักเรียนของครูผู้สอนด้วยคอมพิวเตอร์	6
- ใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรม นักเรียนของครูผู้สอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรม สำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการ เรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ	6
- ใช้จัดเนื้อหาข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และ คอมพิวเตอร์เพื่อนำเสนอประกอบการดำเนินกิจกรรม นักเรียนของครูผู้สอน	2
- ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์	6
- ให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ	4
- ให้ผู้เรียนศึกษา เรียนรู้จากภาพยนตร์ รายการ โทรทัศน์ และสารคดีต่างๆ	6
- ให้ผู้เรียนใช้แถบบันทึกเสียงในการฝึกปฏิบัติ และการ ทดสอบเกี่ยวกับดนตรี และนาฏศิลป์ และการ	6
7. ปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	
- ไม่ประสบปัญหา	4
- ประสบปัญหา	2

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
7.1 สาเหตุที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ประสบปัญหา (n = 4)	
- ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือ และแสดงความคิดเห็นในการกำหนด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	3
- มีการวางแผนโดยศึกษาความต้องการจากผู้เรียนทำให้ สามารถกำหนดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมได้เหมาะสม และ สอดคล้องกับสภาพโรงเรียน และความต้องการของ ผู้เรียน	1
7.2 ปัญหาที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประสบ คือ (n = 2)	
- ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมแนะแนวในส่วนของ การแนะแนว อาชีพ และการแนะแนวการศึกษาต่อ เนื่องจากผู้เรียน ในระดับประถมศึกษาไม่มีผู้ปกครองเป็นผู้ให้คำแนะนำ	1
- ไม่สามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมได้ตามความต้องการ ของผู้เรียนทุกคน เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านบุคลากร อุปกรณ์ และ/หรือสถานที่	1
7.3 การดำเนินการแก้ไขปัญหา (n = 2)	
- ไม่มี	1
- มี	1

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
ก. หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการแก้ไข	
ปัญหา โดย (n = 1)	
- พิจารณาคัดเลือกกิจกรรมชุมนุมที่มีผู้เรียนให้ ความสนใจมากที่สุด 10 อันดับแรกโดยให้ สอดคล้องกับบุคลากร อุปกรณ์ และสถานที่ ของโรงเรียน	1
- เชิญผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทางจากภายนอก โรงเรียนมาให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม ชุมนุมประเภทกิจกรรมเฉพาะทาง หรือกิจกรรม ที่มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรที่มีความสามารถ เฉพาะทาง	1
ข. หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนดำเนินการแก้ไข	
ปัญหา โดย (n = 1)	
- พิจารณาคัดเลือกกิจกรรมชุมนุมที่มีผู้เรียนให้ ความสนใจมากที่สุด 10 อันดับแรกโดยให้ สอดคล้องกับบุคลากร อุปกรณ์ และสถานที่ ของโรงเรียน	1
- เชิญผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทางจากภายนอก โรงเรียนมาให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรม ชุมนุมประเภทกิจกรรมเฉพาะทาง หรือกิจกรรม ที่มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรที่มีความสามารถ เฉพาะทาง	1

ตารางที่ 10 (ต่อ)

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	จำนวนโรงเรียน (n = 6)
ค. ผลของการแก้ไขปัญหาคือ (n = 1)	
- ผู้เรียนทุกคนสามารถเลือกกิจกรรมชุมนุมที่กำหนดให้	1
- หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมที่มีปัญหาทางด้านบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง	1

จากตารางที่ 10 ข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปรากฏผลดังนี้

ในส่วนของการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนที่ดำเนินการวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 4 โรงเรียนที่วางแผนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนรวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษาในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ จากนั้นพิจารณากำหนดแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 2 โรงเรียนที่มีขั้นตอนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อกำหนดจุดประสงค์ และแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม มีจำนวน 4 โรงเรียนที่ประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อกำหนดผังมโนทัศน์กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แล้วจึงจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมแนะแนวและกิจกรรมนักเรียน จากนั้นครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นจัดทำแผนการจัดกิจกรรมของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม และโรงเรียนที่ครูผู้สอนประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของแต่ละระดับชั้นแล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่านั้น

ส่วนช่วงเวลาที่ดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนทุกโรงเรียนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงปิดภาคเรียน รองลงมาคือ ช่วงเปิดภาคเรียน 1 เดือน มีจำนวน 2 โรงเรียน

ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนว พบว่า โรงเรียนที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมแนะแนว และโรงเรียนที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่กำหนดกิจกรรมแนะแนว มีจำนวน 3 โรงเรียนเท่ากัน ซึ่งโรงเรียนทุกโรงเรียนที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้กำหนดกิจกรรมแนะแนว เนื่องจาก ครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเป็นผู้ดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุน การดำเนินการ ส่วนโรงเรียนทุกโรงเรียนที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมแนะแนวโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนว จากนั้น ครูผู้สอนร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้งตลอดปีการศึกษา และจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมแนะแนว

สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน มีจำนวน 3 โรงเรียน

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนว พบว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ มีจำนวน 3 โรงเรียนเท่ากัน รองลงมาคือ ให้นำเสนอข้อมูลประกอบการประชุมดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปและเครื่องฉายภาพ มีจำนวน 1 โรงเรียน

ในส่วนของกิจกรรมแนะแนวที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนด ได้แก่ กิจกรรมให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีจำนวน 3 โรงเรียน รองลงมาคือ กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ มีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน

สำหรับกิจกรรมแนะแนวที่โรงเรียนกำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีจำนวน 3 โรงเรียน ซึ่งกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีจำนวน 3 โรงเรียน รองลงมาคือ กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ มีจำนวน 2 โรงเรียนเท่ากัน โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่โรงเรียนนำมาใช้ คือ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป มีจำนวน 3 โรงเรียน ส่วนเครื่องฉายภาพ มีจำนวน 1 โรงเรียน ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ โรงเรียนนำมาใช้จัดพิมพ์เอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ มีจำนวน 3 โรงเรียน ส่วนการนำมาใช้ในการจัดเนื้อหาข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อ

ความสะดวกรวดเร็ว และน่าสนใจในการนำเสนอประกอบการการดำเนินกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอน มีจำนวน 1 โรง

ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนทุกโรงกำหนดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จากนั้นครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมนักเรียน โดยในส่วนของกิจกรรมชุมนุมให้มีความสอดคล้อง หรือเกี่ยวข้องกับสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอนแล้วให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมที่ผู้เรียนสนใจ มีจำนวน 4 โรง รองลงมาคือ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อศึกษาความพร้อมของบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง รวมทั้งอุปกรณ์และสถานที่ จากนั้นร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นกำหนดกิจกรรมกิจกรรมชุมนุม ระยะเวลาที่ใช้ดำเนินกิจกรรม และจำนวนผู้เรียนที่จะรับในแต่ละชุมนุม แล้วให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมตามที่กำหนด และโรงเรียนที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาและครูผู้สอนทุกคนเพื่อสำรวจความต้องการของผู้เรียน เกี่ยวกับกิจกรรมนักเรียน พร้อมทั้งศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนในด้านบุคลากร อุปกรณ์และสถานที่ จากนั้นกำหนดกิจกรรมนักเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมตามความสนใจ มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

สำหรับผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน มีจำนวน 6 โรง รองลงมาคือ ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา มีจำนวน 1 โรงเท่ากัน

การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนทุกโรงใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการกำหนดกิจกรรมนักเรียนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ มีจำนวน 6 โรงเท่ากัน รองลงมาคือ ใช้นำเสนอข้อมูลประกอบการประชุมดำเนินการด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป และเครื่องฉายภาพ มีจำนวน 1 โรง

ในส่วนของกิจกรรมนักเรียนที่กำหนด พบว่า โรงเรียนทุกโรงกำหนดกิจกรรม ลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด รวมทั้งกิจกรรมชุมนุม

โรงเรียนทุกโรงกำหนดกิจกรรมนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ซึ่งมีกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด รวมทั้งกิจกรรมชุมนุม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป มีจำนวน 6 โรง รองลงมาคือ สื่อประสม อิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 4 โรง ส่วนแถบบันทึกเสียง มีจำนวน 3 โรง ซึ่งการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกิจกรรมชุมนุม โรงเรียนทุกโรงนำมาใช้จัดพิมพ์เอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรมนักเรียนของครูผู้สอนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการ

ดำเนินกิจกรรมนักเรียนของครูผู้สอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ การให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การให้ผู้เรียนศึกษา เรียนรู้จากภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ และสารคดีต่างๆ และการให้ผู้เรียนใช้แถบบันทึกเสียงในการฝึกปฏิบัติ และการทดสอบทางดนตรี และนาฏศิลป์ รองลงมาคือ ให้ผู้เรียนใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ และการใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์จัดเนื้อหาข้อมูลเพื่อนำเสนอประกอบการการดำเนินกิจกรรมนักเรียนของครูผู้สอน มีจำนวน 4 โรงเรียน และ 2 โรงเรียนตามลำดับ

สำหรับปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 4 โรงเรียน ส่วนโรงเรียนที่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 2 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นและกลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ความร่วมมือ และแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน มีจำนวน 3 โรงเรียน รองลงมาคือ มีการวางแผนโดยศึกษาความต้องการจากผู้เรียนทำให้สามารถกำหนดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมได้เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน และความต้องการของผู้เรียน มีจำนวน 1 โรงเรียน ซึ่งโรงเรียนที่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือไม่สามารถกำหนดกิจกรรมแนะแนวในส่วนของงานแนะแนวอาชีพ และการแนะแนวการศึกษาต่อ เนื่องจากผู้เรียนในระดับประถมศึกษาเป็นผู้ปกครองเป็นผู้ให้คำแนะนำ และไม่สามารถกำหนดกิจกรรมชุมนุมได้ตามความต้องการของผู้เรียนทุกคน เนื่องจากข้อจำกัดทางด้านบุคลากร อุปกรณ์ และ/หรือสถานที่ มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่านั้น

ในการแก้ไขปัญหาของการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหา มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา และโรงเรียนที่ไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหา มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่านั้น ซึ่งโรงเรียนที่ดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยพิจารณาคัดเลือกกิจกรรมชุมนุมที่มีผู้เรียนให้ความสนใจมากที่สุด 10 อันดับแรกโดยให้สอดคล้องกับบุคลากร อุปกรณ์ และสถานที่ของโรงเรียน รวมทั้งเชิญผู้ที่มีความสามารถเฉพาะทางจากภายนอกโรงเรียนมาให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมชุมนุมประเภทกิจกรรมเฉพาะทาง หรือกิจกรรมที่มีข้อจำกัดทางด้านบุคลากรที่มีความสามารถเฉพาะทาง มีจำนวน 1 โรงเรียนเท่านั้น

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ โรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 6 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูล คือ ครูผู้สอนและหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยสุ่มโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นที่เปิดสอนและสัดส่วนร้อยละ 50 ของโรงเรียนที่อยู่ในความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง และในโรงเรียนแต่ละโรงเรียนที่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้กลุ่มละ 1 คน ตามระดับชั้นที่ผู้วิจัยกำหนด คือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ / หรือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รวมทั้งหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนละ 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 70 คน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์โดยมีหน่วยการวิเคราะห์เป็นโรงเรียน ซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในแต่ละโรงเรียนก่อน จากนั้นจึงวิเคราะห์เป็นภาพรวมของโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียน ซึ่งวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละและนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบความเรียงและตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

ครูผู้สอนของโรงเรียนทั้งหมดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 46 – 50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนสูงกว่า 20 ปี ครูผู้สอนส่วนใหญ่เคยได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และในจำนวนครูผู้สอนที่เคยได้รับความรู้

ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ในเรื่อง การอบรมการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การอบรมการใช้อินเทอร์เน็ต และการอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป หน่วยงานที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้รับการอบรม คือ โรงเรียนที่ครูผู้สอนประจำการและสถาบันอุดมศึกษาสำหรับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนของโรงเรียนทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการสอนสูงกว่า 20 ปี และมีประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนต่ำกว่า 2 ปี หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกคนเคยได้รับความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในจำนวนหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่เคยได้รับความรู้ส่วนใหญ่ ได้รับความรู้ในเรื่องการอบรมเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น และการอบรมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ หน่วยงานที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้รับการอบรม คือ สำนักงานส่งเสริมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสถาบันอุดมศึกษา

2. สภาพและปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2.1 สภาพและปัญหาการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

โรงเรียนทั้งหมดมีการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนในการดำเนินการโดยประชุมผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารที่เกี่ยวข้องพร้อมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วงเวลาที่ใช้ในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้โดยการจัดพิมพ์เป็นเอกสารและหรือรายงาน รวมทั้งใช้สืบค้นข้อมูลจากเว็บไซต์ต่างๆ ทางอินเทอร์เน็ตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ทันสมัยและตรงตามความต้องการ และนำมาใช้ประกอบการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ลักษณะของผลงานจากการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คือ เอกสารประกอบในหลักสูตรสถานศึกษา

ปัญหาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พบว่า โรงเรียนทั้งหมด
ประสบปัญหาคือ ครูผู้สอนบางส่วนมีความรู้ ความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างน้อย
โรงเรียนทั้งหมดมีการแก้ไขปัญหาค่าดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดย
ขอคำแนะนำหรือปรึกษากับผู้รู้ ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาค่าดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดย
การกำหนดจุดมุ่งหมายในหลักสูตรสถานศึกษา และแผนการจัดการเรียนรู้ได้สะดวกขึ้น ครูผู้สอน
ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอน
มีความเข้าใจในการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมากขึ้น

2.2 สภาพและปัญหาการจัดทำกำหนดการสอน

โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอน
ดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดย ครูผู้สอนทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษาผลการเรียนรู้
ที่คาดหวัง สาระ และระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา แล้วกำหนดเนื้อหาที่จะสอน
ตลอดปีการศึกษา โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้พร้อมกำหนดระยะเวลาที่ใช้สอนในแต่ละ
หน่วยการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำกำหนดการสอนกับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระ
การเรียนรู้ ช่วงเวลาที่ใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการในช่วง
ปิดภาคเรียน ส่วนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำ
กำหนดการสอน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดนำมาใช้โดยการจัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์รวมทั้ง
จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนด้วยคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการ
เรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ ลักษณะของกำหนดการสอน
โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำกำหนดการสอนเป็นตารางประกอบการพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ ผลที่ครูผู้สอน
ได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนได้เตรียม
ความพร้อม และค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่จะสอน และได้ทราบเนื้อหาที่จะสอนโดยรวม
ตลอดปีการศึกษา

ปัญหาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอน
ดำเนินการจัดหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระยะเวลาในแต่ละภาคเรียนค่อนข้างยาก และ
ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่กำหนด ไม่สามารถสอนได้ครบตามระยะเวลาที่กำหนด

โรงเรียนส่วนใหญ่มีการแก้ไขปัญหาค่าดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าดำเนินการ คือ ขอคำ
แนะนำและปรึกษากับผู้รู้ รวมทั้งครูผู้สอนปรึกษาร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อ
ปรับกำหนดการสอนให้สอดคล้องกัน ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาค่าดำเนินการ พบว่า โรงเรียนสามารถดำเนินการ

จัดทำกำหนดการสอนได้สะดวกยิ่งขึ้น และครูผู้สอนสามารถดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนให้สอดคล้องกับกำหนดการสอนของครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น

2.3 สภาพ และปัญหาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2.3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการกำหนด

จุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รวมทั้งได้เรียนรู้เนื้อหาสาระครบถ้วนตามที่กำหนด ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดนำมาใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสาร และใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินการเป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูลและการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามความต้องการ ลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นรายข้อ โรงเรียนทุกโรงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยส่วนที่มีความเกี่ยวข้อง คือ การกำหนดให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ตในการศึกษาเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ฝึกทักษะ จัดทำผลงานและนำเสนอผลงาน การกำหนดให้ผู้เรียนใช้สื่อประเภทโทรทัศน์และวิทยุเพื่อศึกษาเรียนรู้ และค้นคว้าข้อมูลและการกำหนดให้ผู้เรียนตระหนักและเห็นคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้

ปัญหาในการดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนที่ประสบปัญหาส่วนใหญ่ประสบปัญหา คือ โรงเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามที่กำหนด ไม่สามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร ขาดบุคลากรที่มีประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือในการดำเนินการ และมีความมั่นใจค่อนข้างน้อยในจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด จะทำให้ผู้เรียนบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังและมาตรฐานการเรียนรู้

การแก้ไขปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ที่ประสบปัญหาดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยจัดหาตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้จากหนังสือของสำนักพิมพ์เอกชนมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้และจัดลำดับความสำคัญและความยาก – ง่ายของเนื้อหาสาระแต่ละส่วน แล้วกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้เหมาะสมและ

ครอบคลุมเนื้อหาให้มากขึ้น ผลของการแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนทุกโรงที่แก้ไขปัญหาคือ ครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้สะดวกยิ่งขึ้น และครูผู้สอนสามารถกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ได้เหมาะสม และครอบคลุมเนื้อหาครบถ้วน

2.3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ แล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาผลการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และ จุดประสงค์ การเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดเป็น กิจกรรมการฝึกทักษะ และการทำรายงาน ผลงาน และ/หรือ แฟ้มสะสมผลงานการเรียนรู้ด้วยตนเอง การบรรยาย และการใช้สถานการณ์จำลอง และบทบาทสมมติ โรงเรียนทุกโรงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยกำหนดให้ผู้เรียนฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปจัดทำรายงาน และผลงานต่างๆ และให้ผู้เรียนได้ฟังเสียงต่างๆ บทสนทนา นิทานดนตรี หรือ เพลงจากแถบบันทึกเสียง แผ่นซีดี และรายการวิทยุ

ปัญหาในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหา คือ ครูผู้สอนกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้ค่อนข้างน้อยและจำกัด เนื่องจากมีความรู้ ความชำนาญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารค่อนข้างน้อย ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ บางกิจกรรมอาจใช้ระยะเวลาเกินกว่าที่กำหนด และครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรมอาจมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้สถานที่

การแก้ไขปัญหในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการแก้ไขปัญหโดยพิจารณาสภาพของผู้เรียนในแต่ละห้องเรียนแล้วกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม ขอคำแนะนำและปรึกษากับผู้รู้ และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และการประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผลของการแก้ไข

ปัญหา คือ โรงเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ได้สะดวก และมีความเหมาะสมยิ่งขึ้น และครูผู้สอนสามารถกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้มากขึ้น

2.3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมด ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้โดยพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารของกรมวิชาการเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ รวมทั้ง ผู้บริหาร และ/หรือผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่กำหนด โรงเรียนทั้งหมดกำหนดเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ ของจริง และห้องคอมพิวเตอร์ โรงเรียนทุกโรงกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร คือ สื่อทางวิทยุ และโทรทัศน์ สื่อประสมอิเล็กทรอนิกส์ และห้องคอมพิวเตอร์

ปัญหาในการดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหา คือ ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในกิจกรรมการเรียนรู้ทุกกิจกรรม เนื่องจากเนื้อหาสาระบางส่วนต้องอาศัยสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้จริง ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และ แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร เนื่องจากข้อจำกัดด้านตัวผู้เรียน รวมทั้งครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร เนื่องจากสถานที่ และอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับจำนวนผู้เรียน

การดำเนินการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการดำเนินการแก้ไข ปัญหาโดยขอคำแนะนำและปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือ โรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหา คือโรงเรียนส่วนใหญ่ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

เพิ่มมากขึ้น และครูผู้สอนสามารถกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้มากขึ้น

2.3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้แล้วคัดเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด และโรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นพิจารณาวิธีการวัด และประเมินผลที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดนำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่กำหนด โรงเรียนทั้งหมดกำหนดเป็นการสังเกตพฤติกรรม การตรวจผลงาน แบบฝึกหัด และ/หรือแฟ้มสะสมผลงาน โรงเรียนทั้งหมดกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ ได้แก่ คอมพิวเตอร์ เครื่องฉายภาพและแถบบันทึกเสียง โรงเรียนทั้งหมดนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการวัด และประเมินผลที่กำหนดโดยให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ทดสอบทักษะเชิงปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์ ใช้คอมพิวเตอร์จัดพิมพ์เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้บันทึกผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้ประมวลผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

ปัญหาในการดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับระยะเวลาอาจไม่เพียงพอกับการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางประการ ครูผู้สอนไม่สามารถกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้เท่าที่ควร และครูผู้สอนมีความกังวลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้บางข้อที่กำหนดให้ผู้เรียนจัดทำผลงานนอกเวลาเรียน อาจจะไม่ได้รับผลงานของผู้เรียนตรงตามเวลาที่กำหนด

การดำเนินการแก้ไขปัญหาคำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาคำ

2.4 สภาพ และปัญหาการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โรงเรียน ส่วนหนึ่งดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้โดยคณาจารย์วัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ ที่มีอยู่ พร้อมกับพิจารณาว่ามีวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ใดบ้างที่จะต้องจัดทำ จากนั้นประชุม ร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อมอบหมายผู้รับผิดชอบในการจัดทำวัสดุหลักสูตรและ สื่อการเรียนรู้แต่ละประเภท รวมทั้งจัดหา และจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ แล้วดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ และโรงเรียนอีกส่วนหนึ่งดำเนินการจัดทำ วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้โดยคณาจารย์วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่มีอยู่ แล้วพิจารณา แผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีสื่อการเรียนรู้ใดบ้างที่จะต้องจัดทำเพิ่มเติม จากนั้นครูผู้สอนกำหนด รูปแบบ พร้อมกับออกแบบสื่อการเรียนรู้แล้วจัดหาจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการจัดทำ สื่อการเรียนรู้แต่ละชิ้น แล้วดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมกับ ครูผู้สอนในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ เจ้าหน้าที่ธุรการ เจ้าหน้าที่พัสดุ และเจ้าหน้าที่ศูนย์เทคโนโลยี สารสนเทศ ช่วงเวลาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมด ดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในช่วงปิดภาคเรียน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนทั้งหมด นำมาใช้ในการจัดพิมพ์เป็นเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ด้วยคอมพิวเตอร์ และจัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการ จัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้เป็นแฟ้มข้อมูลเพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการ เปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ ลักษณะของวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำ โรงเรียน ทุกโรงจัดทำเป็นเอกสาร และสิ่งพิมพ์ รวมทั้งสื่อประสม โรงเรียนทั้งหมดจัดทำวัสดุหลักสูตร และ สื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งวัสดุหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ที่เป็น เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ได้แก่ แอปพลิเคชันเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ แผ่นซีดี แผ่นสไลด์ และเว็บเพจ

ปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้ได้ครบทุกชิ้นตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งครูผู้สอนไม่สามารถจัดทำสื่อการเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารบางชิ้นได้

การดำเนินการแก้ไขปัญหา พบว่า โรงเรียนทั้งหมดที่ประสบปัญหา มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยขอความช่วยเหลือ และคำแนะนำจากผู้ที่มีความสามารถและเชี่ยวชาญ ในการจัดทำสื่อการเรียนรู้ และขอคำแนะนำ และปรึกษากับคณาจารย์จากสถาบันอุดมศึกษาที่ให้ความช่วยเหลือโรงเรียนตามโครงการโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ซึ่งผลของการแก้ไขปัญหาคือ โรงเรียนส่วนใหญ่ได้สื่อการเรียนรู้ ตรงตามที่กำหนดในแผนการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีความรู้และจัดทำสื่อบางชิ้นเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพิ่มมากขึ้น และประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้

2.5 สภาพและปัญหาการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โรงเรียนทั้งหมดวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยประชุมร่วมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อกำหนดจุดประสงค์ และแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม ช่วงเวลาที่ดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงปิดภาคเรียน

การกำหนดกิจกรรมแนะแนว พบว่า มีโรงเรียนส่วนหนึ่งที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมแนะแนว และโรงเรียนส่วนหนึ่งหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่ได้กำหนดกิจกรรมแนะแนวแต่ให้ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนด ส่วนโรงเรียนทั้งหมดที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนกำหนดกิจกรรมแนะแนวดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมแนะแนว จากนั้น ครูผู้สอนร่วมกันกำหนดหัวข้อเรื่องในการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละครั้งตลอดปีการศึกษา และจัดทำแผนการจัดการ

เรียนรู้กิจกรรมแนะแนว ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวพบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการกำหนดกิจกรรมแนะแนวเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ กิจกรรมแนะแนวที่กำหนด ได้แก่ กิจกรรมให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ กิจกรรมแนะแนวที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดมีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ กิจกรรมให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่โรงเรียนนำมาใช้ คือ คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป โดยโรงเรียนส่วนใหญ่นำมาใช้จัดพิมพ์เอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมแนะแนวของครูผู้สอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปและคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ

การกำหนดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนทั้งหมดกำหนดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดกิจกรรมนักเรียนโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประชุมร่วมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จากนั้นครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันกำหนดกิจกรรมนักเรียน โดยในส่วนของกิจกรรมชุมนุมให้มีความสอดคล้อง หรือเกี่ยวข้องกับสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอนแล้วให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมที่ผู้เรียนสนใจ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนพบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการกำหนดกิจกรรมนักเรียนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ กิจกรรมนักเรียนที่กำหนด โรงเรียนทั้งหมดกำหนดเป็นกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด รวมทั้งกิจกรรมชุมนุม โรงเรียนทั้งหมดกำหนดกิจกรรมนักเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ กิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี และยุวกาชาด รวมทั้งกิจกรรมชุมนุม โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร คือ คอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป โรงเรียนทั้งหมดมาใช้จัดพิมพ์เอกสารประกอบการดำเนินกิจกรรมนักเรียนของครูผู้สอนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินกิจกรรมนักเรียนของครูผู้สอนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และเปลี่ยนแปลง แก้ไขข้อมูลตามต้องการ การให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ การให้ผู้เรียน

ศึกษา เรียนรู้จากภาพยนตร์ รายการโทรทัศน์ และสารคดีต่างๆ และการให้ผู้เรียนใช้แถบบันทึกเสียง ในการฝึกปฏิบัติ และการทดสอบทางดนตรี และนาฏศิลป์

ปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ไม่ประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เนื่องจากครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้นและ กลุ่มสาระการเรียนรู้ให้ความร่วมมือ และแสดงความคิดเห็นในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และมีการวางแผนโดยศึกษาความต้องการจากผู้เรียนทำให้สามารถกำหนดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมได้ เหมาะสม และสอดคล้องกับสภาพโรงเรียน และความต้องการของผู้เรียน

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่ การสอนของครูในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ มีข้อค้นพบ ที่น่าสนใจซึ่งสามารถนำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. สภาพและปัญหาการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการดำเนินการ แปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนในการดำเนินการโดยประชุมผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อศึกษาและวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเอกสารที่ เกี่ยวข้องพร้อมทั้งจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรกับครูผู้สอน คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วงเวลาที่ใช้ในการดำเนินการแปลง จุดมุ่งหมายของหลักสูตร โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ ครูผู้สอนส่วนใหญ่ศึกษา และวิเคราะห์หลักสูตร เป็นสิ่งที่สำคัญ และจะส่งผลไปสู่ประสิทธิภาพใน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประสิทธิผลของตัวผู้เรียนสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และ การพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษา ทำความเข้าใจ ในหลักสูตรก่อนการนำหลักสูตรไปใช้จะช่วยให้ ครูผู้สอนมีเป้าหมาย และแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ชัดเจน เข้าใจอย่างถ่องแท้ถึงความ ต้องการของหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะใดอันพึงประสงค์บ้าง ดังที่ สุมิตร คุณานุกร (2523) กล่าวไว้ สรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้จะต้องแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน กล่าวคือ ตีความ หมายและกำหนดรายละเอียดให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น หรือโรงเรียน เพื่อให้ครูผู้สอนใช้ หลักสูตรได้สะดวก และสอนผู้เรียนให้บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ

สิริพร บุญญานันต์ (2536) ที่กล่าวว่า ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์หลักสูตร คือ ครูผู้สอน จะต้องเป็นผู้ที่รู้ และเข้าใจในตัวหลักสูตรว่า มีจุดประสงค์อย่างไร เนื้อหาอะไร เพื่อที่จะได้สามารถจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ของหลักสูตรที่กำหนด และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ที่ได้ระบุว่า ครูผู้สอนต้องทำการวิเคราะห์หลักสูตรเพื่อกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อนำไปเขียนแผนการสอน ซึ่งช่วยทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดตามเจตนารมณ์ของหลักสูตร และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ที่กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพประการหนึ่ง คือ ทำความเข้าใจจุดหมาย หลักการ โครงสร้างของหลักสูตร แผนการสอน กำหนดการสอน และกระบวนการเรียนการสอน

2. สภาพและปัญหาการจัดทำกำหนดการสอน

การจัดทำกำหนดการสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนโดย ครูผู้สอนทุกคนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระ และระยะเวลาที่กำหนดในหลักสูตรสถานศึกษา แล้วกำหนดเนื้อหาที่จะสอนตลอดปีการศึกษา โดยจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้พร้อมกำหนดระยะเวลาที่ใช้สอนในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำกำหนดการสอนกับครูผู้สอนคือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ช่วงเวลาที่ใช้ในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการในช่วงปิดภาคเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ครูผู้สอนทุกคนจัดทำกำหนดการสอน และร่วมกับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้จัดทำกำหนดการสอนเป็นการส่งเสริมให้การจัดการเรียนรู้อมีประสิทธิภาพ สามารถสอนเนื้อหาสาระที่สำคัญให้แก่ผู้เรียนได้ครบถ้วน ดังที่ บำรุง กลัดเจริญ (2527) กล่าวว่า กำหนดการสอนเป็นเอกสารที่กำหนดเนื้อหาสาระที่จะสอนตลอดปีว่าจะสอนเรื่องใด ตอนใด กิจกรรมใดต้องสอนก่อนหรือหลัง ใช้เวลาแต่ละเรื่องมากน้อยเพียงใด กำหนดการสอนยังช่วยให้สอนได้ครบตามหลักสูตร และการจัดทำกำหนดการสอนนั้นต้องคำนึงถึงเวลา และเนื้อหาสาระที่สัมพันธ์กันอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้ครูผู้สอนสอนได้ทันตามกำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2525) ที่ได้เสนอแนวปฏิบัติว่า ครูควรจะได้จัดทำกำหนดการสอนและตารางสอนเอง โดยอาจรวมกลุ่มกันจัดทำในระดับโรงเรียนที่มีชั้นเรียนนั้นๆ หลายๆ ห้องเรียน หรือจัดทำในระดับกลุ่มโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมใกล้เคียงกัน ถ้าจำเป็นจริงๆ จะทำในระดับอำเภอก็ได้ แต่ควรเป็นครูผู้สอนชั้นนั้นๆ เป็นผู้ทำ ทั้งนี้ เพราะผู้สอนย่อมเข้าใจเนื้อหา

สาระ กิจกรรมต่างๆ ในแผนการสอนได้ดีกว่า และสามารถพิจารณาจัดแบ่งเนื้อหา กิจกรรมการสอน ให้เหมาะสมกับช่วงเวลา แต่ละวัน

3. สภาพและปัญหาการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการ กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนดำเนินการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยศึกษาผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และเนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ แล้วกำหนดจุดประสงค์ การเรียนรู้ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รวมทั้งได้เรียนรู้เนื้อหาสาระ ครบถ้วนตามที่กำหนด โดยโรงเรียนทุกโรงกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นรายข้อ ซึ่งผู้วิจัยมีความ เห็นว่า การที่ครูผู้สอนกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ทุกครั้งก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้ ครูผู้สอนเห็นแนวทางของการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนได้เนื้อหาสาระ และเกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ หลักสูตรกำหนด ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528) กล่าวถึง องค์ประกอบประการหนึ่งของการเตรียมตัวก่อนการสอนของครูผู้สอน คือ การกำหนดจุดมุ่งหมาย ของการเรียนการสอนเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายเปรียบเสมือนหลักชัยที่นักเรียนต้อง ไปถึงจุดนั้น จุดมุ่งหมายเป็นเครื่องกำหนดทิศทางในการสอนของครูว่าจะสอนให้นักเรียนบรรลุผลใน สิ่งใดบ้าง หากเขียนในลักษณะของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมแล้ว จะทำให้การเรียนการสอนเป็นไป อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ สันต์ ธรรมบำรุง (2527) ที่กล่าวถึงความสำคัญของ จุดประสงค์ในการเรียนการสอนว่า ความมุ่งหมาย หรือจุดประสงค์ในระดับการสอนนี้มีความสำคัญ มากที่สุด ครูผู้สอนจะต้องแปลความหมาย หรือตีความจุดประสงค์ของการเรียนการสอนจาก ตัวหลักสูตรหรือจุดมุ่งหมายของการสอนในแต่ละวิชาให้ออกเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม เป็นการกระทำ เป็นการเรียนการสอนในห้องเรียนจริงๆ

3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการ กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยศึกษาผลการ เรียนรู้ที่คาดหวัง จุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษา จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาสาระ แล้ว กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสม และดำเนินการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาผล การเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ และ จุดประสงค์ การเรียนรู้ แล้วกำหนดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนสามารถ ปฏิบัติเพื่อบรรลุผลตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ผู้ที่มีส่วนร่วมกับครูผู้สอนในการดำเนินการกำหนด กิจกรรมการเรียนรู้ คือ ครูผู้สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้นอกจากจะพิจารณาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดมุ่งหมาย และเนื้อหาสาระ ครูผู้สอน

ควรพิจารณาความเหมาะสมกับผู้เรียน และความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละประเภท ด้วย ซึ่งจะช่วยให้ได้กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ สามารถถ่ายทอดความรู้ เนื้อหาสาระ และกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด ดังที่ สังก อุทรานันท์ (2528) ได้กล่าวไว้ว่า การเลือกเทคนิควิธีการสอนนั้น ผู้สอนจำเป็นต้องเลือกเทคนิค วิธีสอนให้เหมาะสมกับธรรมชาติของเนื้อหาวิชาต่างๆ และในขณะเดียวกัน ต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความสนใจ ตลอดจนขวัญของผู้เรียนด้วย ซึ่งการเลือกใช้เทคนิค และวิธีสอนควรขึ้นอยู่กับผู้สอนแต่ละคน โดยมีข้อควรเตือน คือ การเลือกเทคนิค และวิธีสอนที่เห็นว่าตนเองสามารถที่จะทำให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะ ตลอดจนมีเจตคติที่ดีให้มากที่สุด

โรงเรียนทุกโรงกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร โดยกำหนดให้ผู้เรียนฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูป จัดทำรายงาน และผลงานต่างๆ และให้ผู้เรียนได้ฟังเสียงต่าง ๆ บทสนทนา นิทาน ดนตรี หรือเพลง จากแถบบันทึกเสียง แผ่นซีดี และรายการวิทยุ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ประกอบการดำเนินกิจกรรมเป็นสิ่งที่ดี และควรกำหนดให้มีอย่างต่อเนื่อง เพราะเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจ และต้องการที่จะแสวงหาความรู้ และอยากเรียนรู้ในเนื้อหาสาระต่างๆ เพิ่มมากขึ้น และเป็นการพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารของผู้เรียนอีกทางหนึ่ง ดังที่ ริชาร์ด ซี ฟอริซี (Forcier, 1996 อ้างถึงใน วีระเดช เชื้อนาม, 2542) มีความคิดเห็นว่า หลักสูตรคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ สาขาหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมากในปัจจุบัน ถ้าได้มีการนำเนื้อหาไปบูรณาการกับเนื้อหาวิชาต่างๆ จะกระตุ้น และเสริมสร้างบรรยากาศที่ดี เกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่า

3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ ซึ่งลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่กำหนด โรงเรียนทั้งหมดกำหนดเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เอกสารและสื่อสิ่งพิมพ์ ของจริง และห้องคอมพิวเตอร์ โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ โดยพิจารณากิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งศึกษาเอกสารของกรมวิชาการเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การกำหนดสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายก่อให้เกิดการเรียนรู้ในตัวผู้เรียนได้แตกต่างกัน ส่วนแหล่งการเรียนรู้ที่กำหนดนอกจากห้องคอมพิวเตอร์แล้ว ครูผู้สอนควรให้ความสำคัญในการกำหนดให้ห้องสมุดเป็นแหล่งการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สำคัญเช่นเดียวกับห้องคอมพิวเตอร์ เนื่องจากห้องสมุดถือเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย สะดวกในการใช้ และข้อจำกัดค่อนข้างน้อยทั้งด้านการใช้งาน และการควบคุมแนะนำผู้เรียนในการใช้งาน ดังที่ กระทรวงศึกษาธิการ (2545) กล่าวว่า

ห้องสมุดหรือศูนย์สื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทั้งด้วยตัวเองอย่างมีอิสระ และร่วมมือกันระหว่างเพื่อน

3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียน

ทั้งหมดดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้โดยพิจารณาจุดประสงค์การเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้แล้วคัดเลือกวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่กำหนด และโรงเรียนส่วนใหญ่ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และจุดประสงค์การเรียนรู้ จากนั้นพิจารณาวิธีการวัด และประเมินผลที่เหมาะสมกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แล้วนำมาใช้ประกอบการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพราะมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดแสดงถึงความสำเร็จของการจัดการศึกษาที่เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ดังที่ วัฒนาร กระจับทุกษ์ (2545) กล่าวว่า เป้าหมายสำคัญของการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ เพื่อนำผลการประเมินไปพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ นอกจากนี้ การวัดและประเมินผลการเรียนต้องสอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร

โรงเรียนทั้งหมดนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการวัดและประเมินผลที่กำหนดโดยให้ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์ทดสอบทักษะเชิงปฏิบัติทางคอมพิวเตอร์ ใช้คอมพิวเตอร์จัดพิมพ์เอกสารในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใช้บันทึกผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้ประมวลผลการวัดและประเมินผลของผู้เรียนด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน ไม่ว่าจะเป็นการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานของบุคลากร การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ หรือแม้แต่การนำมาใช้ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ถือได้ว่าเป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างถูกต้อง คุ่มค่า และช่วยการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ภายในโรงเรียน สะดวก รวดเร็วและเป็นระบบอย่างยิ่ง ดังที่ ครรชิต มาลัยวงศ์ (2538) กล่าวถึง ความสำคัญของระบบสารสนเทศไว้ว่า ระบบสารสนเทศมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อหน่วยงานและบริษัททุกประเภท เพราะนอกจากจะช่วยในการประมวลผล และจัดทำรายงานแล้ว หากจัดเป็นระบบให้ดีจะสามารถช่วยในด้านการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงได้รวดเร็ว และถูกต้อง นอกจากนั้นยังประหยัดแรงงาน และทรัพยากรได้อีกด้วย นอกจากนี้ระบบสารสนเทศที่มีประโยชน์ในด้านการศึกษา ได้แก่ ใช้ตรวจข้อสอบ คำนวณผลสอบ และจัดทำสถิติต่างๆเกี่ยวกับการศึกษา

4. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดจัดทำวัสดุหลักสูตร และสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำวัสดุหลักสูตรสื่อการเรียนรู้ที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ได้แก่ แอปพลิเคชันเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิดีทัศน์ แผ่นซีดี แผ่นสไลด์ และเว็บเพจ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ครูผู้สอนจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ โดยเฉพาะโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นสิ่งที่ดี และควรมีการดำเนินการจัดทำอย่างชัดเจน และต่อเนื่องให้มากขึ้นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ เนื่องจากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนถือได้ว่าเป็นสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทางการศึกษาที่มีประโยชน์อย่างมาก สามารถใช้ทดแทนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากครูผู้สอนโดยตรง และกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ดังที่ กิดานันท์ มลิทอง (2536) ได้กล่าวว่า การนำคอมพิวเตอร์มาใช้เป็นคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะทำให้การเรียนการสอนมีปฏิสัมพันธ์กันได้ระหว่างผู้เรียนกับเครื่องคอมพิวเตอร์ เช่นเดียวกับการสอนระหว่างครูกับนักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนตามปกติ นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังมีความสามารถในการตอบสนองต่อข้อมูลที่ผู้เรียนป้อนเข้าไปได้ทันทีซึ่งเป็นการช่วยเสริมแรงให้แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับ ปราวินญา สุวรรณณัฐโชติ (2541) ที่กล่าวถึงความสำคัญของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนว่า การเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเป็นการเอาคอมพิวเตอร์มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เป็นนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอน จุดประสงค์สำคัญของการนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้คือ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการเรียนรู้โดยอาศัยหลักการจัดสถานการณ์ของการเรียนการสอนให้เป็นกระบวนการของการมีปฏิสัมพันธ์โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่และตลอดเวลาเมื่อเรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผู้เรียนจะได้เรียนรู้อย่างกระตือรือร้น

5. การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

การกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนทั้งหมดวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 และเอกสารเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จากนั้นจำแนกกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนให้เหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน แล้วดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ส่วนขั้นตอนการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีขั้นตอนดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โดยประจําพร้อมกับผู้บริหารและครูผู้สอนทุกคนในโรงเรียนเพื่อกําหนดจุดประสงค์ และแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละกิจกรรม กิจกรรมแนะแนวที่กําหนด ได้แก่ กิจกรรมให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล กิจกรรมโฮมรูม และกิจกรรมแนะแนวการศึกษาต่อ ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่ครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนร่วมกันกําหนดกิจกรรมแนะแนวที่หลากหลายเป็นสิ่งที่เหมาะสม และควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพราะกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยพัฒนาผู้เรียนโดยเฉพาะในด้านจิตใจ อารมณ์ ทักษะและบุคลิกภาพ ซึ่งต้องอาศัยความเอาใจใส่ และให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพื่อให้กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ในทุกด้าน ดังที่สมศักดิ์ คงเที่ยง (2540) กล่าวถึง กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนว่า เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพ อุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสม และกรมวิชาการ (2544) ที่กล่าวถึง เป้าหมายในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่หลากหลาย มองเห็นช่องทางในการสร้างงานอาชีพในอนาคตได้เหมาะสมกับตนเอง พัฒนาบุคลิกภาพ เจตคติ ค่านิยมในการดำเนินชีวิต

ส่วนการกําหนดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนทั้งหมดกําหนดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่กําหนดกิจกรรมนักเรียนโดยหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประจําพร้อมกับครูผู้สอนในแต่ละระดับชั้น เพื่อพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม จากนั้นครูผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ร่วมกันกําหนดกิจกรรมนักเรียน โดยในส่วนของกิจกรรมชุมนุมให้มีความสอดคล้อง หรือเกี่ยวข้องกับสาระในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอนแล้วให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมชุมนุมที่ผู้เรียนสนใจ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการกําหนดกิจกรรมนักเรียนกับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน คือ ครูผู้สอน ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการกําหนดกิจกรรมนักเรียน พบว่า โรงเรียนทั้งหมดใช้จัดพิมพ์เป็นเอกสารด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้จัดเก็บข้อมูลการดำเนินการกําหนดกิจกรรมนักเรียนเป็นแฟ้มข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป และคอมพิวเตอร์เพื่อความสะดวกในการเรียกดูข้อมูล และการเปลี่ยนแปลงแก้ไขข้อมูลตามต้องการ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า การที่หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และครูผู้สอนในโรงเรียนนำคอมพิวเตอร์ และโปรแกรมสำเร็จรูปมาใช้ในการดำเนินการต่างๆ รวมทั้งการกําหนดกิจกรรมนักเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมสำคัญและต้องการการจัดข้อมูลของแต่ละกิจกรรมที่เป็นระเบียบและสะดวกต่อการนำข้อมูลไปใช้นั้น ปัจจัยสำคัญคือ การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของครูผู้สอน ดังที่ ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2541) กล่าวว่า ประโยชน์ที่เกี่ยวข้องของเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่ทำให้เกิดการยอมรับ อาจเนื่องด้วยลักษณะของนวัตกรรมที่ให้ประโยชน์ต่อผู้ใช้อย่างมาก มีขอบข่ายการใช้งานที่กว้างขวาง สามารถใช้ประโยชน์ในการทำงานต่างๆ ซึ่งทำให้ครูผู้สอนนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ แม้ว่าจะใช้ในวงจำกัดเพียงการจัดพิมพ์ และเก็บข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ แต่ถือได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการจัดการศึกษาใน

โรงเรียน และเป็นพื้นฐานสำคัญของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแปลงหลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของครู ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน

1.1 ควรนำเทคโนโลยีระบบเครือข่ายเข้ามาใช้ในการดำเนินการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เพื่อช่วยให้บุคลากรได้ใช้ข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งช่วยให้ขั้นตอนการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และแต่ละช่วงชั้นมีความสอดคล้อง และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

1.2 ผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกคนควรดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนร่วมกัน เพื่อให้กำหนดการสอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้มีความสอดคล้องทั้งในด้านเนื้อหาสาระ ช่วงเวลา และกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนการวางแผนการจัดกิจกรรมต่างๆ ภายในโรงเรียน

1.3 ควรเพิ่มเติมขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินการแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน เพื่อช่วยให้ทราบถึงปัญหาที่เกี่ยวกับกำหนดการสอน แผนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ และสามารถดำเนินการวางแผนแก้ไขปัญหานั้นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหาร

2.1 ควรส่งเสริม สนับสนุนในการจัดวัสดุ อุปกรณ์ และสถานที่ประเภทเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารให้เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอน และจำนวนผู้เรียน

2.2 ควรจัดการประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียน และครูผู้สอนในกลุ่มโรงเรียน รวมทั้งส่งครูผู้สอนไปร่วมประชุม อบรมในเรื่องการ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

2.3 ควรกระตุ้นให้ครูผู้สอน และบุคลากรทุกคนภายในโรงเรียนพัฒนาความรู้ ทักษะ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของตนเองในการปฏิบัติงาน

3. ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน

3.1 ควรแสวงหาความรู้เพิ่มเติม และปรับปรุงแผนการจัดการเรียนอยู่เสมอเพื่อช่วยให้มีความชำนาญมากขึ้นในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.2 ควรจัดสรรเวลาในการพูดคุย ปรึกษาและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนด การสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ระหว่างดำเนินการจัด ทำในช่วงก่อนเปิดภาคเรียน

3.3 ควรกำหนดให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากขึ้นในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้

4. ข้อเสนอแนะสำหรับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

3.1 ควรร่วมกับครูผู้สอนในการกำหนดการจัดกิจกรรมแนะแนวแต่ละกิจกรรม และดำเนินการ เพื่อช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวมีประสิทธิภาพ และช่วยแบ่งเบาภาระงานของครูผู้สอน

3.2 ควรให้ผู้เรียน และคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน รวมทั้งการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประสานงาน และดำเนินกิจกรรมต่างๆ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในส่วนของการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอน ซึ่งยังไม่ครอบคลุมกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้ทั้งหมดเนื่องจากยังอยู่ในระหว่าง การดำเนินการใช้หลักสูตร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปจึงควรศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

2. จากการวิจัยครั้งนี้ได้ผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นปัญหาของครูผู้สอนในการแปลงหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอน ดังนั้นเพื่อให้ได้ข้อมูลในการปรับปรุง และพัฒนาครูผู้สอน ในการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้วิจัยเห็นว่าควรศึกษาความต้องการการนิเทศด้านการพัฒนาหลักสูตรการ ศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ของครูผู้สอนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา คุณารักษ์. หลักสูตรและการพัฒนา. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2527.

กิตานันท์ มลิทอง. เทคโนโลยีการศึกษาร่วมสมัย. กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว, 2531.

กิตติมา ปรีดีดีลก. การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทอักษรา
พิพัฒน์จำกัด, 2532.

कररชิต มาลัยวงศ์. ทัศนะไอที. กรุงเทพมหานคร : กองบริการสื่อสารสนเทศ ศูนย์เทคโนโลยี
อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 1997.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์อัสสัมชัญ, 2539.

ฉลองชัย สุรวัดตนบุญ. เทคโนโลยีการศึกษาสื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร :
คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (อัสสัมชัญ), 2536.

ไชยยศ เรืองสุวรรณ. การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
วัฒนาพานิช, 2526.

ธวัชชัย ชัยจิรฉายากุล. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
อักษรบัณฑิต, 2529.

ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร : การออกแบบและพัฒนา. กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนาการพิมพ์,
2532.

ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร การออกแบบและพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
ครูสภาลาดพร้าว, 2532.

บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. คู่มืออาจารย์: การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน.
กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร, 2524.

บุญมี เณรยอด. หลักการพัฒนหลักสูตร. ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ม.ป.ป.

บำรุง กัดเจริญ และฉวีวรรณ กิनावงศ์. วิธีสอนทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์พิมพ์เนต, 2527.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : สหมิตรออฟเซต, 2535.

ปราวีณยา สุวรรณรัฐโชติ. กรณีศึกษากระบวนการยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศในโรงเรียน.
วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.

- เป็รื่อง กุมุท. เทคโนโลยีทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
 ประสานมิตร, 2519.
- พิสมัย ถีตะแก้ว. หลักสูตรประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต,
 2544.
- เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา. นักเรียนประถมศึกษา กับ ไมโครคอมพิวเตอร์. ใน เพิ่มเกียรติ ขมวัฒนา
 (บรรณาธิการ), ประสบการณ์ใหม่, เอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.
- ไพรัช รัชชพงษ์ และพิเชษฐ ดุรงค์เวโรจน์. เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา. รายงานการศึกษา
วิจัยประกอบการร่างพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. กรุงเทพมหานคร :
 สำนักคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2541.
- มนตรี แยมกสิกร. เอกสารประกอบการสอนใช้เทคโนโลยีทางการสอนในห้องเรียน. สงขลา: ภาควิชา
 เทคโนโลยีทางการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา,
 2526.
- ยาใจ วิจารณ์ชัย. การวัดและประเมินผลเบื้องต้น(เอกสารประกอบการสอนวิชาวัดผล 111).
 สงขลา : ภาควิชาทดสอบและวิจัยการศึกษาศหวิทยาลัยทักษิณ, 2529.
- ยีน ภูววรรณ และ สมชาย นำประเสริฐชัย. ไอซีที เพื่อการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร :
ซีเอ็ดยูเคชั่น, 2546
- วาสนา ชาวหา. เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์, 2522.
- วิชาการ, กรม. แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษา
 ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2545.
- วิชาการ กรม. คู่มือพัฒนาสื่อการเรียนรู้อ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้า และ
 พัสดุภัณฑ์กรมสามัญศึกษา, 2545.
- วิชาการ, กรม. ชุดฝึกอบรมวิทยากรแกนนำ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ชุดที่ 11
เรื่อง กระบวนการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์,
 2545.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอน มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม,
 2523.

- วิชัย วงษ์ใหญ่. พัฒนาหลักสูตรและการสอน-มิติใหม่. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
โอเดียนสโตร์, 2525.
- วีระเดช เชื้อนาม. การพัฒนาหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
5 และ 6. วิทยานิพนธ์ดุสิตวิทยบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
ศึกษานิเทศก์, กระทรวง. คู่มือการบริหารการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524.
กรุงเทพมหานคร : เอร่าวัฒนาการพิมพ์, 2526.
- สงัด อุทรานันท์. พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : เซนต์เดอวี
พับบลิกเคชั่น, 2532.
- สมนึก ภักดิ์ทิพย์. การวัดผลการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา.
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ประสานการพิมพ์, 2541.
- สมบุญรณ์ สงวนญาติ. เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน. กรุงเทพมหานคร : การพัฒนาตำราและ
เอกสารทางวิชาการ, หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมการฝึกหัดครู, 2534.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. หลักการวัดและประเมินผล. เอกสารคู่มืออาจารย์ด้านการเรียนการสอน.
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.
- สวัสดิ์ จงกล. ร้อยปีการวัดผลการศึกษาไทย. เอกสารทางวิชาการ อันดับที่ 1/2527. สมาคม
ผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทยและคณะครุศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2527.
- สามัญศึกษา, กรม. กลยุทธ์การบริหารเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์, 2531.
- สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518.
- สุมิตร คุณานุกร. หลักสูตรและการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์,
2523.
- สุโชติ ดาวสุโข และสาโรจน์ แผงยัง. คู่มือการสอน. กรุงเทพมหานคร : คณะกรรมการฝ่ายส่ง
เสริมการผลิตตำราและสื่อการสอน, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.
- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. ทฤษฎีการวัดและประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สำนักทดสอบ
ทางการศึกษาและจิตวิทยา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร, 2527.
- อุทุมพร ทองอุไทย. การประเมินผลการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ปรีชาการพิมพ์, 2520.

ภาษาอังกฤษ

Biswas A. and Aggarwal J.C. Dictionary and Directory of Education. Vol. 1. New Delhi :
Army Press Naraina, 1971

Brown,W.J.,R.B.Lewis and F.F.Harchleroad. A-Visual Materials and Methods.
2nd ed.New York : McGraw – Hill Book, 1964

Gerlach,V.S. and D.P.Ely. Teaching and Media:A Systematic Approach.New Jersey :
Prentice – Hal Inc, 1980.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3d ed.; New York : Mcgraw – Hill Book Co.,
1973.

Hass,B.K. and H.Q.Packer. Preparation and Use of Audio-visual Aids. New Delhi :
Prentice – Hall of India, 1964.

Madhu Raj. Encyclopedic Dictionary of Psychology and Education. Vol. 1. New Delhi :
Anmol Publications PVT Ltd, 1996.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญมี เณรยอด	อาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา รัตนเพียร	อาจารย์ประจำภาควิชาสารสนเทศศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอมอร จังศิริพรปกรณ์	อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
นายปิติชาย ต้นปิติ	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนคลองบางปลิ่ จังหวัดสมุทรปราการ
นายสุภรัฐ ผ่องพันธุ์งาม	อาจารย์ 2 ระดับ 6 โรงเรียนจิตรลดา กรุงเทพมหานคร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ตัวอย่างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย)

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปสู่การสอนของครู
ในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สำหรับครูผู้สอน

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของครูผู้สอน

ตอนที่ 2 สภาพ และปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไปสู่การสอนของ
ครูผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย

1. การแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. การจัดทำกำหนดการสอน
3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
 - 3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้
 - 3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้
 - 3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้
 - 3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
4. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ช่วงเวลาในการดำเนินการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ และความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนต่างๆ ที่กำหนด

โรงเรียน.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () ชาย () หญิง

2. อายุ..... ปี

3. วุฒิการศึกษาสูงสุด.....

4. ประสบการณ์ในการสอน..... ปี

5. ปัจจุบันสอนในระดับชั้น.....

6. สอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้

() ภาษาไทย

() คณิตศาสตร์

() วิทยาศาสตร์

() สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

() สุขศึกษา และพลศึกษา

() ศิลปะ

() การงานอาชีพ และเทคโนโลยี

() ภาษาต่างประเทศ

7. ท่านเคยเข้าร่วมการประชุม สัมมนา หรือรับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไม่

() เคย

() ไม่เคย (ข้ามไปตอบตอนที่ 2)

ถ้าเคย

7.1 มีเรื่องอะไรบ้าง

.....

7.2 ใครเป็นผู้จัดการประชุม สัมมนา หรือการอบรมดังกล่าวบ้าง

.....

7.3 ใช้เวลานานเท่าใด

.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
ไปสู่การสอนของครู โดยมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. การแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1. ท่านดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 หรือไม่

() ดำเนินการ

() ไม่ดำเนินการ

ถ้าไม่ดำเนินการ เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 3)

.....

.....

.....

.....

ถ้าดำเนินการ

1.1 ท่านมีขั้นตอนในการดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
อย่างไร

.....

.....

.....

1.2 ใครมีส่วนร่วมดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกับท่าน
หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

1.3 ท่านดำเนินการแปลงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในช่วงเวลาใด

.....

.....

.....

1.4 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือไม่ อย่างไร

.....

1.5 ลักษณะของผลงานจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแบบใด

.....

1.6 ผลที่ท่านได้รับจากการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นอย่างไร

.....

2. ท่านประสบปัญหาในการดำเนินการแปลจุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่

() ประสบปัญหา

() ไม่ประสบปัญหา

ถ้าไม่ประสบปัญหา เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 3)

.....

ถ้าประสบปัญหา

2.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

2.2 มีการดำเนินการแก้ปัญหาหรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 3)

ถ้ามี

ก. มีการแก้ไขปัญหายังไร

.....
.....
.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหามีอย่างไร

.....
.....
.....

2. การจัดทำกำหนดการสอน

3. ท่านดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนหรือไม่

() ดำเนินการ

() ไม่ดำเนินการ

ถ้าไม่ดำเนินการ เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 5)

.....
.....
.....

ถ้าดำเนินการ

3.1 ท่านมีขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนอย่างไร

.....
.....
.....

3.2 ใครมีส่วนร่วมดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนกับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3.3 ท่านดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนในช่วงเวลาใด

.....
.....
.....

3.4 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำ
กำหนดการสอนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3.5 ลักษณะของกำหนดการสอนเป็นแบบใด

.....
.....
.....

3.6 ผลที่ท่านได้รับจากการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

4. ท่านประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำกำหนดการสอนหรือไม่

() ประสบปัญหา

() ไม่ประสบปัญหา

ถ้าไม่ประสบปัญหา เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 5)

.....
.....
.....

ถ้าประสบปัญหา

4.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

4.2 มีการดำเนินการแก้ปัญหาหรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 5)

ถ้ามี

ก. มีการแก้ไขปัญหายังไง

.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

3. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้

3.1 การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

5. ในการดำเนินการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ท่านกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

() กำหนด

() ไม่กำหนด

ถ้าไม่กำหนด เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 7)

.....

ถ้ากำหนด

5.1 ท่านกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....

5.2 ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้กับท่านบ้าง

.....
.....
.....

5.3 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5.4 ลักษณะของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ท่านกำหนดเป็นแบบใด

.....
.....
.....

5.5 จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ท่านกำหนดมีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หรือไม่

- () มี
- () ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 6)

ถ้ามี มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

6. ท่านประสบปัญหาในการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้หรือไม่

- () ประสบปัญหา
 () ไม่ประสบปัญหา (ข้ามไปตอบข้อ 7)

ถ้าประสบปัญหา

6.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

6.2 มีการแก้ไขปัญหา หรือไม่

- () มี
 () ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 7)

ถ้ามี

ก. ท่านแก้ไขปัญหายังไง

.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหามีอย่างไร

.....

3.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้

7. ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ท่านกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่

- () กำหนด
 () ไม่กำหนด

ถ้าไม่กำหนด เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 9)

.....
.....
.....

ถ้ากำหนด

7.1 ท่านกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....

7.2 ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้กับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

7.3 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

7.4 ลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้ที่ท่านกำหนดเป็นแบบใด

.....
.....
.....

7.5 กิจกรรมการเรียนรู้ที่ท่านกำหนดมีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 8)

ถ้ามี ใช้อย่างไร

.....

8. ท่านประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่

- () ประสบปัญหา
 () ไม่ประสบปัญหา (ข้ามไปตอบข้อ 9)

ถ้าประสบปัญหา

8.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

8.2 มีการแก้ไขปัญหา หรือไม่

- () มี
 () ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 9)

ถ้ามี

ก. ท่านแก้ไขปัญหอย่างไร

.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหาเป็นอย่างไร

.....

3.3 การกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้

9. ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ท่านกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้หรือไม่

() กำหนด

() ไม่กำหนด

ถ้าไม่กำหนด เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 11)

.....

.....

.....

ถ้ากำหนด

9.1 ท่านกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้อย่างไร

.....

.....

.....

9.2 ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้กับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

9.3 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

9.4 ลักษณะของสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้เป็นแบบใด

.....

.....

.....

9.5 สื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้ที่ท่านกำหนดมีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไม่

- () มี
- () ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 10)
- ถ้ามี มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

10. ท่านประสบปัญหาในการกำหนดสื่อการเรียนรู้และแหล่งการเรียนรู้หรือไม่

- () ประสบปัญหา
- () ไม่ประสบปัญหา (ข้ามไปตอบข้อ 11)
- ถ้าประสบปัญหา
- 10.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

10.2 มีการแก้ไขปัญหา หรือไม่

- () มี
- () ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 11)
- ถ้ามี
- ก. ท่านแก้ไขปัญหายังไง

.....

.....

.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

.....

.....

3.4 การกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

11. ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ท่านกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หรือไม่

() กำหนด

() ไม่กำหนด

ถ้าไม่กำหนด เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 13)

.....
.....
.....

ถ้ากำหนด

11.1 ท่านกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างไร

.....
.....
.....

11.2 ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้กับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

11.3 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

11.4 ลักษณะของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ท่านกำหนดเป็นแบบใด

.....
.....
.....

11.5 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ท่านกำหนดมีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้หรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 12)

ถ้ามี

ก. มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

ข. นำมาใช้อย่างไร

.....

.....

.....

12. ท่านประสบปัญหาในการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้หรือไม่

() ประสบปัญหา

() ไม่ประสบปัญหา (ข้ามไปตอบข้อ 13)

ถ้าประสบปัญหา

12.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

12.2 มีการแก้ไขปัญหาหรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 13)

ถ้ามี

ก. ท่านแก้ไขปัญหอย่างไร

.....
.....
.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

4. การจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้

13. ท่านดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้หรือไม่

() ดำเนินการ

() ไม่ดำเนินการ

ถ้าไม่ดำเนินการ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

ถ้าดำเนินการ

13.1 ท่านมีขั้นตอนในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

13.2 ใครมีส่วนร่วมดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้กับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

13.3 ท่านดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ในช่วงเวลาใด

.....

13.4 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้หรือไม่ อย่างไร

.....

13.5 ลักษณะของวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้เป็นแบบใด

.....

13.6 ผลที่ท่านได้รับจากการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้เป็นอย่างไร

.....

13.7 วัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้ที่ท่านจัดทำมีส่วนที่เป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้หรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 14)

ถ้ามี มีอะไรบ้าง

.....

14. ท่านประสบปัญหาในการดำเนินการจัดทำวัสดุหลักสูตรและสื่อการเรียนรู้หรือไม่

- () ประสบปัญหา
- () ไม่ประสบปัญหา

ถ้าไม่ประสบปัญหา เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

ถ้าประสบปัญหา

14.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

.....

.....

14.2 มีการดำเนินการแก้ปัญหาหรือไม่

- () มี
- () ไม่มี

ถ้ามี

ก. มีการแก้ไขปัญหายังไง

สถาบันวิทยบริการ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

.....

.....

.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหานั้นอย่างไร

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง

การศึกษาการแปลงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ไปสู่การสอนของครู
ในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สำหรับหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ตอนที่ 2 สภาพ และปัญหาการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. กิจกรรมแนะแนว
2. กิจกรรมนักเรียน

ซึ่งมีประเด็นเกี่ยวกับการดำเนินการ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการ ช่วงเวลาในการดำเนินการ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมาใช้ในการดำเนินการ และความเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในส่วนต่างๆ ที่กำหนด

โรงเรียน.....

วันที่..... เดือน..... พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. อายุ ปี
3. วุฒิการศึกษาสูงสุด
.....
4. ประสบการณ์ในการสอน ปี
5. ประสบการณ์ในการเป็นหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ปี
6. ท่านเคยเข้าร่วมการประชุม สัมมนา หรือรับการอบรมเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไม่

() เคย

() ไม่เคย (ข้ามไปตอบตอนที่ 2)

ถ้าเคย

6.1 มีเรื่องอะไรบ้าง

.....
.....
.....

6.2 ใครเป็นผู้จัดการประชุม สัมมนา หรือการอบรมดังกล่าวบ้าง

.....
.....
.....

6.3 ใช้เวลานานเท่าใด

.....
.....
.....

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพ และปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ โดยมีประเด็นต่างๆ ดังนี้

กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

1. ท่านวางแผนการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือไม่

() มี

() ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 2)

ถ้ามี ท่านวางแผนอย่างไร

.....

.....

.....

2. ท่านมีขั้นตอนในการดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

.....

.....

.....

3. ท่านดำเนินการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในช่วงเวลาใด

.....

.....

.....

ก. กิจกรรมแนะแนว

4. ในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ท่านกำหนดกิจกรรมแนะแนวหรือไม่

() กำหนด

() ไม่กำหนด

ถ้าไม่กำหนด เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 5)

.....

.....

.....

ถ้ากำหนด

4.1 ท่านกำหนดกิจกรรมแนะแนวอย่างไร

.....
.....
.....

4.2 ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวกับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.3 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมแนะแนวหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

4.4 กิจกรรมแนะแนวที่ท่านกำหนดมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4.5 กิจกรรมแนะแนวที่ท่านกำหนด มีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไม่

() มี

() ไม่มี

ถ้าไม่มี เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 5)

.....
.....
.....

ถ้ามี

ก. มีกิจกรรมอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ข. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ค. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างไร

.....
.....
.....

ข. กิจกรรมนักเรียน

5. ในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ท่านกำหนดกิจกรรมนักเรียนหรือไม่

() กำหนด

() ไม่กำหนด

ถ้าไม่กำหนด เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 6)

.....
.....
.....

ถ้ากำหนด

5.1 ท่านกำหนดกิจกรรมนักเรียนอย่างไร

.....
.....
.....
.....

5.2 ใครมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนกับท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

5.3 ท่านนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการกำหนดกิจกรรมนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

5.4 กิจกรรมนักเรียนที่ท่านกำหนดมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

5.5 กิจกรรมนักเรียนที่ท่านกำหนด มีกิจกรรมที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหรือไม่

- () มี
- () ไม่มี

ถ้าไม่มี เพราะเหตุใด (ข้ามไปตอบข้อ 6)

.....
.....
.....

ถ้ามี

ก. มีกิจกรรมอะไรบ้าง

.....
.....
.....

ข. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอะไรบ้าง

.....

ค. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างไร

.....

6. ท่านประสบปัญหาในการกำหนดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนหรือไม่

- () ประสบปัญหา
 () ไม่ประสบปัญหา

ถ้าไม่ประสบปัญหา เพราะเหตุใด

.....

ถ้าประสบปัญหา

6.1 ท่านประสบปัญหาอะไรบ้าง

.....

6.2 มีการแก้ไขปัญหาหรือไม่

- () มี
 () ไม่มี

ถ้ามี

ก. มีการแก้ไขปัญหอย่างไร

.....
.....
.....

ข. ผลของการแก้ไขปัญหเป็นอย่างไร

.....
.....
.....

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นายปิยวัติ ธรรมพัคตรกุล เกิดวันที่ 7 พฤศจิกายน 2521 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
ครุศาสตรบัณฑิต เกียรตินิยมอันดับสอง สาขาวิชาประถมศึกษา จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ในปีการศึกษา 2542 และเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิตยศาสตร์ศึกษา
และพัฒนาหลักสูตร คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2545

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย